

Siilinjärven kunta

TILINPÄÄTÖS 2019

SIILINJÄRVI

Tilinpäätös 2019

Kansikuva: *Mummon kammari*

Sisällysluettelo

1 TOIMINTAKERTOMUS.....	5
1.1 Olennaiset tapahtumat taloudessa ja toiminnassa.....	5
1.1.1 Kunnanjohtajan katsaus	5
1.1.2 Kunnan hallinto	11
1.1.3 Yleinen taloudellinen kehitys	15
1.1.4 Kuntatalouden kehitys.....	15
1.1.5 Oman alueen kehitys	16
1.1.6 Kunnan henkilöstö	21
1.1.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä	21
1.1.8 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	22
1.1.9 Ympäristötekijät	24
1.1.10 Muut ei-taloudelliset asiat	25
1.2 Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteko 1.1. – 31.12.2019	25
1.2.1 Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen	25
1.2.2 Kunnanhallituksen arvio konsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan nykytilasta	26
1.2.3 Konsernin merkittävimpien riskien hallinta	28
1.2.4 Konserniyhtiöt	29
1.2.5 Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä	29
1.3. Tilinpäätöksen vaikutus kuluvaan vuoteen talousarvioon ja arvio tulevasta kehityksestä	29
1.4 Kokonaistalouden tarkastelu	31
1.4.1 Tuloslaskelma 2019	31
1.4.2 Rahoituslaskelma 2019.....	37
1.4.3 Tase 2019	40
1.5 Kokonaistulot ja –menot	44
1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous	45
1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	45
1.6.2 Konserniohjaus	45
1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat.....	48
1.6.4 Konsernivalvonnan selonteko.....	53
1.6.5 Konserniyhteisöille asetettujen tavoitteiden seuranta	53
1.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	56
1.7 Tilikauden 2019 tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet	60
2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	61
2.1 Strategisten tavoitteiden toteutuminen	61
2.2 Käyttötalouden toteutuminen	68
KONSERNI- JA MAANKÄYTTÖPALVELUT	69
Vaalit	70
Joukkoliikenne.....	71
Konserni- ja maankäyttöpalvelut.....	73
SIVISTYSPALVELUT.....	82
SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT	101
TALOUS- JA TUKIPALVELUT.....	124
Tilintarkastus	125
Ympäristöterveyspalvelut.....	127
Maaseutuhallinto	130
Pelastustoimi	132
Talous- ja tukipalvelut	133

TEKNISET PALVELUT	140
Tekniset palvelut	142
Rakennusvalvonta ja Ympäristönsuojelu.....	146
Yksityistieasiat.....	151
2.3 Tuloslaskelmaosan toteutuminen.....	152
2.4 Investointiosan toteutuminen	156
2.5 Rahoitusosan toteutuminen	168
2.6 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	170
3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT.....	174
3.1 Siilinjärven kunnan tilinpäätöslaskelmat	174
3.2 Siilinjärven kunnan konsernien tilinpäätöslaskelmat.....	178
4 LIITETIEDOT.....	182
4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	182
4.1.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot.....	182
4.1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	183
4.1.3 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	184
4.1.4 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	186
4.1.5 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	190
4.1.6 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot....	192
4.1.7 Ympäristövastuut	194
4.1.8 Henkilöstöä, tilintarkastajien palkkiota ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot	195
5 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET	197
5.1 Vesihuoltolaitos: kirjanpidollisesti eriytetty taseyksikkö	197
Vesihuoltolaitos	197
5.2 Toimitilojen ylläpito, laskennallisesti eriytetty taseyksikkö	207
Toimitilojen ylläpito.....	207
6 ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT	213
7 LUETTELOT JA SELVITYKSET	214
7.1 Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja niiden säilytyksestä	214

---

1 Toimintakertomus

1.1 Olennaiset tapahtumat taloudessa ja toiminnassa

1.1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Suomen kansantalous kasvoi vuonna 2019 toisen ja kolmannen vuosineljänneksen vahvan kehityksen myötä. Vuoden viimeisellä neljänneksellä tapahtui käänne huonompaan suuntaan ja tuotanto alkoi supistua. Bruttokansantuotteen kasvu päättyi Tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan 1,0 %:n vuosikasvuun. Kasvua kertyi useilta teollisuuden ja palveluiden toimialoilta. Ennakkotietojen mukaan viennin reipas kasvu 7,1 %:lla oli seurausta palveluviennistä ja laivatoimituksista. Viennin osalta kasvua tapahtui myös viimeisellä neljänneksellä jolloin kaikki muut erät olivat jo miinuksien puolella. Kokonaistuonti kasvoi 2,5 % ja sitä vauhditti erityisesti palveluiden tuonti. Yksityiset kulutusmenot kasvoivat 1,0 %. Vuonna 2020 – 2021 BKT:n kasvun ennakoitaan jäävän myös prosentin tuntumaan. Tilanteen ennakoitua on tullut vaikeuttamaan maailmalle levinnyt koronavirus, jonka leviämisen voi olla ennakoitua suurempia heijastusvaikutuksia myös Suomen taloudelle.

Taloukasvu ja voimistunut työvoiman kysyntä nostivat 2019 työllisyysasteen 72,6 %:iin. Työttömyysaste laski vajaan prosenttiyksikön 6,7 %:iin. Vaikka taloukasvu hidastuu vuosina 2020 – 2021 ja avoimien työpaikkojen pitkään jatkunut kasvutrendi on tasaantumassa, työllisyyden paranemisen ennakoitaan vielä jatkuvan, mutta koronaviruksen leviäminen voi muuttaa tätä ennustetta selvästi huonompaan suuntaan. Eri aloilla ja alueilla yritysten on kuitenkin ollut keskimääräistä vaikeampi löytää sopivia työntekijöitä avoimiin työpaikkoihin. Työllisyysasteen kasvun ennustetaan hidastuvan 73,5 %:iin 2021. Työttömyysasteen laskeminen 6,5 %:iin lisää työmarkkinoiden kireyttä ja vahvistaa palkkojen nousupaineita.

Kuntien tilinpäätösarviot vuodesta 2019 kertovat, että kolme neljästä Manner-Suomen kunnasta teki viime vuonna negatiivisen tuloksen. Kuntakenttä ei kuitenkaan ole kehityksessä yhtenäinen. Aiemmin jako oli nähtävissä Uudenmaan ja muun Suomen välillä, mutta nyt jakolinja on siirtynyt pelkästään Helsingin ja koko muun Suomen välille. Merkilläpantavaa on, että talousvaikeudet ravistelevat nyt myös isoja kaupunkeja.

Tilastokeskuksen ja Kuntaliiton julkaisemien vuoden 2019 tilinpäätösarvioiden mukaan kuntien yhteenlaskettu vuosikate heikkeni -0,27 miljardia euroa eli -13,0 %. Heikennys ei ollut niin suuri kuin pelättiin. Moni kunta myi omaisuuttaan saaden kertaluonteisia tuottoja ja kiky-leikkausten kompensoimiseksi aikaistetut valtionosuusmaksatukset helpottivat monen kunnan ahdinkoa vuoden lopussa. Verotulot kasvoivat 2,6 %:lla siitä huolimatta, että kasvua hidasti verokorttiuudistuksen sekä tulorekisterin käyttöönoton tilitysvaje, jonka vuoksi kunnilta jäi saamatta arviolta n. 400 milj. euron edestä verotuloja. Valtionosuudet kasvoivat 2,1 %:lla em. aikaistetun maksatuksen vuoksi. Samaan aikaan toimintakulut kasvoivat kunnissa 2,2 % (kuntayhtymien kanssa 3,9 %) ja toimintatuotot vähenivät -2,8 %. Tilinpäätösarvioiden mukaan kaikkiaan 56 kunnalla oli negatiivinen vuosikate (ed.v. 44). Vuosikate asukasta kohti oli ennakkotietojen mukaan 327 euroa, kun se edellisenä vuonna oli 376 euroa. Tilikauden tulos puolestaan on ennakkotietojen mukaan negatiivinen peräti 225 kunnassa (ed. v. 200).

Yhteensä 46 kuntaa nosti ja viisi kuntaa laski tuloveroprosenttejaan menneelle tilinpäätösvuodelle. Kunnallisveroprosenttien korotuksia tehtiin myös vuodelle 2020. Syksyllä 2019 vallinneesta taloustilanteesta huolimatta vain 53 kuntaa nosti tuloveroprosenttiaan ja tällä kertaa seitsemän kuntaa päätyi alentamaan verotustaan. Korotukset koskivat kuitenkin yli 1,1 milj. kuntalaista eli korottajien joukossa oli myös isoja kaupunkeja. Alhaisin tuloveroprosentti oli 16,50 prosenttia ja korkein nousi 23,50 prosenttiin. Koko maan painotetuksi keskimääräiseksi tuloveroprosentiksi muodostui 19,97 %.

Kuntien yhteenlaskettu lainakanta kasvoi vuoden aikana 9,9 % eli noin 1,69 miljardia euroa. Mikäli kuntien lisäksi tarkastellaan myös kuntayhtymien tilannetta, yhteenlaskettu lainakanta kasvoi 2,4 miljardia euroa eli noin 12,4 %. Tämä johtui kuntayhtymissä toteutetuista suurista sairaalainvestoinneista ja kulujen kasvusta. Asukasta kohti lasketun lainakannan keskiarvo Manner-Suomen kunnissa oli ennakkotiedon mukaan 3 356 euroa, kun vastaava suhdeluku edellisenä vuonna oli 3 048 euroa. Pohjois-Savossa asukas kohtainen lainakanta oli ennakkotiedon mukaan 3 216 euroa, edellinen vuosi 2 972 euroa.

Kunnan kehitys

Vuonna 2019 Kuopion seudun väestön kokonaismuutos oli +467 henkeä, kun se vuonna 2018 oli tarkentuneiden tietojen mukaan +472 henkeä. Pohjois-Savon väestö vähentyi kuudetta vuotta peräkkäin, muutos yhteensä -1146 henkilöä (-1051 henkilöä). Vuonna 2019 Pohjois-Savon kunnista asukasluvun kasvua tapahtui ainoastaan Kuopiossa. Luonnollista asukasluvun kasvua oli vain Siilinjärvellä. Siilinjärven asukasluku väheni ennakkotiedon mukaan -244 henkilöä, kun se viime vuonna kasvoi +17 henkilöä. Kuopion kasvu oli +711. Edellisen kasvun vuoden jälkeen Siilinjärvi jäi selvään väestön vähenemiseen. Siilinjärvi on kuitenkin edelleen maakunnan toiseksi suurin kunta.

Kunnan elinkeinorakenne on palveluvaltainen. Alkutuotannossa työpaikoista on 5 %, teollisuudessa ja rakentamisessa 29 % sekä palvelualoilla 66 %. Työpaikkojen nettokasvu oli ennakkotietojen mukaan +45 työpaikkaa ja kuntaa syntyi noin 85 uutta yritystä. Elinkeinopolitiikassa vuosi 2019 oli hyvin vilkas ja positiivinen.

Työllisyystilanne kunnassa on ollut vuoden aikana Pohjois-Savon alueen paras. Vuoden keskimääräinen työttömyysprosentti oli 7,1 kuukausittaisen vaihteluvälin ollessa 6,4 – 7,9 %. Silti pitkäaikaistyöttömyys on kääntynyt nousuun kun yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneiden määrä oli ka. 123 hlö/kk (ed.117) ja yli 1000 päivää työttömänä olleiden määrä 116 hlö/kk (ed.106). Nuorisotyöttömyys on pysynyt edellisvuotiseen tapaan aika korkeana (ka.104 hlöä).

Vuonna 2019 valmistui 113 uutta asuntoa. Valmistuneista asunnoista 38 oli pientaloja ja 75 kerrostaloasuntoa (sisältää palveluasunnot). Valmistuneiden asuntojen määrä jäi tavoitteiden alle. Luonnollisesti syntyvyyden lasku myös Siilinjärvellä vaikuttaa väestön kasvuun tällä hetkellä.

Kunnan toiminta

Kunnan toimintaa ohjaa kuntastrategia, joka uusittiin vuoden 2018 alussa. Kuntastrategia sisältää kolme strategista tavoitetta: Kasvu, hyvinvointi ja talous. Kaikki nämä kolme strategista tavoitetta ovat koko yhteisön yhteisiä asioita.

Kunnan väestökasvu on ollut noin 100–300 henkilöä joka vuosi, paitsi vuosina 2016 ja 2017 kasvu hiipui. Vuonna 2018 päästiin taas kasvun uralle, mutta vuosi 2019 toi selvän väestön vähenemisen (-244).

Kunnan palveluiden järjestäminen ja tuottaminen on kunnan suurin tehtävä niin euroissa kuin henkilöstömäärässä mitattuna. Kaiken toiminnan, kehittämisen ja kasvun pohjana ovat kunnan hyvät palvelut. Kuntalaisten hyvinvointia on mitattu Suomen kuntien asukastytyväisyystutkimuksella / EPSI Rating, jonka mukaan Siilinjärvellä on edelleen valtakunnan kolmanneksi parhaat palvelut vuonna 2017 ja neljänneksi parhaat palvelut vuonna 2019. Kunnan omien asiakastytyväisyysmittausten perusteella voidaan todeta, että kuntalaiset ovat pääsääntöisesti tyytyväisiä kunnan palveluihin. Sosiaali- ja terveystalouden uudistus ei edennyt eduskunnassa vuoden 2019 keväällä. Kunta järjestää edelleen sote-palvelut ja odotamme tapahtuuko sosiaali- ja terveystalouden uudistus tällä eduskuntakaudella.

Merkittävin kunnan toimintaan vaikuttava muutos toteutettiin vuoden viimeisenä päivänä, kun Siilinjärven kunnan ja Kuopion kaupungin vesihuollot yhtiöitettiin ja perustettiin sitä varten Kuopion Vesi Oy. Samalla Siilinjärven kunnan oma vesihuoltolaitos lakkautettiin. Työterveyshuollon toiminta siirtyi 1.1.2019 alkaen uuteen osakeyhtiöön. Keskusvarastopalveluiden käytön säilyminen osana kunnan hankintakokonaisuutta turvattiin liittymällä Servica Oy:n osakkaaksi keväällä 2019. Joustavien henkilöstöratkaisujen käyttöönottamiseksi kunta liittyi myös Sarastia Oy:n osakkaaksi.

Sisäilmaongelmien aiheuttamat väistötilojen järjestelyt rasittavat edelleen koko kunnan toimintaa. Vuoden lopussa käyttöön otettuja väistötiloja oli jo 11 388 m². Pääasiallisina käyttäjinä ovat koulut (5) ja päiväkodit (2). Vuoden aikana väistötiloihin muutettiin mm. kunnantalolta, jonka toiminta hajaantui Harjamaelle sijoitettuun viipalerakennukseen ja Toivalassa sijaitsevan Kiinteistö Oy Lentokapteenin vuokratiiloihin.

Kunnassa käynnistettiin tuotannollisin ja taloudellisin perustein työnantajan ja henkilöstön väliset yhteistoimintaneuvottelut talouden tasapainottamiseksi tarvittavien toimien toteuttamiseksi vuosina 2020 – 2022. Neuvotteluilla tavoiteltiin ensi sijassa 1 milj. euron säästöjä. Neuvottelut päättyivät joulukuussa 2019 ja niihin liittyvä tasapainottamisohjelma siirtyi vuodelle 2020 hyväksyttäväksi. Vuoden 2020 talousarviossa tehtiin tuloveron korotus 0,75 %-yksiköllä, joka tuo n. 2,6 milj. euron tulolisäyksen. Korotuksen toteuttaminen oli välttämätön toimenpide.

Vuoden aikana valmistuivat Toivalan päiväkoti ja Kuuslahden koulu. Vuorelan koulun uudelleen rakentaminen ja osittainen peruskorjaus alkoi vuoden 2019 aikana. Suunnittelussa oli uuden terveyskeskuksen rakentaminen, johon kunta sai sosiaali- ja terveysministeriön poikkeusluvan joulukuussa.

Strategian henkilöstötavoitetta on mitattu usealla mittarilla, tärkeimpänä on pidetty sairauspoissaolojen määrää, joka oli 15,1 (kpv/vak.tt/vuosi), mikä on edelleen kuntakentän keskiarvon alapuolella. Henkilöstön tapaturmien määrä on liian korkea, vaikka asiaa on yritetty vaikuttaa monella tavalla. Taloustavoitetta käsitellään erikseen kunnan talousosiossa. Kaikki nämä strategiset tavoitteet ja niiden mittarit löytyvät tämän tilinpäätöksen kohdasta 2.

Valtuuston asettamat toiminnalliset tavoitteista osa toteutui, mutta osa jäi toteutumatta. Kunnan talous heikkeni selvästi vuoden 2019 aikana. Tulokseen ei kukaan voi olla tyytyväinen. Lisäksi edellä mainittu väestön väheneminen ei ollut strategian mukainen.

Kunnan talous

Kunnan toimintatuotot olivat tilikaudella yhteensä 22,543 milj. euroa. Yhteismäärässä ei tapahtunut muutoksia edelliseen vuoteen nähden.

Verotuloja kertyi kokonaisuudessaan 85,236 milj. euroa, mikä merkitsi verotulojen kokonaismäärän pysymistä ennallaan. Samalla tämä merkitsi, että verotulojen kokonaismäärä on ollut kunnassa vuodesta 2016 lähtien lähes muuttumaton. Kuntien verotulojen kasvu koko maassa oli keskimäärin 2,6 %. Tuloverojen kertymät eivät kasvaneet odotetusti tilinpäätösvuodella verokortt uudistuksesta sekä tulorekisteri-ilmoittamisen ongelmista johtuen. Verokortt uudistuksessa kyse oli siitä, että palkkakausikohtaisista tulorajoista ja sivutulon verokortista luovuttiin, jolloin ennakonpidätykset toimitettiin alkuvuodesta huomattavasti aiempaa käytäntöä alhaisempina. Verokortt uudistus jää pysyväksi. Kertymävaje korjautuu vuoden 2019 kunnallisverojen osalta vuoden 2020 aikana. Verojärjestelmään kohdistuvien muutosten ennakoidaan tasaantuvan vuoden 2021 aikana.

Valtionosuuksien määrä kasvoi 33,295 milj. euroon eli kasvua yht. 0,156 milj. euroa, 0,5 %. Kasvuun vaikutti vuodelle 2019 aikaistettu maksuunpanotilitys liittyen kilpailukyky sopimuksen toteuttamisesta aiheutuvan kaksinkertaisen vähennyksen korvaamiseen kunnille. Erän suuruus oli 0,936 milj. euroa ja ilman tätä erää valtionosuuksien kokonaismäärä olisi pienentynyt edellisestä vuodesta. Valtionosuudet kasvoivat koko maassa 2,1 %.

Toimintakulujen kokonaismäärä oli tilikaudella 143,705 milj. euroa, kasvu +4,3 %. Edellisenä vuonna toimintakulut olivat 137,830 milj. euroa. Valtakunnallinen toimintakulujen kasvu kunnissa oli keskimäärin 2,2 prosenttia. Kunnan talouden yksi haaste oli toimintakulujen liian suuri kasvu.

Henkilöstökulut kunnassa olivat yht. 0,852 milj. eli 1,4 % edellisvuotta suuremmat. Henkilöstötilastojen mukaan vakinainen henkilöstömäärä kasvoi 26 henkilöllä ja määräaikaisen henkilöstön käyttö puolestaan väheni -72 henkilöllä. Kokonaismuutos pienentäisi henkilöstömäärää vuoden lopussa yht. -46 henkilöllä. Henkilömääriä kuvaavampi on toteutuneet henkilötyövuodet, jotka alenivat -10:llä.

Palveluiden ostoissa tapahtui 2,1 %:n kasvu eli 1,182 milj. euroa. Tästä asiakaspalveluiden ostojen osuus supistui -0,161 milj. euroa eli -0,4 %. Kasvusta erikoissairaanhoidon palvelut muodostivat vain 0,145 milj. euroa ja merkille pantavaa on, että muut sosiaali- ja terveystalouden palveluiden asiakaspalvelujen ostot supistui 0,396 milj. euroa. Muiden palveluiden ostot kasvoivat 8,5 %:lla eli yht. 1,343 milj. eurolla mm. terveyspalveluiden (työterveys), atk-palveluiden ja työvoiman vuokrauksen myötä. Työvoiman vuokrausta käytettiin terveyspalveluissa, hoiva- ja vanhustalouden palveluissa sekä ruokapalveluissa.

Aineiden ja tarvikkeiden kokonaissumma pysyi samana kuin edellisenä vuonna. Ryhmän sisällä eniten kasvoivat kirjallisuus-, lääke- ja hoitotarvikemenot sekä sähkölaskut. Vastaavasti säästöä syntyi eniten rakennustarvikkeissa ja lämmityskuluissa.

Muut toimintakulut muodostuvat pääsääntöisesti vuokrakuluista (8,709 milj.) ja muista kuluista (0,308 milj.). Vuokrien kustannuskasvu on edelleen voimakasta, 2,401 milj. euroa eli 38,1 % vuodessa. Tästä kasvusta rakennusten ja huoneistojen vuokrien kasvu muodostaa valtaosan eli 2,260 milj. ja koneiden ja laitteiden loput 0,140 milj. euroa, kohdistuen atk-laitteisiin. Sisäilmaongelmaisten kohteiden väistötiloiksi hankittujen viipaleiden kustannuksista muodostuu kasvua vuodessa n. 1,2 milj. euroa. Viipaleisiin käytettiin vuoden aikana rahaa yht. 2,4 milj. euroa.

Vuonna 2019 kunnan toimintakatteen määrä oli n. -121,021 milj. euroa. Toimintakate kasvoi (heikkeni) edelliseen tilikauteen verrattuna 5,891 milj. euroa (5,1 %). Valtakunnallinen toimintakatteen kasvu kunnissa oli ennakkotietojen mukaan n. 4,2 %.

Euromääräisesti toimintakatteen merkittävään kasvuun kunnassa vaikuttaa sivistyspalveluiden kasvu, joka muodostuu pääsääntöisesti väistötilojen kustannuksista, joissa varsinaista kasvua oli 1,2 milj. ja aiemmin teknisten toimitilapalveluihin kirjautuneen väistötilojen kustannusosuuden siirtoa 1,2 milj. Loppuosa eli n. 1,0 milj. euroa sivistyspalveluissa muodostuu omaan toimintaan kohdistuneesta (kustannusten) kasvusta.

Sosiaali- ja terveystilapalveluiden palvelualue kasvoi euromääräisesti toiseksi eniten. Siellä merkittävin kasvu edelliseen vuoteen verrattuna kohdistuu erikoissairaanhoidon yht. 1,2 milj. eurolla. Tästä summasta 1,0 milj. euroa on Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin alijäämän kattamiseen maksettua osuutta. Myös hoiva- ja vanhuspalvelut käytti n. 0,9 milj. enemmän ja palvelualueen yhteiset palvelut n. 0,3 milj. euroa edellisvuotta enemmän rahaa. Sosiaali- ja perhepalvelut sekä terveystilapalvelut supistuivat yht. n. 0,8 milj. eurolla.

Konserni- ja maankäyttöpalveluissa kasvua oli hallinto- ja viestintäpalveluissa n. 0,6 milj. euroa, henkilöstöpalveluissa n. 0,5 milj. euroa, joukkoliikenteessä n. 0,2 milj. ja kaavoituksessa n. 0,2 milj. euroa. Maapolitiikka ja paikkatietopalveluiden toimintatuotot kasvoivat, joten sen tehtäväalueen toimintakate vahvistui n. 0,2 milj. eurolla.

Teknisten palveluiden palvelualueelta poistui em. n. 1,2 milj. euron väistötilojen kustannusosuus käyttäjille. Vesihuoltolaitoksen tulos heikkeni toimintakatteen osalta n. 0,4 milj. eurolla tuottojen vähentyessä ja kulujen kasvaessa. Myös teknisen hallinnon ja varikkopalveluiden kulut kasvoivat ja mm. pysäköintivirhemaksut alenivat yht. 0,1 milj. eurolla. Lisäksi rakennusvalvonta, kuntatekniikka, toimitilat, ympäristön suojele ja yksityistiet käyttivät yht. rahaa n. 0,2 milj. euroa enemmän.

Tilikaudella vuosikate painui -2,4 milj. eurolla negatiiviseksi. Tämä merkitsi sitä, että kunnan toimintaa ei pystytty pyrittämään eri tulolähteistä kertyvillä tuloilla. Kunta otti näin ollen paljon puhuttua ”syömävelkaa” ko. summan verran. Vuonna 2018 katetta muodostui 3,285 milj. euroa ja vuonna 2017 vastaavasti 8,178 milj. euron verran jolloin viimeksi vuosikatteella pystyttiin rahoittamaan myös osa investoinneista. Vuoden 2019 vuosikate ei riittänyt kattamaan normaaleja suunnitelmanmukaisia poistoja, jotka olivat 7,082 milj. euroa. Käytöstä poistettujen / purettujen kiinteistöjen menojäännöksiin liittyviä lisäpoistoja kirjattiin tulosvaikutteisesti yht. 0,338 milj. euron edestä. Summa sisälsi seuraavia kohteita: Vuorelan, Kuuslahden ja Siilinpään koulut ja Simonsalon päiväkodin. Nämä tulivat nyt taseesta loppuun poistetuiksi.

Asukasta kohden Siilinjärven vuosikate oli negatiivinen -110 eurolla, kun se jo vuonna 2018 oli 152 euroon ja oli 2017 yhteensä 378 euroa. Koko maassa vuosikate asukasta kohden oli vuoden 2019 tilinpäätösten ennakkotietojen mukaan 327 euroa, vuonna 2018 se oli 376 euroa ja 596 euroa vuonna 2017.

Poistonalaisia investointeja tilikaudella kertyi 7,912 milj. euroa. Vuonna 2018 poistonalaisten investointien määrä oli 11,894 milj. euroa ja vuonna 2017 ne olivat 11,043 milj. euroa. Nettoinvestoinnit yhteensä olivat viime vuonna noin 5,173 milj. euroa. Kolmen vuoden keskiarvoksi muodostuu noin 10,0 milj. euroa.

Tuloksen muodostumisessa on poimittavissa kertaluonteisina erinä kunnan käyttöomaisuudesta lisäpoistoina poistettujen, purettavien kiinteistöjen menojäännökset yhteensä 0,338 milj. euroa sekä merkittävimpänä eränä kunnan vesilaitoksen lakkauttamisen ja yhtiöittämisen Kuopion vesilaitoksen kanssa syntynyt satunnaisena eränä käsitelty myyntivoitto yhteensä 12,996 milj. euroa.

Tilikauden toiminnallinen tulos ilman satunnaista myyntivoittoa olisi ollut -9,741 milj. euroa alijäämäinen. Myyntivoiton myötä tilikauden tulos muodostui 3,228 milj. eurolla ylijäämäiseksi. Taseessa on vuoden 2019 lopussa ylijäämää noin 5 milj. euroa. Vuonna 2018 alijäämää kertyi -4,502 milj. euroa ja vuonna 2017 tulos oli ylijäämäinen 1,599 milj. eurolla.

Tilinpäätösvoiton lopussa lainaa oli yhteensä 78,282 milj. euroa. Edellisenä vuonna lainakanta oli yhteensä 69,795 milj. euroa ja vuonna 2017 yhteensä 63,389 milj. euroa. Pitkäaikaista uutta lainaa otettiin vuoden 2019 aikana 19,800 milj. euroa. Lainoja lyhennettiin 11,313 milj. euroa.

Kunnan lainat olivat tilinpäätösvuoden lopussa 3 653 euroa asukasta kohden. Vuonna 2018 asukaskohmainen lainamäärä oli 3 220 euroa ja 2 927 euroa vuonna 2017. Ennakkotiedon mukaan koko maassa lainat olivat viime vuonna 3 356 euroa asukasta kohden. Toteutunut tieto vuodelta 2018 oli 3 048 euroa ja vuodelta 2017 yht. 2 949 euroa. Pohjois-Savon kuntien keskimääräinen lainakanta oli ennakkotiedon perusteella yht. 3 216 euroa (ed. 2 972)

Taseen loppusumma 31.12.2019 oli 163,872 milj. euroa ja vuoden 2018 lopussa 155,676 milj. euroa. Kasvua loppusummassa oli 8,196 milj. euroa (5,3 %).

Vastaavan puolen muutokset johtuivat pääosin aineellisten hyödykkeiden -22,959 milj. euron vähentymisestä sekä sijoitusten ryhmässä käytännössä osakeomistukseen liittyvien lainasaamisten kasvusta +28,830 milj. eurolla. Taustalla näissäkin muutoksissa on vesihuoltolaitoksen yhtiöittämisen vaikutukset. Käyttöomaisuuteen on kirjattu vielä keskeneräisinä investointihankkeina yhteensä 0,792 milj. euroa (ed. vuodenvaihteessa 7,806 milj.). Keskeneräiseksi jäi lähinnä yritystonttien rakentamista ja toimitilahankkeisiin kohdistuvaa suunnittelua. Vuoden aikana sen sijaan merkittävimmät valmistuneet investoinnit olivat Jynkänniemen jätevedenpuhdistamon saneeraus sekä Ahmon urheilukentän saneeraus ja kunnan eri puolilla sijaitsevat maa- ja vesirakenteet mm. keskuskorttelissa, Taivallahdella ja Simonsalossa. Lisäksi väistötilojen ja uusien koulutilojen kalustamiseen upposi n. 0,780 milj. euroa.

Vastattavaa puolen muutokset oman pääoman ryhmässä liittyivät tuloksen muodostumiseen. Vieraan pääoman ryhmässä rahoituslaitoksilta otetut lainat kasvoivat 8,487 milj. euroa. Vesilaitokselta siirtyi Kuopion Veden vastattavaksi yht. 4,991 milj. edestä liittymismaksuvelkoja. Muista korottomista veloista kasvoivat ostovelat 1,402 milj. eurolla, kun taas muut korottomat velat supistuivat yht. 0,910 milj. eurolla.

Kunnan suhteellinen velkaantuneisuus oli tilinpäätösvuonna 67,5 %. Vuonna 2018 se oli 64,5 % ja vuonna 2017 se oli 58,6 %. Velkaantuneisuus on selkeästi kuntien keskimääräisiä arvoja korkeammalla. Kunnissa luvut olivat keskimäärin 58,7 % vuonna 2018 ja 56,2 % vuonna 2017. Pohjois-Savon kunnissa suhteellinen velkaantuneisuus on koko maan tilannetta parempi; luku oli keskimäärin 53,2 % vuonna 2018 ja 49,3 % vuonna 2017.

Tulevaa

Vuoden 2019 keväällä oli nähtävissä kuntatalouden heikkeneminen. Kunta teetti ulkopuolisella asiantuntijalla selvityksen kunnan talouden tilanteesta. Viesti oli selvä. Palvelutuotanto on hoidettu tehokkaasti ja laadukkaasti. Mitään yhtä säästökohdetta ei löytynyt. Kunnan kulujen pienentäminen tulee tehdä edelleen joka puolelta ns. pieninä puraina. Täten käynnistettiin talouden vakauttamisohjelman teko, jonka tavoitteena oli löytää 3 milj. euron säästöt vuosille 2020–2022. Lisäksi käynnistettiin YT-neuvottelun henkilöstö kanssa tavoitteena löytää miljoonan euron säästöt henkilöstökuluista. YT-neuvottelu tuotti suunnitelman miljoonan euron säästämiseksi ja talouden vakauttamisohjelma sisältää noin 5 miljoonan euron säästöt vuosille 2020–2022. Nyt on koko organisaatio tehtävä toteuttaa nämä säästöt. Tulopohjaa vahvistettiin korottamalla tulovero 22 %:iin, joka on nyt tosi korkea. Tässä kohtaa kiitos päättäjille. Päätökset olivat varsin kovia, mutta tarpeellisia ja välttämättömiä. Yhteinen tavoite on laittaa Siilinjärven kunnan talous kuntoon.

Vuosi 2019 oli haastava vuosi koko Pohjois-Savon väestön kehitykselle. Ainoastaan Kuopio kasvoi hyvin vähän. Siilinjärven väkiluku laski yli 240 henkilö johtuen negatiivisesta muuttoliikkeestä ja syntyvyyden laskusta. Tämä strateginen tavoite vaatii paljon työtä. Kaavoitus on edennyt hyvin ja lähivuosina kunnassa on tarjolla monenlaisia asuntoja uusille kuntalaisille. Kasvun yksi haaste tulevaisuudessa on raakamaan saanti varsinkin eteläisessä osassa Siilinjärveä. Toisaalta elinkeinopolitiikan vahvan vireen jatkuminen vuonna 2019 luo pohjaa kunnan elinvoiman ja kasvun mahdollistamiseksi tulevina vuosina.

Kunnan palvelut koetaan edelleen kuntalaisten mielestä hyväksi. Siilinjärvi sijoittui valtakunnallisessa tutkimuksessa Suomen neljänneksi parhaaksi kunnaksi asua. Hyvät palvelut eivät ole itsestään selvyys tulevaisuudessa. Palveluluita tulee kehittää koko ajan vastaamaan tämän päivän yhteiskunnan tarpeisiin.

Henkilöstömittareissa sairaspöissaolojen määrään ja tapaturmien lisääntymiseen ei voi pitää hyvänä kehityksenä.

Mutta. Tätä kirjoittaessa (20.3.2020) maamme on poikkeustilassa koronaviruksen takia. On erittäin vaikea ennustaa miten Suomen ja Siilinjärven kehitykselle käy näiden vaikeiden aikojen jälkeen. Kunnan palvelut on viritetty koronaviruksen leviämisen estämiseen. Toisaalta kunnan tehtävä on pitää palvelut päällä niin kauan kuin se on mahdollista.

Yrityksien vaikeudet tulevat heijastumaan talouteen. Työttömyys ja lomautukset tulevat lisääntymään, jotka vaikuttavat myös kuntien tulopohjaan. Rahoitusmarkkinoiden liikkeet ja hintojen vaihtelut ovat voimakkaita ja aiheuttavat epävakautta koko rahoitussektorilla. Vaikutukset voivat nostaa korkotasoa ja ne voivat jatkua pitkään. Siis koronaviruksen vaikutukset tulevat näkymään pitkään koko yhteiskunnassa.

Nyt on tärkeä pitää läheisistä huolta, noudattaa ohjeita ja pitää mieli positiivisena. Kyllä me suomalaiset ja siilinjärveläiset tästäkin selviämme.

Toivotan päättäjille ja työntekijöille jaksamista, hyvää yhteistyötä sekä oikeita päätöksiä kuntalaisten parhaaksi tehtävässä työssä myös vuonna 2020.

Vesa Lötjönen
kunnanjohtaja

1.1.2 Kunnan hallinto

Kunnanvaltuusto

Kunnan ylintä päätäntävaltaa käyttää 43-jäseninen valtuusto, jonka jäsenet valitaan joka neljäs vuosi huhtikuussa järjestettävillä vaaleilla. Kuntavaalissa 9.4.2017 valittiin valtuutetut toimikaudeksi 2017–2021.

1.6.2017 toimikautensa aloittaneen valtuuston paikkajakauma on seuraava:

Keskustan valtuustoryhmä	18
Sosialidemokraattien valtuustoryhmä	7
Kokoomuksen valtuustoryhmä	5
Vihreiden valtuustoryhmä	4
Perussuomalaisten valtuustoryhmä	3
Vasemmistoliiton valtuustoryhmä	3
Kristillisdemokraattien valtuustoryhmä	2
<u>Sinisten valtuustoryhmä</u>	<u>1</u>
Yhteensä	43

Kunnanvaltuusto kokoontui kertomusvuonna 6 kertaa ja käsitteli kokouksissaan yhteensä 50 asiaa.

Kunnanvaltuusto vuonna 2019

Kunnanvaltuuston puheenjohtajat:

Puheenjohtaja	Rautiainen Merja (kesk.)
I varapuheenjohtaja	Ojala Kari (kok.) 31.5.2019 saakka Hassinen Raija (vas.) 1.6.2019 alkaen
II varapuheenjohtaja	Katainen Lauri (sd.)

Kunnanvaltuuston kokoonpano kokonaisuudessaan

Berg Pauli (vas)	Niskanen Tuula (vihr.)
Daavitsainen Risto (sd.)	Nykänen Erko (kesk.)
Hassinen Raija (vas.)	Ojala Kari (kok.)
Heikkinen Hanna (kesk.)	Oksman Merja (kok.)
Hilden Mila (sd.)	Partanen Aki (kesk.)
Hiltunen Päivi (sd.)	Pitkänen Jari (sd.)
Huttunen Anna (kesk.)	Pitkänen Marjaana (kesk.)
Hynynen Anniina (sd.)	Puustinen Ritva (kesk.)
Juvonen Toni (vihr.)	Pöyhönen Arttu (kok.)
Jääskeläinen Heikki (vihr.)	Rautiainen Merja (kesk.)
Kainulainen Henna (kd.)	Rekola Jukka (ps.)
Karvonen Anne (kesk.), 17.6.2019 saakka	Repo Kari (kesk.)
Katainen Lauri (sd.)	Roivainen Aira (vihr.)
Kiiski Seppo (kesk.)	Ruuskanen Tapani (kesk.)
Kolehmainen Jani (sin.)	Salmela Veikko (kesk.), 18.6.2019 alkaen
Konttinen Heikki (kesk.)	Savolainen Kalle (kesk.)
Korhonen Leena (kok.)	Snellman Taina (kd.)
Korhonen Mika (ps.)	Suhonen Raija (vas.)
Kröger Risto (kesk.)	Uljonen Henri (ps.)
Markkanen Sallamaarit (kesk.)	Venäläinen Matti (kesk.)
Mykkänen Timo (kok.)	Väätäinen Liisa (kesk.)
Niemitz Pirjo (sd.)	Ylikärppä Kauko (kesk.)

Kunnanhallitus

Kuntavaalissa 9.4.2017 valittu valtuusto valitsi kunnanhallitukseen 9 jäsentä ja jokaiselle henkilökohtaisen varajäsenen toimikaudeksi 2017–2021. Kesäkuussa 2017 toimikautensa aloittaneen hallituksen paikkajakauma on seuraava:

Keskusta	4
Sosialidemokraattinen puolue	2
Perussuomalaiset	1
Kokoomus	1
Vihreät	1
<hr/>	
Yhteensä	9

Kunnanhallitus kokoontui vuoden 2018 aikana 19 kertaa ja käsitteli kokouksissaan yhteensä 194 asiaa. Kunnanhallituksen esittelijänä toimi kunnanjohtaja.

Kunnanhallitus vuonna 2019

Kunnanhallituksen puheenjohtajat:

Puheenjohtaja	Nykänen Erkko (kesk.)
I varapuheenjohtaja	Oksman Merja (kok.)
II varapuheenjohtaja	Daavitsainen Risto (sd.)

Kunnanhallituksen kokoonpano kokonaisuudessaan

<i>Varsinainen jäsen</i>	<i>Henkilökohtainen varajäsen</i>
Daavitsainen Risto (sd.)	Pitkänen Jari (sd.)
Jääskeläinen Heikki (vihr.)	Haaranen Ari (vihr.)
Kiiski Seppo (kesk.)	Konttinen Heikki (kesk.)
Niemitz Pirjo (sd.)	Hiltunen Päivi (sd.) 1.6.2019 alkaen
	Mila Hildén 31.5.2019 saakka
Nykänen Erkko (kesk.)	Venäläinen Matti (kesk.)
Oksman Merja (kok.)	Toivanen Tomi (kok.)
Pitkänen Marjaana (kesk.)	Huttunen Anna (kesk.)
Rekola Jukka (ps.)	Kaija Merja (ps.)
Väätäinen Liisa (kesk.)	Markkanen Sallamaarit (kesk.) , 18.6.2019 alkaen
	Karvonen Anne (kesk.), 17.6.2019 saakka

Kunnanjohtaja

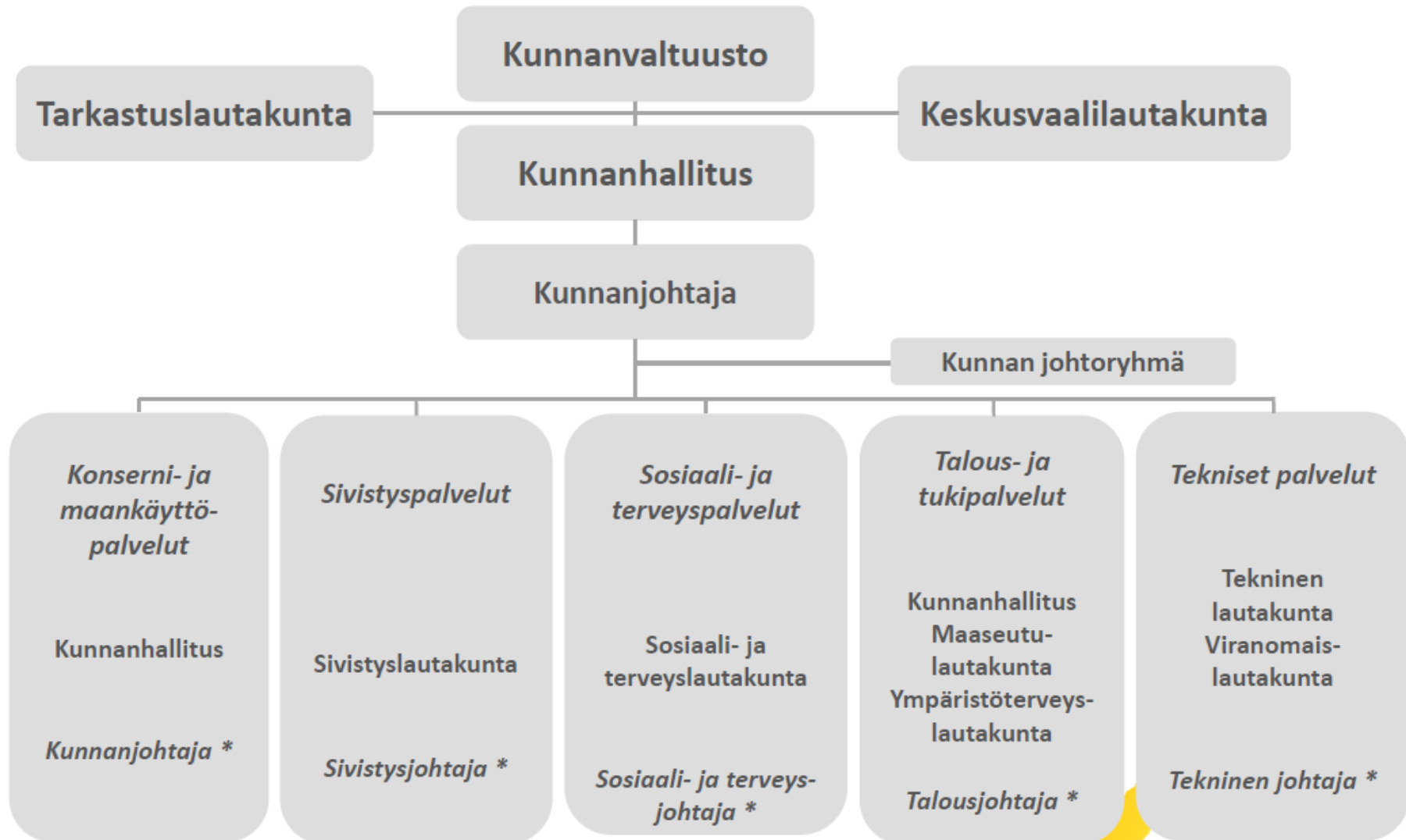
Kunnanjohtajan tehtävänä on sen lisäksi, mitä kuntalaissa on säädetty, johtaa ja valvoa sekä kehittää kunnan hallintoa, taloutta sekä muuta palvelutuotantoa ja omistajapolitiikka. Kunnanjohtajan tehtäväalueita ovat lisäksi kunnan edunvalvonta sekä maakunnallinen ja seudullinen yhteistyö. Kunnanjohtaja johtaa kunnan strategiatyötä, vastaa sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan toteutuksesta, valvoo kunnanhallitukselle esiteltävien asioiden valmistelusta sekä toimii kunnanhallituksen esittelijänä. Kunnanjohtajana toimi FM Vesa Lötjönen.

Kunnan henkilöstöä koskevia tietoja ja tunnuslukuja esitetään erillisessä henkilöstökertomuksessa.

Kuntalain 125 §:n tarkoittamat tilivelvolliset viranhaltijat

KONSERNI- JA MAANKÄYTTÖ-PALVELUT	Kunnanjohtaja Kaavoituspäällikkö Maankäyttöinsinööri Yritysasiamies Henkilöstöjohtaja Kehitysjohtaja Hallintosihteeri
TALOUS- JA TUKIPALVELUT	Talousjohtaja Talouspäällikkö Tietojärjestelmäpäällikkö Maaseutujohtaja Ympäristöterveysjohtaja Vastaava eläinlääkäri Ruoka- ja puhtauspalvelujohtaja
SIVISTYSPALVELUT	Sivistysjohtaja Varhaiskasvatusjohtaja Kansalaisopiston rehtori Kirjastotoimenjohtaja Nuoriso- ja kulttuuritoimenjohtaja Liikuntatoimenjohtaja
SOSIAALI- JA TERVEYS-PALVELUT	Sosiaali- ja terveysjohtaja Johtava lääkäri Sosiaali- ja perhepalveluiden johtaja Hoito- ja vanhustyön johtaja
TEKNISET PALVELUT	Tekninen johtaja Toimitilapäällikkö Kuntatekniikan päällikkö Rakennustarkastaja Ympäristönsuojelupäällikkö

Siilinjärven kuntaorganisaatio

* palvelualuejohtaja

1.1.3 Yleinen taloudellinen kehitys

Suomen kansantalous kasvoi vuonna 2019 toisen ja kolmannen vuosineljänneksen vahvan kehityksen myötä. Vuoden viimeisellä neljänneksellä tapahtui käänne huonompaan suuntaan ja tuotanto alkoi supistua. Bruttokansantuotteen kasvu päättyi Tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan 1,0 %:n vuosikasvuun. Kasvua kertyi useilta teollisuuden ja palveluiden toimialoilta. Metsäteollisuus ja rahoitus- ja vakuutus toiminta supistuivat ja vetivät näin kokonaiskasvua alaspäin. Ennakkotietojen mukaan viennin reipas kasvu 7,1 %:lla oli seurausta palveluviennistä ja laivatoimituksista. Viennin osalta kasvua tapahtui myös viimeisellä neljänneksellä jolloin kaikki muut erät olivat jo miinuksen puolella. Kokonaistuonti kasvoi 2,5 % ja sitä vauhditti erityisesti palveluiden tuonti; tavaratuonnin supistuessa. Yksityiset kulutusmenot kasvoivat 1,0 %, mutta julkiset kääntyivät hienoisesti miinukselle. Investointien kasvu hidastui jo 2018 maailmantalouden heikentyneiden kasvunäkymien vuoksi ja suuntaus jatkui kuluvana vuonna jolloin investoinnit vähenivät reilulla prosentilla. Erityisesti investoinnit tutkimukseen, kehittämiseen ja ohjelmistoihin supistuivat rakennusinvestointien ohella. Vuonna 2020 – 2021 BKT:n kasvun ennakoidaan jäävän myös prosentin tuntumaan. Tilanteen ennakointia on tullut vaikeuttamaan maailmalle levinnyt koronavirus, jonka leviämällä voi olla ennakoitua suurempia heijastusvaikutuksia myös Suomen taloudelle. Suomen pankin ennusteiden mukaan Suomen kansantalous voi supistua kuluvalle vuodelle 1,4 - 4 %.

Taloukasvu ja voimistunut työvoiman kysyntä nostivat 2019 työllisyysasteen 72,6 %:iin. Työttömyysaste laski vajaan prosenttiyksikön 6,7 %:iin. Vaikka taloukasvu hidastuu vuosina 2020 – 2021 ja avoimien työpaikkojen pitkään jatkunut kasvutrendi on tasaantumassa, työllisyyden paranemisen ennakoidaan vielä jatkuvan. Eri aloilla ja alueilla yritysten on kuitenkin ollut keskimääräistä vaikeampi löytää sopivia työntekijöitä avoimiin työpaikkoihin. Työllisyysasteen kasvun ennustetaan hidastuvan 73,5 %:iin 2021. Työttömyysasteen laskeminen 6,5 %:iin lisää työmarkkinoiden kireyttä ja vahvistaa palkkojen nousupaineita.

Valtiovarainministeriön kansantalousosaston ennusteessa ansiotasoindeksi nousi 2,5 % lähinnä sopimuspalkkojen nousun myötä ja kasvaa 3,0 %:iin vuonna 2020, kun mm. julkisen sektorin lomarahat palautuvat leikkausta edeltävälle tasolle. Tilastokeskus on puolestaan julkaissut tietoja vuoden 2019 keskimääräisestä inflaatiosta, joka oli 1,0 %. Vuonna 2020 ja 2021 inflaation odotetaan nopeutuvan 1,3 – 1,6 prosenttiin alkoholin, tupakan ja energian hintojen noustessa. Kotitalouksien kulutus on kasvanut viime vuosina käytettävissä olevia tuloja nopeammin, mikä on näkynyt säästämisasteen alenemisena ja velkaantuneisuusaste (velat suhteessa tuloihin) on noussut 128,8 %:iin eli hyvin korkeaksi. Säästämisaste on nyt kääntynyt lievään kasvuun.

1.1.4 Kuntatalouden kehitys

Vielä vuodelta 2017 kunnat tekivät vahvat tilinpäätösluvut, mutta etenkin vuoden 2018 ja vuoden 2019 aikana tilanne muuttui olennaisesti. Tilinpäätösarvot vuodesta 2019 kertovat, että kolme neljästä Manner-Suomen kunnasta teki viime vuonna negatiivisen tuloksen. Kuntakenttä ei kuitenkaan ole kehityksessä yhtenäinen. Aiemmin jako oli nähtävissä Uudenmaan ja muun Suomen välillä, mutta nyt jakolinja on siirtynyt pelkästään Helsingin ja koko muun Suomen välille. Merkillepantavaa on, että talousvaikeudet ravistelevat nyt myös isoja kaupunkeja.

Tilastokeskuksen ja Kuntaliiton julkaisemien vuoden 2019 tilinpäätösarvioiden mukaan kuntien yhteenlaskettu vuosikate heikkeni -0,27 miljardia euroa eli -13,0 %. Heikennys ei ollut niin suuri kuin pelättiin. Moni kunta myi omaisuuttaan saaden kertaluonteisia tuottoja ja kiky-leikkausten kompensoimiseksi aikaistetut valtionosuusmaksatukset helpottivat monen kunnan ahdinkoa vuoden lopussa. Verotulot kasvoivat 2,6 %:lla siitä huolimatta, että kasvua hidasti verokorttiuudistuksen sekä tulorekisterin käyttöönoton tilitysvaje, jonka vuoksi kunnilta jäi lopulta saamatta arviolta n. 400 milj. euron edestä verotuloja. Valtionosuudet kasvoivat 2,1 %:lla em. aikaistetun maksatuksen vuoksi. Samaan aikaan toimintakulut kasvoivat kunnissa 2,2 % (kuntayhtymien kanssa 3,9 %) ja toimintatuotot vähenivät -2,8 %. Tilinpäätösarvioiden mukaan kaikkiaan 56 kunnalla oli negatiivinen vuosikate (ed.v. 44). Vuosikate asukasta kohti oli ennakkotietojen mukaan 327 euroa, kun se edellisellä vuonna oli 376 euroa. Tilikauden tulos puolestaan on ennakkotietojen mukaan negatiivinen peräti 225 kunnassa (ed. v. 200).

Yhteensä 46 kuntaa nosti ja viisi kuntaa laski tuloveroprosenttejaan menneelle tilinpäätösvuodelle. Kunnallisveroprosenttien korotuksia tehtiin myös vuodelle 2020. Syksyllä 2019 vallinneesta taloustilanteesta huolimatta vain 53 kuntaa nosti tuloveroprosenttiaan ja tällä kertaa seitsemän kuntaa päätyi alentamaan verotustaan. Korotukset koskivat kuitenkin yli 1,1 milj. kuntalaista eli korottajien joukossa oli myös isoja

kaupunkeja. Alhaisin tuloveroprosentti oli 16,50 prosenttia ja korkein nousi 23,50 prosenttiin. Koko maan painotetuksi keskimääräiseksi tuloveroprosentiksi muodostui 19,97 %.

Kuntien yhteenlaskettu lainakanta kasvoi vuoden aikana 9,9 % eli noin 1,69 miljardia euroa. Mikäli kuntien lisäksi tarkastellaan myös kuntayhtymien tilannetta, yhteenlaskettu lainakanta kasvoi 2,4 miljardia euroa eli noin 12,4 %. Tämä johtui kuntayhtymissä toteutetuista suurista sairaalainvestoinneista ja kulujen kasvusta. Asukasta kohti lasketun lainakannan keskiarvo Manner-Suomen kunnissa oli ennakkotiedon mukaan 3 356 euroa, kun vastaava suhdeluku edellisenä vuonna oli 3 048 euroa. Pohjois-Savossa asukas-kohtainen lainakanta oli ennakkotiedon mukaan 3 216 euroa, edellinen vuosi 2 972 euroa.

1.1.5 Oman alueen kehitys

Vuonna 2019 Kuopion seudun väestön kokonaismuutos oli +467 henkeä, kun se vuonna 2018 oli tarkentuneiden tietojen mukaan +472 henkeä. Pohjois-Savon väestö vähentyi kuudetta vuotta peräkkäin, muutos yhteensä -1146 henkilöä (-1051 henkilöä). Vuonna 2019 Pohjois-Savon kunnista asukasluvun kasvua tapahtui ainoastaan Kuopiossa. Luonnollista asukasluvun kasvua oli vain Siilinjärvellä. Siilinjärven asukas- luku väheni ennakkotiedon mukaan -244 henkilöä, kun se viime vuonna kasvoi +17 henkilöä. Kuopion kasvu oli +711.

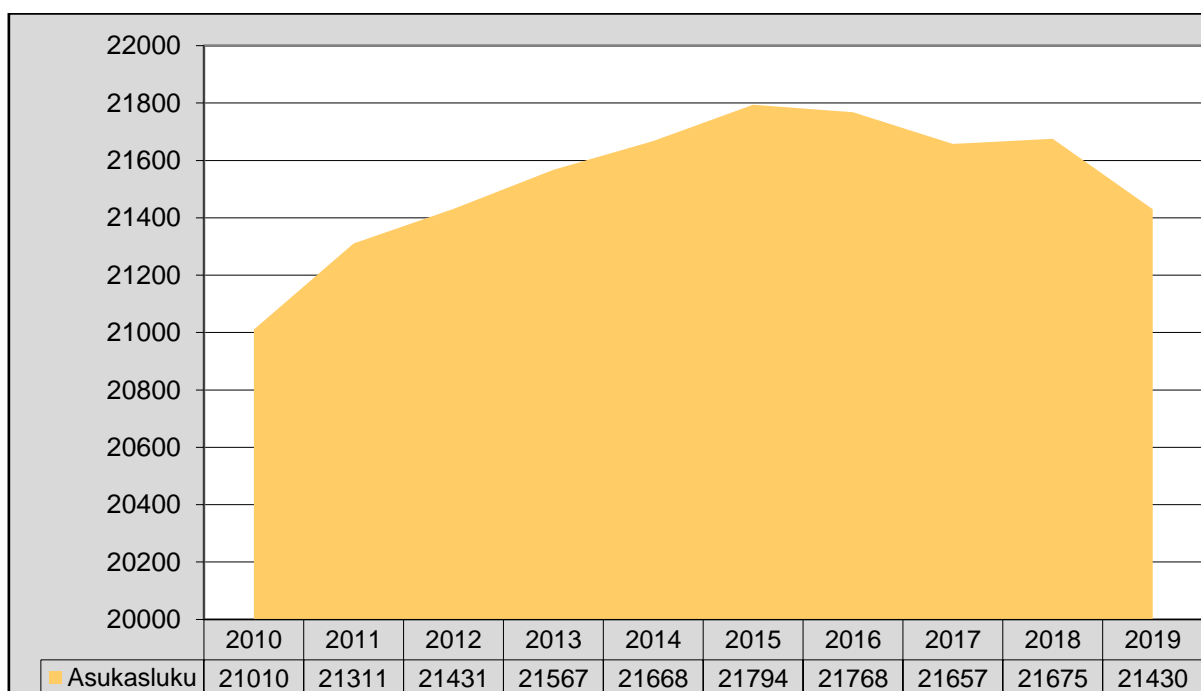
Alue ja väestö

Kunnan pinta-ala on noin 508 km², josta vesi-aluetta on 107 km². Vuonna 2018 väestöstä 46,0 prosenttia asui kirkonkylässä, 28,3 prosenttia Etelä-Siilinjärvellä ja 25,7 prosenttia muilla kunnan osa-alueilla. Kunnan taajama-aste on 82,4 %.

Vuoden 2019 lopussa Siilinjärven väkiluku oli ennakkotiedon mukaan 21 430 henkeä, jossa laskua edelliseen vuoteen -244 (edellisvuonna +17 henkeä). Ennakkotiedon mukaan vuonna 2019 Siilinjärven syntyvyys oli 178 lasta ja kuolleisuus 168 henkilöä. Luonnolliseksi väestönkasvuksi muodostui siten 10 henkilöä, mikä osoittaa selvää laskutrendiä.

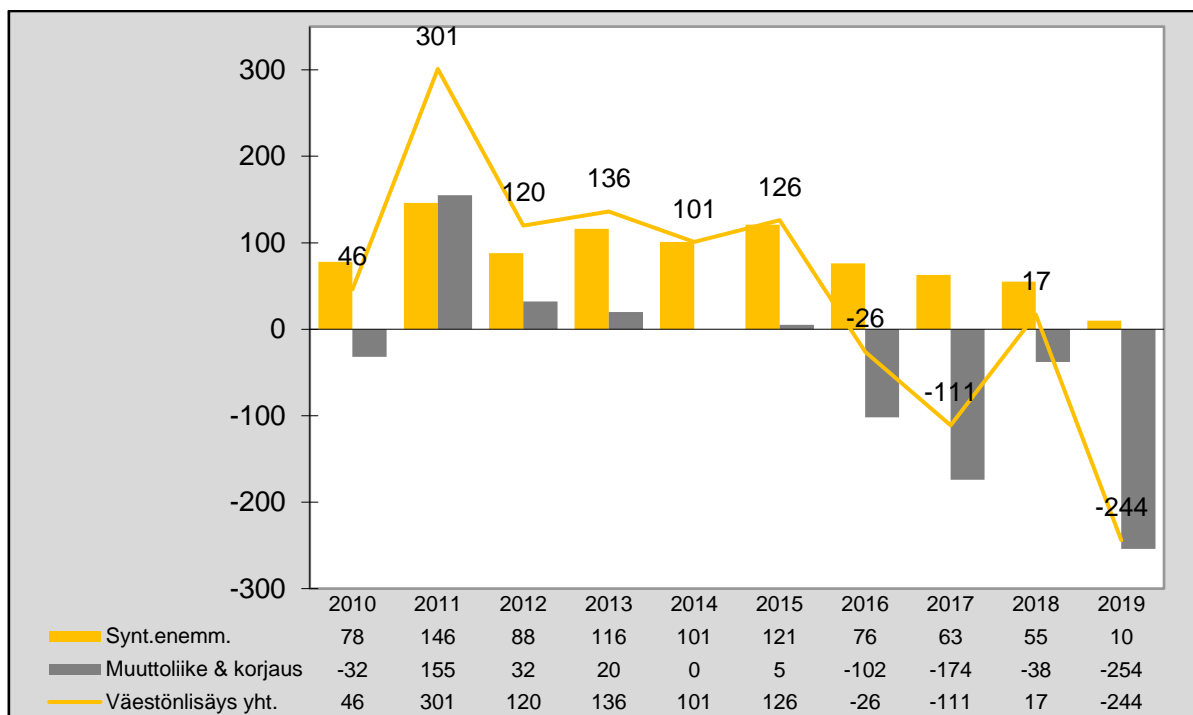
Lähtömuutto olivat vuonna 2019 viime vuosien keskitasoa, mutta tulomuutto vähäisempää. Vuoden 2019 muuttoliike oli tappiollinen -252 henkilöä (sisältää maahanmuuton). Asuntoja valmistuu edelleen vilkkaaseen tahtiin, mutta asumisväljyyden kasvu aiheuttaa sen, että väestömäärän lisääntyminen vaatii yhä enemmän asuntoja vuodessa.

Siilinjärven väkiluku 2010–2019

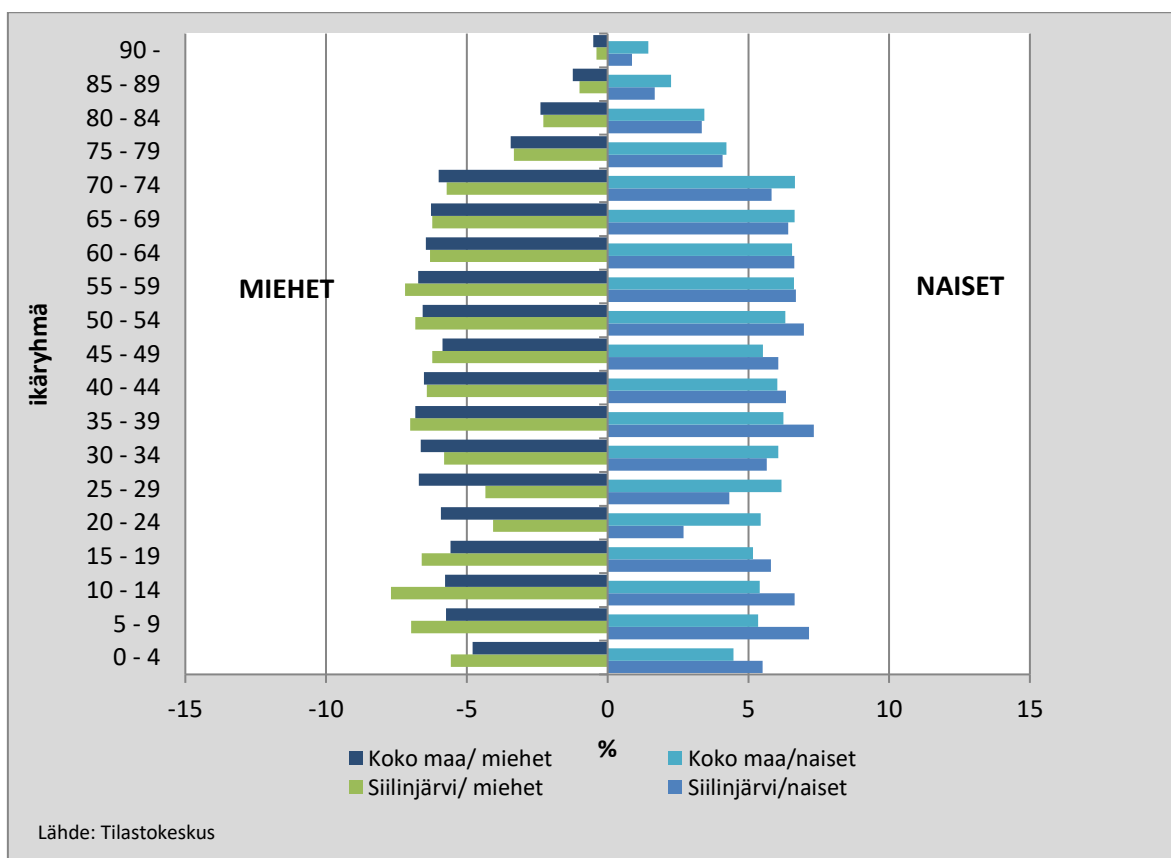

Väestönmuutokset 2010–2019

Ikäryhmien osuudet (%) Siilinjärvellä ja koko maassa 31.12.2019

Siilinjärven väestörakenne on maakunnan nuorin. Keski-ikä on 41,3 vuotta. Pohjois-Savon keski-ikä on 44,7 ja koko maan 42,9 vuotta. Vuoden 2018 lopussa 0–14-vuotiaiden osuus oli kunnassa 20,0 %, kun se Pohjois-Savossa oli keskimäärin 14,8 %. Vastaavasti yli 64-vuotiaiden osuus oli 19,8 % kun se Pohjois-Savossa oli keskimäärin 24,5 prosenttia.

Väestön ikäryhmien osuudet kokonaisväestöstä 2000-luvulla

	2000	2010	2015	2017	2018	*2019
0–14-vuotiaat, %	22,6	20,6	20,6	20,1	20,0	19,8
15–64-vuotiaat, %	67,6	65,1	61,8	60,7	60,2	59,6
Yli 64-vuotiaat, %	9,8	14,3	17,6	19,2	19,8	20,6
Väestö yhteensä	19 742	21 010	21 794	21 657	21 675	21 430

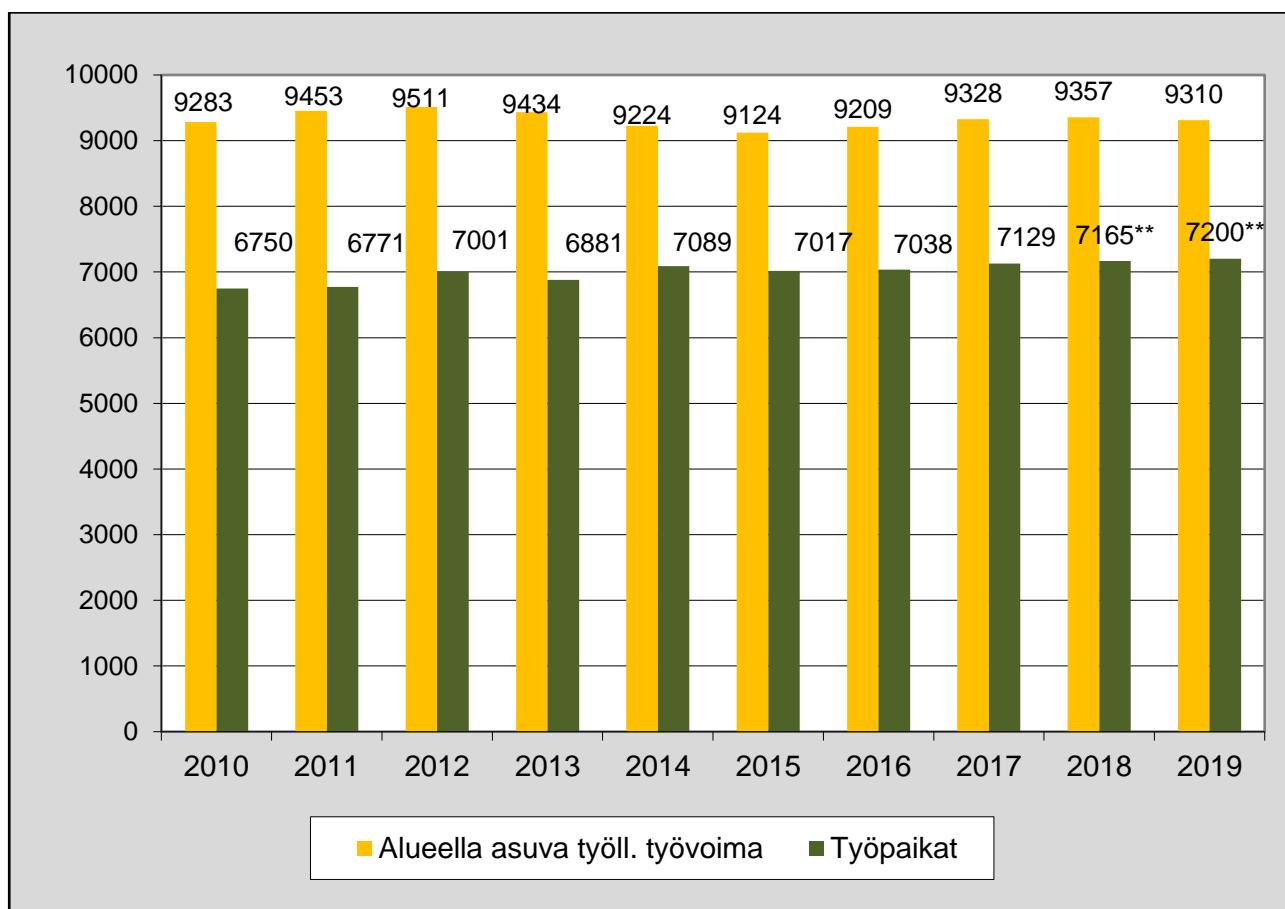
* ennakkotieto

Elinkeinorakenne ja työllisyys

Kunnan elinkeinorakenne on palveluvaltainen. Alkutuotannossa työpaikoista on 5 %, teollisuudessa ja rakentamisessa 30 % sekä palvelualoilla 65 %.

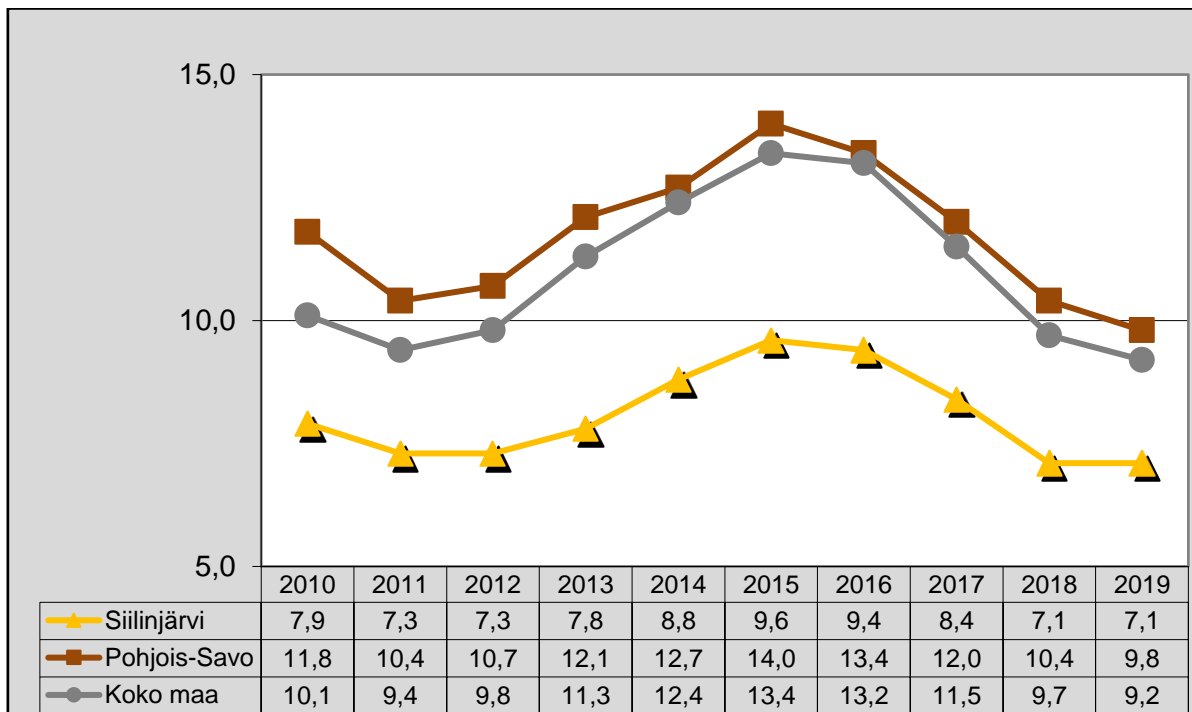
Vuoden 2017 lopussa kunnassa oli tilastokeskuksen kriteereillä 7 129 työpaikkaa, jossa nousua edelliseen vuoteen 91 työpaikkaa. Vuosina 2018 ja 2019 työpaikkakehitys on ollut suotuisa. Suurimmat kasvut syntyivät teollisuuden ja eri palveluiden toimialoille. Työpaikkoja on alkanut poistua yleisesti yrittäjien eläköitymisen seurauksena.

Työllinen työvoima ja työpaikat 2010–2019

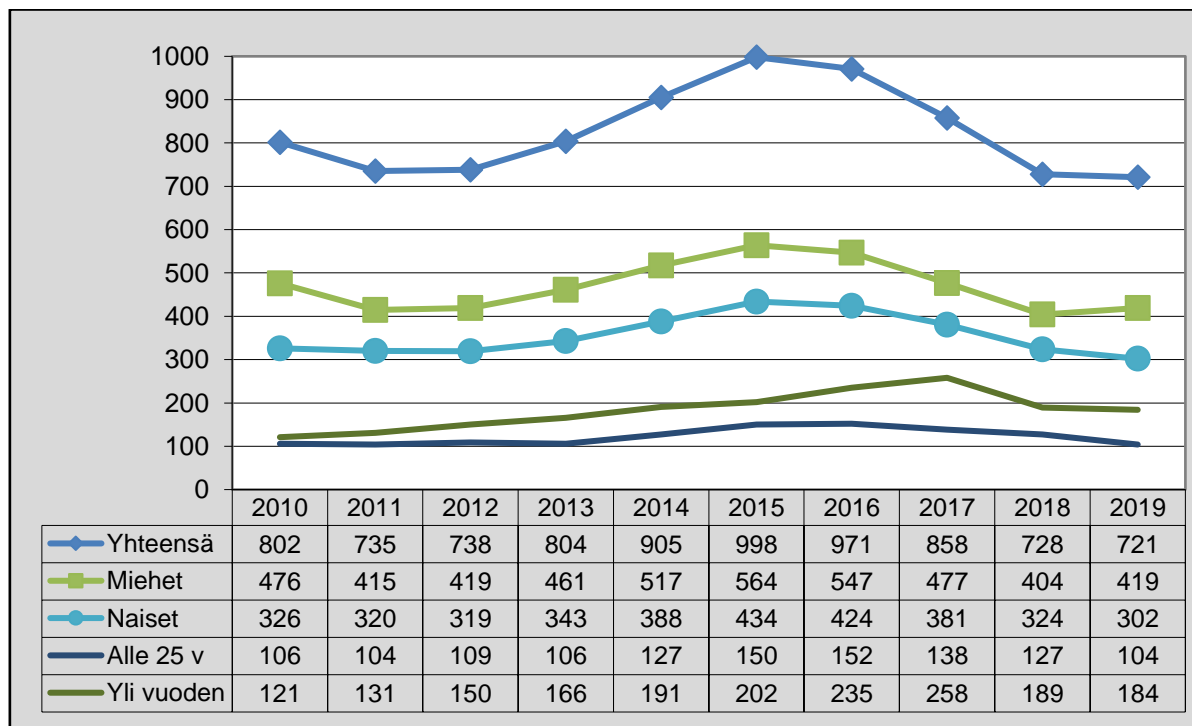

Vuonna 2019 Siilinjärven keskityöttömyysaste oli maakunnan pienin ollen 7,1 %, kun se Pohjois-Savossa oli keskimäärin 9,8 % ja koko maassa 9,2 % (Tilastokeskus 6,7 %). Työttömiä työnhakijoita oli keskimäärin 721 henkilöä, jossa laskua 7 henkilöä. Pitkäaikaistyöttömien määrä on pysynyt vakaana, määrä väheni 5 henkilöllä, ollen keskimäärin 184. Alle 25-vuotiaiden työttömien määrä vähentyi reilusti ollen keskimäärin 104 henkilöä.

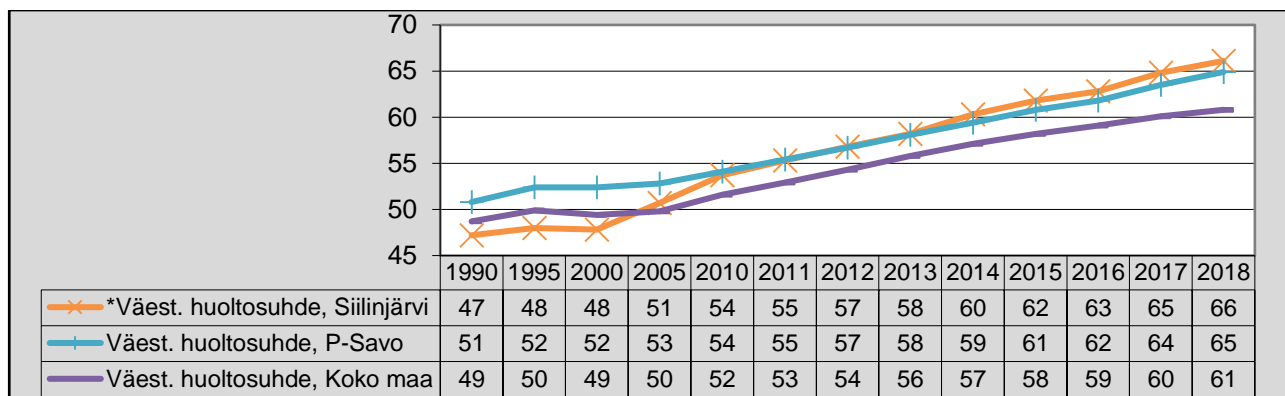
Työttömyysaste (keskimäärin/kk) 2008–2019

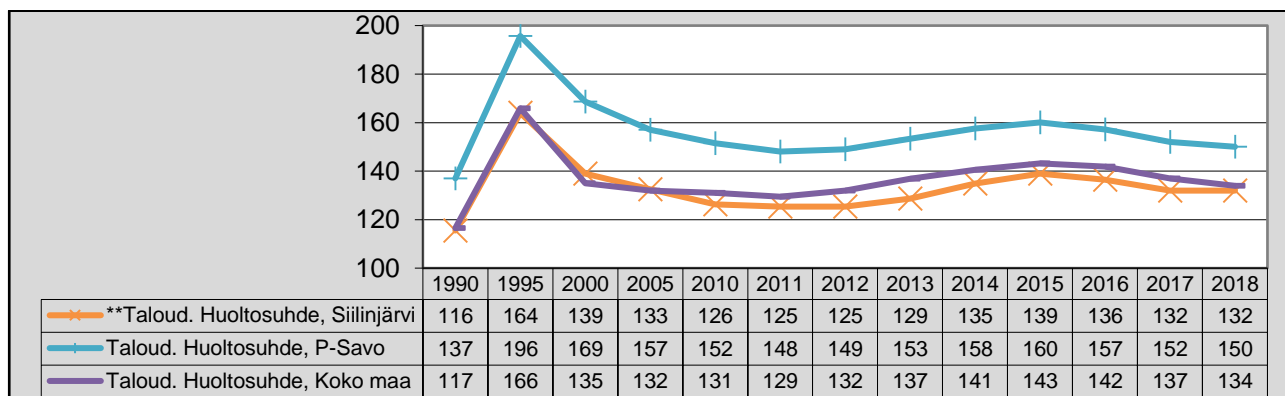
Työttömät ryhmittäin (keskimäärin/kk) 2008–2019

Huoltosuhte 1990–2018

* Lapsia ja vanhuksia 100 työikäistä kohden

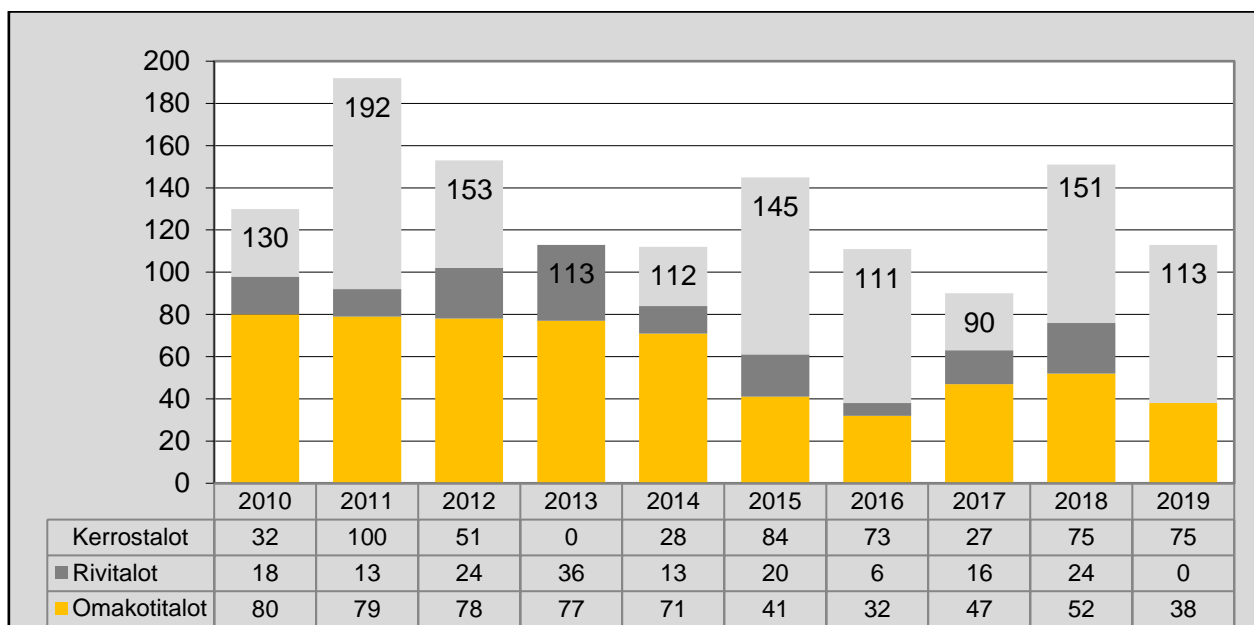

** Ei työllisiä 100 työllistä kohden

Valmistuneet asunnot 2010–2019

Rakennustoiminta

Vuonna 2019 valmistui 113 uutta asuntoa. Valmistuneista asunnoista 38 oli pientaloja ja 75 kerrostalo-asuntoa (sisältää palveluasunnot).

1.1.6 Kunnan henkilöstö

Kunnan henkilöstön määrä 31.12.2019

	Vakinaiset	Määrä- aikaiset	Yhteensä
Konserni- ja maankäyttöpalvelut	21	2	23
Talous- ja tukipalvelut	152	39	191
Sivistyspalvelut	536	157	693
Tekniset palvelut	63	1	64
Sosiaali- ja terveystyöpalvelut	368	122	490
Yhteensä	1 140	321	1 461

Kunnan henkilöstöä koskevia tietoja ja tunnuslukuja esitetään erillisessä henkilöstökertomuksessa.

1.1.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Henkilöriskeistä merkittävin liittyy ammattihenkilöstön työpanoksen saatavuuteen ja korvattavuuteen mahdollisten työpaikan vaihdosten tai pitkien sairauspoissaolojen yhteydessä. Kaikille työntekijöille ei korvaavaa henkilöä ole saatavissa nopealla aikataululla. Esimerkiksi sosiaali- ja terveystyöpalveluissa on jouduttu turvautumaan ostopalveluihin johtuen osaavan työvoiman heikosta saatavuudesta. Tällä on ollut vaikutusta sosiaali- ja terveystyöpalveluiden järjestämiseen ja jossakin määrin palvelujen saatavuuteen.

Työtapaturmista johtuvien poissaolojen määrän kehitys on ollut kasvava kahtena viime vuonna. Vuonna 2019 työtapaturmia kirjattiin 1012 kalenteripäivää. Kunnan työntekijöiden sairauspoissaolot ovat Siilinjärvellä kunta-alan keskiarvoa matalammalla tasolla. Määrällisesti vuoden 2019 sairauspoissaolot säilyivät samalla tasolla verrattuna vuoteen 2018.

Maaliskuussa 2019 valtakunnallisen maakunta- ja sote-uudistuksen kaatumisella on vaikutusta Siilinjärven sosiaali- ja terveystyöpalveluiden organisoitumiseen ja kustannusvaikuttavuuteen. Valtakunnallisen sote- kokonaisuudistuksen siirtyminen merkitsee, että ao. palveluiden järjestämisestä aiheutuva taloudellinen paine kohdistuu suoraan kunnan talouteen vielä useamman vuoden. Esimerkkinä riskistä ja haasteesta on asiakas- ja potilastietojärjestelmän vaihtumisen kustannusten kohdistuminen täysin Siilinjärven sosiaali- ja terveystyöpalveluiden maksettavaksi. Tulevaan ja edelleen osittain hämärän peitossa olevaan sote-uudistukseen sisältyy riskejä myös tukipalveluiden (ruoka- ja puhtaustyöpalvelut, tietotekniikka- palvelut) tuottamistapaan ja terveystyökeskuksen rakentamisesta aiheutuvaan taloudelliseen vastuuseen. Kiinteistöriski kohdistuvat pitkäaikaisena kuntaan, kun terveystyökeskuksen tilojen mahdollinen vuokraus tulevalle sote-alueelle siirtyy epämääräiseen ajankohtaan. Uudistuksen mahdollisesti toteutuessa taloudellista riskiä sisältyy myös toimitilojen pitkäaikaisista vuokrasopimuksista aiheutuviin vastuisiin. Kunnan mahdollisuus vaikuttaa palvelutarpeen määrittämiseen ja kehittymiseen tulevassa hallinnollisessa kokonaisuudessa on lisäksi selkiintymätön.

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin osalta ennakoimaton kustannuskehitys, investoinnit ja talouden sopeuttamistoimien onnistuminen sisältävät merkittävän taloudellisen riskin. Vanhusväestön määrän nopea kasvu tulevina vuosina tuo merkittävän riskin sosiaali- ja terveystyöpalvelujen tuottamiseen sekä kustannusten osalta että henkilöstön saatavuuden osalta.

Tietojärjestelmien merkitys kunnan palvelutoiminnan tukitoimintona on merkittävä. Tietohallinnossa havaittu riskinä on, että toimintapolitiikkoja ei ole päivitetty kaikilta osin vastaamaan uusinta lainsäädäntöä. Vuonna 2019 toteutettiin osittain EU:n tietosuojasäätöihin liittyvät selvitykset ja arvioinnit sekä henkilöstön koulutusta tietosuojasäätöihin. Tietosuojasäätö- ja tietojärjestelmäselosteissa on edelleen päivitystarvetta. Tietosuojavastaava ja tietoturvavastaava sekä palvelualuekohtaiset tietosuojavastaavat on nimitetty.

Tietosuojan ja hallinnollisen tietoturvan valmiustasossa on havaittu mahdollisia parannus- ja kehityskohteita. Kunta tilasi joulukuussa 2019 KPMG:n Kyberturvallisuusyksikön suorittaman tietosuojan ja hallinnollisen tietoturvan arvioinnin nykytilasta sekä sen pohjalta suosituksia tarvittavista kehitystoimenpiteistä. Toteutuksen tavoitteena on paitsi tietosuojan valmiustason selvittäminen, myös asiakkaan ohjaaminen tietosuojan tason kehittämiseksi.

Yhteisten käytäntöjen soveltaminen edesauttaa tietoturvallisuuden entistäkin parempaa toteutumista ja tietojärjestelmien käytöstä mahdollisesti aiheutuvien riskien ennaltaehkäisyä ja hallintaa. Tiedonhallinnan ja sähköisen palvelukanavan käytön merkitys kaiken kaikkiaan on yksi keskeisistä tulevaisuuden menestystekijöistä. Järjestelmien toimintavarmuuden ja niiden hallintaan liittyvän osaamisen varmistaminen on tärkeä resurssien allokoinnin kannalta.

Kunnan toimitilojen sisäilmaongelmat sitovat huomattavassa määrin kunnan taloudellisia resursseja. Tämä näkyy vuokra- ja ylläpitokulujen merkittävänä kasvuna. Sisäilmahaitat vaikuttavat osaltaan työhyvinvointia ja työssä jaksamista alentavasti ja aiheuttavat myös tehottomuutta henkilöstön sijoittamiseen liittyvistä seikoista johtuen. Korvaavat tilajärjestelyt ovat aiheuttaneet ja tulevat edelleen vielä vuosia aiheuttamaan lisäkuluja ja kunnan toimintojen hajauttamista eri palvelupisteisiin.

Omaisuusriskit ja toiminnan vastuuriskit ovat hallinnassa. Vakuutukset ovat ajantasaiset sekä kattavat ja omavastuiden tasot on määritelty. Vakuutukset on kilpailutettu ja tarvittavat tarkistukset ja täsmennykset tehty kunnan ja vakuutusyhtiön/vakuutusmeklarin yhteisessä vuosittaisessa vakuutuspalaverissa.

Kunta on vakuuttanut käyttöomaisuutensa kohtuullisilla omavastuu osuuksilla. Kunnalla on myös toiminnan keskeytysvakuutus. Lisäksi kunta on vakuuttanut vapaaehtoisella vakuutuksella järjestämiinsä toimintoihin osallistuvat kuntalaiset ja muut ulkopuoliset.

Kunnan verotulot ja valtionosuudet ovat pysyneet ennallaan viime vuodet. Samanaikaisesti toimintakulujen kasvu on ollut yli valtakunnallisen tason. Edellä mainitut tekijät ovat heikentäneet kunnan taloudellista asemaa ja toimintaedellytyksiä merkittävästi. Vuosikate painui vuonna 2019 2,3 milj. euroa miinukselle, minkä seurauksena osa kunnan perustoiminnoista ja investoinnit on maksettu lainarahoituksella. Vuosikatetason tulee nousta merkittävästi velkaantumisen hidastamiseksi, koska toimitilainvestointien määrä on myös tulevaisuudessa korkea tasolla.

Kunnan lainakanta on korkosuojattu tai sidottu pitkään korkoon keskimäärin asetetulla tavoitetasolla. Korkoriski ei ole tällä hetkellä merkittävä kunnan talouden hallinnan näkökulmasta tarkasteltuna. Painetta korkoriskin hallinnalle tuo kuitenkin investoinneista aiheutuva lainakannan kasvuun. Siilinjärven luottokelpoisuus on hyvä, eikä rahoituksen saatavuus ole ollut ongelma. Luottokelpoisuuden lisäksi rahoitusmarkkinoiden likviditeettitilanteesta johtuen saatavuus ei liene lähivuosina ongelma. Lainamäärän kasvun hallintaan saaminen edellyttää sekä kulurakenteen hallintaa että investointien järkevää ajallista jaksottamista. Molemmat tekijät vaikuttavat palvelutoiminnan edellytyksiin ja saattavat pahimmillaan heikentää kunnan kasvustrategian tavoitteiden toteutumista. Likviditeetin hallintaan kunta käyttää tarvittaessa kuntatodistuksia (juoksuaika 1 vko – 1kk), joiden saatavuus on ollut hyvä ja hinta alhainen. Niin luotto- kuin myös likviditeettiriski ovat alhaisia.

1.1.8 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Merkittävin kunnan toimintaan vaikuttava muutos toteutettiin vuoden viimeisenä päivänä, kun Siilinjärven kunnan ja Kuopion kaupungin vesihuollot yhtiöitettiin ja perustettiin sitä varten Kuopion Vesi Oy. Samalla Siilinjärven kunnan oma vesihuoltolaitos lakkautettiin. Tähän tasejärjestelyyn liittyvät kirjaukset ilmenevät tuloksenmuodostumisessa satunnaisissa erissä ja taseen sekä rahoituslaskelman omaisuus ja velkaerissä. Vesihuoltolaitoksen toiminta vuodelta 2019 toteutui normaalisti osana kunnan organisaatiota. Toiminta henkilöstöineen siirtyi 1.1.2020 alkaen uuteen yhtiöön.

Merkittävimmät valmistuneet investoinnit olivat Jynkänniemen jätevedenpuhdistamon saneeraus sekä Ahmon urheilukentän saneeraus ja kunnan eri puolilla sijaitsevat maa- ja vesirakenteet mm. keskuskorttelissa, Taivallahdella ja Simonsalossa. Lisäksi väistötilojen ja uusien koulutilojen kalustamiseen opposi huomattava rahasumma.

Vuoden aikana leasingilla rahoitettavista hankkeista valmistuivat Toivalan päiväkotit ja vuokrakohteina Kuuslahden koulu. Vastaavasti leasinghankkeena lähti käyntiin Vuorelan koulun uudelleen rakentaminen ja osittainen peruskorjaus. Hankesuunnittelun alla oli uuden terveyskeskuksen rakentaminen, johon kunta sai sosiaali- ja terveysministeriön poikkeusluvan joulukuussa.

Sisäilmaongelmien aiheuttamat väistötilojen järjestelyt rasittavat edelleen koko kunnan toimintaa. Vuoden lopussa käyttöön otettuja väistötiloja oli jo 11 388 m² ja niistä maksettiin loppuvuodesta 0,255 milj. euron kuukausivuokraa. Pääasiallisina käyttäjinä ovat koulut (5) ja päiväkodit (2). Vuoden aikana väistötiloihin muutettiin mm. kunnantalolta, jonka toiminta hajaantui Harjamäelle sijoitettuun viipalerakennukseen ja Toivalassa sijaitsevan Kiinteistö Oy Lentokapteenin vuokratiloihin.

Työterveyshuollon toiminta siirtyi 1.1.2019 alkaen uuteen osakeyhtiöön. Keskusvarastopalveluiden käytön säilyminen osana kunnan hankintakokonaisuutta turvattiin liittymällä Servica Oy:n osakkaaksi keväällä 2019. Joustavien henkilöstöratkaisujen käyttöönottamiseksi kunta liittyi myös Sarastia Oy:n osakkaaksi. Omistusosuuksilla ei ole merkitystä kunnan konsernirakenteeseen.

Kirkonkylän keskustaan sijoittuvista asemakaavoista tuli loppuvuodesta nähtäville Keskuskorttelin / linja-autoaseman asemakaava, jossa osoitetaan alueelle uutta kerrostaloasumista. Samoin Asemanseutu / terveyskeskus ja kunnantalon asemakaava tuli niin ikään nähtäville loppuvuodesta (molemmat hyväksytty 2020). Etelä-Siilinjärvellä Vuorelan uuden kerrostaloalueen rahoitusneuvottelut olivat käynnissä, mutta kaavatyö jatkui omana työnä. Harjamäen työpaikka-alueen asemakaavaehdotus valmistui. Merkittävin kohde, josta kunta luopui, oli aiemmin esillä ollut WoodHope- liikunta ja hyvinvointialue. Maa-ala myytiin valtiolle. Yleiskaavoista valmistui ehdotus kyläyleiskaavaksi Hamulan ja Kumpusen alueelle. Kuopion kaupunkiseudun ja valtion välinen MAL-sopimus on ollut pitkäaikainen tavoite kaupunkiseudun ja maankunnan edunvalvonnassa. Siilinjärven kunta hyväksyi osaltaan aiesopimuksen hakemisesta ko. menettelyyn.

Opetuspalveluiden merkittävin toiminnallinen muutos oli neljännen S-luokan perustaminen Siilinlahden koululle syyslukukauden 2019 alussa. Luokan perustaminen johtui erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden määrän kasvamisesta, koska Kuopion kaupunki ei enää ottanut erityiskouluunsa ulkopaikkakuntalaisia oppilaita. Perusopetuksen oppilasmäärä kääntyi muuttoliikkeen vuoksi syksyllä 2019 lievään laskuun. Leppäkaarteessa aloitti uusi yksityinen päiväkotitoiminta ja Kunnonpaikan tiloissa toiminut yksityinen päiväkotitoiminta lopetti toimintansa kesällä 2019. Erilaiset kirjallisuusryhmät ja kirjastossa järjestetyt tapahtumat kiinnostivat asiakkaita mikä näkyi osaltaan kirjaston kävijämäärien selvänä nousuna. Uudet nuorisotilat saivat kiitosta kirkonkylällä sekä Vuorelassa.

Kunnan hoiva- ja vanhuspalveluissa Mummon Kammarin lyhytaikaishoitoyksikkö ja päivätoiminta oli kokovuotisesti toiminnassa uusissa vuokratiloissa. Toiminta sai poikkeuksellisen alun kun kunnassa toimivan yksityisen tehostetun palveluasumisen tuottajan toiminta alas ajettiin toimintaan liittyvien laatu- ja keuhkautta koskevien vuoksi ja kaikki 14 asukasta jouduttiin sijoittamaan omiin yksiköihin ylipaikoille. Koko maassa todettiin vanhustenhuollon kriisiytyneen huonon hoidon vuoksi. Terveyspalveluissa purettiin omalääkärijärjestelmä marraskuussa ja samaan aikaan käyttöön otettiin uusi potilastietojärjestelmä. 800 ulkokuntalaista on valinnut Siilinjärven terveyskeskuksen palvelut. Huoltoliitto ry:n hallinnoima, sosiaali- ja terveysministeriön avustusrahoituksella toimiva perheentalo aloitti toiminnan kunnassa syksyllä 2019. Perhe-neuvonnan palveluita vahvistettiin kolmannella psykologi – sosiaalityöntekijä -työparilla syksystä 2019. Koko sosiaali- ja terveyspalveluiden alueella on tehty paljon eri syistä johtuvia rekrytointoja. Talousarviossa oli varaus 10 uudelle henkilöresurssille.

Työllisyystilanne kunnassa on ollut vuoden aikana Pohjois-Savon alueen paras. Vuoden keskimääräinen työttömyysprosentti oli 7,1 kuukausittaisen vaihteluvälin ollessa 6,4 – 7,9 %. Silti pitkäaikaistyöttömyys on kääntynyt nousuun kun yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneiden määrä oli ka. 123 hlö/kk (ed.117) ja yli 1000 päivää työttömänä olleiden määrä 116 hlö/kk (ed.106). Nuorisotyöttömyys on pysynyt edellisvuotiseen tapaan aika korkeana (ka.104 hlöä).

Kunnassa käynnistettiin tuotannollisin ja taloudellisin perustein työnantajan ja henkilöstön väliset yhteistoimintaneuvottelut talouden tasapainottamiseksi tarvittavien toimien toteuttamiseksi vuosina 2020 – 2022. Neuvotteluilla tavoiteltiin ensi sijassa 3 milj. euron pysyviä säästöjä ja tarvittaessa niitä tukevia kertaluonteisia säästöjä. Neuvottelut päättyivät joulukuussa 2019 ja niihin liittyvä tasapainottamisohjelma siirtyi vuodelle 2020 hyväksyttäväksi.

Muutostalousarviota käsiteltiin valtuustossa 23.9.2019. Suurimmat muutokset käyttötaloudessa kohdistuivat sosiaali- ja terveyspalveluiden menolisäyksiin (0,711 milj.), sivistyspalveluiden menolisäyksiin (0,521 milj.) ja tulolisäyksiin (0,220 milj.), sekä konserni- ja maankäyttöpäalveluiden tulovähennyksiin (-0,200 milj.). Yhteensä käyttötalouden toimintakatetta heikennettiin -1,201 milj. eurolla. Lisäksi verotuloennustetta korjattiin -5,300 milj. eurolla pienemmäksi tilityksissä tapahtuneen rytmihäiriön (verokortti-uudistus) ja edellisiltä vuosilta kertyvän verotulo-osuuden supistumisen ja jako-osuuden pientymisen vuoksi. Investoinneissa suurin muutos kohdentui Ahmon urheilukentän peruskorjauksen loppuunsaattamiseen lisätyllä rahoituksella (0,265 milj.), sosiaali- ja terveyspalveluiden AluePegasos tietojärjestelmään lisätyllä rahoituksella (0,200 milj.) ja paikkatietojärjestelmän uusimisen lykkäyksellä (-0,193 milj.).

Merkittävimmät käyttötalouden poikkeamat tilinpäätösvoiton talousarvioon, siltä osin kuin valtuusto ei ole niitä hyväksynyt, raportoidaan tilinpäätöksen yhteydessä. Poikkeamien vaikutus koko kunnan tasolla

vahvistettuun talousarvioon nähden on 0,517 milj. euroa toimintakatetta vahvistavia. Tähän vaikutti olennaisesti talousarviota enemmän kertyneet toimintatuotot. Yli 5 %:n poikkeamia käyttötalouden puolella oli viidellä sitovuustasolla. Taseyksiköistä toimitilapalveluiden tulospoikkeamaa selittää sisäisten toimintatuottojen vähentyminen; toimitilakustannuksia ei ole veloitettu käyttäjiltä sisäilmaongelmien ja siksi, että tilat on vuokrattu ulkopuolisilta vuokranantajilta. Vesihuoltolaitoksen tulospoikkeamaan puolestaan vaikuttaa vesi- ja jätevesimaksutuottojen supistuminen ja materiaalien ja palveluostojen kasvu. Selvitykset poikkeamista ovat käyttötalouden tulosaluekohtaisissa teksteissä ja yhteenvetotaulukko kaikista poikkeamista löytyy kohdasta 2.6.

Investointien osalta koko kunnan tasolla nettoinvestoinnit toteutuivat 0,095 milj. euroa talousarviota suurempina. Tähän vaikutti olennaisesti mm. rakennusinvestointien ylittyminen 0,725 milj. eurolla. Vastavasti maa- ja vesialueita myytiin enemmän kuin ostettiin, elinkeinoelämän kehittämiseen ja vesilaitoskonaisuuteen käytettiin vähemmän rahaa. Alla olevassa taulukossa on yli 5 %:n poikkeamat sitovissa hankeryhmissä.

	Yliykset + Alitukset -	%
KÄYTTÖTALOUS / tulosalue		
<i>Toimintamenojen poikkeama</i>		
Viranomaislautakunnan alaiset yksiköt	35 377	5,9
<i>Toimintatuottojen poikkeama</i>		
Tilintarkastus	-11 345	-14,5
Teknisen lautakunnan alaiset yksiköt	-108 831	-14,1
<i>Tilikauden tulos, poikkeama</i>		
Toimitilapalvelut, laskennallinen taseyksikkö	-858 740	-57,7
Vesihuoltolaitos, eriytetty taseyksikkö	-443 557	-65,5
INVESTOINNIT / hankeryhmän / valtuuston päätöksen poikkeama		
Tietokoneohjelmistot/tietojärjestelmät	17 627	19,6
Rakennukset	725 496	51,6
Maa- ja vesirakenteet/keskuskortteli (yli 500 000 €)	45 696	7,8
Maa- ja vesirakenteet/Taivallahti (yli 500 000 €)	159 886	19,0
Viemärlaitoskoneet (yli 200 000 €)	311 769	623,5
Sosiaali- ja terveystalouden tietojärjestelmät	40 131	6,8

1.1.9 Ympäristötekijät

Kunnan taloudellisen tuloksen kannalta merkittävimmät ympäristöasiat liittyivät vesihuoltoinvestointeihin: Jynkäniemen jätevedenpuhdistamon saneeraus valmistui kesällä 2019. Vuonna 2019 suoritettiin laitoksen toimintaprosessin koeajot ja sen säädöt. Saneeraushankkeella on suuri merkitys jätevedenpuhdistusprosessin tehostamisessa ja vesistökuormituksen edelleen vähentämisessä, joka oli myös uuden ympäristöluvan vaatimus (voimaan tulo 1.7.2019 alkaen). Siilinjärven kunnan vesihuoltolaitos on tarkkaillut Jynkäniemen jätevedenpuhdistamon vesistövaikutuksia Juurusvedellä. Lisäksi kunta tarkkailee käytöstä poistetun Keskimmäisen kaatopaikan, käytöstä poistettujen Toivalan ja Tynnörisen maankaatopaikkojen sekä käytössä olevan Säyneenjoen maankaatopaikan vesistövaikutuksia. Pohjaveden suojelun kannalta tärkeät kohteet on viemäriverkoston osalta saneerattu.

Muista hankkeista mainittakoon vedenottamohanke, joka on ollut vireillä lähes koko 2010-luvun, mutta sitä ei ole voitu valmistella kunnan taloudellisen tilanteen vuoksi. Siilinjärven kunnan vesihuoltolaitoksen yhdistyessä Kuopion Vesi Oy:öön, se ratkaisee tulevaisuudessa käyttöveden kapasiteettiin liittyvän problematiikan.

Kunta on selvittänyt Ahmo-lammen vedenlaadun parantamismahdollisuuksia. Selvityksen perusteella kunta haki lammen kunnostamiselle ympäristöluvan Itä-Suomen aluehallintovirastolta, jonka myöntämään ympäristölupa perustuen kunnostustoimenpiteet tehtiin syksyllä 2019. Tarinan lampien (Aumanalanen, Syvä-Kumpunen ym.) tilaa koskevan selvityksen jatkotoimena selvitettiin Harjamäki-Kasurila –pohjavesialueen hydraulista yhteyttä ko. lampiin.

Talousarviovuonna 2017 tekninen lautakunta linjasi, että aurinko- ja geoenergiaa hyödynnetään jatkossa entistä enemmän kunnan toimitilakohteissa tavoitteena aikaan saada energiasäästöjä. Vuonna 2019 jatkettiin aurinkoenergiaa hyödyntävät järjestelmien hankintaa Hamulan, Pöljän ja Toivalan kouluille.

Melu- ja luontoselvitykset ovat keskeinen lähtökohta kaavatyössä. Uutta rakentamista pyritään sijoittamaan selvitettyjä arvoja vaalien ja ympäristöhaittoja ehkäisten. Asemakaavoja varten tehtiin selvityksiä mm. meluun, tärinään, maaperän rakennettavuuteen ja pilaantuneisuuteen sekä liito-oravan suojeluun liittyen. Runsas liito-oravakanta taajama-alueella rajoittaa monin paikoin yhdyskuntarakenteen eheyttämistä ja täydennysrakentamista, mutta toisaalta jättää hyviä viheralueita virkistyskäyttöön. Kunnan omistamalle tilalle Tarinaharju perustettiin Pohjois-Savon ELY-keskuksen päätöksellä Tarinaharjun luonnon-suojelualue.

Ilmanlaadun kannalta, erityisesti katupölyn aiheuttamien haittojen ehkäisemiseksi talvella liukkaudentorjunnassa käytetyn hiekoitushiekan poistoon on panostettu. Talousarviovuoden aikana valmistui Kuopion kaupungin ympäristönsuojelupalveluiden kanssa yhteistyössä teetetty laaja ilmanlaatuselvitys. Selvityksen perusteella ilmanlaatu Siilinjärven alueella on pääsääntöisesti hyvää.

Kunnan hankintaohjeen mukaan hankintojen periaatteisiin kuuluu kokonaistaloudellisen edullisuuden arviointi, mikä edellyttää muun muassa kestävä kehityksen eli tuotteen koko elinkaaren huomioon ottamista ympäristövaikutuksineen. Laadullisten valintakriteereiden käyttö valintaperusteena on myös perusteltua ja suositeltavaa. Kunta on valtuuttanut Sansia Oy:n hoitamaan yhteishankintoja. Kiertotalouden ja resurssiviisauden toteuttaminen Pohjois-Savossa (KierRe) -hankkeen tuloksena valmistui luonnos kunnan resurssiviisausohjelmaksi. Kunta päätti osallistumisesta Kestävä energiankäytön, materiaalitehokkuuden ja ilmaston seudullinen toimintasuunnitelma (KESTO) -hankkeeseen (2020 – 2021). Hanke on jatkoa KierRe-hankkeelle ja sen tarkoituksena on laatia kunnan ilmasto-ohjelma.

Joukkoliikenteen vuorotarjonta Siilinjärvi-Kuopio –välillä arkipäivisin on ollut kilpailukykyinen henkilöautoliikenteeseen nähden. Kuopion seudun Joukkoliikenne -ohjelmassa on hyväksytty sähköiseen ja muutoin vähäpäästöisempään joukkoliikenteeseen siirtyminen. Hyväksytyt etenemispolun mukaan kilpailutuksissa annetaan lisäpisteitä uusiutuvan biodieselin käytöstä ja vuonna 2021 tai 2022 kilpailutettavassa paikallisliikenteessä edellytetään sähköbussuja. Vuoden 2026 jälkeen siirrytään biokaasuun keskustan ulkopuolelle ulottuvilla pitkillä linjoilla, jos sitä jalostetaan liikennekäyttöön seudulla riittävästi.

1.1.10 Muut ei-taloudelliset asiat

Kunnassa on laadittu henkilöstön yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma, jossa myös yhdenvertaisuuden ja moninaisuuden hyväksyminen sekä edistäminen ovat näkökulmana, jotta erilaiset epätasa-arvoa aiheuttavat tekijät tulisi huomioitua laaja-alaisesti.

Kunnassa ei ole havaintoja tai epäilyjä korruptiosta tai lahjonnasta. Kunnassa on ajantasainen, hankintalainsäädökset huomioonottava hankintaohjeistus. Omana työnä tehtävät tavara- ja palveluhankinnat toteutetaan kilpailuttamalla ohjeistuksen mukaisesti. Kunnan tavarahankinnat tehdään kuitenkin pääsääntöisesti Sansian keskitetysti kilpailuttamista hankintapaikoista vakiintunutta, pääasiassa sähköistä tilauskanavaa käyttäen. Hankintapäätöksiä seurataan sisäisen valvonnan keinoin.

1.2 Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteko 1.1. – 31.12.2019

1.2.1 Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Kuntalain 14 §:n mukaan valtuuston tulee päättää kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan politiikka vahvistettiin kunnanvaltuustossa 3.2.2014 § 3.

Siilinjärven kunnan hallintosäännön 29 §:n mukaan kunnanhallitus vastaa riskienhallinnan toteuttamisesta ja yhteensovittamisesta sekä päättää kunnan omaisuuden ja vastuiden vakuuttamisesta. Kunnanhallitus on vahvistanut Siilinjärven kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan yleisohjeen kokouksessaan 9.6.2014 § 133.

Siilinjärven kuntakonserniohje on vahvistettu KV 27.5.2019 § 18. Konserniyhtiöt ovat järjestäneet sisäisen tarkastuksensa ja riskienhallintansa Siilinjärven kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan yleisohjeen sekä konserniohjeen mukaisesti.

Kunnanjohtaja huolehtii kuntakonsernin tasolla riittävän ja toimivan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä. Kunnan johtoryhmä ja sisäinen tarkastus avustavat kuntakonsernin johtoa kokoamalla ja arvioimalla kuntakonsernin merkittäviä riskejä yhdessä palvelualueiden ja tytäryhteisöjen kanssa. Sisäinen tarkastus avustaa kunnanhallitusta ja kunnanjohtajaa heidän valvontavelvollisuksiensa täyttämässä tarkastamalla ja arvioimalla sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta.

1.2.2 Kunnanhallituksen arvio konsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan nykytilasta

Siilinjärven kunnanhallituksen selonteko sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta vuodelta 2019 perustuu palvelualueiden ja konserniyhtiöiden antamiin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selontekoihin. Lautakunnat ovat käsitelleet sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vuosittaisen talousarvioseurannan yhteydessä. Konserniyhtiöiden selonteko on laadittu.

Kuntakonsernin tavoitteiden toteutuminen

Asiaa on yksityiskohtaisemmin käsitelty tilinpäätöksen toimintakertomuksen palvelualueita koskevassa osiossa ja talousarvion toteutumisvertailuissa.

Taloussuunnitelmassa tavoitteet oli eritelty valtuusto- ja lautakuntatasoisiksi, joista jälkimmäiset olivat valtuustoon nähden vain informatiivisia. Tämä on selkeyttänyt tavoiteasetantaa ja tavoitteiden seurantaa.

Vuoden 2019 talousarvioon kuntakonsernin tavoitteet on määritelty ja kuntakonsernin tila on pysynyt tavoitteiden asettamissa rajoissa. Konserniyhtiöiden tavoitteet on määritelty vuoden 2019 osalta ja ne ovat toteutuneet lähes tavoitteiden mukaisesti. Kunnan talouden heikentyminen tulopohjan pysyessä ennallaan ja toimintakulujen kasvu 4,2 % on erityisesti huomioonotettava ja vakava toimintojen järjestämiskykyyn liittyvä riski.

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Palvelualueiden sisäisen valvonnan vuosiraportteihin perustuen toimintaa on toteutettu ohjaavien sääntösten ja määräysten mukaisesti. Kuntaan ei ole kohdistunut tai kohdistumassa vaateita, jotka johtuisivat esimerkiksi lakisääteisten tehtävien laiminlyönnistä.

Yksittäisistä viranhaltijapäätöksistä asiaperusteilla tehdyt päätöksen sisältöön tyytymättömyyttä osoittavat oikaisuvaatimukset ja valitukset ovat olleet vähäisiä suhteessa päätösten kokonaismäärään. Yksilöasioissa on joitakin oikaisuvaatimuksia ja valituksia tehty ja vireillä. Näihin ei kohdistu taloudellisia korvausvaatimuksia lukuun ottamatta muutamaa keskeneräistä oikeusprosessissa olevaa asiaa, joista voi tulla korvausseuraamuksia.

Tuloksellisuuden arviointi

Tuloksellisuutta on arvioitu vuoden 2019 aikana eritasoisilla mittareilla. Strategisiksi tavoitteiksi määriteltyjen kestäväen kuntatalouden, kuntalaisten hyvinvoinnin, vahvan elinkeinotoimen, vastuullisen kasvupoliitiikan sekä osaavan, hyvinvoivan ja sitoutuneen henkilöstön mittareita seurataan säännöllisesti. Vuonna 2019 toteutettiin asiakkaiden tyytyväisyyskysely sosiaali- ja terveystaloudessa sekä sivistyspalveluissa.

Tuloksellisuuden arviointi perustuu taloussuunnitelmaan kirjattujen taloudellisille ja toiminnallisille tavoitteille asetettujen mittareiden seurantaan ja arviointiin. Kuukausittain laaditaan talouden estimaatti. Lisäksi palvelualueilla suoritetaan talouden seurantaa systemaattisesti.

Omaisuuksien ja palveluiden hankinnan, luovutuksen sekä hoidon valvonta

Hankintavaltuudet on määritelty hallintosäännön ja hankintaohjein sekä lautakunta- ja viranhaltijatasoisin delegointipäätöksin.

Hankintatoimi on järjestetty laajana maakunnallisena kokonaisuutena Sansia Oy:n kautta. Sansia Oy:n lisäksi hankintoja suoritetaan myös Kuntahankinnat Oy:n kilpailuttamista tuoteryhmistä.

Kunnan omat hankinnat on hoidettu hankintoja koskevien säädösten mukaisesti eivätkä kunnan hankintapäätökset ole olleet markkinaoikeuden käsiteltävänä. Yhteishankinnassa kilpailutettujen tuotteiden ostotoiminnan ja sähköisen hankintamenettelyn käytännöt ovat vakiintuneet. Hankinta-Sampo on käytössä. Kiertonet-huutokauppaportaalia ja huutokauppatilaisuuksia käytetään käytöstä poistetun tavarantoiminnan luovutukseen. Tietojärjestelmälaitteiden elinkaaren hallinta tapahtuu hankinnasta niiden käytöstä poistoon leasing-sopimukseen hankintaprosessiin sisältyvänä.

Ohjeita noudatetaan ja käyttöomaisuusluettelot ovat pääosin ajan tasalla.

Sopimusten hallinta

Sopimushallinnossa on otettu käyttöön yhtenäinen käytäntö. Kaikki sopimukset on pääsääntöisesti viety Dynasty-asianhallintajärjestelmään.

Konsernivalvonta

Kunnanhallituksen kokouksessa on käsitelty konserniohjaukseen liittyvät asiat. Kunnanjohtaja ja tarkastusasiantuntija suorittavat konsernivalvontaa säännöllisesti toimintavuoden aikana, minkä lisäksi he käyvät kaksi kertaa vuodessa konsernivalvontakeskustelut tytäryhteisöjen hallitusten puheenjohtajien ja toimitusjohtajien kanssa.

Tytäryhteisöjen hallitukset vastaavat tytäryhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä riskien raportoinnista kunnanhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti. Toimitusjohtajat vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä tuloksellisuudesta. Toimitusjohtaja raportoi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta yhtiön hallitukselle.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiskohteet ja kehittäminen

Ulkoisen toimintaympäristön vaikutuksia koko kunnan tasolla, toimialoilla ja eri toiminnoissa arvioidaan strategia- ja talousarvioprosesseissa, talouden osavuosi- ja tilinpäätösraportoinneissa sekä tilinpäätöksen yhteydessä. Strategisten ja sitovuustason tavoitteiden toteutumista uhkaavia merkittävimpiä riskejä ja tavoitteisiin liittyviä uusia mahdollisuuksia tunnistetaan ja arvioidaan talousarvion tavoitteiden asettamis-/suunnitteluprosesseissa sekä seurantaprosesseissa. Riskejä pyritään tunnistamaan ja arvioimaan myös kehityskeskustelujen yhteydessä vuosittain. Tavoitteiden toteutumiseen liittyvien riskien tunnistamis- ja arviointiprosessi on ollut käytössä vuonna 2019.

Toimielinpäätöksenteon yhteydessä suoritetaan pääsääntöisesti päätösten vaikutusten arviointia suhteessa kuntastrategiaan. Ennakkovaikutusten arviointi ei ole ollut käytössä mutta käyttöönottoa on valmisteltu ja se on tarkoitus ottaa käyttöön vuonna 2020.

Kuvaus kehittämistoimenpiteistä

BDO:n sisäisen valvonnan kartoituksen ja muutaman vuoden valvontasuunnitelman laatimista koskevan konsultoinnin tuloksia on sovellettu käytäntöön vuoden 2019 aikana. Vuonna 2019 BDO:n suosittamat sisäisen valvonnan prosessit ovat olleet käytössä.

BDO:n suorittaman Siilinjärven kunnan tietojärjestelmien käytön tarkoituksenmukaisuuden ja kehitysnäkökymien arvioinnin perusteella tietoturvapoliittikkaa on kehitetty ja sitä on jalkautettu koulutuksen kautta organisaatioon esimieskoulutuksissa. Vuonna 2019 toteutettiin osittain EU:n tietosuojasetukseen liittyvät selvitykset ja arvioinnit sekä henkilöstön koulutusta tietosuojasioihin. Tietosuoja- ja tietojärjestelmäselosteet ovat ajan tasalla. Tietosuojavastaava ja tietoturvavastaava sekä palvelualuekohtaiset tietosuojavastaavat on nimetty.

Sisäisen tarkastuksen vuosisuunnitelma on laadittu ja vahvistettu kunnanhallituksessa. Riskienarvioinnin pohjalta on saatu luotua prosessi, jolla tarkastustointia on kehitetty ajantasaiseksi, sisäistä valvontaa palvelevaksi toiminnaksi. Sisäinen valvonta (johdon tarkkailu- ja varsinaisen tarkastustoiminta) ja riskienhallinta on toiminut hyvin, koska merkittävä osa valtuuston asettamista niin taloudellisista kuin toiminnallisistakin tavoitteista on saavutettu tilikaudella muutostalousarvion tarkasteltuna, väärinkäytöksiä ei ole il-

mennyt eikä kunta ole joutunut väärinkäytöksistä oikeudellisiin tai taloudellisiin korvausvastuisiin. Alkuperäiseen talousarvioon verrattuna tavoitteita ei saavutettu. Väestökehitystavoite ei toteutunut johtuen syntyvyyden alenemisesta ja muuttoliikkeestä.

Vuoden 2019 talousarvioon on tehty strategisten ja sitovuustason tavoitteiden riskienarviointi. Sisäisen tarkastuksen kehittämiskohteeksi vuoden 2019 aikana valittiin tietosuoja ja tietoturva. Em. tarkastuksen toteutus ajoittui vuodenvaihteeseen 2019 – 2020; toteuttajana oli KPMG Oy Ab.

1.2.3 Konsernin merkittävimpien riskien hallinta

Viittaus toimintakertomuksen merkittävimpiin riskeihin

Kunnan verotuloluonteinen rahoitus ja valtionosuudet ovat pysyneet ennallaan. Kulujen kasvu on ollut yli valtakunnallisen tason. Tämä on vaikuttanut kunnan taloudelliseen asemaan toimintaedellytyksiä heikentävästi.

Toimitiloissa ilmenevät sisäilmaongelmat sitovat huomattavasti kunnan resursseja ja vaikuttavat muiden tarpeellisten investointien toteutumismahdollisuuksiin. Tämä näkyy vuokra- ja ylläpitokulujen merkittävänä kasvuna.

Erikoissairaanhoidon ennakoimaton kustannuskehitys ja investoinnit sisältävät merkittävän taloudellisen riskin. Sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä sivistyspalveluiden palvelutarpeen kasvu muodostavat riskin.

Kuvaus merkittävimpien riskien arviointimenettelystä

Merkittävimmät riskit arvioidaan taloussuunnitelman laadinnan yhteydessä ja niiden toteutumista arvioidaan talousarvion valtuustoseurannan sekä tilinpäätöksen yhteydessä. Menettelyistä on ohjeistettu Siilinjärven kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan yleisohjeessa.

Kunnan kannalta merkittävässä toiminnoissa riskeihin ja häiriötilanteisiin on varauduttu etukäteen laadituilla suunnitelmilla.

Henkilöriskit liittyvät ammattihenkilöstön työpanoksen saatavuuteen ja korvattavuuteen mahdollisten työpaikan vaihdosten tai pitkien sairauspoissaolojen yhteydessä. Kaikille työntekijöille ei korvaavaa henkilöä ole saatavissa nopealla aikataululla.

Kunta-alan keskiarvoon verrattuna Siilinjärven kunnan sairauspoissaolot ovat matalammat. Vuoden 2019 sairauspoissaolot säilyivät samalla tasolla verrattuna vuoteen 2018. Edellisen vuoden tapaan myös syksyllä 2019 tarjottiin koko henkilöstölle mahdollisuus ilmaiseen influenssarokotukseen. Siilinjärven kunnassa on käytössä työkyvyn tuen -ohjeisto, jonka tarkoituksena on vähentää sairauspoissaoloja ja lisätä henkilöstön työhyvinvointia varhaisen, tehostetun ja paluun tuen eri keinoin. Kertomusvuonna otettiin 1.3.2019 alkaen käyttöön korvaavan työn malli sekä sairauspoissaolojen oimailmoituskäytännön muutos, joka mahdollistaa viiden päivän poissaolon esimiehen luvalla.

Vuonna 2017 työtapaturmien aiheuttamien poissaolojen määrä (429 kalenteripäivää) saatiin puolitettua, mutta vuonna 2018 ne nousivat jälleen (856 kalenteripäivää) ja vuonna 2019 työtapaturmat nousivat valitettavan korkealle (1012 kalenteripäivää). Työtapaturmien ennaltaehkäisyssä yksi tärkeä keino on työyksikön haittojen ja vaarojen arviointi osana jokapäiväistä työtä. Läheltä piti -tilanteet ja tapaturmat käydään läpi työyksikössä. Sähköisen työturvallisuusasioiden järjestelmällä raportoidaan työtapaturmien ja läheltä piti -tilanteiden lisäksi havaittuja turvallisuuspuutteita. Turvallisuusilmoitusten tehostamiseksi otettiin käyttöön myös palkitsemiskäytäntö. Johtoryhmä käsittelee kuukausittain työtapaturmien aiheuttamat poissaolopäivät ja lisäksi johtoryhmälle sekä palvelualueille kootaan neljännesvuosittain tapaturmien tarkemmat kuvaukset.

Omaisuusriskit ja toiminnan vastuuriskit ovat hallinnassa. Vakuutukset ovat ajantasaiset sekä kattavat ja omavastuiden tasot on määritelty. Vakuutukset on kilpailutettu ja tarvittavat tarkistukset ja täsmennykset tehty kunnan ja vakuutusyhtiön/vakuutusmeklarin yhteisessä vuosittaisessa vakuutuspalaverissa. Käytössä on ollut vakuutusmeklaripalvelu.

Kunta on palvelutoiminnassa tapahtuneista vahingoista suorittanut joitakin korvauksia. Korvausten määrä on laskenut edellisten vuosien tasosta. Palvelutoiminnan laajuus huomioon ottaen vahinkojen määrä on ollut erittäin vähäinen. Kunnan vahinkorahastosta maksettujen korvausten yhteismäärä on ollut vähäinen, noin 26.000 euroa (37.000 € v. 2018). Vahingot eivät ole johtuneet tehtävien hoidon huonosta järjestämisestä tai laiminlyönneistä. Toiminnallisesti tai talouden näkökulmasta tarkasteltuna merkityksellään vakavia riskejä ei ole realisoitunut.

Vahinkokorvausoikeudellisia prosesseja ei ole ollut.

1.2.4 Konserniyhtiöt

Merkittävimpien riskien hallitsemiseksi myös konserniyhtiöissä seurataan säännöllisesti sovittuja mittareita, tavoitteiden toteutumista ja niihin liittyviä riskejä. Tytäryhteisöjen hallitukset vastaavat tytäryhteisöjen riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä riskien raportoinnista kunnanhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti. Toimitusjohtajat vastaavat riskienhallinnan järjestämisestä sekä tuloksellisuudesta. Suurimmat taloudelliset riskit löytyvät konserniyhtiöiden peruskorjauksen tarpeessa olevasta rakennuskannasta.

Kiinteistö Oy Siilinjärven Vapaa-aikakeskuksen osakkeiden hankintameno kunnan taseessa on noin 2,36 m€. Vuoden 2018 tilinpäätöksessä Kiinteistö Oy:n oma pääoma on ollut 879 t€, josta kunnan osuus on 41 %/360 t€ ja Siilinjärven Uimala Oy:n osuus 59 %/519 t€. Uimala Oy:n osakkeiden hankintameno kunnan taseessa on noin 3,4 m€. Hankintamenoarvot perustuvat alkuperäiseen hankintamenuun ja arvoihin sisältyy arvostusriskiä. Tarkemmat laskelmat ja arviot osakkeiden arvostuksesta tehdään vuoden 2020 aikana.

1.2.5 Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Palvelualueiden johtajat ovat tehneet sisäisen tarkastuksen omilla palvelualueillaan kunnassa käytössä olevaan sisäisen tarkastuksen muistilistan mukaisesti ja antaneet siitä kirjallisen (muistilistan muotoisen) raportin. Raporttien pohjalta on kukin palvelualue tehnyt arvon omista valvontakäytännöistään ja arviot on käyty läpi palvelualuejohtajien yhteisessä palaverissa.

Organisaation ulkopuolisen toimesta tehtyjä sisäisen tarkastuksen palveluita on ostettu vuoden 2019 aikana KPMG Oy Ab:sta.

Sisäisen tarkastuksen vuosisuunnitelma laaditaan vuosittain ja vahvistetaan hallintosääntöuudistukseen perustuen kunnanhallituksessa. Riskienarvioinnin pohjalta on saatu luotua prosessi, jolla tarkastustoiminta on kehitetty ajantasaiseksi, sisäistä valvontaa palvelevaksi toiminnaksi. Sisäinen valvonta (johdon tarkkailu- ja varsinainen tarkastustoiminta) ja riskienhallinta on toiminut hyvin, koska merkittävä osa valtuuston asettamista niin taloudellisista kuin toiminnallisistakin tavoitteista on saavutettu tilikaudella, väärinkäytöksiä ei ole ilmennyt eikä kunta ole joutunut oikeudellisiin tai taloudellisiin korvausvastuisiin.

1.3. Tilinpäätöksen vaikutus kuluvan vuoden talousarvioon ja arvio tulevasta kehityksestä

Tilinpäätös jo vuodelta 2018 oli ennakoitua huonompi -4,465 milj. euron alijäämällä ja vuoden 2019 toiminnallinen tulos romahti ennätyksellisesti -9,741 milj. eurolla alijäämäiseksi. Kirjanpidollista tulosta paikkasi satunnaisesti vuoden viimeisenä päivänä toteutetun vesihuoltolaitoksen lakkauttaminen ja yhtiöittäminen. Tämä tasejärjestelynä toteutettu myynti vaikutti taseen omaisuus ja velkaeriin, mutta ei tuonut rahoituksellista, investointikykyä parantavaa vaikutusta.

Vuotta 2019 sävytti tiedot valtakunnallisesti verotulokertymien rytmihäiriöstä ja kunnat olivat loppuvuoden tilityksiin saakka epä tietoisia tilinpäätösvuodelle tilitettävien verojen määrästä. Kuntiin saatiin verohallinnon edustajilta kirjeitä, joissa selvitettiin verohallinnossa tehtyjä kehittämistoimenpiteitä ja niiden ennakkoimattomia vaikutuksia veronsaajille. Siilinjärven kunnan osalta verotulojen kokonaiskertymän kasvu käytännössä pysähtyi 2015 jolloin tuloja kertyi yht. 85,99 milj. euroa. Samaan aikaan toimintakate oli -105,79 milj. euroa. Nyt tilinpäätösvuonna verotuloja kertyi yht. 85,24 milj. euroa ja toimintakate kasvoi -121,02 milj. euroon. Samaan aikaan valtionosuuksien kasvu on osaltaan kompensoinut menetystä. Valtionosuudet vuonna 2015 olivat 26,22 milj. ja nyt yht. 33,30 milj. euroa. Käyttötalouden menojen kehitys ja toimintakatteen heikkeneminen ovat olleet valtakunnan keskitasoa suurempia.

Vuoden 2020 talousarvion laadintaa tehtiin tämän vuoksi epävarmoissa tunnelmissa jota sävytti pohdinnat tuloverokorotuksesta ja käynnistetyt yhteistoimintaneuvottelut talouden tasapainottamiseksi. Tuloveroa korotettiin 0,75 prosenttiyksiköllä tasan 22,00 prosenttiin. Pohjois-Savon kunnista Kuopio korotti veroprosenttinsa 20,75 prosenttiin, Iisalmi piti ennallaan 20,50 ja Varkaus 21,00. Yhteistoimintaneuvotteluissa tavoitteena oli saada ensi sijassa 3 milj. euron pysyviä säästöjä ja tarvittaessa niitä tukevia kertaluonteisia säästöjä. Valmistellut tasapainottamistoimenpiteet sisältyivät osaksi jo laadittua talousarviota ja tulevan yleiskorotuksen (ei sis. talousarvioon) katteeksi neuvotteluissa sovittiin palkattomien vapaiden pitämisestä, tyhy-etuksien poistosta, koulutuksesta karsimisesta, vaihtuvuuden hyödyntämisestä ja sairauspoissaolojen vähentämisestä. Toimenpiteet ovat kuitenkin tilapäisiä ja antavat vain hetkellistä helpotusta tilanteeseen. Toimintakatteen heikkeneminen n. viiden prosentin vuosivauhdilla ei ole kestävän talouden kannalta mahdollista.

Erityisesti sisäilmaongelmaisten toimitilojen väistöilakustannukset ja valmistuvat uudet vuokrakohteet, sosiaali- ja terveystalouden kuluun ja tulevan vuoden kustannuskasvu ja yleiskorotukset yhdessä lomarahaleikkausten päättymisen kanssa aiheuttavat paineita tuloksen muodostumiselle. Lisäksi kunta on tehnyt esisopimuksen liittyen virkistyskylpylä Fontanellan ja suunnitellun hotellirakennuksen yhteiseen palvelumalliin. Esisopimuksen mukaan tämä tarkoittanee sekä Uimala Oy:n että Kiinteistö Oy Siilinjärven vapaa-aikakeskuksen osakkeiden myyntiä. Hankintamenoarvojen perustessa kunnan taseessa alkupe räiseen hankintamenoon, niiden arvoihin sisältyvä arvostusriski kirjataan kuluvalle vuodelle. Neuvottelutuloksen myötä konkretisoituu sekä asian ratkaisumalli että alaskirjausten suuruus, joka tulee myös vaikuttamaan kunnan tuloksen muodostumiseen. Alkaneen vuoden 2020 talousarvio on laadittu -2,747 milj. euroa alijäämäiseksi. Tämän toteutuessa, kumulatiivista ylijäämää on vuoden lopussa 2,228 milj. euroa.

Vuoden 2020 tulopohjan toteutumista on tässä vaiheessa hankala arvioida, koska Kuntaliitto ei ole julkaissut vielä koko maan verotulokehystä eikä kuntakohtaisia arvioita. Mikäli arviota tehdään viimeisimmän, joulukuussa julkaistun kehysten perusteella ja siihen huomioidaan alentunut väestömäärä, voidaan todeta, että verotulojen kokonaismäärä jäisi n. -0,5 milj. euroa talousarviota alhaisemmaksi. Tällöin verotuloja kertyisi yht. n. 92,500 milj. euroa ja kasvua olisi 8,5 %. Kasvun suuruuteen vaikuttaa vuoden 2019 alhainen taso rytmihäiriöineen, kunnan päättämä tuloveroprosentin korotus ja yhteisöveron kasvu. Kuntaliiton verokehys toukokuussa on yleensä indikoinut paremmin kuluun vuoden toteutumista. Valtionosuudet kasvavat n. 37,459 milj. euroon, kasvu 12,7 %. Kasvuun vaikuttavat määräaikaisten valtionosuusleikkausten päättymisen, indeksi- ja kustannustenjaon tarkistus, veromenetysten kompensatio. Saatu valtionosuuspäätös poikkesi talousarvioon kirjatusista n. +0,2 milj. eurolla. Verorahoitteen tulopohjan arvio olisi toteutuessaan näin ollen n. -0,3 milj. euroa laadittua talousarviota pienempi.

Tuleville vuosille laadittu taloussuunnitelma antaa liiankin positiivisen kuvan tulevasta. Kunnanhallituksen suunnitelmavuosien kehyslisäys toimintakatteeseen 1,7 % / vuosi (n. 2 milj. per vuosi) ei vastaa keskimäärin toteutunutta lisäystä, joka on ollut kolmen viimeisen vuoden aikana keskimäärin n. 4,3 %. Toimintakattetta tulisi näin ollen vahvistaa vähintään tuon erotuksen verran vuosittain. Lisäksi on huomattava, että käytöstä poistuvista toimitiloista realisoituvia lisäpoistoja on mahdollisuuksien mukaan pyrittävä käsittelemään vaihtoehtoisilla tavoilla. Paineet vuokrakohteina rahoitettavista investoinneista kohdistuvat vuosikatteeseen, jonka tulee riittää myös taseeseen investoitaviin kohteisiin (investointikyvyn ylläpitäminen).

Kuntastrategian tavoitteena on, että kunnan asukaskohtainen lainamäärä on korkeintaan kaikkien kuntien keskiarvon määräinen. Kunnan asukaskohtainen lainakanta on ennakkotietojen mukaan ylittänyt valtakunnan keskiarvon 297 eurolla ollen 3 653 euroa per asukas. Lainakannan määrä sekä vuokra- ja leasingratkaisujen myötä kasvaneet vastuut painavat kunnan tunnuslukuja.

Uudet kriisikuntakriteerit astuivat voimaan 1.3.2019. Kuntien taloudellista asemaa arvioidaan niiden perusteella ensimmäistä kertaa vuonna 2022 vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätöksen tunnuslukujen perusteella. Tunnusluvut muuttuvat jonkin verran eikä kaikkien osalta ole käytettävissä konsernitason vertailua, mutta käytännössä Siilinjärven kunnan asema ei pelkästään niiden perusteella tule muuttumaan nykyisestä. Rahoituksen ja vakavaraisuuden kriteerit konsernitason tuloilla tulevat olemaan ne joihin tulee kiinnittää erityistä huomiota, jotta kriisikuntamenettely vältetään.

1.4 Kokonaistalouden tarkastelu

1.4.1 Tuloslaskelma 2019

Kunnan tuloslaskelman tehtävänä on osoittaa, miten tilikauden tuotot riittävät palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kulujen kattamiseen. Tuloslaskelmassa esitetään ne tuotot, jotka on saatu kunnan ulkopuolelta ja kulut, jotka ovat syntyneet hankinnoista kunnan ulkopuolelta.

Tuotot

Kunnan toimintatuotot olivat tilikaudella yhteensä 22,543 milj. euroa. Yhteismäärässä ei tapahtunut muutoksia edelliseen vuoteen nähden ja muutokset erien sisälläkin olivat euromääräisesti pieniä. Myyntituotot pysyivät kokonaisuudessaan ennallaan, vaikka erien sisällä oli muutoksia molempiin suuntiin. Työterveyshuollon maksut jäivät kokonaan pois vuoden alussa tapahtuneen toiminnan yhtiöittämisen seurauksena. Opetuspalveluiden lisääntyneet kotikuntakorvaukset kattoivat em. tulomenetystä. Maksutuotot kasvoivat yht. 2,5 % eli 0,149 milj. euroa. Kasvu kohdistui asiakasmaksutulojen kertymiin pääsääntöisesti asumispalveluissa (0,297 milj.), jossa lyhytaikaishoitoyksikön Mummon kammarin toiminta oli kokovuotisesti uusissa tiloissa. Maksutulot vähentyivät terveyskeskuksen vuodeosastolla -0,111 milj. eurolla hoitopaikkojen määrää pudotettaessa. Tuet ja avustukset ryhmä aleni -11,2 %:lla, euromääräisen aleneman jäädessä -0,170 milj. euroon. Alenema kohdistui pääasiassa elinkeinotoimen valtiolta hakemiin avustuksiin. Opetuspalveluiden hakemat avustukset kasvoivat ja työllistämisen palkkatuet supistuivat. Muissa toimintatuotoissa vuokratuottoja lisäsi yksityisen Vuorelan palvelukodin välivuokratut asunnot. Pysäköintivirhemaksujen tuotto sen sijaan jatkoi supistumistaan ja käyttöomaisuuden myyntivoitotkin alenivat hie-man edelliseen vuoteen verrattuna.

Verotuloja kertyi kokonaisuudessaan 85,236 milj. euroa, mikä merkitsi verotulojen kokonaismäärän pysymistä ennallaan. Samalla tämä merkitsi, että verotulojen kokonaismäärä on ollut kunnassa vuodesta 2016 lähtien lähes muuttumaton. Kuntien verotulojen kasvu koko maassa oli keskimäärin 2,6 %.

Kunnan tulovero kasvoi vuodesta 2018 yht. vain 0,377 milj. eurolla ollen 76,285 milj. euroa. Tuloveron kasvu pysähtyi hyvästä talous- ja työllisyystilanteesta huolimatta jo edellisenä vuonna. Tuolloin kilpailukyky sopimuksessa sovittujen palkansaajien työttömyysvakuutusmaksujen ja työeläkemaksujen korotukset, päiväraha- ja sairaanhoitomaksujen muutokset sekä palkkojen nollakorotukset yhdessä julkisen sektorin lomarahaleikkausten kanssa kumuloituivat ennakoitua suurempina ennakonpalautuksina. Eikä tuloverojen kertymät kasvaneet odotetusti tilinpäätösvoudellakaan verokorttiuudistuksesta sekä tulorekisteri-ilmoittamisen ongelmista johtuen. Verokorttiuudistuksessa kyse oli siitä, että palkkakausi-kohtaisista tulorajoista ja sivutulon verokortista luovuttiin, jolloin ennakonpidätykset toimitettiin alkuvuodesta huomattavasti aiempaa käytäntöä alhaisempina. Verokorttiuudistus jää pysyväksi. Kertymävaje korjautuu vuoden 2019 kunnallisverojen osalta vuoden 2020 aikana. Verojärjestelmään kohdistuvien muutosten ennakoidaan tasaantuvan vuoden 2021 aikana.

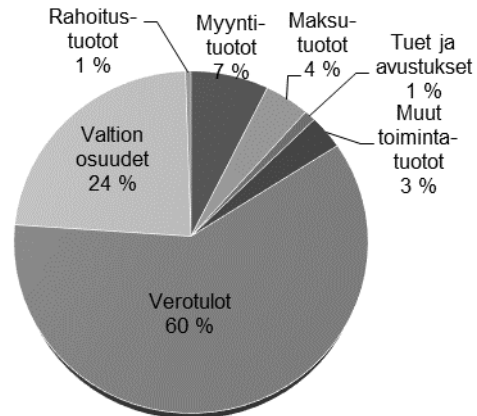
Yhteisöveroa kertyi yht. 3,767 milj. euroa, jossa oli supistumista yht. -0,198 milj. eli -5,0 %. Yhteisöveron kertymät vaihtelevat vuosittain voimakkaastikin ja vaihteluun vaikuttavat kuntaan verotuloja maksavien yritysten maksamat verot sekä mahdolliset yksittäiset ja yllättävätkin täydennysmaksuina maksettavat koko kuntakenttään vaikuttavat erät. Mitään yksittäistä syytä vuoden 2019 osalta ei ole havaittavissa kunnan osalta. Kiinteistöveron kasvu taittui -0,139 milj. eurolla tilityksiin tulleen, vuosia 2015 – 2017 koskeneen, oikaisun vuoksi. Kiinteistöveroa kertyi yht. n. 5,183 milj. euroa.

Valtionosuuksien määrä kasvoi 33,295 milj. euroon eli kasvua yht. 0,156 milj. euroa, 0,5 %. Kasvuun vaikutti vuodelle 2019 aikaistettu maksuunpanotilitys liittyen kilpailukyky sopimuksen toteuttamisesta aiheutuvan kaksinkertaisen vähennyksen korvaamiseen kunnille. Erän suuruus oli 0,936 milj. euroa ja ilman tätä erää valtionosuuksien kokonaismäärä olisi pienentynyt edellisestä vuodesta. Verotuloihin perustuva valtionosuuden taseus supistui edellisestä vuodesta -0,490 milj. euroa. Varsinainen osuus peruspalvelujen valtionosuudesta laski -0,7 %. Tähän vaikutti pääsääntöisesti ikäryhmäkohtaiset asukaslu- kumuutokset. Valtionosuudet kasvoivat koko maassa 2,1 %.

Rahoitustuotot kasvoivat osinkotuottojen kasvaessa.

Varsinaisen toiminnan kokonaistuottojen merkittävimmät erät ja tuotto-osuudet ovat seuraavat:

	Tuotot 1 000 €	muutos %
Myyntituotot	10 390	0,0
Maksutuotot	6 158	2,5
Tuet ja avustukset	1 341	-11,2
Muut toimintatuotot	4 654	0,4
Verotulot	85 236	0,0
Valtionosuudet	33 295	0,5
Rahoitustuotot	749	1,1

Kulut

Toimintakulujen kokonaismäärä oli tilikaudella 143,705 milj. euroa, kasvu +4,3 %. Edellisenä vuonna toimintakulut olivat 137,830 milj. euroa. Valtakunnallinen toimintakulujen kasvu kunnissa oli keskimäärin 2,2 % ja tätä kasvua vauhditti palvelujen ostot sekä palkkaratkaisun sopimuskorotukset. Kasvu on suurempaa, kun mukaan huomioidaan myös kuntayhtymät (3,9 %).

Henkilöstökulut kunnassa olivat yht. 0,852 milj. eli 1,4 % edellisvuotta suuremmat. Henkilöstötilastojen mukaan vakinainen henkilöstömäärä kasvoi 26 henkilöllä ja määräaikaisen henkilöstön käyttö puolestaan väheni -72 henkilöllä. Kokonaismuutos pienentäisi henkilöstömäärää vuoden lopussa yht. -46 henkilöllä. Lukuihin vaikuttaa mm. kariutunut sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus, jonka myötä määräaikaisia palvelussuhteita vakinaistettiin sekä määräaikaisten osalta myös vuoden lopun poikkileikkaustilanne. Henkilömääriä kuvaavampi on toteutuneet henkilötyövuodet, jotka alenivat -10:llä. Alenemaa selittää määräaikaisten henkilöiden käytön vähentyminen; osittain siirtyminen vuokratyövoimaan jolloin kasvu kohdistuu työvoiman vuokrauskuluihin. Euromääräisesti merkittävin muutos tapahtui itse palkkasummissa, jotka kasvoivat 1,633 milj. eurolla. Tähän vaikutti vuoden alussa 1,2 %:n paikallinen järjestelyerä ja huhtikuussa voimaan tullut 1,0 %:n (kvtes) yleiskorotus sekä em. henkilöstömäärän muutokset. Palkkasummaan sisältyi myös 1.4.2019 alkavan lomanmääräytymisvuoden alusta poistuneen lomarahaleikkauksen vaikutus. Laskun mukaan maksettavissa eläkemaksuissa oli vain hienoista lisäystä. Muissa henkilöstösivukuluissa säästöä kertyi yht. 0,684 milj. euroa. Erityisesti työttömyysvakuutusmaksut alenivat -0,292 milj. euroa osana kilpailukyky sopimukseen liittyviä muutoksia. Tapaturmavakuutusmaksut alenivat -0,293 milj., mutta se johtui vuoden 2018 maksuosuuden tasauksesta ja siihen kohdistuneesta korjauksesta.

Palveluiden ostoissa tapahtui reipas 2,1 %:n kasvu eli 1,182 milj. euroa. Tästä asiakaspalveluiden ostojen osuus supistui -0,161 milj. euroa eli -0,4 %. Kasvusta erikoissairaanhoidon palvelut muodostivat vain 0,145 milj. euroa ja merkille pantavaa on, että muut sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakaspalvelujen ostot supistuivat 0,396 milj. euroa. Merkittävintä laskua oli sosiaali- ja perhepalveluissa -0,384 milj. eurolla. Muiden palveluiden ostot kasvoivat 8,5 %:lla eli yht. 1,343 milj. eurolla mm. terveyspalveluiden (työterveys), atk-palveluiden ja työvoiman vuokrauksen myötä. Työvoiman vuokrausta käytettiin terveyspalveluissa, hoiva- ja vanhuspalveluissa sekä ruokapalveluissa.

Aineiden ja tarvikkeiden kokonaissumma pysyi samana kuin edellisenä vuonna. Ryhmän sisällä eniten kasvoivat kirjallisuus-, lääke- ja hoitotarvikemenot sekä sähkölaskut. Vastaavasti säästöä syntyi eniten rakennustarvikkeissa ja lämmityskuluissa.

Annettujen avustusten kokonaisuus kasvoi 1,255 milj. euroa eli 17,6 %. Ryhmän sisällä oli poikkeamia suuntaan ja toiseen.. Palvelusetelikeluja käytetään eniten lasten päivähoitossa ja se on euromääräisesti myös kasvanut eniten. Avustukset yhteisöille erä pitää poikkeuksellisesti sisällään 1,045 milj. euroa Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin alijäämän kattamiseen käytettyä kuntaosuusrahaa. Aiemmin nämä on kirjattu palveluostoihin kuten muutkin sairaanhoitopiirin laskut. Kirjauskäytäntö on muutettu Pohjois-Savon kuntataloustyöryhmän ja tilintarkastajien ottaman kannanoton vuoksi. Sisällöllisesti avustusten ryhmä koostuu alla olevista eristä:

	Avustukset 1 000 €	Muutos %
Lasten koti- ja muut hoitotuet	1 129	-6,2
Omaishoidontuki	567	15,2
Toimeentulotuen erät	118	-15,7
Palvelusetelikulut	1 386	24,1
Vammaisille annettavat avustukset	1 961	-4,1
Muut avustukset kotitalouksille	195	-8,8
Avustukset yhteisöille	3 030	58,1

Muut toimintakulut muodostuvat pääsääntöisesti vuokratuloista (8,709 milj.) ja muista kuluista (0,308 milj.). Vuokrien kustannuskasvu on edelleen voimakasta, 2,401 milj. euroa eli 38,1 % vuodessa. Tästä kasvusta rakennusten ja huoneistojen vuokrien kasvu muodostaa valtaosan eli 2,260 milj. ja koneiden ja laitteiden loput 0,140 milj. euroa, kohdistuen atk-laitteisiin. Sisäilmaongelmaisten kohteiden väistötiloiksi hankittujen viipaleiden kustannuksista muodostuu kasvua vuodessa n. 1,2 milj. euroa. Viipaleisiin käytettiin toimitilapalveluiden tiedon mukaan vuoden aikana rahaa yht. 2,4 milj. euroa. Elinkeinopalveluiden vuokratulot kasvoivat kokovuotisilla Vänrikintien hoitokodin vuokrilla (välivuokraus) n. 0,216 milj., sosiaali- ja terveyspalveluiden kokovuotiset vuokrat Mummon kammarista ja päivätoiminnan tiloista kasvoivat n. 0,464 milj. eurolla sekä sivistyspalveluiden vuokrat myös n. 0,183 milj. eurolla. Lisäksi uusia korvaavia vuokratiloja otettiin mm. kunnantalolla sijainneille konserni- ja maankäyttöpalveluille ja talous- ja tukipalveluiden toiminnoille. Muihin kuluihin on kirjattu mm. jäsenmaksuja, vahinkokouluja, varainsiirtovero sekä luottotappioita saamatta jääneistä tuloista. Näiden osuus kasvoi edellisestä vuodesta yht. n. 0,185 milj. eurolla.

Rahoituskulut muodostuvat korkokuluista, jotka vähentyivät edellisestä vuodesta 0,053 milj. euroa.

Toimintakulujen merkittävimmät erät ja rahoituskulut ovat seuraavat:

	Toimintakulut 1 000 €	Muutos %
Henkilöstökulut	61 344	1,4
Asiakaspalveluiden ostot	40 058	-0,4
Muiden palveluiden ostot	17 224	8,5
Aineet, tarvikkeet, tavarat	7 676	0,0
Avustukset	8 386	17,6
Muut toimintakulut	9 017	40,2
Rahoituskulut	607	-7,7

Valmistus omaan käyttöön -liittyvät kulut sisältyvät tuloslaskelman toimintakuluihin, ja niiden vaikutus on eliminoitu Valmistus omaan käyttöön -rivillä.

Toimintakate

Toimintakulujen ja toimintatuottojen erotuksena syntyvä toimintakate ilmoittaa paljonko toimintamenoista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Toimintakate on kunnissa negatiivinen, sillä verotulot ja valtionosuudet muodostavat merkittävän osan kunnan tuloista. Vuonna 2019 kunnan toimintakatteen määrä oli n. -121,021 milj. euroa. Toimintakate kasvoi (heikkeni) edelliseen tilikauteen verrattuna 5,891 milj. euroa (5,1 %). Valtakunnallinen toimintakatteen kasvu kunnissa oli ennakkotietojen mukaan n. 4,2 %.

Euromääräisesti toimintakatteen merkittävään kasvuun kunnassa vaikuttaa sivistyspalveluiden kasvu, joka muodostuu pääsääntöisesti väistötilojen kustannuksista, joissa varsinaista kasvua oli 1,2 milj. ja aiemmin teknisten toimitilapalveluihin kirjautuneen väistötilojen kustannusosuuden siirtoa 1,2 milj. (vuodesta 2019 alkaen ulkopuolelta vuokratut toimitilakustannukset on kaikki kohdennettu suoraan käyttäjille). Loppuosa eli n. 1,0 milj. euroa sivistyspalveluissa muodostuu omaan toimintaan kohdistuneesta (kustannusten) kasvusta.

Sosiaali- ja terveystalveluiden palvelualue kasvoi euromääräisesti toiseksi eniten. Siellä merkittävin kasvu edelliseen vuoteen verrattuna kohdistuu erikoissairaanhoidon yht. 1,2 milj. eurolla. Tästä summasta 1,0 milj. euroa on Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin alijäämän kattamiseen maksettua osuutta. Myös hoiva- ja vanhuspalvelut käytti n. 0,9 milj. enemmän ja palvelualueen yhteiset palvelut n. 0,3 milj. euroa edellisvuotta enemmän rahaa. Sosiaali- ja perhepalvelut sekä terveystalvelut supistuivat yht. n. 0,8 milj. eurolla.

Konserni- ja maankäyttöpalveluissa kasvua oli hallinto- ja viestintäpalveluissa n. 0,6 milj. euroa, henkilöstöpalveluissa n. 0,5 milj. euroa, joukkoliikenteessä n. 0,2 milj. ja kaavoituksessa n. 0,2 milj. euroa. Maapolitiikka ja paikkatietopalveluiden toimintatuotot kasvoivat, joten sen tehtäväalueen toimintakate vahvistui n. 0,2 milj. eurolla.

Teknisten palveluiden palvelualueelta poistui em. n. 1,2 milj. euron väistötilojen kustannusosuus käyttäjille. Vesihuoltolaitoksen tulos heikkeni toimintakatteen osalta n. 0,4 milj. eurolla tuottojen vähentyessä ja kulujen kasvaessa. Myös teknisen hallinnon ja varikkopalveluiden kulut kasvoivat ja mm. pysäköintivirhemaksut alenivat yht. 0,1 milj. eurolla. Lisäksi rakennusvalvonta, kuntatekniikka, toimitilat, ympäristön-suojelu ja yksityistiet käyttivät yht. rahaa n. 0,2 milj. euroa enemmän.

Palvelualuekohtainen toimintakatteen muutos:

	Toimintakate 1 000 €	Muutos	%
Konserni- ja maankäyttöpalvelut	3 431	1 291	60,3
Talous- ja tukipalvelut	9 807	66	0,7
Sivistyspalvelut	34 698	3 402	10,9
Tekniset palvelut	4 347	-485	-10,0
Sosiaali- ja terveystalvelut	68 738	1 617	2,4

Vuosikate

Vuosikate eli kunnan rahoitustulos kuvastaa onko kunnan tulorahoitus riittävää kattamaan pitkävaikutteisista tuotannontekijöistä aiheutuneet kulut eli käyttöomaisuuden poistot. Lähtökohtana on, että vuosikatteen tulisi muutaman vuoden tarkastelujaksolla vastata poistojen määrää eli korvausinvestointien tarvetta.

Kunnan vuosikate asukasta kohden soveltuu käytettäväksi kuntien välisessä vertailussa. Vertailussa on kuitenkin otettava huomioon kunnan koko, taajama-aste, toimintojen organisointi, tekniset verkostot jne. Vertailussa on myös otettava huomioon kuntien väliset erot veroprosenteissa.

Vuosikatteiden vertailtavuus eri kuntien kesken edellyttäisi, että ne laskettaisiin saman suuruksilla tuloperusteilla, esim. kuntien keskimääräisillä veroprosenteilla. Riittävä tulorahoitus on voitu vertailtavissa kunnissa saavuttaa erilaisella verorasitteella kuntalaisiin nähden.

Tilikaudella vuosikate painui -2,4 milj. eurolla negatiiviseksi. Tämä merkitsi sitä, että kunnan toimintaa ei pystytty pyörittämään eri tulolähteistä kertyvillä tuloilla. Kunta otti näin ollen paljon puhuttua ”syömävelkaa” ko. summan verran. Vuonna 2018 katetta muodostui 3,285 milj. euroa ja vuonna 2017 vastaavasti 8,178 milj. euron verran jolloin viimeksi vuosikatteella pystyttiin rahoittamaan myös osa investoinneista. Vuoden 2019 vuosikate ei riittänyt kattamaan normaaleja suunnitelmanmukaisia poistoja, jotka olivat 7,082 milj. euroa. Käytöstä poistettujen / purettujen kiinteistöjen menojäännöksiin liittyviä lisäpoistoja kirjattiin tulosvaikutteisesti yht. 0,338 milj. euron edestä. Summa sisälsi seuraavia kohteita: Vuorelan, Kuuslahden ja Siilinpään koulut ja Simonsalon päiväkodin. Nämä tulivat nyt taseesta loppuun poistetuiksi.

Asukasta kohden Siilinjärven vuosikate oli negatiivinen -110 eurolla, kun se jo vuonna 2018 jäi vain 152 euroon ja oli 2017 yhteensä 378 euroa. Koko maassa vuosikate asukasta kohden oli vuoden 2019 tilinpäätösten ennakkotietojen mukaan 327 euroa, vuonna 2018 se oli 376 euroa ja 596 euroa vuonna 2017.

Tulos ja alijäämä

Tilikauden tulos kuvaa tilikaudelle kuuluvien tuottojen ja kulujen erotusta. Siinä huomioidaan myös pitkävaikutteisten tuotannon tekijöiden käyttöä kuvaavat poistot ja satunnaiset erät. Tilikauden tulos saadaan, kun vuosikatteesta vähennetään suunnitelman mukaiset poistot.

Tuloksen muodostumisessa on poimittavissa kertaluonteisina erinä kunnan käyttöomaisuudesta lisäpoistoina poistettujen, purettavien kiinteistöjen menojäännökset yhteensä 0,338 milj. euroa, Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin laskuttama alijäämä, jonka kuntaosuus oli 1,045 milj. euroa sekä merkittävämpänä eränä kunnan vesilaitoksen lakkauttamisen ja yhtiöittämisen Kuopion vesilaitoksen kanssa syntynyt satunnaisena eränä käsittely myyntivoitto yhteensä 12,996 milj. euroa.

Tilikauden toiminnallinen tulos ilman satunnaista myyntivoittoa olisi ollut -9,741 milj. euroa alijäämäinen. Myyntivoiton myötä tilikauden tulos muodostui 3,228 milj. eurolla ylijäämäiseksi. Vuonna 2018 alijäämää kertyi -4,502 milj. euroa ja vuonna 2017 tulos oli ylijäämäinen 1,599 milj. eurolla.

Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät erät ovat tuloksen käsittelyeriä. Ylijäämäinen tulos voidaan siirtää varauksiin, rahastoida tai liittää edellisiltä vuosilta kertyneeseen yli- tai alijäämään. Ylijäämää lisääviä tai vähentäviä eriä ovat varausten ja rahastojen vähentäminen tai lisääminen.

Tuloksenjärjestelyerinä vuodella 2019 tuloutetaan vahinkorahastosta yht. 0,027 milj. euroa. Tuloksenjärjestelyerien jälkeen tilikauden tulos oli 3,254 milj. euroa ylijäämäinen. Vuonna 2018 alijäämää kertyi yhteensä -4,465 milj. euroa ja vuonna 2017 ylijäämää 1,769 milj. euroa.

Tunnusluvut

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

$(100 \times \text{toimintatuotot} / (\text{toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön}))$ tunnusluku osoittaa, paljonko toiminnan kuluista saadaan katetuksi palvelusuritteiden myynti- ja maksutuloilla sekä muilla varsinaisen toiminnan tuotoilla. Tunnusluvun arvoon ja kuntien väliseen vertailuun vaikuttavat mm. kunnan koko, toimintojen yhtiöittäminen ja oppilaitosten ylläpitäminen. Tunnusluvuksi muodostui 15,7 %. Kunnan tunnuslukuun ei ollut vaikutusta em. vesilaitoksen yhtiöittämisellä. Tunnusluku vuonna 2018 oli 16,3 %. Vuoden 2017 luku oli 16,17 %.

Vuosikate prosenttia poistoista

$(100 \times \text{vuosikate} / \text{poistot})$ vuosikatekertymän jäädessä negatiiviseksi -2,348 milj. eurolla jää myös tunnusluku -31,6 %:lla negatiiviseksi. Tulorahoitus ei riittänyt edes normaalin toiminnan pyörittämiseen. Luku oli vuotta aiemmin 42,2 %. Vuoden 2017 luku oli 124,3. Ennakkotietojen mukaan tunnusluvun arvo koko kuntataloudessa oli 80 %.

Perusoletuksena kuntataloudessa on pidetty sitä, että kunnan tulorahoitus on riittävä silloin kun vuosikate on vähintään tuloslaskelmassa vähennettävien poistojen suuruinen. Eli kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävän. Oletus on kuitenkin pätevä vain silloin, kun poistot vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa.

Investoinneilla tarkoitetaan tässä yhteydessä poistonalaisten investointien omahankintamenoa, jolloin siitä on vähennetty valtionosuudet, liittymismaksut ja muut rahoitusosuudet.

Tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Myös nämä väittämät pitävät paikkansa vain, mikäli poistojen määrä vastaa käyttöomaisuuden kulumista.

Investointien taso määritetään voimassa olevasta investointisuunnitelmasta ja mikäli poikkeuksellisen suuri poistonalainen investointihanke ajoittuu suunnitelmakaudelle tai investointeja on leikattu tai siirretty suunnitelmakauden ulkopuolelle, on investointitasoa arvioitava taloussuunnittelukautta pitemmällä aikajänteellä.

Poistonalaisia investointeja tilikaudella kertyi 7,912 milj. euroa. Vuonna 2018 poistonalaisten investointien määrä oli 11,894 milj. euroa ja vuonna 2017 ne olivat 11,043 milj. euroa. Nettoinvestoinnit yhteensä olivat viime vuonna noin 5,173 milj. euroa. Kolmen vuoden keskiarvoksi muodostuu noin 10,0 milj. euroa. Samaan aikaan vastaavasti vuosikatekertymä jäi vain noin 3,0 milj. euroon. Vuodesta 2009 lähtien nettoinvestointien määrä on kolmen vuoden keskiarvolla ylittänyt yli 8 milj. euron rajan ja nyt kahden viimeimmän vuoden keskiarvo on ylittänyt 9 milj. euroa.

Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut 2019–2018

Ulkoinen, 1 000 euroa	2019	2018	Muutos-%
Toimintatuotot	22 543	22 538	0,0 %
Valmistus omaan käyttöön	141	162	-13,0 %
Toimintakulut	-143 705	-137 830	4,3 %
Toimintakate	-121 021	-115 130	5,1 %
Verotulot	85 236	85 196	0,0 %
Valtionosuudet	33 295	33 139	0,5 %
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	24	19	26,9 %
Muut rahoitustuotot	725	718	0,9 %
Korkokulut	-600	-653	-8,1 %
Muut rahoituskulut	-7	-5	32,1 %
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	142	79	79,8 %
Vuosikate	-2 348	3 285	-171,5 %
Poistot ja arvonalentumiset	-7 420	-7 787	-4,7 %
Satunnaiset tuotot	12 996		
Tilikauden tulos	3 228	-4 502	-171,7 %
Tilinpäätössiirrot	27	37	-28,5 %
Tilikauden ylijäämä/-alijäämä	3 254	-4 465	-172,9 %
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT			
<i>Toimintatuotot / Toimintakulut, %</i>	15,7	16,3	
<i>Vuosikate / Poistot, %</i>	-31,6	42,2	
<i>Vuosikate, eroa/asukas</i>	-110	152	
<i>Asukasmäärä</i>	21 430	21 675	

1.4.2 Rahoituslaskelma 2019

Rahoituslaskelman eriin vaikuttaa Siilinjärven kunnan ja Kuopion kaupungin vesihuoltojen yhtiöittäminen ja Siilinjärven kunnan vesihuoltolaitoksen lakkauttaminen. Ns. tasejärjestelynä tehty kauppa on tehty niin, että kunta on luovuttanut yhtiölle apporttina 19,592 milj. eurolla käyttöomaisuutta, siirtänyt yhtiölle 4,991 milj. eurolla liittymismaksuvelkoja, saanut 6,400 milj. eurolla Kuopion Vesi Oy:n liikkeelle laskemia osakkeita ja antanut yhtiölle 8,000 milj. euron pääomallainan sekä 14,373 milj. euron perustamislainan, joka sisältää 0,960 milj. euroa käyttöpääomaa ja pakollisen varauksen mahdollisen varainsiirtoveron maksua varten (0,128 milj.).

Toiminnan ja investointien rahavirta

Vuosikate rahoituslaskelmassa osoittaa tulorahoituksen, joka käyttötaloudesta jää käytettäväksi investointeihin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikatteeseen lisätään/vähennetään ns. tulorahoituksen korjauserä, joka vuonna 2019 oli -0,769 milj. euroa. Näin saadaan toiminnan rahavirta, joka kuvaa kuinka paljon varsinainen toiminta on tuonut tilikauden aikana rahavaroja. Koska vuosikate oli negatiivinen, varsinainen toiminta ei riittänyt tuomaan toiminnassa tarvittavaa rahamäärää vaan se jäi vajaaksi yht. -3,757 milj. euron edestä. Rahoituslaskelman satunnaisiin eriin merkitty 12,996 milj. euron vesihuoltolaitoksen myyntivoitto, ei tuonut tosiasiallisesti rahaa kuntaan. Toiminnan rahavirta heikentyi edellisestä vuodesta yht. -5,559 milj. euroa (vertailukelpoinen luku).

Investointien rahavirta kuvaa investointeihin käytettyjen tuottojen ja kulujen vaikutusta rahavaroihin. Investointimenot ovat laskelman mukaan 14,424 milj. euroa, mutta tässä on 6,400 milj. vesilaitoksesta saatuja osakkeita ts. todellinen rahoitettu bruttoinvestointimenojen summa on 8,024 milj. euroa. Nettoinvestointien määräksi muodostui saatujen rahoitusosuuksien ja luovutustulojen jälkeen tosiasiasa 3,764 milj. euroa. Erot investointien toteutumisosan ja rahoitusosan nettosummissa selittyvät sillä, että rahoituslaskelmassa esitetään myös tuloslaskelmaan kirjatut käyttöomaisuuden myyntivoitot.

Kun toiminnan rahavirrasta vähennetään nettoinvestoinnit, saadaan varsinainen toiminnan ja investointien nettokassavirta. Varsinaisen toiminnan tulorahoituksella ei pystytty kattamaan investointeja lainkaan. Myös edellisenä vuonna toiminnan tulorahoituksella pystyttiin kattamaan vain 15,1 % investoinneista.

Rahoituksen rahavirta

Rahoituksen nettorahavirta oli rahoituslaskelman mukaan vuonna 2019 yhteensä -18,026 milj. euroa negatiivinen eli näyttää kuin kunnalla olisi ollut varoja antaa luottoja kunnan ulkopuolelle. Antolainojen lisäys liittyy vesiyhtiölle annettaviin pääoma- ja perustamislainoihin. Edelliseen vuoteen vertailukelpoinen luku on 8,808 milj. euroa, jonka verran on tarvittu rahoitusta kattamaan toiminnan ja investointien osuutta. Pitkäaikaisen lainan lainanottovaltuus oli talousarvion rahoituslaskelman mukaisesti 19,800 milj. euroa. Se käytettiin täysimääräisesti ja lainoja lyhennettiin 11,313 milj. euroa. Lainamäärän lisäys täten 8,487 milj. euroa. Korottomien velkojen määrän sekä saamisten muutos väheni yhteensä 4,103 milj. euroa. Vesilaitoksen osuus tästä oli 4,031 milj. euroa.

Rahavarojen muutos

Rahoituslaskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien nettokassavirran ja rahoitustoiminnan nettokassavirran erotus osoittaa kunnan kassavarojen muutoksen tilikaudella. Vuonna 2019 kassavarojen muutos tilikauden lopussa oli 1,286 milj. euroa.

Tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €

Rahoituslaskelman välitulos, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä kertoo kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevilla kassavaroilla tai lisälainalla. Tilinpäätösvoiton ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla seurataan investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi, koska muutoin lainamäärä kasvaa vuosi vuodelta. Viiden viimeisen vuoden aikana on investointeja rahoitettu velkarahalla 23,041 milj. eurolla. Rahoituslaskelma näyttää kuitenkin vesilaitosjärjestelyn vuoksi siltä kuin rahaa olisi jäänyt em. ajalta käyttämättä 3,793 milj. euroa.

Investointien tulorahoitus- %

(100 x vuosikate/investointien omahankintameno) kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta kertoo prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli käyttöomaisuuden myynnillä, lainalla tai kassavarojen määrää vähentämällä.

Tilinpäätösvouden tunnusluku on -16,4 %. Vuonna 2018 tunnusluku oli 23,6 % ja 67,3 % vuonna 2017. Tilinpäätösvouden tunnusluku on tosiasiasa laskelmalla näytettyä huonompi, -29,7 % johtuen em. tekijöistä.

Laskennallinen lainanhoitokate

(vuosikate + korkokulut) / (korkokulut + laskennalliset lainan lyhennykset) kertoo tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston mukaan kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Tunnusluku on uusi ja otetaan käyttöön vuodesta 2019 alkaen. Jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi, tulorahoitus riittää lainojen hoitoon. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään kassavaroja.

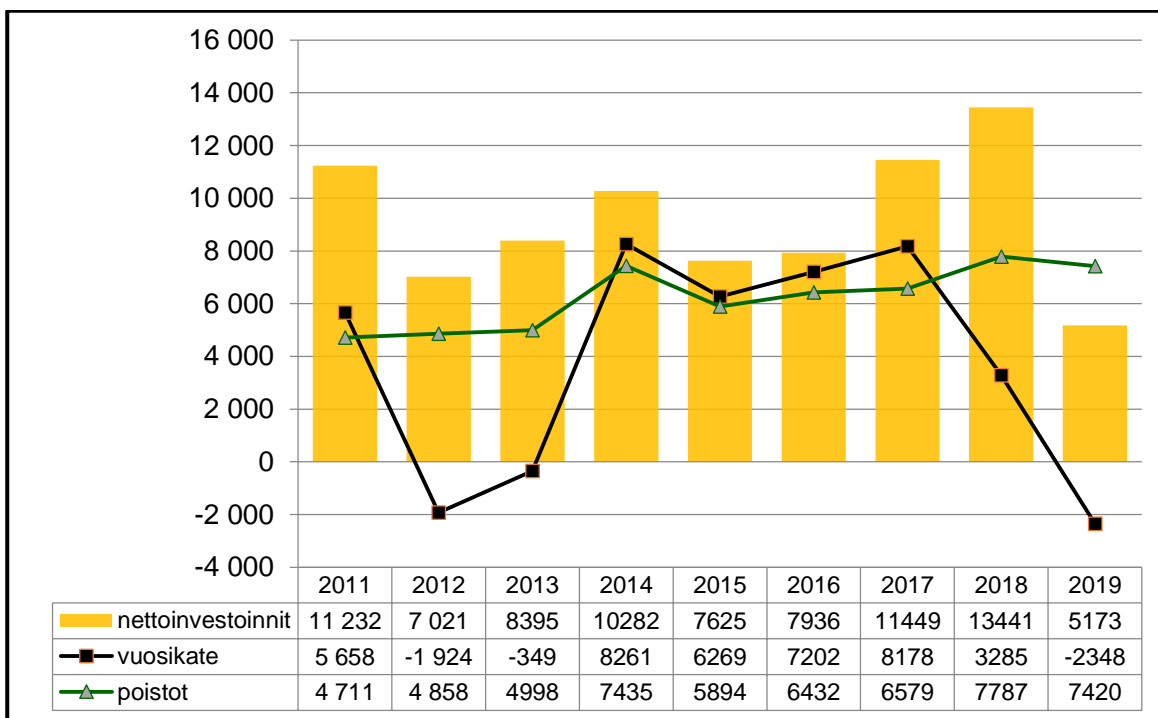
Luotettavimman kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, jos tunnusluku on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko, kun tunnusluku jää alle yhden. Tilinpäätösvoonna tunnusluvun arvo jäi erittäin heikoksi painumalla negatiiviseksi -0,2. Vuonna 2018 tunnusluku oli 0,4 ja vuodella 2017 päädyttiin myös heikkoon tunnuslukuun 0,9. Lainanhoitokatteen tunnusluku on ollut viimeksi yli 1,0 vuonna 2010.

Kassan riittävyys, pv

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä (365 pv x kassavarat 31.12. / kassasta maksut tilikaudella). Kassavaroihin lasketaan rahat, pankkisaamiset sekä rahoitusarvopaperit. Tunnusluku ilmaisee monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan kassavaroilla.

Tällä laskentatavalla kassa riitti tilinpäätösvoonna ja edellisenä vuonna vain 11 päivän maksuihin.

Vuosikate, poistot ja nettoinvestoinnit 2011–2019

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut 2019–2018

1000 euroa	2019	2018
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate (sisältää valmistuksen omaan käyttöön)	-2 348	3 285
Satunnaiset erät	12 996	
Tulorahoituksen korjauserät	-769	-1 482
	9 878	1 802
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-14 424	-14 603
Rahoitusosuudet investointimenoihin	113	706
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	23 745	1 938
	9 434	-11 959
Toiminnan ja investointien rahavirta	19 312	-10 157
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-22 516	-8
Antolainasaamisten vähennykset	106	15
	-22 410	7
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	19 800	17 290
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-11 313	-10 884
	8 487	6 406
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	8	82
Vaihto-omaisuuden muutos	-6	6
Saamisten muutos	61	106
Korottomien velkojen muutos	-4 167	2 534
	-4 103	2 727
Rahoituksen rahavirta	-18 026	9 141
Rahavarojen muutos	1 286	-1 016
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	6 010	4 724
Rahavarat 1.1.	4 724	5 740
Muutos	1 286	-1 016
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v, 1000 €	3 793	-17 540
Investointien tulorahoitus, %	-16,4	23,6
= 100 * Vuosikate / Investointien omahankintameno		
Laskennallinen lainanhoitokate	-0,2	0,4
= (vuosikate + korkokulut) / (korkokulut + laskenn. lainanlyh.)		
Kassan riittävyys, pv	11	11
= 365 pv * Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilik.		
Asukasmäärä	21 430	21 675

1.4.3 Tase 2019

Tase sisältää kunnan omaisuus- ja pääomaerät tilikauden päättyessä ryhmiteltynä luonteensa mukaan. Taseen loppusumma 31.12.2019 oli 163,872 milj. euroa ja vuoden 2018 lopussa 155,676 milj. euroa. Kasvua loppusummassa oli 8,196 milj. euroa (5,3 %).

Vastaavan puolen muutokset johtuivat pääosin aineellisten hyödykkeiden -22,959 milj. euron vähentymisestä sekä sijoitusten ryhmässä käytännössä osakeomistukseen liittyvien lainasaamisten kasvusta +28,830 milj. eurolla. Taustalla näissäkin muutoksissa on vesihuoltolaitoksen yhtiöittämisen vaikutukset. Muutokset ilman vesilaitoksen tapahtumia ovat olleet hyvin vähäisiä, vertailukelpoinen taseen kokonaismuutos oli vain -1,017 milj. euroa.

Käyttöomaisuuteen on kirjattu vielä keskeneräisinä investointihankkeina yhteensä 0,792 milj. euroa (ed. vuodenvaihteessa 7,806 milj.). Keskeneräiseksi jäi lähinnä yritystonttien rakentamista ja toimitilahankkeisiin kohdistuvaa suunnittelua. Vuoden aikana sen sijaan merkittävimmät valmistuneet investoinnit olivat Jynkänniemen jätevedenpuhdistamon saneeraus sekä Ahmon urheilukentän saneeraus ja kunnan eri puolilla sijaitsevat maa- ja vesirakenteet mm. keskuskorttelissa, Taivallahdella ja Simonsalossa. Lisäksi väistötilojen ja uusien koulutilojen kalustamiseen upposi n. 0,780 milj. euroa.

Vastattavaa puolen muutokset oman pääoman ryhmässä liittyivät tuloksen muodostumiseen. Kunnan tulos ilman vesilaitoksen yhtiöittämistä, olisi ollut -9,741 milj. euroa alijäämäinen. Vieraan pääoman ryhmässä rahoituslaitoksilta otetut lainat kasvoivat 8,487 milj. euroa. Vesilaitokselta siirtyi Kuopion Veden vastattavaksi yht. 4,991 milj. edestä liittymismaksuvelkoja. Muista korottomista veloista kasvoivat ostovelat 1,402 milj. eurolla, kun taas muut korottomat velat supistuivat yht. 0,910 milj. eurolla.

Omavaraisuusaste-%

$100 \times (\text{oma pääoma}) / (\text{koko pääoma} - \text{saadut ennakot})$ mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kunnan kykyä selviytyä sitoumuksistaan pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoiteasona voidaan pitää kuntataloudessa keskimäärin 70 %:n omavaraisuutta. Jos omavaraisuusaste on 50 % tai sitä alhaisempi, merkitsee se merkittävän suurta velkarasitetta. Tilinpäätösvuoden omavaraisuusaste heikkeni edelleen ollen 41,4 % (ilman vesilaitoksen yhtiöittämistä 35,5 %). Vuonna 2018 se oli 41,5 % ja vuonna 2017 se oli 45,7 %. Kuntien keskimääräisestä omavaraisuusasteesta ei ole ennakotietoja, mutta vuonna 2018 se oli 59,6 % ja sitä edellisellä vuonna 60,7 %. Vastaavasti Pohjois-Savon kunnissa omavaraisuusaste oli heikompi kuin kunnissa keskimäärin eli 53,4 % vuonna 2018 ja sitä ennen 55,3 %.

Suhteellinen velkaantuneisuus- %

$100 \times (\text{vieras pääoma} - \text{saadut ennakot} / \text{käyttötulot})$ kertoo kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska siihen eivät vaikuta käyttöomaisuuden arvostus eivätkä esim. poistomenetelmät.

Kunnan suhteellinen velkaantuneisuus oli tilinpäätösvuonna 67,5 % (ilman vesilaitoksen yhtiöittämistä 70,3 %). Vuonna 2018 se oli 64,5 % ja vuonna 2017 se oli 58,6 %. Velkaantuneisuus on selkeästi kuntien keskimääräisiä arvoja korkeammalla. Kunnissa luvut olivat keskimäärin 58,7 % vuonna 2018 ja 56,2 % vuonna 2017. Pohjois-Savon kunnissa suhteellinen velkaantuneisuus on koko maan tilannetta parempi; luku oli keskimäärin 53,2 % vuonna 2018 ja 49,3 % vuonna 2017.

Kunnan lainakanta 31.12.

Vieras pääoma – (saadut ennakot + ostovelat + siirtovelat + muut velat). Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla. Tilinpäätösvuoden lopussa lainaa oli yhteensä 78,282 milj. euroa. Edellisellä vuonna lainakanta oli yhteensä 69,795 milj. euroa ja vuonna 2017 yhteensä 63,389 milj. euroa. Pitkäaikaista uutta lainaa otettiin vuoden 2019 aikana 19,800 milj. euroa. Lainoja lyhennettiin 11,313 milj. euroa.

Kunnan lainat olivat tilinpäätösvuoden lopussa 3 653 euroa asukasta kohden. Vuonna 2018 asukaskohmainen lainamäärä oli 3 220 euroa ja 2 927 euroa vuonna 2017. Ennakkotiedon mukaan koko maassa lainat olivat viime vuonna 3 356 euroa asukasta kohden. Toteutunut tieto vuodelta 2018 oli 3 048 euroa ja vuodelta 2017 yht. 2 949 euroa. Asukaskohmainen lainamäärä ylitti vuonna 2018 kunnassa ensimmäistä kertaa kuntien keskimääräisen lainakantaluvun ja ennakkotiedon mukaan lainakanta kasvaa edelleen verrattuna koko kuntakentän tilanteeseen. Pohjois-Savon kuntien keskimääräinen lainakanta oli ennakkotiedon perusteella yht. 3 216 euroa (ed. 2 972)

Lainat ja vuokravastuut

vieras pääoma – (saadut ennakot + ostovelat + siirtovelat + muut velat) + vuokravastuut

Tunnusluku otetaan käyttöön vuodesta 2019 alkaen ja ensimmäistä kertaa tunnusluku vaikuttaa vuoden 2020 tilinpäätöksen kriisikuntakriteereihin. Vuokravastuiden määrä huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena. Tällöin vuokrasopimuksista ilmoitetaan vuokrien jäljellä olevien määrien yhteissumma ts. määrä vuokra-ajalta jolloin sopimus ei ole peruutettavissa tai irtisanottavissa. Leasingvuokravastuita kunnassa oli vuoden lopussa 6,359 milj. euroa ja muita vuokravastuita yht. 51,886 milj. euroa. Vuokravastuiden kokonaismääräksi muodostui 58,245 milj. euroa. Yhdessä lainakanta ja vuokravastuut olivat asukasta kohden 6 371 euroa.

Lainasaamiset 31.12.

(sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset). Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen. Summa oli yhteensä 27 383 milj. euroa josta vesilaitoksen osuus muodosti 22,373 milj. euroa (pääoma- ja perustamislaina) ja muut 5,010 milj. euroa. Vuonna 2018 lainasaamisia oli 5,025 milj. euroa.

Kunnan tase 2019–2018 ja sen tunnusluvut

1 000 euroa	31.12.2019	31.12.2018
V A S T A A V A A		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
I Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	1 995	901
II Aineelliset hyödykkeet		
Maa ja vesialueet	24 704	24 893
Rakennukset	44 586	50 117
Kiinteät rakenteet ja laitteet	22 620	33 000
Koneet ja kalusto	2 224	2 068
Muut aineelliset hyödykkeet	9	9
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	792	7 806
	94 935	117 894
III Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	27 716	21 296
Muut lainasaamiset	27 383	5 025
Muut saamiset	352	299
	55 451	26 621
Pysyvät vastaavat yhteensä	152 381	145 416
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
I Vaihto-omaisuus		
Muut vaihto-omaisuus	101	95
II Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Muut saamiset	78	81
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	3 177	3 143
Muut saamiset	1 380	1 389
Siirtosaamiset	745	829
	5 302	5 360
IV Rahat ja pankkisaamiset	6 010	4 724
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	11 491	10 260
VASTAAVAA YHTEENSÄ	163 872	155 676

1 000 euroa	31.12.2019	31.12.2018
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	62 575	62 575
Muut omat rahastot	280	307
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	1 721	6 186
Tilikauden yli-/alijäämä	3 254	-4 465
	67 831	64 603
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	639	
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	34	130
Lahjoitusrahastojen pääomat	36	37
Muut toimeksiantojen pääomat	106	2
	177	169
VIERAS PÄÄOMA		
I Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	65 950	58 482
Liittymismaksut ja muut velat	0	4 658
	65 950	63 140
II Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	12 332	11 313
Saadut ennakot	16	16
Ostovelat	6 539	5 137
Muut velat	1 610	2 661
Siirtovelat	8 778	8 637
	29 275	27 764
Vieras pääoma yhteensä	95 225	90 904
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	163 872	155 676
TASEEN TUNNUSLUVUT		
<i>Omavaraisuusaste, %</i>	41,4	41,5
<i>Suhteellinen velkaantuneisuus, %</i>	67,5	64,5
<i>Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €</i>	4 975	1 721
<i>Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas</i>	232	79
<i>Lainakanta 31.12., 1000 €</i>	78 282	69 795
<i>Lainakanta 31.12., €/asukas</i>	3 653	3 220
<i>Lainat ja vuokravastuut, 31.12.</i>	136 528	126 349
<i>Lainat ja vuokravastuut, €/asukas</i>	6 371	5 829
<i>Lainasaamiset 31.12., 1000 €</i>	27 383	5 025
<i>Kunnan asukasmäärä 31.12.</i>	21 430	21 675

1.5 Kokonaistulot ja –menot

Kunnan kokonaistulot ja -menot 2019 ja 2018 (ulkoinen)

1 000 euroa	2019	2018
TULOT		
Toiminta		
Toimintatuotot	22 543	22 538
Verotulot	85 236	85 196
Valtionosuudet	33 295	33 139
Korkotuotot	24	19
Muut rahoitustuotot	725	718
Satunnaiset tuotot	12 996	0
Tulorahoituksen korjauserät		
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	-1 409	-1 483
Investoinnit		
Rahoitusosuudet investointimenoihin	113	706
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	23 745	1 939
Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten vähennykset	106	15
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	19 800	17 290
Kokonaistulot yhteensä	197 174	160 077
MENOT		
Toiminta		
Toimintakulut	143 705	137 829
- valmistus omaan käyttöön	-141	-162
Korkokulut	600	653
Muut rahoituskulut	7	5
Satunnaiset kulut	0	0
Tulorahoituksen korjauserät		
+/- Pakollisten varausten muutos	-639	
Investoinnit		
Investointimenot	14 424	14 603
Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten lisäykset	22 516	8
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	11 313	10 884
Kokonaismenot yhteensä	191 785	163 820
Täsmäytys		
Kokonaistulot – kokonaismenot	5 389	-3 743
Muut maksuvalmiuden muutokset	-4 103	2 727
- Rahavarojen muutos	1 286	-1 016
	5 389	-3 743

1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Siilinjärven kunnan konserniin kuului vuoden 2019 lopussa 6 tytäryhteisöä, joista Asematie 11 jätettiin yhdistelemättä sen vähäisen merkityksen vuoksi. Kuntayhtymiä yhdisteltiin viisi. Kunnalla on omistuksia myös yhdessä osakkuusyhteisössä, joka on yhdistelty konsernitilinpäätökseen.

Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymän purkusopimus on hyväksytty valtuustossa 27.5.2019. Kuntayhtymä ei käytännössä ole vielä purkautunut.

Kuntakonserniin kuuluvat seuraavat yhteisöt:

Nimi	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus %	Konsernin omistus- osuus %	Konsernin omistus- osuuden muutos-%
Tytäryhteisöt				
Siilinjärven Pysäköinti Oy	Siilinjärvi	100,00	100,00	
Siilinjärven Uimala Oy alakonserni	Siilinjärvi		100,00	
Siilinjärven Uimala Oy	Siilinjärvi	100,00	100,00	
Siilinjärven Vapaa-aikakeskus	Siilinjärvi	41,00	100,00	
Siilinjärven Kotipolku Oy alakonserni	Siilinjärvi		96,36	
Siilinjärven Kotipolku Oy	Siilinjärvi	96,36	96,36	
Siilinjärven Asumisoikeus Oy (Kotipolku omistaa 100 %)	Siilinjärvi		96,36	
Kiinteistö Oy Proseta	Siilinjärvi	100,00	100,00	
Kiinteistö Oy Asematie 11	Siilinjärvi	100,00	100,00	
Kiinteistö Oy Isoharja	Siilinjärvi	100,00	100,00	
Kuntayhtymät				
Pohjois-Savon sairaanhoito piirin Ky	Kuopio	7,63	7,63	
Liikelaitoskuntayhtymä ISLAB josta shp:n omistusosuus 66,77 %	Kuopio	5,10	5,10	
Sakupe Oy josta shp:n omistusosuus 50,06 %	Siilinjärvi	3,82	3,82	
Vaalijalan Ky	Pieksä- mäki	0,87	0,87	
Itä-Suomen päihdehuollon Ky	Mänty- harju	3,96	3,96	
Savon koulutuskuntayhtymä	Kuopio	2,22	2,22	+0,09
Pohjois-Savon liitto	Kuopio	7,69	7,69	
Osakkuusyhteisöt				
Kiinteistö Oy Siilinkeskus	Siilinjärvi	22,52	22,52	

1.6.2 Konserniohjaus

Valtuusto päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta (KuntaL 14 §). Siilinjärven kunnan hallintosäännön luvussa 4 on konserniohjaukseen liittyvä säännöstö ja valtuusto on hyväksynyt erillisen konserniohjeen 27.5.2019 § 18. Kunnanhallitus johtaa ja ohjaa Siilinjärven kuntakonsernia. Sen tehtävänä on valvoa, että ne yhteisöt joissa kunnalla on määräysvalta, toimivat valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden mukaisesti kuntakonsernin kokonaisuutena ja strategiset tavoitteet huomioiden.

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet

VALTUUSTON SITOVAT TAVOITTEET			
<i>Suunnittelukauden tavoite 2019–2021</i>	<i>Tavoitetaso</i>	<i>Riskiarvio</i>	<i>TOTEUTUMINEN</i>
KASVU			
Vetovoimainen ja elinvoimainen kunta	Asukkaiden ja yritysten määrä kasvava. Siilinjärveä arvostetaan asuinpaikkana ja yritysten toimintaympäristönä.	Kunnan houkuttelevuus ei vastaa väestön/yritysten tarpeita	Asukasmäärä laski 244 henkilöllä. Uusien yritysten määrä +85.
HYVINVOINTI			
Hyvinvoinnin edistäminen laaja-alaisesti ja poik-kihallinnollisesti yhteistyössä järjestöjen kanssa ja myös maakunnan tasolla	Kunnassa kokoontuu kuukausittain hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä sekä vähintään neljä kertaa vuodessa järjestöjen ja kunnan yhteinen asiantuntija-elin, järjestöfoorumi Kunnan palvelurakenteet mahdollistavat toimivan ja vaikuttavan hyvinvoinnin edistämisen toteutumisen	Erlaisia palveluja tuotetaan erillään toisistaan ja jopa päällekkäisesti eivätkä tuotettavat palvelut löydä niitä tarvitsevia oikea-aikaisesti	Laaja-alainen hyvinvoinnin edistämisen työryhmä kokoontuu kuukausittain. Vuonna 2019 toimintansa aloittaneelle järjestö- ja toimijafoorumille on laadittu toimintasuunnitelma ja kumppanuusiltoja on järjestetty neljä kertaa vuodessa. Yhteistyötä eri toimijoiden kanssa tulee kuitenkin jatkossakin edelleen vahvistaa.
Esteettömyys palveluiden järjestämisessä	Toimintojen ja palvelutuotannon valmistuksessa huomioidaan liikuntarajoitteisten ja ikääntyvien tarpeiden lisääntyminen	Julkisten palvelutarpeiden lisääntyminen kunnassa, mikäli esteettömyyttä ei huomioida toimintojen järjestämisessä	Uusissa rakennuksissa esteettömyysmääräykset huomioitu.
TALOUS			
Konsernijohdolle asetetut tavoitteet			
Konsernijohto raportoi valtuustolle krt/v	Tilinpäätöksen yhteydessä		Tilinpäätösasiakirja.
Konsernin omavaraisuusaste (%)	Ei heikkene nykytasosta	Tavoite rajoittaa investointeja; infran rapistuminen, kasvutavoitteet eivät toteudu. Hitaasti korjattavissa ja edellyttää pitkävaikutteisista talouden vaikuttamistoimien onnistumista. Toimitilojen kertapoistojen tulosta heikentävä vaikutus hidastaa oman pääoman kertymistä.	Omavaraisuusaste 26,8 (ed. 26,9). Kuntien keskiarvoluku 2018 oli 43,5 (ei ennakotietoja 2019). Toimitilojen kertapoistot yhteensä noin 0,3 milj.

TALOUS

Konsernijohtolle asetetut tavoitteet

		Sote- ja maakuntauudistuksen mahdollisesti omavaraisuusastetta alentava vaikutus.	Uudistuksen valmistelu siirtyi.
Kriisikuntakriteereistä: Konsernin kertynyt alijäämä asukasta kohden	Alle arviointimenetelyrajojen	Tapahtuu huomattava heikkeneminen verotuloluonteisen rahoituksen kehityksessä suhteessa valtakunnalliseen kehitykseen	Toteutui alijäämäisenä -7 euroa/asukas. Kriteeriarvo -500 €/asukas.
Kriisikuntakriteereistä: Kuntakonsernin rahoituksen riittävyttä ja vakavaisuutta kuvaavat tunnusluvut	<p>Kriisikuntaa kuvaava tunnusluku: Vuosikate ei painu negatiiviseksi.</p> <p>Asukaskohtainen lainamäärä ei ylitä kaikkien kuntien keskimääräistä lainamäärää 50 %:lla.</p> <p>Tulovero-% ei ylitä 1,0 %-yksiköllä kaikkien kuntien keskimääräistä painotettua tuloveroprosenttia 2023.</p>	<p>Maakunta- ja Sote-uudistusten vaikutus paineena tuloveroprosenttiin ja vaikutus suhteellista velkaantumista kasvattavasti.</p> <p>Vuosikatetason nostaminen ei onnistu ja velkaantuminen kasvaa investointien omarahoitusosuuden alentumisen myötä merkittävästi.</p> <p>Investointeja rajoitettava vaikutus.</p> <p>Laskentaperiaatteiden mahdollinen muutos (leasingrahoituksen huomioonottaminen tunnusluvussa).</p>	<p>Vuosikate 3,5 milj. euroa positiivinen (kriteeri ei täyty).</p> <p>Konsernin lainakanta per asukas = 6 944 € Arviotietoa koko kuntatasosta ei ole. Vuonna 2018 toteutui kunnissa keskimäärin 6 540 € joka oli 388 € korkeampi kuin kunnan oma lainakanta (6 152 €/asukas). Kriteeri ei tuolloin täyttynyt.</p> <p>Kunnan tulovero-% 21,25. Ylittää kuntien painotetun tulovero-%:n (19,88) johon on lisätty 1%-yksikkö. Kriteeri täyttyy.</p>
Kunnan edustajille asetetut tavoitteet			
Edustajien raportointi tytäryhteisöstä kunnanhallitukselle / lautakunnalle	Strategian toteutumisen	Ei saada tarvittavaa tietoa	Raportointi on ollut riittävää.
Tytäryhteisöjen yhteiset tavoitteet			
Raportointi toiminnasta konserniohjeistuksen mukaisesti	Kaksi kertaa vuodessa kunnanjohtajalle	Tavoitteet eivät toteudu	Toteutunut
Tytäryhteisöjen laajaa merkitystä omaavat päätökset	Konsernijohton evästys konserniohjeiden mukaisesti	Päätöksiä ei saada toteutettua	Konsernijohto on evästännyt päätöksissä tytäryhteisöjä.

1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Vuoden aikana konsernirakenteeseen ei ole kohdistunut merkittäviä muutoksia.

Kiinteistö Oy Asematie 11 on säilynyt edelleen kunnan omistuksessa vaikka sen osakeomistuksen arvo on nollassa 2018. Kiinteistö Oy Prosetan osakkeet on edelleen kunnan omistuksessa vaikka sen omistama hallirakennus myytiin 2018 ja yhtiöllä ei ole ollut varsinaista toimintaa sen jälkeen.

Kunta on tehnyt esisopimuksen liittyen virkistyskylpylä Fontanellan ja suunnitellun hotellirakennuksen yhteiseen palvelumalliin. Esisopimuksen mukaan tämä tarkoittanee sekä Uimala Oy:n että Kiinteistö Oy Siilinjärven vapaa-aikakeskuksen osakkeiden myyntiä. Hankintamenoarvojen perustuessa kunnan taseessa alkuperäiseen hankintamenoon, niiden arvoihin sisältyvä arvostusriski kirjataan kuluvalle vuodelle. Neuvottelutuloksen myötä konkretisoituu sekä asian ratkaisumalli että alaskirjausten suuruus, joka tulee vaikuttamaan kunnan tuloksen muodostumiseen.

Kiinteistö Oy Siilinjärven Vapaa-aikakeskuksen osakkeiden hankintameno kunnan taseessa on noin 2,36 milj. euroa. Vuoden 2019 tilinpäätöksessä Kiinteistö Oy:n oma pääoma on ollut 0,696 milj. euroa, josta kunnan osuus on 41 % eli 0,285 milj. euroa ja Siilinjärven Uimala Oy:n osuus 59 % eli 0,411 milj. euroa. Uimala Oy:n osakkeiden hankintameno kunnan taseessa on noin 3,4 milj. euroa.

Kiinteistö Oy Proseta

Kiinteistö Oy Prosetan hallirakennus valmistui vuonna 2009 Siilinjärven kunnalta vuokratulle tontille. Tontti myytiin vuoden 2018 aikana Kiinteistö Oy Siilinjärven Katekuja 9:lle. Kunta teki loppuvuodesta 2016 päätöksen myydä kiinteistöyhtiön osakkeet, jolloin yhtiö olisi poistunut konsernista vuoden 2017 aikana. Päätöstä ei ole toimeenpantu, mutta yhtiö myi vuoden 2018 aikana myös hallirakennuksen Kiinteistö Oy Siilinjärven Katekuja 9:lle. Kaikki Prosetan osakkeet on edelleen kunnan omistuksessa. Tilikauden tulos oli tappiolla -7 538 euroa.

Siilinjärven Uimala Oy

Fontanellan vuosi 2019 toteutui suunnitellusti. Koko vuoden oli hyvin asiakkaita, kävijämäärä ja myynti kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna noin 5 %. Toistakymmentä vuotta ollut tytäryhtiön osakkeiden arvostuksen vääristymä oikaistiin v. 2019 tilinpäätöksessä osakkeiden alaskirjauksena ja se vaikutti merkittävästi yhtiön tulokseen.

Kiinteistö Oy Siilinjärven vapaa-aikakeskus

Yhtiö kuuluu konserniin, jonka emoyhtiö on Siilinjärven Uimala Oy. Kiinteistöyhtiön palveluksessa ei ollut yhtään työntekijää tilikauden aikana. Tilikauden tappio oli 182 626 euroa. Toimintavuoden rakennukseen ja laitetekniikkaan kohdistuneet korjaustyöt olivat suunnitelman mukaiset. Kiinteistöyhtiö on yhteistyössä emoyhtiö Uimala Oy:n kanssa aloittanut laajan peruskorjaustyön suunnittelun vuoden 2019 syksyllä aiemman hankesuunnitelman pohjalta. Peruskorjauksen suunnittelun yhteydessä tehdään myös Uimala Oy:n tarpeelliseksi arvioimia toiminnallisia muutoksia. Peruskorjaustyön hankesuunnitelman mukainen kustannusarvio on noin 11,8 m€. Peruskorjaustyön suunnittelutyö jatkuu 2020 vuoden syksyllä. Hankkeen toteutuksen on alustavasti suunniteltu tapahtuvaksi 1 – 2 vuoden kuluessa.

Siilinjärven Pysäköinti Oy

Siilinjärven Pysäköinti Oy harjoittaa pysäköintitoimintaa keskuskorttelissa ja hallitsee vuokraoikeudella kirkonkylän keskustassa olevaa paikoitushallia. Hallin kauppapuiston puoleinen osa toimii poikkeustilan aikana yleisenä säteilysuojana. Yhtiön ylläpidettävänä on yhteensä 674 autopaikkaa, joista hallipaikkojen osuus on noin 25 %. Siilinjärven Pysäköinti Oy:n tilikauden tulos oli 9 189,47 euroa voitollinen.

Siilinjärven Kotipolku Oy

Asuntokanta

Arava- ja korkotukirahoitteiset vuokra-asunnot				
Kerrostalot	264 kpl	12 kiinteistöä	68 355 m ³	15 712 m ²
Rivitalot	332 kpl	21 kiinteistöä	69 697 m ³	18 748 m ²
Erityisryhmien asunnot	193 kpl	7 kiinteistöä	37 455 m ³	10 070 m ²
Yhteensä	789 kpl	40 kiinteistöä	175 507 m³	44 530 m²
Arava- ja korkotukirahoitteiset asumisoikeusasunnot (Siilinjärven Asumisoikeus Oy)				
Kerrostalot	80 kpl	3 kiinteistöä	20 404 m ³	4 547,5 m ²
Rivitalot	23 kpl	1 kiinteistöä	5 686 m ³	1 693,5 m ²
Yhteensä	103 kpl	4 kiinteistöä	26 090 m³	6 241,0 m²

Vapaarahoitteisesti toteutetut kohteet	
Anteronkierto 17 päiväkotiki *	208 m ²
Honkarannantie 8 kerhorakennus *	114 m ²
Sulkavantie 4 päiväkeskus *	152 m ²
Vuorelan terveystalot, Vuorelantie 6 *	396 m ²
Vuorelantie 12 asuinkiinteistö 24 asuntoa	1 530 m ²
Risuharjuntie 5 valmistuskeittiö *	1 012 m ²
Risuharjuntie 2 asuinkiinteistö 45 asuntoa	2 799 m ²
Yhteensä	6 211 m²

*) vuokrattu Siilinjärven kunnalle.

Asukasvalinnat	2019	2018
Normaalit vuokra-asunnot	110	139
Valmistunut uustuotanto**	45	0
Yhtiön sisäiset vaihtajat	48	32
Vanhusten asunnot (asukasvalinta SAS -työryhmä kunnassa) *	33	36
Kehitysvammaisten asunnot (asukasvalinta kunnassa)	1	1
Yhteensä	237	208

*) koskee Vanhan Pappilan palvelukodin, Kaaripolun palvelukodin ja Kotipolku 6:n asukasvalintoja

***) Risuharjuntie 2 vapaarahoitteinen kerrostalo

Valituista 11 hakijaruokakuntaa muutti paikkakunnalle työpaikan takia. Normiasuntokannasta vapautui asukkaan irtisanoutumisen kautta 110 asuntoa kalenterivuoden 2019 aikana eli vaihtuvuus keskimäärin 9 asuntoa/kuukausi. Yhtiön palveluksessa oli vuoden 2019 päättyessä 5 vakituista henkilöä, tilikauden tulos on 0,00 euroa.

Kiinteistö Oy Isoharja

Kiinteistö Oy Isoharja perustettiin 5.2.2001 hallinnoimaan, vuokraamaan sekä kehittämään entisen Harjamäen sairaala-alueen kiinteistöjä ja maa-aluetta. Yhtiöllä on omistuksessaan 11 erilaista kiinteistöä ja n. 55 ha:n maaomaisuus. Vuosi 2019 oli ensimmäinen vuosi Siilinjärven kuntakonserniin kuuluvana yhtiönä. Toiminta jatkui edellisten vuosien tapaan ottaen kuitenkin huomioon konserniyhtiölle laaditun ohjeistuksen, joka hyväksyttiin ylimääräisessä yhtiökokouksessa 1.11.2019. Tilojen käyttöaste on pysynyt edellisten vuosien tapaan korkealla yli 98 % tasolla. Kiinteistöyhtiön toiminta on ollut kannattavaa kiinteistöihin kohdistuvista vuosittaisista huomattavista korjauskuluista ja investoinneista huolimatta. Tilikauden 2019 tulos oli +317 523.98 €. Toimintavuoden aikana kiinteistöyhtiön palveluksessa oli 2 henkilöä. Muut palvelut mm. taloushallinto, kiinteistöjen hoito ja siivous on hoidettu ostopalveluina.

Konsernin talous

Konsernin avainluvut	2019	2018
Tilikauden tulos	4 112	-6 422
Vuosikate, €/as	3 486	286
Omavaraisuusaste, %	26,8	26,9
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	92,4	86,5
Kertynyt yli-/alijäämä	-152	-4 286
Kertynyt yli-/alijäämä, €/as	-7	-198
Lainat, €/as	6 944	6 152

Konsernikokonaisuus on noussut uuden kuntalain myötä tilinpäätöstarkastelun keskiöön. Tällöin kunnan alijäämien piilottaminen tytäryhtiöihin ja yhteistyöorganisaatioihin estyy ja kuntakokonaisuuksia tarkastellaan entistä vertailukelpoisemmalta pohjalta. Uudet kriisikuntakriteerit astuivat voimaan 1.3.2019. Kuntien taloudellista asemaa arvioidaan niiden perusteella ensimmäistä kertaa vuonna 2022 vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätöksen tunnuslukujen perusteella. Näin ollen vuoden 2019 tilinpäätöksen tunnuslukuja tarkastellaan vielä entisten kriteerien perusteella. Näitä ovat konsernin alijäämä sekä rahoituksen riittävyys ja vakavaraisuus joita ovat: vuosikate, tuloveroprosentti, lainat per asukas ja suhteellinen velkaantuneisuus.

Konsernituloslaskelman tilikauden tulos osoittaa ylijäämää noin 4,112 milj. euroa. Tulos edellisenä vuonna oli -6,422 milj. euroa alijäämäinen. Tuolloin konsernitulos romahti vuodessa miltei 10 milj. euron edestä. Nyt saman suuruinen korjausliike tapahtui toisin päin. Konsernin vuosikatteen muodostui 3,486 milj. euroa ja se kattoi suunnitelman mukaisia poistoja vain 28,6 % (ed. v. 48,8 %). Vuosikatteen heikkenemiseen vaikuttaa pääsääntöisesti kunnan oman vuosikatteen jääminen -2,4 milj. eurolla alijäämäiseksi toimintakatteen voimakkaan kulukasvun että verotulojen kasvun tyrehtymisen vuoksi. Valtakunnan tasolla konserneissa vuosikatteen osuus poistoista oli vuonna 2018 yht. 111 %. Jatkossa vuosikatteen osuus poistoista tulee olla yli 80 % jotta kriisikuntakriteeri ei täyty.

Kunnan omaan tulokseen vaikuttanut, satunnaisiin eriin kirjautunut, vesihuoltolaitoksen yhtiöittäminen vaikuttaa voimakkaasti myös konsernin tuloksen muodostumiseen. Ilman sitä tulos olisi painunut -8,883 milj. eurolla alijäämäiseksi. Tilinpäätösvuoden Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän vuosikate koheni, mutta tulos sairaanhoitopiirissä jäi tästä huolimatta tilikaudelta noin -0,654 milj. alijäämäiseksi. Uimala konsernin tulos muodostui yht. -2,856 milj. alijäämäiseksi Uimala Oy:n kirjatessa arvonalennusta omistamansa kiinteistöyhtiön osakkeisiin. Pysäköinti Oy, ja Kiinteistö Oy Isoharja kirjasivat positiivisen tuloksen samoin kuin kuntayhtymistä Vaalijala ja Savon koulutuskuntayhtymä.

Bruttoinvestoinnit olivat rahoituslaskelman mukaisesti yhteensä 24,564 milj. euroa. Summasta oli 14,4 milj. euroa peruskunnan investointeja, josta 6,4 milj. oli vesilaitoksen myynnistä saatuja osakkeita (todellinen rahoitettu bruttoinvestointien summa oli 8,0 milj.). Kotipolku Oy investoi 4,7 milj. eurolla, Kiinteistö Oy Isoharja 1,3 milj. eurolla ja Uimala konserni n. 0,3 milj. eurolla. Loppuosa oli kuntayhtymistä kertyvää investointiosuutta, josta suurin oli Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin osuus 3,6 milj. eurolla. Investointien tulo-rahoitusprosentti on romahtanut konsernissa ollen 14,3 % (ed. v. 32,9 %). Tunnusluku kuvaa kuinka paljon tehtyjen investointien omahankintamenoista on pystytty kattamaan toiminnan tuottamalla rahoituksella. Valtakunnan tasolla keskimääräinen luku oli vuonna 2018 yht. 61 %.

Konsernitaseen loppusumma oli 243,101 milj. euroa, jossa oli lisäystä edelliseen vuoteen verrattuna 15,725 milj. euroa. Lisäykseen vaikuttaa pääsääntöisesti peruskunnan puolelle tehdyt kirjaukset vesihuoltolaitoksen lakkauttamisesta ja yhtiöittämisestä. Lisäksi tytäryhtiöistä Kotipolku Oy:n ja Kiinteistö Oy Isoharjan tase on kasvanut käyttöomaisuusinvestointien myötä.

Konsernin omavaraisuus-% mittaa konsernin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksistaan pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona on pidetty keskimäärin 70 %:n omavaraisuutta. Jos omavaraisuusaste on 50 % tai sitä alempi, merkitsee se merkittävän suurta velkarasitetta. Vuonna 2019 omavaraisuusaste oli 26,8 % eli pysyi edellisen vuoden tasolla (ed. 26,9 %). Kuntien keskimääräinen konsernitason omavaraisuusaste oli 43,5 % vuonna 2018. Uudempia lukuja ei ole saatavilla. Omavaraisuusaste on poistunut erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn kriteeristön tunnusluvuista (kuntalaki 118 §). Sen sijaan suhteellinen velkaantuneisuus on edelleen tunnusluvuissa mukana.

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo kuinka paljon kuntakonsernin käyttötuloista tarvittaisiin konsernin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on sitä paremmat mahdollisuudet koko kuntakonsernilla on selviytyä velkojen takaisinmaksuista tulo-rahoituksella. Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus oli 92,4 %. Eli käytännössä lähes kaikki käyttötulot tarvitaan vieraan pääoman takaisin maksamiseksi. Kuntien keskimääräinen konsernitason suhteellinen velkaantuneisuus oli 80,7 % vuonna 2018. Uudempia lukuja ei ole saatavilla. Mikäli kuntakonsernin suhteellinen velkaantuminen on vähintään 50 %, tunnusluku täyttää yhden kriisikuntakriteereistä.

Koko konsernin lainamäärä oli tilinpäätösvoonna 148,806 milj. euroa. Lainamäärän nettolisäys oli yht. peräti 15,469 milj. euroa. Lisäyksestä 8,5 milj. tulee Siilinjärven kunnasta ja 4,5 milj. Kotipolku Oy:stä. Sairaanhoidopiiri lisää lainakantaa 2,0 milj. euron edestä. Loppuosa n. 0,4 milj. euroa tulee käytännössä Kiinteistö Oy Isoharjasta. Lainat asukasta kohti olivat vuoden lopussa 6 944 euroa (ed. 6 152 euroa). Kuntien keskimääräinen konsernivelka asukasta kohden oli 6 540 euroa vuonna 2018. Uudempia lukuja ei ole vielä saatavissa.

Uutena tunnuslukuna myös konsernitason on tilinpäätösvoudesta alkaen lainojen ja vuokravastuiden yhteismäärä. Konsernissa nämä olivat yht. 210,423 milj. euroa eli 9 819 euroa per asukas. Jatkossa tunnusluvun ylittäessä yli 50 %:lla koko maan keskiarvon, se täyttää kriisikuntakriteerin. Koska tunnuslukua on lähdetty raportoimaan vasta tilinpäätösvoudesta alkaen, ei arvioita koko maan tasosta ole julkaistu.

Vuoden 2018 kertynyt alijäämää -4,286 supistui tilinpäätösvouden aikana konsernitason yhteensä -0,152 milj. euroon eli asukasta kohden alijäämää kertyi yht. -7 euroa. Edellisenä vuonna alijäämää oli -198 euroa per asukas. Kriisikuntakriteeristön raja-arvot alijäämästä ovat -1 000 euroa per asukas viimeisessä konsernitalinpäätöksessä (tilivuosi) ja -500 euroa per asukas sitä edeltäneenä vuonna.

Kunnan taseessa ei ole kertynyttä alijäämää. Tämä oli kuitenkin seurausta vesihuoltolaitoksen lakkauttamisen yhteydessä saadusta myyntivoitosta 12,996 milj. euroa. Ilman tätä myös konsernitason alijäämä olisi ollut -13,148 milj. euroa. Tämä aiheuttaa vakavia huolenaiheita ja vaatii myös konsernitason tehtäviä toimenpiteitä. Rahoituksen riittävyttä ja vakavaraisuutta koskevista raja-arvoista täytyy ainakin suhteellista velkaantuneisuutta kuvaava tunnusluku tuloveroprosenttitarkastelun ohella. Uusista kriisikuntakriteereistä täytyisi niin ikään ainakin kaksi eli konsernitason vuosikate suhteessa poistoihin tulisi olla yli 80 % (nyt 29 %), lainanhoitokatteen tulisi olla yli 0,8 (nyt 0,2). On huomattava, että päätetty tuloveroprosentin nosto myös nostaa veroprosentin yli 2,0 %-yksikköä yli kuntien keskiarvon, mutta vuoden 2019 osalta tämä ei vielä täyty. Lainojen ja vuokravastuiden asukaskohtaista yhteismäärää verrataan kaikkien kuntien keskimääräiseen arvoon, josta tällä hetkellä ei ole saatavissa konsernitason vertailutietoja.

Kunta maksaa konserniyhtiöille toiminta-avustuksena tai vuokravastikkeina mm. osakaslainojen korkokuluihin, rahoitusvastikemenoihin ja ylläpitomenoihin seuraavasti (netto):

	TP 2019	TP 2018
Proseta Oy	0	0
Uimala Oy	568 560	592 093
Kiinteistö Oy Siilinjärven Vapaa-aikakeskus	275 503	290 584
Pysäköinti Oy	42 000	42 000
Siilinjärven Kotipolku Oy	0	0
Yhteensä	886 063	924 667

Konserniyhtiöiden antolainasaamisten kokonaismäärä tilinpäätöksessä

	TP 2019	TP 2018
Proseta Oy	0	0
Uimala Oy	1 614 603	1 614 603
Kiinteistö Oy Siilinjärven Vapaa-aikakeskus	1 537 614	1 537 614
Pysäköinti Oy	1 510 768	1 510 768
Siilinjärven Kotipolku Oy	262 614	262 614
Yhteensä	4 925 599	4 925 599

Muut ei-taloudelliset asiat

Kiinteistö Oy Proseta

Yhtiön toiminta on käytännössä loppunut.

Siilinjärven Uimala Oy ja Kiinteistö Oy Siilinjärven Vapaa-aikakeskus

Ympäristöasiat

Siilinjärven Uimala Oy ja Kiinteistö Oy Siilinjärven Vapaa-aikakeskus huomioi kaikessa kylpylätoiminnassa ja kiinteistönhoidossa turvallisuuden, puhtauden sekä asiakas- ja henkilöstöviihtyvyyden. Näihin arvoihin liittyy vahvasti ympäristöasiat. Ympäristövastuu huomioidaan mm. jätteiden kierrätyksessä, allasvesissä käytettävien kemikaalien turvallisessa varastoinnissa ja käytössä sekä suihkuvesien lämmöntalteenotossa. Kiinteistön energiankulusta on alennettu toteuttamalla LVI-tekniikan ohjausta ja käyttöä tehostava hanke energiatehokkuutta parantavan Esco-hankkeen kautta. Samalla parannettiin myös tilojen olosuhdetekijöitä ja alennettiin käyttökustannuksia.

Tulevissa investointisuunnitelmissa selvitetään myös uusiutuvan energian käyttömahdollisuus. Riskien hallitsemiseen on tehty suunnitelma ja tarvittavat korjaustoimenpiteet.

Henkilöstöasiat

Henkilöstöä oli konsernissa keskimäärin 14 henkilöä. Kiinteistö Oy Siilinjärven Vapaa-aikakeskuksen palveluksessa ei ole palkattua henkilöstöä.

Siilinjärven Uimala Oy noudattaa MaRa:n työehtosopimusta. Työterveyshuollon kanssa on tehty yhteistyössä työterveyden toimintasuunnitelma. Henkilöstön kanssa käydään säännöllisesti kehityskeskustelut ja heidän näkemys huomioidaan toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä. Vaarojen tunnistaminen ja riskien arviointi on tehty sekä henkilöstön että asiakkaiden näkökulma huomioiden. Ihmisoikeuksien kunnioittaminen on itsestäänselvyys kaikessa toiminnassa. Korruptiota ja lahjontaa ei ole koskaan esiintynyt. Näitä asioita valvotaan taloudenseurannassa jatkuvasti.

Siilinjärven Pysäköinti Oy

Ympäristöasiat

Siilinjärven Pysäköinti Oy ylläpitää keskusta-alueen paikoitusalueita ja hallitsee vuokraoikeudella keskusta-alueen noin 160 autopaikkaa sisältävää paikoitushallia. Keskitetty järjestelmä edesauttaa tilankäytön ja ylläpidon tehokkuutta ja taloudellisuutta.

Henkilöstöasiat

Ylläpitotoiminta on ulkoistettu eikä Siilinjärven Pysäköinti Oy:llä ole työsuhteessa yhtään päätoimista henkilöä. Yhtiön toimitusjohtajana oli Pekka Takkinen 31.12.2019 saakka.

Siilinjärven Kotipolku Oy

Siilinjärven Kotipolku Oy noudattaa toiminnassaan Siilinjärven kunnan konserniohjeistusta, omistajaohjauksen toimintaohjeita ja -periaatteita sekä soveltuvin osin Siilinjärven kunnan hallintosääntöä ja talousarvion täytäntöönpano-ohjetta sekä osakeyhtiölakia ja muuta osakeyhtiön toimintaa ohjaavaa lainsäädäntöä.

Ympäristöasiat

Siilinjärven Kotipolku Oy huomioi kaikessa toiminnassaan Siilinjärven kunnan kuntastrategian ja yhtiön hallituksen määrittämän strategian mukaisen vision, mission ja arvojen toteutumisen. Yhtiö noudattaa ympäristöasioihin liittyviä lakeja toiminnassaan ja yrittää vaikuttaa jätteen synnyn ehkäisyyn sekä kiertoalouteen.

Yhtiön strategian mukaisesti toiminnassa huomioidaan kiinteistöjen elinkaariajattelu ja terveellisyys, energiatehokkuus, uusiutuvan energian käyttöönotto (esim. aurinko- ja geoenergia), turvallisuus ja uusien teknologioiden hyödyntäminen. Kiinteistöjen ylläpidossa kiinnitetään huomiota taloudellisuuteen ja ennalta ehkäisevään toimintaan. Rakentamisessa on käytössä Kuivaketju 10 -toimintamalli.

Henkilöstöasiat

Siilinjärven Kotipolku Oy on laatinut työterveyshuollon toimintasuunnitelman Kallaveden Työterveys Oy:n työterveyspalvelujen kanssa. Tavoitteena on terveellinen ja turvallinen työympäristö, hyvin toimiva työyhteisö, työhön liittyvien sairauksien ehkäisy sekä työntekijätyö- ja toimintakyvyn ylläpitäminen ja edistäminen ja seuranta työuran eri vaiheissa. Yhtiö tukee henkilökunnan työkykyä ylläpitävää toimintaa.

Yhtiö on huomionnut työtilojen, työvälineiden ja -laitteiden osalta ergonomian ja työturvallisuuden sekä toimialakohtaiset erityispiirteet.

Riskien hallinta

Yhtiö toimittaa Siilinjärven kunnalle vuosittain sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteot. Korruptiota ja lahjontaa ei ole esiintynyt. Sisäinen tarkastus on tehnyt selvitykset yhtiön johdon ja hallituksen esteellisyydestä. Hankinnat suoritetaan hankintalakia noudattaen avoimena menettelyinä. Hallitus seuraa yhtiön riskejä.

Kiinteistö Oy Isoharja

Toiminnan hallittavuus

Kiinteistöyhtiön toiminnan hallittavuus pienellä organisaatiolla perustuu toimiviin sähköisiin järjestelmiin, joita ovat Maestro taloushallintojärjestelmä, Eners kiinteistöjen sähköinen huoltokirja ja INNOCUM asiakashallintajärjestelmä. Lisäksi käytössä on Honeywell Oy:n toimittama kiinteistövalvomokeskus, joka on liitetty ISS:n energiahallintakeskukseen. Tällä järjestelyllä on varmistettu 24/7 tapahtuva kiinteistöjen päivystystoiminta ja samalla lyhyt vasteaika mahdollisen ongelman ilmaantuessa. Yleisesti ottaen sähköisten järjestelmien ja ohjelmien käytön tehostaminen on mahdollistanut tilojen tehokkaan käytön ja hallittavuuden pienillä henkilöresursseilla.

Riskien hallinta

Toimintaa suunnitellessa ja eri tehtäviä toteutettaessa on riskienhallintaan kiinnitetty erityistä huomiota. Taloudellisten riskien hallitsemiseksi vuokraustoiminnassa on määritelty vuokravakuudet sekä hallituksen hyväksymä perintäohjeistus. Rakennusten korkean iän tuomat taloudelliset riskit pyritään hallitsemaan tarkkailemalla rakennusten kuntoa, tekemällä niissä tarvittavia kuntotutkimuksia sekä suunnitelmallisella pitkäjänteisellä korjaus- ja kunnostustyöllä. Turvallisuusriskien osalta tietotekniset suojausratkaisut ovat jatkuvassa päivityksessä ja alueen vartiointia on tehostettu aina tarpeen mukaan mm. valvontakameroita apuna käyttäen. Kiinteistöjen turvallisuuteen liittyvien riskien kartoitus on päivittäiseen toimintaan liittyviä ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä korkean turvallisuustason säilyttämiseksi. Myös asianmukaiset rakennusten turvallisuuteen liittyvät viranomaistarkastukset on suoritettu ajallaan. Niukat henkilöstöresurssit muodostavat toiminnalle riskin, jota on pyritty hallitsemaan työhyvinvointia edistämällä.

1.6.4 Konsernivalvonnan selonteko

Konsernivalvonnan selonteko on annettu kunnan sisäisen valvonnan selonteon yhteydessä.

1.6.5 Konserniyhteisöille asetettujen tavoitteiden seuranta

Siilinjärven Uimala Oy

Tavoitteet 2019–2021	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso	TOTEUTUMINEN
Kasvattaa kävijämäärää, positiivinen toiminnan tulos	Toiminnan kehittämisen asiakkaita kiinnostavaksi	110 000 hlöä/vuosi	Ei toteutunut (toteutui 105 192 hlöä).
	Myynnin lisääminen	Nollatulot	Toteutui
Yhtiö tarjoaa kylpylä- ja liikuntapalveluja asiakkaiden fyysisen, henkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen	Toiminnan järjestämiseen puitteet pidetään kunnossa ja huomioidaan esteettömyys korjauksissa	Turvallisuuteen, puhtauteen ja viihtyvyyteen liittyen 0 kpl asiakasreklamaatioita	Toteutui
		Uudet palvelut / 2 kpl	Toteutui

Tavoitteet 2019–2021	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso	TOTEUTUMINEN
Tunnettuus ja positiivinen mielikuva lisääntyy	Keilauksen ja kylpylän ympärille tuotepaketin kehittäminen ja markkinointi	Asiakastapahtumia 10 kpl/vuosi	Toteutui
		Asiakastytyväisyyskyselyssä keskiarvo hyvä (4)	Toteutui
Yhteistyö konserniyhtiöiden kanssa	Yhteiset markkinointitoimet, säännölliset tapaamiset	Tarjouskuponnit tai vastaavat 2 krt/vuosi	Toteutui

Kiinteistö Oy Siilinjärven Vapaa-aikakeskus Oy

Tavoitteet 2019–2021	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso	TOTEUTUMINEN
Rakennuksen ilme ja teknisten laitteiden käyttökuntoisuus edesauttavat rakennuksen käyttötarkoituksen ja emoyhtiölle asetettujen tavoitteiden toteutumista	Kunnossapidon vuosibudjetin kautta toteutettavat pienimuotoiset korjaustyöt	Ei rakennuksesta tai laitetekniikasta aiheutuvia käyttökatkoksia tai merkittäviä häiriöitä Uimalan liiketoimintaan	Muutama lyhyt käyttökato.
Rakennuksen teknisten laitteiden ja rakenteiden käyttökuntoisuuden ja -varmuuden sekä esteettömyyden parantaminen	Peruskorjauksen toteutussuunnitelmien laatiminen käynnistetään hankesuunnitelman vaihtoehtoon 2 perustuen	Peruskorjaustyö alkaa 2020/2021	Toteutunut

Siilinjärven Pysäköinti

Tavoitteet 2018–2020	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso	TOTEUTUMINEN
Yhtiö kattaa toimintakulut toimintatuotoillaan ja rahoituskulut sekä ei laskutettavat autopaikat kunnan avustuksella	Ajantasainen kulurakennetta vastaava asiakaslaskutus	0-tulos tilikaudelta	Voitollinen tulos (9 189,47 €).

Siilinjärven Kotipolku Oy

Tavoitteet 2020–2022	Toimenpiteet 2020	Mittari	TOTEUTUMINEN
Yhtiö tarjoaa kohtuuhintaisia ja laadukkaita vuokra-asuntoja	Yhtiö kartoittaa kiinteistöjen kunnan	Kiinteistömäärän luokittelu	Salkutus (luokitus) on valmis ja käytännön toimenpiteiden eteenpäin vieminen.
Kiinteistönpidossa toteutuu omakustannusperiaate ARA- ja korkotukikiinteistöissä (sisältää erityisavustuskohdeet)	Vuokranmäärityksessä varaudutaan tuleviin peruskorjauksiin ja korkotukilainojen viiden vuoden välein kohoaviin lainanlyhennyksiin	Kohtuulliset vuokratarkistukset	Tasainen vuokrataso.
Vapaarahoitteisten kiinteistöjen kiinteistönpidossa toteutuu pitkäjänteinen talouden ja kiinteistöhallinnan suunnittelu	Pitkän tähtäimen taloussuunnittelua ja vuokranmäärityksessä huomioidaan korjausvaraukset	Jälkilaskelmat	Vapaarahoitteisen kannan kuluja ei kateta ARA-kannan vuokratuotoilla.

Tavoitteet 2020–2022	Toimenpiteet 2020	Mittari	TOTEUTUMINEN
Vuokra-asuntojen käyttöaste	Suunnitelmallinen kiinteistöpito ja aktiivinen markkinointi	Käyttöaste	Käyttöaste säilyy erinomaisella tasolla (99,56 % vuonna 2019).
Uustuotanto / vuokra-asunnot	Asematie 11 talot A ja B	Valmistumisaste	Valmistuminen 2021.
	Kerros- ja rivitalokohteiden valmistelu	Rakennuspaikka-varaukset	Varaudutaan täyttämään vuokra-asuntotarvetta.
Tytäryhtiö Siilinjärven Asumisoikeus Oy tarjoaa asumisoikeusasuntoja	Kiinteistöjen laatutason ylläpitäminen	Käyttöaste	100 %. (Toteuma 99 % v. 2019).

Kiinteistö Oy Isoharja

Kiinteistö Oy Isoharjalle ei ollut asetettuja tavoitteita vuodelle 2019.

1.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut 2019–2018

1 000 euroa	2019	2018
Toimintatuotot	69 500	65 072
Toimintakulut	-185 687	-182 040
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta	145	174
Toimintakate	-116 042	-116 794
Verotulot	85 236	85 196
Valtionosuudet	34 569	38 340
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	77	47
Muut rahoitustuotot	1 103	1 024
Korkokulut	-1 441	-1 597
Muut rahoituskulut	-16	-22
	-277	-548
Vuosikate	3 486	6 194
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-11 868	-11 501
Omistusten eliminointierot	0	909
Arvonalentumiset	-338	-1 181
Satunnaiset erät	12 996	-743
Tilikauden tulos	4 276	-6 322
Tilinpäätössiirrot	40	59
Tilikauden verot	-103	-84
Laskennalliset verot	-45	-64
Vähemmistöosuudet	-56	-11
Tilikauden ylijäämä	4 112	-6 422
KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
<i>Toimintatuotot / Toimintakulut %</i>	37,4	35,7
<i>Vuosikate / Poistot %</i>	28,6	48,8
<i>Vuosikate, €/as</i>	163	286
<i>Asukasmäärä</i>	21 430	21 675

Konsernirahoituslaskelma ja sen tunnusluvut 2019–2018

1000 euroa	2019	2018
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	3 486	6 194
Satunnaiset erät	12 996	-743
Tilikauden verot	-102	-84
Tulorahoituksen korjauserät	-1 636	-1 416
	14 744	3 951
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-24 564	-19 581
Rahoitusosuudet investointimenoihin	148	726
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	23 895	6 674
	-521	-12 181
Toiminnan ja investointien rahavirta	14 223	-8 230
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-22 551	-8
Antolainasaamisten vähennykset	106	41
	-22 445	33
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	30 153	21 319
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-14 781	-16 308
Lyhytaikaisten lainojen muutos	28	-252
	15 400	4 759
Oman pääoman muutokset	-46	2
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	41	93
Vaihto-omaisuuden muutos	-35	79
Saamisten muutos	-927	145
Korottomien velkojen muutos	-3 775	3 484
	-4 696	3 801
Rahoituksen rahavirta	-11 787	8 595
Rahavarojen muutos	2 436	365
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	14 895	12 458
Rahavarat 1.1.	12 459	12 093
	2 436	365
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-3 491	-31 336
Investointien tulorahoitus, %	14,3	32,9
Laskennallinen lainanhoitokate	0,2	0,4
Kassan riittävyys, pv	22	21

Konsernitase ja sen tunnusluvut 2019–2018

VASTAAVAA	31.12.2019	31.12.2018
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	1 653	1 061
Muut pitkävaikutteiset menot	1 342	861
Ennakkomaksut	823	772
	3 818	2 694
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	27 001	27 151
Rakennukset	114 469	121 129
Kiinteät rakenteet ja laitteet	23 521	34 015
Koneet ja kalusto	6 016	6 030
Muut aineelliset hyödykkeet	356	369
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	10 239	10 629
	181 602	199 323
Sijoitukset		
Osakkuusyhtiö osakkeet ja osuudet	1 661	489
Osakkeet ja osuudet	7 769	2 432
Joukkovelkakirjalainasaamiset	11	11
Muut lainasaamiset	22 457	99
Muut saamiset	661	439
	32 559	3 470
Pysyvät vastaavat	217 979	205 487
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	268	434
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	208	172
Muut toimeksiantojen varat	52	87
	528	693
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	439	405
Keskeneräiset tuotteet	9	8
Muut vaihto-omaisuus	429	429
	877	842
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset		
Muut saamiset	78	81
Siirtosaamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	4 933	4 400
Lainasaamiset		
Muut saamiset	1 917	1 850
Siirtosaamiset	1 894	1 564
	8 822	7 895
Rahoitusarvopaperit	3	3
Rahat ja pankkisaamiset	14 892	12 456
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	24 594	21 196
VASTAAVAA	243 101	227 376

VASTATTAVAA	31.12.2019	31.12.2018
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	62 575	62 575
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	2	3
Muut omat rahastot	2 103	2 191
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-4 264	2 136
Tilikauden yli-/alijäämä	4 112	-6 422
	64 528	60 483
VÄHEMMISTÖOSUUDET	527	506
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	1 754	1 822
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	309	570
Lahjoitusrahastojen pääomat	247	209
Muut toimeksiantojen pääomat	179	90
	735	869
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	122 598	115 656
Lainat julkisyhteisöiltä	9 447	2 481
Liittymismaksut ja muut velat	0	4 534
	132 045	122 671
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	15 714	15 200
Lainat julkisyhteisöiltä	1 047	0
Saadut ennakot	679	613
Ostovelat	9 679	8 031
Liittymismaksut ja muut velat	2 159	2 976
Siirtovelat	13 634	13 650
Laskennalliset verovelat	600	555
	43 512	41 025
Vieras pääoma yhteensä	175 557	163 696
VASTATTAVAA	243 101	227 376
TASEEN TUNNUSLUVUT		
<i>Konsernin omavaraisuusaste, %</i>	26,8	26,9
<i>Suhteellinen velkaantuneisuus, %</i>	92,4	86,5
<i>Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €</i>	-152	-4 286
<i>Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas</i>	-7	-198
<i>Konsernin lainat, €/asukas</i>	6 944	6 152
<i>Konsernin lainakanta 31.12., 1000 €</i>	148 806	133 337
<i>Lainat ja vuokravastuut, 31.12., 1000 €</i>	210 423	196 672
<i>Lainat ja vuokravastuut €/asukas</i>	9 819	9 074
<i>Konsernin lainasaamiset 31.12., 1000 €</i>	22 457	99
<i>Kunnan asukasmäärä 31.12.</i>	21 430	21 675

1.7 Tilikauden 2019 tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

Voimassa olevan kuntalain 110 §:n mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Talousarvio- ja taloussuunnitelma on kuitenkin laadittava niin, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

Vuoden 2019 tilinpäätös muodostui tilikauden tuloksen osalta 3 227 823 euroa ylijäämäiseksi. Vertailukelpoinen toiminnallinen tulos ilman vesilaitoksen yhtiöittämistä olisi ollut -9 741 176 euroa alijäämäinen. Kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle tilikauden tuloksen käsittelystä seuraavaa:

Tilikauden tulokseen kirjataan vahinkorahastosta vähennystä 26 625 euroa kattamaan tilikauden aikana tapahtuneita vahinkoja. Vahinkorahastossa on tämän jälkeen yhteensä 280 301 euroa.

Tilikaudelle muodostunut alijäämä yhteensä 3 254 449 euroa kirjataan taseessa Oman pääoman erään Edellisten vuosien yli-/alijäämä.

Vuoden 2019 alkavassa taseessa on edellisiltä vuosilta kertynyttä ylijäämää yhteensä 1 720 935 euroa. Yhdessä tilikauden ylijäämän kanssa taseen oman pääoman ylijäämäksi muodostuu yhteensä 4 975 383 euroa.

Tuloksen käsittely vuosina 2017–2022

1000 euroa	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Edellisten kausien ylijäämä	4 417	6 186	1 721	4 975	2 228	2 080
Tilinpäätös	1 769	-4 465	3 254			
Talousarvio/taloussuunnitelma				-2 747	-148	1 014
Ylijäämä vuoden lopussa	6 186	1 721	4 975	2 228	2 080	3 094

Vuoden 2020 talousarvio laadittiin tilanteessa jossa toiminnallinen alijäämä vuodelta 2019 oli tiedossa samoin kuin vuoden vaihteessa toteutuva vesilaitoksen yhtiöittäminen ja sen myötä kirjautuva myyntivoitto jota ilman vuoden 2019 tilinpäätös olisi muodostunut raskaasti alijäämäiseksi. Vuoden 2020 talousarviossa tehtiin tuloveron korotus 0,75 %-yksiköllä, joka tuo n. 2,6 milj. euron tulolisäyksen. Korotuksen toteuttaminen oli välttämätön toimenpide, koska toimintakatetta vahvistavien toimenpiteiden tekeminen toiminnan tehostamiseksi tai muutoin kustannusten karsiminen riittävällä tasolla on osoittautunut lähes ylivoimaisen vaikeaksi. Kaikista toimenpiteistä huolimatta vuoden 2020 tulos jäi alijäämäiseksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon (sote) nettokustannusten kasvun lisäksi toimitilojen sisäilma-asioihin liittyvien kustannusten nousu on ollut merkittävää. Kustannukset ovat kasvaneet väistöilaratkaisujen ja vuokratilakustannusten kasvun seurauksena, mikä on vaikuttanut vuosikatetta ja sen myötä investointikykyä heikentävästi. Taloussuunnitelmavuosille laitettu 1,7 %:n toimintakatekasvu ei vastaa sitä kasvuvauhtia mitä tosiasiaassa kunnan toimintakate on kasvanut esim. keskimäärin kolmen viimeisimmän vuoden aikana eli 4,3 %:n vauhtia. Tämän vuoksi taloussuunnitelmavuosille muodostunutta tulosta ei voi pitää realistisena.

Kun sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on jälleen siirtynyt uuden hallituksen valmisteluun, jatkuu epävarmuus kunnassa tehtävien kehittämistoimenpiteiden toteuttamisesta. Soten vaikutus kunnan talouden keskipitkän aikavälin tarkasteluun tulee ottaa huomioon soten toimintojen kehittämistarpeisiin perustuen. Sivistyspalveluiden kustannuskehityksen on arvioitu taloustarkasteluun perustuen olevan maltillisen ja talouden vakauden kannalta uhka on edellä esitettyjen toimitila- ja sote-kustannusten talouden kestokykyä kovemmassa kasvussa. Valtuuston 2.3.2020 käsittelyssä ollutta Talouden tasapainottamistoimenpiteet 2020 – 2022 -toimenpideluettelo voidaan pitää vain vuoden 2020 osalta riittävänä, mikäli luetellut toimenpiteet toteutuvat ja talousarvio muutoin toteutuu suunnitellulla tavalla. Muilta osin kunnan talouden hallinta kaipaa terävöittämistä ja pitkäjänteisiä, vaikuttavia toimenpiteitä koko konsernin tasolla.

2 Talousarvion toteutuminen

2.1 Strategisten tavoitteiden toteutuminen

Kasvu

Väestön ja työpaikkojen kasvu

Kasvu, väestön ja työpaikkojen kasvu on Siilinjärvellä harkittu strateginen valinta. Kunta on kasvanut ja haluaa kasvaa edelleen. Kuntien kasvu on maakunnassamme harvinaista. Siilinjärven vahva tahto on tehdä kasvua, jotta kunnan kehitys mahdollistuu. Kasvun mittareita ovat väestön määrä ja vuosittainen kasvu sekä työpaikkojen määrä ja kasvu. Työpaikkaomavaraisuusaste on hyvä mittari kehyskunnalle, kuten Siilinjärvi on.

Kunnan kasvu vaatii paljon työtä ja kehittämistä. Tarvitaan raakamaan hankintaa vuosittain, jotta kunnalla on riittävät maa-alueet kaavoitukseen. Kaavoituksen onnistuminen takaa uusien asuntoalueiden rakentamisen. Kunnan imago yhdessä viihtyisän elinympäristön ja hyvien palveluiden kanssa houkuttelee kuntaan uusia asukkaita ja yritystä.

Tämä strateginen tavoite koskettaa koko kuntaa ja konserniyhtiöistä Kotipolku Oy:tä ja Kiinteistö Oy Isoharjaa (Innocum).

Monimuotoinen asuminen

Kasvuun ja kuntalaisten hyvinvointiin liittyy oleellisesti monimuotoinen asuminen. Kunnassamme tarvitaan omakotitaloja, rivitaloja ja kerrostaloja.

Toisaalta kuntalaiset haluavat asua niin kaava-alueilla kuin myös haja-asutusalueilla. Siilinjärvi kehittyy kahdella kärjellä, kirkonkylän keskustan ja eteläisen Siilinjärven osalta. Molempia alueita kehitetään yleis- ja asemakaavoituksella. Kehittyvillä kylillä kehitystä ohjaavat mm. kyläkaavat. Maaseutualueilla rakentamista toteutetaan suunnittelutarveratkaisuilla.

Osa kuntalaisista omistaa asuntonsa, osa haluaa asua vuokralla ja asumisoikeusasuntojen kysyntä on viime vuosina kasvanut merkittävästi Siilinjärvellä. Tarvetta on myös hyvin erikokoisille asunnoille. Mittareita ovat eri asuntomuotojen valmistuneet asunnot.

Tämä strateginen tavoite ohjaa kunnan eri toimintoja ja myös konserniyhtiö Kotipolku Oy:tä.

Vetovoimainen ja yrittäjäaktiivinen kunta

Vetovoima perustuu mm. hyvän liikenteellisen aseman hyödyntämiseen, tonttitarjontaan, toimivaan yhteistyöhön kunnan, yritysten ja sidosryhmien välillä, sekä toimiviin palveluihin joita yritykset ja niiden työntekijät tarvitsevat.

Kunta huolehtii siitä, että pääteiden läheisyydessä molempien taajamien tuntumassa on rakennuskelpoisia yritystontteja saatavissa. Kunta jalostaa tontteja silloin kun on tarpeen niiden saattamiseksi helposti käyttöönotettavaan tasoon.

Kunta tekee yhteistyötä yritysten, koulutusorganisaatioiden, rahoittajaorganisaatioiden ja muiden kuntien kanssa sekä oman että maakunnan kasvutavoitteiden saavuttamiseksi. Jatkossa entistä tärkeämpää on huolehtia eläköityvien yrittäjien osaamisen säilyttämisestä maakunnassa.

Kunta tekee yhteistyötä yritysten, yrittäjäjärjestön ja yrittäjyyttä lähellä olevien toimijoiden kanssa palvelujen ja puitteiden kehittämiseksi yritysten tarpeita vastaavasti.

Tämä strateginen tavoite koskettaa koko kuntaa ja konserniyhtiöistä Kotipolku Oy:tä ja Innocumia.

Kasvun valtuustokauden tavoitteet ja vuositavoitteet

VALTUUSTON SITOVAT TAVOITTEET			
Suunnittelukauden tavoite 2019–2021	Tavoitetaso	Riskiarvio	TOTEUTUMINEN
Väestön kasvu	100 henkilöä / vuosi	Syntyvyyden lasku ja uusien asuntoalueiden kysyntä voi vaikeuttaa tavoitteen toteutumista	Väkiluku väheni 244 henkilöä, mikä johtui epäedullisesta muutoliikkeestä ja syntyvyyden alenemisesta.
Työpaikkojen kasvu	50 työpaikkaa / vuosi	Yritysten toimintaedellytykset ja kunnan imago korreloivat työpaikkojen kasvuun	Uusia yrityksiä perustettiin yli 80. Uusia työpaikkoja syntyi nettona 44.

Informatiiviset tunnusluvut

KASVU Mittari / vuodet	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Väestön kasvu	-245	+18	-110	-33	+137	+97
Kunnan väkiluku	21 430	21 675	21 658	21 768	21 801	21 664
Valmistuneet asunnot	113	152	88	111	134	106
Rakennuslupien määrä	287	302	355	364	338	374
Tonttireservi	21/5/1**	20/1/2**	38/0/1*	39/1/4*	42/1/4*	52/5/5*

*omakotitalot / rivitalot / kerrostalot

**rakentamiskelpoinen rakennuspaikkareservi

***arvio vuoden lopussa kunnallistekniikan piirissä olevista jaettavissa olevista rakennuspaikoista

Hyvinvointi

Sivistyksen, sosiaalisen toimintakyvyn ja terveyden edistäminen

Siilinjärvi edistää asukkaiden hyvinvointia tarjoamalla kuntalaisten tarpeita vastaavia sivistyspalveluita, joita ovat varhaiskasvatus-, opetus- ja vapaa-aikapalvelut. Hyvinvointia ja sosiaalista toimintakykyä tukevat eri-ikäisillä kuntalaisille tuotettavat harraste- ja tukipalvelut, alueen järjestökentän aktiivinen ja moninäkökulmainen toiminta sekä yhteistyö alueen eri toimijoiden kanssa palvelujen järjestämisessä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä toteutetaan kunnassa laaja-alaisesti, poikkihallinnollisesti ja yhteistyössä erilaisten toimijoiden kanssa myös maakunnan tasolla. Keskeistä on johdetut, oikein kohdenneet ja oikea-aikaiset, palvelutarpeeseen vastaavat palvelut. Tavoitteena on tukea ja vahvistaa elämän eri tilanteissa hyvinvoinnin edellytyksiä: terveellisiä elintapoja kansansairauksien ehkäisemiseksi sekä työ- ja toimintakyvyn tukemiseksi, edistää psyykkistä hyvinvointia ja osallisuutta yhteenkuuluvuuden edistämiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi sekä tukea päihteettömyyttä.

Viihtyisä elinympäristö

Viihtyisä elinympäristö muodostuu yhteisöllisyydestä ja yhdenvertaisuudesta, turvallisuudesta ja terveellisyydestä sekä avoimuudesta ja luottamuksesta vastuulliseen päätöksen tekoon. Myös alueen palvelutarjonta ja kuntalaisten tarpeet kuten esteettömyyden huomioiva yhdyskuntasuunnittelu parantavat viihtyvyyttä ja elämänlaatua. Siilinjärvellä on turvallista liikkua ja asuinalueiden kehittämisessä huomioidaan eri elämän tilanteissa olevien, niin lapsiperheiden, kuin vanhustenkin tarpeet. Kuntalaisten osallisuutta ja yhteenkuuluvuutta edistetään sosiaalisten tapahtumien ja kuntalaisilla suunnattuja osallistumisen kanavia vahvistamalla. Siilinjärvi kannustaa kuntalaisia osallistumaan aktiivisesti oman kuntansa toimintaan ja kehittämiseen.

Monipuoliset harrastusmahdollisuudet

Harrastukset pitävät yllä intoa elämään ja tarjoavat mahdollisuuden toteuttaa itselle mieluisia asioita. Harrastukset ovat vastapaino työlle, koululle ja muuhun arkeen. Harrastaa voi yksin tai ryhmässä. Harrastus voi liittyä tieteeseen, taiteeseen, musiikkiin, yhteistoimintaan, ohjattuun tai omatoimiseen liikkumiseen liikuntakeskuksissa tai luonnon äärellä. Itselle mieluiset, hyvää mieltä tuottavat harrastukset lisäävät myös hyvinvointia ja luovat elämänlaatua. Siilinjärvi tarjoaa monipuolisia harrastusmahdollisuuksia kaiken ikäisille ja erilaisiin kiinnostuksen kohteisiin kannustaen näin kuntalaisia aktiiviseen ja monipuoliseen harrastamiseen.

Osaava ja innostunut henkilöstö

Osaava ja innostunut henkilöstö kuvaa positiivisen työhyvinvointitoiminnan tavoitetta. Organisaatiossa innostusta voidaan edistää työn vaikutusmahdollisuuksilla sekä kehittämismyönteisellä ja avoimella vuorovaikutuksella sekä esimiehen ja työyhteisön tuella.

Henkilöstöpolitiikan tavoitteena on työhyvinvoinnin ja tuloksellisuuden samanaikainen parantaminen. Tuottavuusajattelussa on pyrkimys toiminnan kehittämiseen ja uudistamiseen. Tuottavuus-ajattelu on nykypäivänä kokonaisvaltaista, johon yhdistyy työhyvinvointi, laatu ja innovatiivisuus pelkän rationalisoinnin sijaan. Henkilöstön osaamisen suunnitelmallisella ja johdonmukaisella kehittämisellä voidaan parantaa kuntataloutta.

Organisaation, työyksikön ja työntekijän ratkaisukeskeinen ja ennakoiva toimintatapa auttaa etsimään uusia ja innovatiivisia toimintatapoja tavoitteiden saavuttamiseksi. Jos keskitytään ongelmiin, syntyy helposti negatiivisuuden kierrettä. Keskittymällä hyvään ja miten tätä hyvää voidaan vahvistaa, saadaan aikaan myönteistä uudistumisen ja parantamisen kierrettä. Esimiehille ja pilottiyksiköille on toteutettu valmennusta ratkaisukeskeisyydestä.

Yhteiskunnan ja työelämän muutoksessa mukana pysyminen edellyttää kokeilemista ja uuden oppimista. Kokeilukulttuuri syntyy halusta ja rohkeudesta kokeilla ja valita erilaisia lähestymistapoja, joiden avulla on mahdollista parantaa työn sujuvuutta ja asiakaspalvelua. Kokeilukulttuuri sallii myös epäonnistumiset. Kehittävän kokeilukulttuurin rakentamiseksi organisaatioon tarvitaan kokeilut ja mahdolliset epäonnistumiset salliva organisaatiokulttuuri.

Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen taloussuunnitelmassa

Hyvinvointikertomuksen mukaan ja monella mittarilla mitattuna siilinjärveläiset voivat hyvin ja ovat tyytyväisiä kotikuntaansa. Sairastavuusindeksi Siilinjärvellä on laskussa ja Pohjois-Savon matalimpia (103,3), mutta kuitenkin hieman valtakunnan tasoa (100) korkeampi. Kansansairauksien ehkäisyssä elintapamuutokset mukaan lukien ruokailu- ja liikuntatottumukset ovat tutkitusti tehokkaita ehkäisemään sairastumista. Keskeistä on varhainen puuttuminen hyvinvointia ja terveyttä uhkaaviin riskitekijöihin.

Siilinjärven kunnan hyvinvoinnin edistämisen strategiaa ohjaa hyvinvointikertomus. Lapsiperhe rikkaana kuntana ja ikääntyneen väestönosan lisääntyessä, vaatii näiden ryhmien hyvinvoinnin edistäminen erityistä huomiota.

Siilinjärvi kannustaa kuntalaisia hyvinvointia edistäviin elintapoihin ennalta ehkäisevillä ja matalan kynnyksen sosiaali- ja terveyspalveluilla sekä kasvatusta- ja koulutuspalveluilla. Kunta painottaa ennalta ehkäisyä, varhaista tukea ja hoitoa sekä tukee tukea tarvitsevien kuntalaisten hyvinvointia, tarjoamalla muun muassa ryhmämuotoista tukea. Siilinjärvi on mukana monissa hyvinvointia tukevista hankkeista, kuten Ilo Kasvaa Liikkuen ja Liikkuva Koulu. Monimuotoinen kulttuuri-, liikunta- ja vapaa-aikatarjonta tukee niin ikään hyvää terveyttä ja hyvinvointia.

Siilinjärvi edistää kuntalaisten osallisuutta alueen kehittämiseen hyvinvoinnin edistämiseksi muun muassa avoimella viestinnällä. Osallisuutta ja asukaslähtöisyyttä on vuoden 2019 aikana lisätty tarjoamalla kuntalaisille enemmän vaikuttamisen mahdollisuuksia kunnan hyvinvointipalvelujen kehittämiseen.

Hyvinvoinnin valtuustokauden tavoitteet ja vuositavoitteet

VALTUUSTON SITOVA TAVOITTEET			
Suunnittelukauden tavoite 2019–2021	Tavoitetaso	Riskiarvio	TOTEUTUMINEN
Hyvinvointisuunnitelman laatiminen valtuustokaudella 2017–2020	Suunnitelma sisältäen hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet, palvelumallit ja mittarit toiminnan toteutumisen ja vaikuttavuuden kuvaamiseen on laadittu 5/2019 mennessä	Hyvinvoinnin edistäminen ei kohdennu oikein ja palvelumallit eivät toimi, jonka myötä kuntalaisten hyvinvointi heikkenee heijastuen muun muassa työ- ja toimintakykyyn sekä palvelujen käyttöön	Siilinjärven kunnan hyvinvointikertomus on hyväksytty valtuustossa 27.5.2019.
Lasten ja nuorten sekä ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman laatiminen valtuustokaudelle 2017–2020.	Suunnitelma sisältäen hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet, palvelumallit ja mittarit toiminnan toteutumisen ja vaikuttavuuden kuvaamiseen on laadittu 5/2019 mennessä	Palvelut eivät kohdennu oikein tukea tarvitseville, jonka myötä lapsiperheiden ja ikääntyneiden hyvinvointi heikkenee heijastuen hyvinvointivajeiden lisääntymisenä ja lisääntyneenä palvelutarpeena	Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on hyväksytty valtuustossa 23.9.2019. Suunnitelma ikääntyneiden tukemiseksi on hyväksytty valtuustossa 2.3.2020.
Kuntalaisten osallistumisen mahdollisuudet hyvinvoinnin edistämässä lisääntyvät	Kuntalaisten osallistamisessa hyödynnetään sähköisiä kanavia, kuntalaisraateja ja Siilinjärvellä toimii lapsiparlamentti vuoden 2019 loppuun mennessä	Kuntalaisten osallisuus toiminnan kehittämiseen ja yhteenkuuluvuus kuntaan heikkenee, jonka myötä myös tyytymättömyys kunnan toimintaan lisääntyy	Vuonna 2019 on otettu käyttöön sähköinen palautejärjestelmä. Vuorovaikutteista viestintää on lisätty myös sosiaalisen median kanavissa ja tätä ohjaamaan perustettu työryhmä. Kuntalaisia osallistavia hyvinvointiin liittyviä keskustelutilaisuuksia on järjestetty vuoden 2019 aikana yhteensä 5. Siilinjärvelle on perustettu Lasten Parlamentti.
Hyvinvoinnin edistämistä toteutetaan Siilinjärvellä laaja-alaisesti ja poikkihallinnollisesti yhteistyössä järjestöjen kanssa ja myös maakunnan tasolla	Kunnassa kokoontuu kuukausittain hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä sekä vähintään 4 kertaa vuodessa järjestöjen ja kunnan yhteinen asiantuntijaelin, järjestöfoorumi	Erilaisia palveluja tuotetaan erillään toisistaan ja jopa päällekkäisesti eivätkä tuotettavat palvelut löydä niitä tarvitsevia oikea-aikaisesti	Laaja-alainen hyvinvoinnin edistämisen työryhmä kokoontuu kuukausittain. Vuonna 2019 toimintansa aloittaneelle järjestö- ja toimijafoorumille on laadittu toimintasuunnitelma ja kumppanuusiltoja on järjestetty neljä kertaa vuodessa. Yhteistyötä eri toimijoiden kanssa tulee kuitenkin jatkossakin edelleen vahvistaa.
	Kunnan palvelurakenteet mahdollistavat toimivan ja vaikuttavan hyvinvoinnin edistämisen toteutumisen		

VALTUUSTON SITOVAT TAVOITTEET			
Suunnittelukauden tavoite 2019–2021	Tavoitetaso	Riski-arvio	TOTEUTUMINEN
Käytössä on riittävät liikuntatilat ja lähiliikuntpaikkoja kehitetään tukemaan hyvinvointia	Liikuntapaikkaverkosto vastaa seuratoiminnan ja omaehtoisen liikunnan tarpeita ja koulu- ja asuinympäristöt ovat virikkeellisiä. Hankkeita toteutetaan vähintään yksi vuosittain	Harrastetoiminnan väheneminen näkyy hyvinvointivajeiden lisääntymisenä, liittyen mm. osallisuuteen, ylipainoisuuteen, ikääntyneiden toimintakykyyn	Vuoden 2019 aikana on saatettu loppuun Ahmon urheilukentän peruskorjaus.

Informatiiviset tunnusluvut

HYVINVOINTI Mittari / vuodet	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Suomen kuntien asukastytyväisyys-tutkimus (EPSI Rating), valtakunnallinen sijoitus ja tyytyväisyyspisteet max.100	4. 74,8	3. 79,8	3. 79,8	4. 81	2. 78,2	2. 79,3
Kokee terveydentilansa keskimääräiseksi tai huonoksi, % 8.–9. -luokan oppilaista *	22,6 (20,9)	-	20,3 (18,8)	-	- (16,2)	-
Tupakoi päivittäin, % 8.–9. -luokan oppilaista *	8,0 (5,6)	-	7,7 (6,9)	-	- (8,9)	-
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	21,2 (20,1)	-	16,6 (18,6)	-	- (21,6)	-
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	6,0 (14,0)	-	7,0 (11,5)	-	- (12,4)	-
Ylipainoisten prosenttiosuus 8.9-luokan oppilaista *	11,7 (16,9)	-	14,8 (16,2)	-	- (15,7)	-
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, prosenttiosuus vastaavan ikäisestä väestöstä *	-	6,1 (7,9)	6,4 (8,1)	6,8 (8,3)	6,8 (8,3)	7 (8,6)
Nuorisotyöttömät, prosenttiosuus 18–24-vuotiaasta työvoimasta *	-	17,2 (12,3)	18,6 (14,4)	20 (17,3)	19,8 (17,4)	16,4 (15,9)
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, prosenttiosuus vastaavan ikäisestä väestöstä *	-	1,5 (2,9)	1,4 (2,8)	1,2 (2,4)	1,1 (2,4)	1,1 (2,3)
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, prosenttiosuus vastaavan ikäisestä väestöstä *	-	7,6 (6,7)	7,6 (6,9)	7,8 (7,2)	8 (7,4)	8,2 (7,8)
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä henkilöillä verrattuna 10 000 vastaavan ikäiseen henkilöön*	-	-	372,7 (334,5)	393,3 (347,9)	343,6 (329,8)	437,1 (345,8)

* Suluissa valtakunnantaso

Tiedot osin päivittämättä valtakunnallisista rekistereistä vuoden 2019 osalta.

Seurattavat indikaattorit on valittu aiemmin kunnille käyttöön otettavaksi suunniteltujen HYTE-kertoimen indikaattoreiden mukaan.

Investointikyky

Investointikyvyn ylläpitäminen on edellytys kunnan kehittymiselle. Kyvyn mittarina on vuosikatteen riittävyys investointien toteuttamiseen. Vuosikatteen ylittävät investoinnit joudutaan rahoittamaan ulkoisella rahoituksella, minkä seurauksena velkamäärä kasvaa ja investointiedellytykset heikkenevät.

Osa välttämättömistä investoinneista rahoitetaan leasing-rahoituksella. Rahoituksesta aiheutuva vuokra-kulu kirjautuu tulosvaikutteisesti ennen vuosikatetta ja on vuosikatetta alentava. Kun rahoituskulu ajoitetaan poistokäytäntöä vastaavalle aikajänteelle, vaikutus tulokseen on käytännössä marginaalinen. Investoinnista aiheutuva kulu kirjautuu tuloslaskelmaan vuokrana, millä on talouden hallinnan kannalta myönteinen vaikutus, kun vuokra kirjautuu muihin kuluihin rinnasteisena kuluna laskennallisen poiston sijasta.

Kunnan omistamien toimitilojen sisäilmaongelmat aiheuttavat mittavia investointeja toimitiloihin lyhyellä ja keskipitkällä aikajänteellä. Tulevat toimitilainvestoinnit voivat vaikuttaa kunnan mahdollisuuksiin toteuttaa muita kunnan kehittymisen kannalta tarpeellisia investointeja. Toimitilojen väliaikaisratkaisut ovat huomattavan kalliita ja niillä on vuosikatetta alentava vaikutus. Myös leasing rahoitusvaihtoehdolla on suora vuosikatetta alentava vaikutus. Purettavien toimitilojen lisäpoistot ovat taloussuunnitelmakaudella huomattavan suuret. Lisäpoistot heikentävät tilikausien tulosta ja taseeseen kertynyttä ylijäämää.

Kun alueiden käyttöönotto tapahtuu hallitusti, käyttöönotosta saatavilla tuloilla (tontin myynnit, maanvuokrat ja liittymismaksut) katetaan käyttöönotosta aiheutuvat kulut keskipitkällä aikajänteellä. Keskeisenä tekijänä on investointien oikea-aikainen ajoittuminen suhteessa tuottavaan käyttöönottoon.

Talouden pts-tarkasteluun perustuen investointivara suunniteltujen leasingkohteiden lisäksi aikavälillä 2020–2025 on noin 50 m€, kun toimintakatteen muutos on noin 2 % / vuosi. Investointivara on määritetty siten, että maks. 20 % tase-investoinneista rahoitetaan velkarahoituksella. Lähtöoletuksena on, että muun kuin toimitilainvestoinneista ja alueiden käyttöönotosta aiheutuvan toimintakatteen muutos on keskimäärin 1,7 %/vuosi. Tarkastelussa käytetty verotuloluonteisen rahoituksen kehitysarvio on; verot taloussuunnitelman mukaan 2020–2022 ja +3 %/vuosi 2023–2025; vos:t taloussuunnitelman mukaan 2020–2022 ja vuoden 2021 taso 2022–2025. Tase on eo. toimintakate oletuksella alijäämäinen jakson alussa ja ylijäämäinen jakson loppuvuosina. Jotta tase säilyy ylijäämäisenä, tulee toimintakatteen muutoksen keskimäärin olla alle 1,8 %/vuosi. Tarkastelun lähtöoletuksena on vuoden 2019 muutostalousarvio ja ta-esitys vuodelle 2020. Em. tarkastelua päivitetään vuoden 2020 aikana toimintaympäristön muutokset huomioiden.

Tulokselliset palveluprosessit

Palvelutuotannon tuloksellisuus ilmenee palveluiden vaikuttavuutena ja tuottavuutena. Vaikuttavuus painottuu tuotannon laadullisiin tekijöihin (onnistumiseen/asiakaskokemukseen), kun tuottavuus kuvaa palveluprosessien resurssien käyttöä (€/suorite) ja kulurakenteeseen liittyvien tekijöiden kehittymistä.

Siilinjärven kunta on ollut kärkisijoilla kuntien palveluiden asiakaskokemusta mittaavissa tutkimuksissa. Kunnan palvelutuotannon kulut suhteessa asukasmäärään ovat maakunnan alhaisimmat. Em. perustuen kunnan palveluprosessien voidaan olettaa olevan tuloksellisia suhteessa kuntiin keskimäärin.

Tulosalueet kuvaavat omissa taloussuunnitelman osioissaan omien palveluprosessiensa tuloksellisuuden osatekijöitä vaihtelevasti. Tuloksellisuuden tarkasteluun ja palvelutuotannon bench-markkaukseen on tarvetta panostaa jatkossa nykyistä enemmän.

Talouden valtuustokauden tavoitteet ja vuositavoitteet

VALTUUSTON SITOVAT TAVOITTEET			
Suunnittelukauden tavoite 2019–2021	Tavoitetaso	Riskiarvio	TOTEUTUMINEN
Velkamäärä €/asukas alle kuntien keskiarvon	Taseluonteisten nettoinvestointien omarahoitusosuus on taloussuunnitelmakaudella keskimäärin vähintään 80 %	<p>Toimintakate ei kehity suunnitellusti.</p> <p>Verotulojen kehitys-arvio on virheellinen.</p> <p>Muutokset valtionosuuksien perusteissa.</p> <p>Äkilliset, ennustamatomat investointitarpeet.</p>	<p>Suunnittelukauden tavoite ei toteutunut: velat €/asukas kunnassa 3 653 (kunnat keskimäärin 3 356).</p> <p>Tavoite ei toteutunut; vuosikate noin -16 % investointien nettomäärästä. Taloussuunnitelmakauden ka. muodostuisi noin 28 % mikäli v. 2020 - 2021 toteutuisivat suunnitellusti.</p> <p>Toimintakate varsinaista talousarviota 0,7 m€ heikompi mutta vahvistui muutostalousarvioon nähden 0,5 m€</p> <p>Verotulokertymä 5,7 m€ varsinaista talousarviota heikompi ja toteutui muutostalousarvioon nähden -0,4 m€ heikommin. Kehitys oli valtakunnallinen</p>

Informatiiviset tunnusluvut

TALOUS Mittari / vuodet	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Tilikauden yli-/alijäämä (M€)	+3,2	-4,5	+1,8	+0,9	+0,4	+3,0
Taseen kumulatiivinen yli-/alijäämä (M€)	+5,0	+1,7	+6,2	+4,4	+3,5	+3,1
Vuosikate (M€)	-2,3	+3,3	+8,2	+7,2	+6,3	+8,3
Lainamäärä / asukas (€)	3 653	3 220	2 927	2 806	2 692	2 697
Konsernilainat / asukas (€)	6 944	6 152	5 672	5 583	5 400	5 147

2.2 Käyttötalouden toteutuminen

Kuntalaissa on säädetty talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden asettamisesta eli kunnan tulee määrärahojen ja tuloarvioiden lisäksi seurata myös sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutumista.

Tilinpäätöksen käyttötalouso-osassa valtuustolle esitettävät määrärahat, tuloarviot ja toiminnalliset tavoitteet esitetään palvelualueiden mukaisessa järjestyksessä valtuuston hyväksyminä kokonaisuuksina. Käyttötalouden talousarvio on valtuustoon nähden sitova pääsääntöisesti lautakuntatasoisena tai tulosalueitasoisena (kv 8.6.2015 § 13). Kunkin sitovuustason talousarviovertailu esitetään tiliryhmittäin eriteltynä siten, että sitovat erät on taulukoissa merkitty harmaalla. Myös sisäiset erät sisältyvät tulosalueiden loppusummiin valtuustoon nähden sitovina erinä. Erikseen varsinaisten menojen jälkeen tulosaluekohtaisissa taulukoissa esitetään poistot.

Valtuuston sitovuustasojen jälkeen on esitetty informatiivisena myös toimielinten omat sitovat tulosalueet sekä tavoitteiden että talouden osalta. Tulosalueet jakautuvat edelleen tulosyksiköihin, joiden määrärahoista ja tuloarvioista (= käyttösuunnitelmat) ja tavoitteista päättävät asianomaiset toimielimet.

Talouden vertailuissa esitetään valtuuston talousarviossa hyväksymät määrärahat ja tuloarviot, valtuuston hyväksymät muutokset talousarvioon ja talousarvio näiden muutosten jälkeen. Muutossarakkeen jälkeen taulukoissa esitetään tilivuoden toteutuma sekä poikkeama muutettuun talousarvioon nähden.

Henkilöstöhallinto, Toimistopalvelut, Tietotekniikkapalvelut, Tilintarkastus ja Taloushallinto on laskutettu sisäisinä menoina eri yksiköistä käytettyjen määrien perusteella. Työllistämistoiminta on laskutettu sisäisinä menoina niiltä yksiköiltä, jotka ovat työllistäneet työttömiä, opiskelijoita ja koululaisia. Koulutoimen hallinto on vyöryttänyt omat kustannuksensa opetuspalveluihin ja vastaavasti sosiaali- ja terveystalouden yhteiset palvelut (johto, toimisto, atk) on vyörytetty eri yksiköille.

KONSERNI- JA MAANKÄYTTÖPALVELUT

Vastuuhenkilö: kunnanjohtaja Vesa Lötjönen

Konserni- ja maankäyttöpalvelut on yksi kunnan viidestä palvelualueesta. Konserni- ja maankäyttöpalvelut tuottaa koko kunnan hallinto- ja viestintäpalvelut, elinkeinopalvelut, henkilöhallinnon palvelut, kaavoituksen ja maapolitiikan sekä paikkatietopalvelut. Palvelualueen vastuulla on lisäksi kunnan kokonaiskehityksen, kunnan toiminnan ja talouden sekä alueellinen kehitys sekä konsernijohtaminen.

Palvelualue sisältää seuraavat valtuustoon nähden sitovat kokonaisuudet:

SITOVUUSTASOT	Toimintamenot	Toimintatulot	Toimintakate
<i>Keskusvaalilautakunta</i>			
Vaalit	-85 282	71 729	-13 554
<i>Kunnanhallitus</i>			
Joukkoliikenne	-2 577 800	1 539 529	-1 038 272
Konserni- ja maankäyttöpalvelut	-6 089 726	4 781 590	-1 308 136
Sitovuustasot yhteensä	-8 752 809	6 392 847	-2 359 962

Palvelualueen informatiivinen tuloslaskelma

KONSERNI- JA MAAN- KÄYTTÖPALVELUT	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
Myyntituotot	1 015 762	0	1 015 762	976 232	-39 530
<i>Sisäisten palvelujen myynti</i>	<i>1 310 412</i>	<i>0</i>	<i>1 310 412</i>	1 254 608	-55 804
Maksutuotot	307 200	-200 000	107 200	41 416	-65 784
Tuet ja avustukset	803 417	0	803 417	849 459	46 042
Vuokratuotot	1 696 580	0	1 696 580	1 821 102	124 522
<i>Sisäiset vuokratuotot</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	1 200	1 200
Muut toimintatuotot	1 041 500	0	1 041 500	1 448 830	407 330
TOIMINTATUOTOT	6 174 871	-200 000	5 974 871	6 392 847	417 976
Henkilöstökulut	-1 805 348	0	-1 805 348	-1 713 861	91 487
Palvelujen ostot	-5 054 538	0	-5 054 538	-5 097 692	-43 154
<i>Sisäiset palvelujen ostot</i>	<i>-48 821</i>	<i>0</i>	<i>-48 821</i>	-58 332	-9 511
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-49 550	0	-49 550	-54 337	-4 787
Avustukset	-403 500	0	-403 500	-451 290	-47 790
Vuokrat	-1 038 100	0	-1 038 100	-1 194 919	-156 819
<i>Sisäiset vuokrat</i>	<i>-114 909</i>	<i>0</i>	<i>-114 909</i>	-126 181	-11 272
Muut toimintakulut	-49 362	0	-49 362	-56 196	-6 834
TOIMINTAKULUT	-8 564 128	0	-8 564 128	-8 752 809	-188 681
TOIMINTAKATE	-2 389 257	-200 000	-2 589 257	-2 359 962	229 295
Poistot	-81 398	0	-81 398	-55 477	25 921

KESKUSVAALILAUTAKUNTA VUONNA 2019		
<i>jäsen</i>	<i>Varajäsen</i> (kutsutaan järjestysnumeron mukaisessa järjestyksessä	<i>varajäsenen järjestysnumero</i>
Leussu Leena, pj	Berg Pauli	1.
Hirvonen Heidi, vpj	Voutilainen Josi	2.
Haaranen Ari	Jäppinen Eeva	3.
Jäykkä Raimo	Häkkinen Urpo	4.
Rasi Hannu	Jolkin Arja	5.
	Hakonen Antti	6.
	Renvall Riitta	7.
	Suhonen Raija	8.

Vaalit

Sitovuus: valtuusto, brutto

Vastuuhenkilö: hallintosihteeri Tuula Kohonen

Toiminta-ajatus

Valtuuston on vaalilain mukaan asetettava kuntaan toimikaudekseen kunnan keskusvaalilautakunta. Keskusvaalilautakunta kokoontuu vaalilaissa säädettyinä aikoina sekä muulloin lautakunnan puheenjohtajan kutsusta tarvittaessa. Keskusvaalilautakuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä. Lautakunnan esittelijänä ja sihteerinä toimii hallintosihteeri. Keskusvaalilautakunnan tehtävä on ylläpitää valmiutta vaalien ja kansanäänestysten järjestämiseen, vastata vaalien ja kansanäänestysten järjestämisestä sekä suorittaa vaalien alustava tuloksen laskenta valtakunnallisten ohjeaikojen puitteissa. Kuntavaaleissa keskusvaalilautakunta huolehtii lisäksi ehdokasasettelusta ja tuloksen laskennasta.

Toiminnalliset muutokset ja riskien toteutuminen

Maakuntavaaleja ei järjestetty vuonna 2019. Eduskunta- ja europarlamenttivaalien järjestelyt toteutuivat kaikilta osin suunnitellusti ja määräysten mukaisesti.

Talousarvion toteutuminen

Talousarvio toteutui muutoin suunnitellusti lukuun ottamatta toteutumattomia maakuntavaaleja.

VAALIT	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
Myyntituotot	74 000	0	74 000	71 729	-2 271
TOIMINTATUOTOT	74 000	0	74 000	71 729	-2 271
Henkilöstökulut	-88 880	0	-88 880	-75 549	13 331
Palvelujen ostot	-6 100	0	-6 100	-7 582	-1 482
<i>Sisäiset palvelujen ostot</i>	0	0	0	-302	-302
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	0	-1 739	-1 739
Muut toimintakulut	0	0	0	-111	-111
TOIMINTAKULUT	-94 980	0	-94 980	-85 282	9 698
TOIMINTAKATE	-20 980	0	-20 980	-13 554	7 426

Joukkoliikenne

Sitovuus: valtuusto, brutto

Vastuuhenkilö: kehitysjohtaja Pekka Kauhanen

Toiminta-ajatus

Joukkoliikenteen tulosalueen tehtävänä on edistää ja ylläpitää joukkoliikennettä yhteistyössä toimivaltaisen joukkoliikenneviranomaisen, liikennöitsijöiden, naapurikuntien ja ELY-keskuksen kanssa niin, että se tarjoaa hyvät ja riittävät yhteydet niin työssäkäyntiin kuin erilaisten palveluiden hyväksikäyttöön. Kuopion kaupunki ja Siilinjärven kunta muodostavat yhteisen joukkoliikennealueen.

Toiminnalliset muutokset ja riskien toteutuminen

Uuden linjastosuunnitelman mukaiset reitit ja aikataulut otettiin kokonaisuudessaan käyttöön elokuun 2019 aikana. Paikallisliikenteen vuorotarjontaa lisättiin mm. nopealla moottoritieyhteydellä sekä uudella reitillä Panninniemeen. Linjakilometrien lisäys on n. 12 % edellisestä vuodesta.

Täysin uutena linjana 1.6.2019 aloittanut pikavuoroyhteys Siilinjärvi-Kuopio keräsi 7 kuukauden aikana yhteensä 9 805 matkustajaa (n. 11 matkustajaa/vuoro). Siilinjärven kuntakausi-ilipun myynti alkoi 1.3.2019. Yhdeksän kuukauden myynti oli yhteensä n. 46 000 €, josta kertyi kunnan tukiosuutta 26 169 €. Myydyistä lipuista 75 % on ollut 3 kk:n ja 6 kk:n kausilippuja. Euromääräinen myynnin osuus kaikista Walti-kausilipuista on n. 21,5 %

Vuoden 2019 nousutilastojen perusteella Siilinjärvi-Kuopio lähiliikenteen matkustusmäärät kasvoivat 4,2 % (+38 396 matkaa) ja Siilinjärven sisäisessä maaseutuliikenteessä 5,0 % (+8 566 matkaa).

Joukkoliikenteen palautepalvelun kautta tuli vuoden 2019 aikana yhteensä 1 435 palautetta. Palautteiden määrä lisääntyi edellisestä vuodesta 10 %. Palautteiden määrän kasvu selittyy mm. uusista reiteistä ja aikatauluista, joiden osuus kaikista palautteista oli 41 %. Moitteita palautteissa oli 38 %. Asiakastytyväisyyskyselyt tehtiin maaliskuussa ja marraskuussa. Kummassakin kyselyssä yleisarvosanaksi joukkoliikenteelle annettiin yli neljä asteikolla 1-5.

Viisaan liikkumisen hanke päättyi syyskuun lopussa. Se toteutui kokonaisuudessaan suunnitelmien mukaisesti. Hankkeessa valmistuneista palveluista otettiin vuonna 2019 käyttöön mm. uudistetut nettisivut, matkustamonäytöt linjojen 30-40 autoissa sekä Kasurilantien ulkonäyttötaulut.

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet 2019

VALTUUSTON SITOVAT TAVOITTEET			
Suunnittelukauden tavoite 2019–2021	Tavoitetaso	Riski-arvio	TOTEUTUMINEN
Kasvu:			
Kasvavan työssäkäyntiliikenteen vaatimukset huomioidaan joukkoliikennetarjonnassa	Palvelutason / vuorotarjonnan säilyttäminen	Riittämätön palvelutaso / vuorotarjonta heikentää joukkoliikenteen houkuttelevuutta työssäkäyntiliikenteessä	Palvelutaso on parantunut ja uudet linjastosuunnitelman mukaiset vuorot ovat käytössä.
Hyvinvointi:			
Väestön ja työpaikkojen kasvua sekä sijoittumista vastaava joukkoliikennetarjonta	Asumisen, työpaikkojen ja palveluiden suunnittelemista siten, että ne ovat saatavissa joukkoliikenteellä	Linjastojen karsiminen heikentää joukkoliikenteen saavutettavuutta	Joukkoliikenteen saatavuus on parantunut. Uudet linjat ja vuorot on otettu käyttöön.

VALTUUSTON SITOVAT TAVOITTEET			
Suunnittelukauden tavoite 2019–2021	Tavoitetaso	Riskiarvio	TOTEUTUMINEN
		Joukkoliikenteen käytön väheneminen riittämättömien linjastojen seurauksena	Joukkoliikenteen nousumäärät ovat edelleen kasvaneet. (+4,2 %).
Talous:			
Siilinjärvi-Kuopio yhteysväli yhdeksi vyöhykkeeksi	Yksi vyöhyke koko alueella	Pystyykö yhteinen lautakunta tekemään päätöksen	Päätös yhteen vyöhykkeeseen siirtymisestä on tehty 2018.
Lippujen hinnoittelun säilyminen kilpailukykyisenä ja houkuttelevana	Siilinjärven kuntakausilipun käyttöönotto ja käyttö	Käyttöönoton viivästyminen	Kuntakausilippu on otettu käyttöön 1.3.2019. Kuntakausilippuja on myyty 173 kpl.

Informatiiviset tunnusluvut

Lautakunnan hyväksymät tavoitteet	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Myydyt Waltti-kausiliput (kpl)	3 039	2 850	3 351
Joukkoliikenteen nettokustannukset (€/asukas)	37,60	41,30	48,45

Talousarvion toteutuminen

Kuopio-Siilinjärvi lähiliikenteen kustannukset nousivat 66 926 euroa (+4,6 %) vuodesta 2018. Talousarvioon nähden alitusta kertyi n. 7 500 €. Lähiliikenteen lipputulot vähenivät vuoteen 2017 verrattuna n. 30 600 € (-3,6 %). Talousarvio ylittyi lipputulojen osalta n. -3 500 €. Lähiliikenteen nettokustannukset olivat 693 872 euroa. Nettokustannukset kasvoivat edellisestä vuodesta 108 573 €.

Siilinjärven sisäisen maaseutuliikenteen kuljetuskustannukset vuonna 2019 olivat yhteensä 375 017 € (+1,3 %) ja lipputuloja kertyi yhteensä 176 425 € (-1,1 %). Maaseutuliikenteen nettokustannukseksi muodostui 198 592 €. Nettokustannukset kasvoivat edellisestä vuodesta 6 563 € (+3,4 %).

Palveluliikenteen nettokustannukset vuonna 2019 olivat 125 366 euroa. Vähennystä edellisestä vuodesta nettokustannuksissa kertyi 3 909 € (-3,0 %).

Siilinjärven osuus valtionavustuksesta vuonna 2019 oli yhteensä 141 109 euroa (-3,6 %). Talousarvioon nähden alitusta kertyi 3 308 €. KELA:n maksamaa koulumatkatukea kertyi 289 984 euroa. Koulumatkatuki väheni edellisestä vuodesta 50 198 € (+14,8 %).

Toimivaltaisen viranomaisen asiantuntijakulut Siilinjärven osalta vähenivät edellisestä vuodesta 9 824 € (+5,2 %) ja talousarvio ylittyi kuitenkin 14 324 €.

Olennaiset poikkeamat talousarvioon:

Tulot

• Kuopio – Siilinjärvi lähiliikenteen lipputulot	+ 3 517 €
• Siilinjärven maaseutuliikenteen lipputulot ml. Nilsiä suunta	- 52 864 €
• Tuet ja avustukset (KELA:n koulumatkatuki)	- 12 016 €

Menot

• Kuopio – Siilinjärvi lähiliikenteen kuljetuskustannukset	- 7 511 €
• Siilinjärven maaseutuliikenteen kuljetuskustannukset ml. Nilsiä suunta	+ 32 168 €
• Toimivaltaisen viranomaisen asiantuntijapalvelut.....	+ 14 324 €
• Siilinjärven kunakausilipun kuntaosuus	+ 22 448 €
• Nousukorvaukset ELY- ja markkinaehtoiseen liikenteeseen	+ 25 336 €

JOUKKOLIIKENNE	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
Myyntituotot	929 207	0	929 207	877 837	-51 370
<i>Sisäisten palvelujen myynti</i>	210 124	0	210 124	230 598	20 474
Tuet ja avustukset	446 417	0	446 417	431 094	-15 323
TOIMINTATUOTOT	1 585 748	0	1 585 748	1 539 529	-46 219
Henkilöstökulut	-4 772	0	-4 772	-2 804	1 968
Palvelujen ostot	-2 480 677	0	-2 480 677	-2 552 549	-71 872
Avustukset	0	0	0	-22 448	-22 448
TOIMINTAKULUT	-2 485 449	0	-2 485 449	-2 577 800	-92 351
TOIMINTAKATE	-899 701	0	-899 701	-1 038 272	-138 571

Konserni- ja maankäyttöpalvelut

Sitovuus: valtuusto, brutto

Vastuuhenkilö: kunnanjohtaja Vesa Lötjönen

Toiminta-ajatus

Konserni- ja maankäyttöpalvelut -palvelualueen tehtävänä on tuottaa keskitetysti kunnan hallinto- ja viestintäpalvelut, elinkeinopalvelut, henkilöstöpalvelut, kaavoituksen ja maapolitiikan sekä paikkatietopalvelut. Konserni- ja maankäyttöpalvelut -palvelualueen keskeisiin tehtäviin kuuluu myös kunnan muiden palvelualueiden ja toimintayksiköiden tukeminen ja ohjaaminen. Kunnanjohtajan johdolla palvelualueen tehtäviin kuuluu koko kunnan hallinnon, taloudenhoidon sekä muun palvelutoiminnan johtaminen ja kehittäminen sekä omistajapolitiikan johtaminen.

Sisältää valtuustoon sitovana seuraavat tulosalueet:

Tulosalue	Toimintamenot	Toimintatulot	Toimintakate
Hallinto- ja viestintäpalvelut	-1 502 707	62	-1 502 645
Elinkeinopalvelut	-1 034 233	575 689	-458 544
Henkilöstöpalvelut	-1 455 854	1 457 116	1 262
Maapolitiikka- ja paikkatietopalvelut	-632 920	2 627 787	1 994 867
Kaavoitus	-461 152	4 139	-457 013
Konserniyhtiöt	-1 002 860	116 797	-886 063
Sitovuustaso yhteensä	-6 089 726	4 781 590	-1 308 136

Toiminnalliset muutokset ja riskien toteutuminen

Elinkeinopolitiikassa jatkui positiivinen kehitys. Koko Pohjois-Savon osalta väestökehitys oli negatiivinen ja myös Siilinjärvellä kokonaismäärä jäi selvästi alle tavoitteen, vaikka asuntoja valmistui 113 kappaletta. Sairauspoissaolojen ja tapaturmien määrät olivat molemmat liian suuria.

Kunnan palveluorganisaation muutos saatiin valmiiksi ja uusi talousjohtaja aloitti tammikuun 2020 alusta.

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet 2019

VALTUUSTON SITOVAT TAVOITTEET			
<i>Suunnittelukauden tavoite 2019–2021</i>	<i>Tavoitetaso</i>	<i>Riskisarvio</i>	<i>TOTEUTUMINEN</i>
Väestön kasvu	0,5 %:n kasvu/vuosi	Kunnan houkuttelevuus	Väestö väheni yli 200 henkilöllä, koska syntyvyys aleni ja muutto-liike oli selvästi tappiollinen.
Työpaikkamäärän kasvu	+50/vuosi	Työvoiman saatavuus	Työpaikkojen nettokasvu oli +44 ja uusia yrityksiä perustettiin yli 80.
Kunnan palveluorganisaation järjestäminen tulevaisuuden tehtäviä vastaavaksi	Henkilöstö toimii uuden organisaatiomallin mukaisesti	Tarvittavia päätöksiä ei saada tehtyä	Päätös on tehty ja uusi organisaatio tuli voimaan 1.1.2020.
Työkyvyttömyyskustannusten vähentäminen	Sairauspoissaolot alle 12 kpv/työntekijä	Työterveyshuolto-yhteistyö ei toimi. Korvaavan työn mallia ei saada käyttöönotettua.	Sairauspoissaolot toteutuivat 14,3 kpv/työntekijä.

Talousarvion toteutuminen

KONSERNI- JA MAAN-KÄYTTÖPALVELUT	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
Myyntituotot	12 555	0	12 555	26 666	14 111
<i>Sisäisten palvelujen myynti</i>	<i>1 100 288</i>	<i>0</i>	<i>1 100 288</i>	1 024 010	-76 278
Maksutuotot	307 200	-200 000	107 200	41 416	-65 784
Tuet ja avustukset	357 000	0	357 000	418 365	61 365
Vuokratuotot	1 696 580	0	1 696 580	1 821 102	124 522
<i>Sisäiset vuokratuotot</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	1 200	1 200
Muut toimintatuotot	1 041 500	0	1 041 500	1 448 830	407 330
TOIMINTATUOTOT	4 515 123	-200 000	4 315 123	4 781 589	466 466
Henkilöstökulut	-1 711 696	0	-1 711 696	-1 635 508	76 188
Palvelujen ostot	-2 567 761	0	-2 567 761	-2 537 562	30 199
<i>Sisäiset palvelujen ostot</i>	<i>-48 821</i>	<i>0</i>	<i>-48 821</i>	-58 031	-9 210
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-49 550	0	-49 550	-52 598	-3 048
Avustukset	-403 500	0	-403 500	-428 842	-25 342
Vuokrat	-1 038 100	0	-1 038 100	-1 194 919	-156 819
<i>Sisäiset vuokrat</i>	<i>-114 909</i>	<i>0</i>	<i>-114 909</i>	-126 181	-11 272
Muut toimintakulut	-49 362	0	-49 362	-56 085	-6 723
TOIMINTAKULUT	-5 983 699	0	-5 983 699	-6 089 726	-106 027
TOIMINTAKATE	-1 468 576	-200 000	-1 668 576	-1 308 136	360 440
Poistot	-81 398	0	-81 398	-55 477	25 921

Hallinto- ja viestintäpalvelut

Sitovuus: kunnanhallitus, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilö: kunnanjohtaja Vesa Lötjönen

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Kehitysohjtaja toimi syksyn 2019 vt. talousjohtajana.

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet 2019

KUNNANHALLITUKSEN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
Tavoitteet 2019–2021	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso	TOTEUTUMINEN
Kunnan johtoryhmä viestii aktiivisesti mm. sosiaalisessa mediassa	Johtoryhmän kouluttaminen ja aktivoiminen Twitter-viestintään	Kaikki johtoryhmän jäsenet tiedottavat aktiivisesti Twitterissä	85 % johtoryhmän jäsenistä viestii Twitterissä.
Kunnan kehitystoiminnan (projektit ja hankkeet) kehittäminen kuntastrategian näkökulmasta	Kehityshankkeiden kirjoitus ja analysointi sekä raportointi	Tieto, kuinka projektit ja hankkeet tukevat kuntastrategiaa	Kehityshankkeista raportointi siirtyi vuoden 2020 kevääseen.
Tuetaan kolmannen sektorin projekteja ja rahoituksen saamista	Osallistuminen kolmannen sektorin projektien suunnitteluun	Hyvä asiakastyytyväisyys	Oltu aktiivisesti mukana kolmannen sektorin hankkeiden valmistelussa.

Talousarvion toteutuminen

Talousarvio toteutui muutoin suunnitellusti paitsi palveluiden ostot ylittyvät noin 70 t€:lla (Kuntamaisemaselvitys, Perheentalo-hankkeen kuntaosuus ja tietohallintostrategian toteuttamissopimus).

Hallinto- ja viestintäpalvelut	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	62	62
TOIMINTAKULUT	-1 432 314	0	-1 432 314	-1 502 707	-70 393
TOIMINTAKATE	-1 432 314	0	-1 432 314	-1 502 645	-70 331

Elinkeinopalvelut

Sitovuus: kunnanhallitus, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilö: yritysasiainmies Heikki Simonen

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

EU-ohjelmakauden päättymisen luo paineita hankemäärärahojen ylittymiseen. Toisaalta se myös antaa mahdollisuuksia omien kehityshankkeiden läpiviemiseen.

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet 2019

KUNNANHALLITUKSEN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
Tavoitteet 2019–2021	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso	TOTEUTUMINEN
Työpaikkamäärän kasvu	Rakentamisen edistäminen	Kahdeksan hanketta	Kahdeksan hanketta.
Liikekeskustojen veto-voimaisuuden parantaminen	Investointien edistäminen	1 paikka / v	Hotellihanke vireillä. Linja-autoaseman korttelin uudistus käynnissä.

Informatiiviset tunnusluvut

Valtuuston hyväksymät tavoitteet	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Työpaikkamäärän muutos	+201	+100	+44
Teollisten työpaikkojen määrä	+146	+40	-20
Luovutetut tontit ja toimitilat	+10	+8	+10

Talousarvion toteutuminen

Tavoitteet ja rahankäyttö toteutuivat lähes suunnitellusti. Palvelujen ostoissa säästettiin noin 35 000 €.

Menot

- Asiantuntijapalveluista, rakentamisesta ja kunnossapidosta säästyy ..... - 35 000 €

Elinkeinopalvelut	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT	537 580	0	537 580	575 689	38 109
TOIMINTAKULUT	-1 049 943	0	-1 049 943	-1 034 233	15 710
TOIMINTAKATE	-512 363	0	-512 363	-458 544	53 819

Henkilöstöpalvelut

Sitovuus: kunnanhallitus, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilö: henkilöstöjohtaja Johanna Antikainen

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Sairauspoissaoloista ja työtapaturmista aiheutuvat poissaolopäivät ovat olleet nousussa.

Työterveyshuollon toiminta yhtiöitettiin ja työterveyshuollon palvelut ostetaan Järvi-Seudun työterveys Oy:lta. Hinnossa on nousua edelliseen vuoteen verrattuna ja työterveyshuoltomenot ylittyivät talousarvioon nähden. Soten työntekijöiden työterveyskulut siirrettiin vuoden 2019 alusta henkilöstöpalveluiden talousarvioon.

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet 2019

KUNNANHALLITUKSEN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
Tavoitteet 2019–2021	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso	TOTEUTUMINEN
Työkyvyttömyyden kustannusten vähentäminen	Työterveyshuoltoyhteistyön kehittäminen uuden yhtiön kanssa ja korvaavan työn käyttöönotto	Sairauspoissaolot alle 12 kpv / työntekijä	Sairauspoissaolot yli tavoitteen 14,3 kpv koko henkilöstö. Korvaava työ otettiin käyttöön 1.3.19 ja päiviä oli yhteensä 643.
	Työtapaturmien systemaattinen ehkäisy ja tapaturmien ja läheltä piti-tilanteiden sähköinen raportointikäytäntö	Tapaturmien aiheuttamat poissaolopäivät alle 500 päivää	Työtapaturmien aiheuttamat poissaolot olivat huolestuttavan korkealla: 1012 poissaolopäivää, kun vastaava luku edellisenä vuonna 856.
Jokaisen työntekijän aktiivinen oman osaamisen ja työn kehittäminen	Yhdessä työhyvinvointia -hanke	Hankkeessa mukana olevat työyksiköt jakavat hyviä käytäntöjä toisille yksiköille	Kohderyhmien valitsemat koulutukset toteutettiin kevään ja syksyn aikana. Koulutusten pohjalta yksiköt ovat edelleen valinneet kehittämis-kohteita ja lähteneet työstämään niitä.
	Kartoitetaan erilaiset mahdollisuudet palkita työyhteisöjen kehittämiä käytännössä toimivia säästötoimia	Voidaan ottaa käyttöön työyhteisöjen palkitseminen	Palkitsemiskäytäntöä on otettu pienimuotoisesti käyttöön turvallisuustekojen osalta.

Talousarvion toteutuminen

Talousarvio näyttäisi toteutuvan kokonaisuutena suunnitelman mukaisesti.

Menot

- Palvelujen ostot ylittyivät (työterveyshuolto suurimpana) ..... + 33 000 €
- Henkilöstökuluissa säästöä ..... - 30 000 €
- Kalustohankinnoissa säästöä ..... - 5 000 €

Henkilöstöpalvelut	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT	1 457 288	0	1 457 288	1 457 116	-172
TOIMINTAKULUT	-1 469 453	0	-1 469 453	-1 455 854	13 599
TOIMINTAKATE	-12 165	0	-12 165	1 262	13 427

Maapolitiikka ja paikkatietopalvelut

Sitovuus: kunnanhallitus, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilö: maankäyttöinsinööri Katja Hartikainen

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Asemakaavan mukaisia rakennuspaikkoja asuinrakentamiseen on tarjottu rakennettavaksi tavoitteiden mukaisesti. Kysyntä on aikaisemmista vuosista hieman laskenut. Asuntomarkkinoiden hidastuminen ja Pyöreälahden asuinalueen rakennuspaikkojen luovutus vain myymällä on hidastanut kysyntää. Alueen haasteet rakennettavuudessa näkyy myös rakennushankkeiden toteutumisasteessa ja aikataulussa hidastavasti. Päätyvät vanhojen asuinalueiden maanvuokrasopimukset ovat työllistäneet maapolitiikan yksikköä merkittävästi. Yksikössä on tapahtunut eläköitymisen myötä talousarviovuonna henkilövaihdos. Henkilöstövaihdoksesta huolimatta yksikön toimintaan ja palvelutasoon ei ole tapahtunut muutoksia. Paikkatietopalveluiden työpanos on kohdentunut paikkatietojärjestelmän uudistushankkeeseen.

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet 2019

KUNNANHALLITUKSEN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
Tavoitteet 2019–2021	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso	Toteutuminen
Maankäyttöpolitiikka, maanhankinta ja -luovutus on suunnitelmallista ja tukee kunnan kokonaiskehitystä ja kasvutavoitetta	Maankäytön toteuttamishojelman laatiminen yhdessä kaavoitusyksikön kanssa	Ohjelma hyväksytty	On todettu, ettei ole tarvetta erilliselle toteuttamishojelmalle vaan se toteutetaan osana maankäyttöpoliittista ohjelmaa vuosina 2020-2021.
	Maankäyttöpoliittisen ohjelman päivittäminen	Ohjelma hyväksytty	Ohjelman päivitys on aikataulutettu vuosille 2020-2021.
	Raakamaan hankinta reservin ylläpitämiseksi tavoitetasolla	Kymmenen vuoden tarvetta vastaava	Raakamaata ei ole talousarviovuonna 2019 hankittu, reservin ollessa hyvä. Reservi heikentyi puolustusvoimien tarpeisiin Etelä-Siilinjärvellä tehdyn alueluovutus päätöksen myötä.
Riittävä ja monipuolinen rakentamiskelpoinen rakennuspaikkavaranto asuntorakentamiselle	Pyöreälahden asemakaavan toisen vaiheen rakennuspaikkojen ja Taivallahdessa olevien uusien rakennuspaikkojen jakaminen	50 asuinrakennuspaikkaa	Vuonna 2019 luovutettiin yhteensä 31 rakennuspaikkaa, joista Taivallahden alueelta 17 omakotirakennuspaikkaa ja yksi rivitalorakennuspaikka. Pyöreälahdesta on luovutettu 10 rakennuspaikkaa ja Panninniemenestä kolme.

Informatiiviset tunnusluvut

Kunnanhallituksen hyväksymät tavoitteet	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Hankittu raakamaata (ha)	0	20*	-
Jaettavissa olevat asuinrakennuspaikat (kpl)	50	50	50
Luovutetut asuinrakennuspaikat (kpl)	32	35	31
Ajantasaistettua kaavan pohjakarttaa hyväksymisvalmiudessa (ha)	971	50	1 572

*Hankitaan tarpeen mukaan reservin ylläpitämiseksi

Talousarvion toteutuminen

Käyttöomaisuuden myyntivoitot sekä maanvuokratulot toteutuivat odotettua paremmin. Kaava- ja rakennushankkeiden viivästymisen vuoksi maankäyttösopimuskorvauksien toteutuminen siirtyi myöhemmäksi.

Tulot

- Käyttöomaisuuden myyntivoitot ..... + 400 000 €
- Vuokratuotot ..... + 85 000 €
- Maankäyttösopimuskorvaukset ..... - 50 000 €

Menot

- Ennakoimattomat kunnantalon väistötilavuokrat ..... + 16 000 €

Maapolitiikka ja paikkatietopalvelut	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT	2 394 055	-200 000	2 194 055	2 627 787	433 732
TOIMINTAKULUT	-618 868	0	-618 868	-632 920	-14 052
TOIMINTAKATE	1 775 187	-200 000	1 575 187	1 994 867	419 680

Kaavoitus

Sitovuus: kunnanhallitus, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilö: kaavoituspäällikkö Timo Nenonen

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Kaavahankkeita oli vuoden 2019 aikana runsaasti aloitus- ja valmisteluvaiheessa. Monissa kaavatöissä jäätiin jonkin verran jälkeen suunnitellusta aikataulusta, koska kaavojen valmistelu on vienyt arvioitua enemmän työaikaa. Kaavatöitä ovat viivästyttäneet lisäksi mm. tarvittavien selvitysten laatiminen ja suunnitteluratkaisujen pitkittyminen yksityisillä maa-alueilla.

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet 2019

KUNNANHALLITUKSEN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
Tavoitteet 2019–2021	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso	TOTEUTUMINEN
Yleiskaavat ohjaavat asemakaavoitusta taajamissa sekä rakentamista kylä- ja ranta-alueilla	Kumpunen–Hamula kyläalueiden yleiskaava	Yleiskaavaehdotus valmistuminen	Kaavaluonnos valmistunut.
	Taajamayleiskaavojen päivittäminen	Ajanmukaisuuden arviointitarkastelu valmistunut	Etelä-Siilinjärven yleiskaavan päivitystarpeet on selvitetty.
Riittävä asemakaava-varanto asuntorakentamiselle	Kirkonkylän uusi asuinpientaloalue	Asemakaava valmis-teilla	Valmistelua ei ole aloitettu.
	Etelä-Siilinjärven uusi asuinpientaloalue	Asemakaavaluonnos valmistunut	Kaavan valmistelu käynnissä.
	Kirkonkylän uusi kerrostaloalue	Asemakaavan muutos hyväksytty	Kaavaehdotus valmistelussa.
	Etelä-Siilinjärven uusi kerrostaloalue	Asemakaavan muutos hyväksytty	Kaavan valmistelu jatkuu omana työnä rakennuttajan vetäytyä hankkeesta.
		Kolmen vuoden tarvetta vastaava	Tavoitetaso ei kaikilta osin vielä täyttynyt.
Riittävä asemakaava-varanto palvelu- ja yritys-rakentamiselle	Harjamäen työpaikka-alue	Asemakaavaehdotus valmistunut	Kaavaluonnos valmistunut.
	Kunnantalon ja terveyskeskuksen alue	Asemakaavan muutos hyväksytty	Kaava hyväksyttävänä 03/2020.
	Woodhope -liikunta- ja hyvinvointikeskus	Asemakaavaluonnos valmistunut	Asemakaavan valmistelu lopetettu. Suunnittelualue myyty valtiolle.
			Viiden vuoden tarvetta vastaava

Informatiiviset tunnusluvut

Valtuuston hyväksymät tavoitteet	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Kaavapäätösten pitävyys (valituksia / hyväksytty kaava)	1/4	-	0/2
<i>Tuotantotavoitteet</i>			
Hyväksytyjen kaavojen mitoitus (asukkaita)	650	300	80
Hyväksytyjen yleiskaavojen määrä	1	-	-
Kunnanhallituksen hyväksymät tavoitteet			
Hyväksytyjä asemakaavoja (ha)	166	50	17
Asemakaavoitettu pinta-ala (ha)	1 770	1 850	1 770
Hyväksytyjen yleiskaavojen määrä (kpl)	1	-	-

Talousarvion toteutuminen

Useissa kaavahankkeissa jäädään jälkeen tavoitellusta aikataulusta edellä mainituista syistä.

Kaavoitus	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT	13 200	0	13 200	4 139	-9 061
TOIMINTAKULUT	-438 121	0	-438 121	-461 152	-23 031
TOIMINTAKATE	-424 921	0	-424 921	-457 013	-32 092

Konserniyhtiöt

Sitovuus: kunnanhallitus, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilö: kunnanjohtaja Vesa Lötjönen

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Konsernitason rahoitusriski on konsernilainamäärän kasvussa. Kylpylän peruskorjauksen rahoitus on kunnan riski tässä taloustilanteessa.

Kotipolku Oy:n uusien asuntojen määrän tulee olla joka vuosi useita kymmeniä.

KOy Isoharjan uuden toimitilan rakentaminen luo edellytyksiä uusille työpaikoille.

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet 2019

KUNNANHALLITUKSEN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
Tavoitteet 2019–2021	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso	TOTEUTUMINE
Riittävä määrä vuokra-asuntoja / Kotipolku Oy	Uusien asuntojen rakentaminen	25 asuntoa / vuosi	Uusi kerrostalo (noin 30 as.) valmistui syksyllä ja seuraavien suunnittelu käynnistyi.
Työpaikkojen määrän kasvu / Koy Isoharja	Käyttöasteen pitäminen nykyisellä tasolla ja uuden toimitilan suunnittelun aloittaminen	Nykytaso tai parempi Suunnittelu on aloitettu	Käyttöaste on säilynyt erittäin hyvänä. Uuden toimitilan suunnittelu käynnistyy kaavan valmistumisen myötä.
Laadukkaat palvelut / Siilinjärven Uimala Oy ja Siilinjärven Vapaa-aikakeskus Oy	Palveluiden ja toimintaympäristön ylläpitäminen sekä kehittäminen	Hyvä	Toiminnassa ei merkittäviä muutoksia. Peruskorjauksen suunnittelu käynnistyi syksyllä 2019. Hotelli-/kylpylä-hankkeesta on aiesopimus päätös tehty.
Talous / Siilinjärven Pysäköinti Oy	Talouden seuranta ja tarvittavat toimenpiteet	Yhtiön talous pysyy nykytasossa	Taloudessa ei muutosta.

Talousarvion toteutuminen

Toimintakuluissa vuokrien ja avustusten määrä ylitti budjetin vähäisessä määrin.

Konserniyhtiöt	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT	113 000	0	113 000	116 797	3 797
TOIMINTAKULUT	-975 000	0	-975 000	-1 002 860	-27 860
TOIMINTAKATE	-862 000	0	-862 000	-886 063	-24 063

SIVISTYSLAUTAKUNTA VUONNA 2019

Jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Ylikärppä Kauko, pj	Toivanen Joonas, 15.9.19 saakka Venäläinen Matti, 24.9.19 alkaen
Mykkänen Timo, vpj	Syri Sami
Hiltunen Päivi	Järvinen Sanna
Huttunen Anna	Salo Aleks
Kainulainen Henna	Snellman Taina
Kolehmainen Jani	Turunen Waltteri
Niskanen Tuula	Renvall Riitta
Pitkänen Eija	Suhonen Raija
Räsänen Reijo	Sorsa Veli-Pekka

SIVISTYSPALVELUT**Sitovuus: valtuusto, brutto**

Vastuuhenkilö: sivistysjohtaja Antti Jokikokko

Toiminta-ajatus

Sivistyspalvelut ovat yksi kunnan viidestä palvelualueesta. Palvelualue tuottaa kunnan sivistyspalvelut ja se sisältää seuraavat tulosalueet; *opetuspalvelut, varhaiskasvatuspalvelut, kansalaisopisto, kirjasto, liikuntapalvelut sekä nuoriso- ja kulttuuripalvelut.*

Sivistyspalvelujen tehtävänä on tukea lasten ja nuorten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista. Sivistyspalvelut tarjoavat kuntalaisille mahdollisuuden itsensä kehittämiseen ja virikkeelliseen vapaa- aikaan.

Sisältää valtuustoon sitovana seuraavat tulosalueet:

Tulosalue	Toimintamenot	Toimintatulot	Toimintakate
Opetuspalvelut	-28 302 416	1 247 163	-27 055 253
Varhaiskasvatuspalvelut	-17 568 182	1 649 056	-15 919 126
Kansalaisopisto	-1 034 201	193 030	-841 171
Kirjasto	-1 120 520	38 454	-1 082 066
Liikuntapalvelut	-1 462 679	60 385	-1 402 295
Nuoriso- ja kulttuuripalvelut	-987 111	78 579	-908 532
Sitovuustaso yhteensä	50 475 110	3 266 667	47 208 443

Toiminnalliset muutokset ja riskien toteutuminen

Sivistyspalveluille talousarviossa asetetut toiminnan muutokset toteutuvat pääosiltaan. Tällaisia toiminnan muutoksia olivat mm. tuntikehysleikkaukset, kunnallisen päivähoiton sopeuttaminen kasvavaan yksityiseen palveluntarjontaan sekä muut talouden tasapainottamiseksi tehtävät toimenpiteet. Väistötilojen lisääntyminen aiheuttaa sivistyspalveluissa merkittävää menolisäystä.

Talousarviossa tunnistetuista riskeistä toteutui osittain sisäilmaongelmien paheneminen ja erityistä tukea tarvitsevien lasten määrän lisääntyminen. Merkittävin toiminnallinen muutos, johon ei ollut varauduttu alkuperäisessä talousarviossa, oli neljännen S-luokan perustaminen Siilinlahden koululle syyslukukauden 2019 alussa. Luokan perustaminen johtuu erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden määrän kasvamisesta, koska Kuopion kaupunki ei enää ota erityiskouluunsa ulkopaikkakuntalaisia oppilaita. Varhaiskasvatuksessa erityistarpeisten lasten määrä oli arvoitua suurempi, näiden lasten avustajakuluja ei ollut huomioitu alkuperäisessä talousarviossa.

Sisäilmariskien osalta arvioitua vaikeampi tilanne on ollut Ahmon ja Kasurilan kouluissa. Ahmon koulun käyttöön jouduttiin hankkimaan neljäs väistötila. Tähän ei oltu varauduttu alkuperäisessä talousarviossa. Ahmon koulun uudet väistötilat valmistuivat joulukuussa 2019 ja ne otettiin käyttöön vuoden 2020 alussa.

Kasurilan koulun väistötilat otettiin käyttöön 1.1.2019. Näitä tiloja ei oltu alun perin mitoitettu koko koulun oppilasmäärälle, vaan sen hetkisen tilannearvion mukaan osa opetuksesta ajateltiin järjestettävän vanhoissa tiloissa. Talven 2019 aikana sisäilmaongelmat pahenivat niin, että lukuvuodesta 19–20 lähtien kaikkien koulun luokkien kotiluokka on väistötiloissa. Väistötiloissa ei ole kuitenkaan riittävää määrää luokkatiloja, jolloin on jouduttu käyttämään vanhaa koulurakennusta. Tämän lisäksi varsinaiseen koulurakennukseen jäi niiden aineiden opetus, jossa tarvitaan erityistiloja sekä kouluruokailu.

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet 2019

VALTUUSTON SITOVAT TAVOITTEET			
Suunnittelukauden tavoite 2019–2021	Tavoitetaso	Riskiarvio	TOTEUTUMINEN
Kasvu:			
Oikein mitoitettu kuntalaisten tarpeita vastaava palveluverkko	Palveluverkko vastaa väestöennusteita ja se on maakunnan tasolla vetovoimainen. Talousarviovuoden aikana laaditaan palveluverkkoselvitys, jossa tarkastellaan em. asioita.	Mikäli väestöennusteet eivät pidä paikkaansa, niin tämä voi johtaa palveluverkon yli- tai aliresurssointiin. Taloudellisten resursien niukkuus voi vaikeuttaa kuntalaisten tarpeita vastaavan palveluverkon ylläpitämistä.	Palveluverkkoselvitykset laadittiin tulosalueittain. Sivistyslautakunta on käsitellyt laaditut selvitykset syyskuun ja marraskuun kokouksissa. Palveluverkkoselvityksen perusteella voidaan todeta, että sivistyspalveluissa ei ole välitöntä tarvetta palveluverkon uudelleen tarkasteluun. Syntyvyyden aleneminen aiheuttaa kuitenkin jatkossa tarvetta tarkastella palveluverkkoa.
Hyvinvointi:			
Korkeatasoiset palvelut - Terveelliset ja tarkoituksenmukaiset tilat - Eriyisen tuen palvelut, ennalta ehkäisevät palvelut - Monipuoliset oppimisympäristöt - Virikkeellinen asuin- ja toimintaympäristö - Osaava ja motivoitunut henkilöstö	Kaikki yksiköt toimivat terveellisissä ja pysyvissä toimitiloissa viimeistään vuonna 2025	Resurssien niukkuus vaikeuttaa korkeatasoisten palveluiden tarjoamista	Uudet käyttöönotetut tilat: Kuuslahden koulu ja päiväkotit, Toivalan päiväkotit, Ahmon koulun neljäs väistötila, Siilinlahden Päivärinteen väistötilat, Kasurilan koulun väistötilat. Ahmon urheilukentän peruskorjaus valmistunut. Vuorelan koulun rakentaminen aloitettu. Siilinlahden koulun ja Ahmon koulukeskusten tarvesuunnittelu on käynnissä.
	Nykyisen oppimiskäsityksen mukaiset oppimisympäristöt kaikissa kouluissa ja varhaiskasvatuksessa		

VALTUUSTON SITOVAT TAVOITTEET			
<i>Suunnittelukauden tavoite 2019–2021</i>	<i>Tavoitetaso</i>	<i>Riskiarvio</i>	<i>TOTEUTUMINEN</i>
			Kalustamisessa on huomioitu mahdollisuuksien mukaan olemassa oleva kalusto.
	Henkilöstön työtyytyväisyys suurempi kuin kunnassa keskimäärin	Sisäilmaongelmat voivat näkyä sairauspoissaolojen lisääntymisenä. Toteutettavat säästötoimenpiteet voivat heijastua negatiivisesti työtyytyväisyyteen	Koko kuntaa koskevaa mittautusta ei ole tehty. Väistötiloilla on ollut todettavissa positiivinen vaikutus sairaslomien vähentymisenä.
Talous:			
Taloudellinen palvelurakenne ja toimintatavat	Toiminta on Pohjois-Savon mittakaavassa kustannustehokasta	Väistötilat aiheuttavat ylimääräisiä kustannuksia, mikä vaikuttaa kustannustehokkuuteen	Kustannustehokkuutta on arvioitu kunkin tulosalueen kohdalla.
Tilojen käytön tehostaminen			

Talousarvion toteutuminen

Sivistyspalveluissa toimintatuotot ylittävät talousarvion noin 239 000 eurolla. Tuottojen ylittyminen johtui seuraavista syistä: varhaiskasvatuksessa asiakasmaksuja kertyi arvioitua enemmän, perusopetuksessa kotikuntakorvauksia kertyi arvioitua enemmän sekä koko palvelualueella oli hankkeita enemmän kuin oli arvioitu.

Henkilöstökulut alittavat talousarvion, mikä johtuu arvioitua pienemmistä palkan sivukuluista. Palveluiden ostot ylittävät talousarvion noin 335 000 eurolla. Ylitystä tapahtuu sekä ulkoisissa, että sisäisissä palveluiden ostoissa. Sisäisissä palveluiden ostoissa merkittävin ylitys tapahtui ruokapalvelumenoissa. Ulkoisissa palveluiden ostoissa merkittävin ylitys tapahtui kotikuntakorvauksissa (asiakaspalveluiden ostot). Muiden palveluiden ostoissa ylitystä oli mm. koulukuljetuksissa ja kunnossapitopalveluissa. Tarvikkeiden ostot, avustukset ja vuokrat alittavat talousarvion. Ostojen osalta alitus johtui mm. arvioitua pienemmästä sähkön kulutuksesta (lämmän syksy) sekä kalustohankintojen siirtämisestä. Rakennusten vuokrien alittuminen johtui siitä, että osa väistötiloista voitiin ottaa käyttöön arvioitua myöhemmin.

Kokonaisuudessaan toimintakulut alittavat talousarvion 574 000 eurolla. Kunkin tulosalueen kohdalla on selvitetty yksityiskohtaisemmin talousarvion toteutumista suhteessa muutostalousarvioon.

Tulot

• Ulkoiset myyntituotot	+ 84 400 €
• Maksutuotot.....	+ 43 000 €
• Avustukset.....	+ 98 000 €

Menot

• Henkilöstökulut.....	- 83 000 €
• Sisäiset palveluiden ostot	+ 123 000 €
• Asiakaspalveluiden ostot	+ 128 000 €
• Muut palvelut.....	+ 84 000 €
• Sähkö	- 53 000 €
• Rakennusten ja huoneistojen vuokrat.....	- 107 000 €
• Laitteiden vuokrat.....	- 82 000 €

SIVISTYSPALVELUT	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
Myyntituotot	925 835	90 000	1 015 835	1 100 266	84 431
<i>Sisäisten palvelujen myynti</i>	<i>33 000</i>	<i>0</i>	<i>33 000</i>	41 152	8 152
Maksutuotot	1 586 200	95 000	1 681 200	1 724 171	42 971
Tuet ja avustukset	241 346	35 000	276 346	374 547	98 201
Vuokratuotot	19 100	0	19 100	13 898	-5 202
Muut toimintatuotot	2 050	0	2 050	12 633	10 583
TOIMINTATUOTOT	2 807 531	220 000	3 027 531	3 266 667	239 136
Henkilöstökulut	-27 407 418	-346 640	-27 754 058	-27 671 427	82 631
Palvelujen ostot	-2 469 301	-37 000	-2 506 301	-2 718 440	-212 139
<i>Sisäiset palvelujen ostot</i>	<i>-5 278 988</i>	<i>0</i>	<i>-5 278 988</i>	-5 401 987	-122 999
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 238 800	0	-1 238 800	-1 151 877	86 923
<i>Sisäiset aineet, tarv. ja tavarat</i>	<i>-23 894</i>	<i>0</i>	<i>-23 894</i>	-26 812	-2 918
Avustukset	-2 522 300	92 000	-2 430 300	-2 369 273	61 027
Vuokrat	-3 826 433	-230 000	-4 056 433	-3 958 466	97 967
<i>Sisäiset vuokrat</i>	<i>-7 734 908</i>	<i>0</i>	<i>-7 734 908</i>	-7 122 783	612 125
Muut toimintakulut	-25 213	0	-25 213	-54 044	-28 831
TOIMINTAKULUT	-50 527 255	-521 640	-51 048 895	-50 475 110	573 785
TOIMINTAKATE	-47 719 724	-301 640	-48 021 364	-47 208 443	812 921
Poistot	-885 288	0	-885 288	-885 802	-514
Vyörytystulot	0	0	0	270 216	270 216
Vyörytysmenot	0	0	0	-270 216	-270 216

Opetuspalvelut

Sitovuus: sivistyslautakunta, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilö: sivistysjohtaja Antti Jokikokko

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Opetuspalveluille talousarviossa asetetut toiminnan muutokset toteutettiin talousarviovuoden aikana. Tällaisia toiminnan muutoksia olivat mm. tuntikehysleikkaukset, IP-toiminnan maksujen korottaminen ja koulujen johtokuntien lakkauttaminen. Talouden näkökulmasta merkittävään haasteeseen ovat aiheuttaneet väistötilat, joita on otettu käyttöön vuoden 2019 aikana. Opetuspalveluiden kustannukset ovat kasvaneet merkittävästi tästä johtuen.

Merkittävin toiminnallinen muutos, johon ei oltu varauduttu talousarviossa, oli neljännen S-luokan perustaminen Siilinlahden koululle syyslukukauden 2019 alussa. Luokan perustaminen johtui erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden määrän kasvamisesta, koska Kuopion kaupunki ei enää ota erityiskouluunsa ulkopuolisia oppilaita. Perusopetusasetuksessa on säädetty maksimikoot luokille, joissa on pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaita. Ilman uutta S-luokkaa oltaisiin ylitetty asetuksen mukaiset maksimikoot.

Sisäilmariskien osalta arvioitua vaikeampi tilanne on ollut Ahmon ja Kasurilan kouluissa. Ahmon koulua varten hankittiin vuoden 2019 aikana uusi väistötila, johon ei oltu varauduttu talousarviossa. Uusi väistötila otettiin käyttöön vuoden 2020 alussa. Kasurilan koululle on hankittu väistötiloja, jotka otettiin käyttöön 1.1.2019. Näitä tiloja ei ole mitoitettu koko koulun oppilasmäärälle, vaan sen hetkisen tilanearvion mukaan osa opetuksesta ajateltiin järjestettävän vanhoissa tiloissa. Talven 2019 aikana sisäilmaongelmat pahenivat niin, että lukuvuodesta 19–20 lähtien kaikkien koulun luokkien kotiluokka on väistötiloissa. Väistötiloissa ei ole kuitenkaan riittävää määrää luokkatiloja, jolloin on jouduttu käyttämään vanhaa koulurakennusta. Tämän lisäksi varsinaiseen koulurakennukseen jäi niiden aineiden opetus, jossa tarvitaan erityistiloja sekä kouluruokailu.

Perusopetuksen oppilasmäärä kääntyi syksyllä 2019 lievään laskuun. Oppilasmäärän väheneminen johtui muuttoliikkeestä. Vähenemä kohdistui nimenomaisesti perusopetuksessa jo oleviin oppilaisiin. Perusopetuksen aloitti syksyllä 2019 325 oppilasta, kun perusopetuksensa päättäneitä oli keväällä 2019 304 oppilasta. Oppilasmäärien kehitys on ollut kouluittain epätasaista. Oppilasmäärä on laskenut ennen kaikkea Ahmon, Siilinlahden ja Vuorelan kouluissa. Muissa kouluissa oppilasmäärä on pysynyt ennallaan tai kasvanut. Perusopetusryhmien lukumäärään oppilasmäärän muuttumisella ei ole ollut vaikutusta. Lukion opiskelijamäärä on kasvanut.

Koulukiusaamisen ehkäiseminen on ollut valtuustotavoitteen mukaisesti kaikilla kouluilla yksi toiminnan painopiste. Kevään 2019 kouluterveyskyselyn tulosten perusteella koulukiusaaminen on vähentynyt perusopetuksessa vuodesta 2017, jolloin tehtiin edellinen kouluterveyskysely.

Opetuksen kehittämiseen tähtäävä työtä on tehty perusopetuksessa useiden eri hankkeiden puitteissa. Kaikki koulut ovat mukana Opetushallituksen rahoittamassa Tutor-opettaja hankkeessa, jonka puitteissa kehitetään uudenlaista opettajuutta ja lisätään opettajien digitaalisia valmiuksia. Yhteisten hankkeiden lisäksi kouluilla on ollut omia hankkeita, joihin on saatu ulkopuolista rahoitusta (esimerkiksi kansainväli-syyshankkeet, lukion liikkuva opiskelu).

Uusi opetussuunnitelma on otettu käyttöön vuosiluokittain porrastaen 2016–2019 ja se on nyt käytössä kaikilla vuosiluokilla. Perusopetuksessa on lainsäädännöllä varhaistettu vieraan kielen opiskelun aloittamista. Siilinjärvellä on kaikilla kouluilla aloitettu englannin kielen opetus jo ensimmäisellä vuosiluokalla syksystä 2019 lähtien.

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet 2019

SIVISTYSLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
Tavoitteet 2019–2021	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso	TOTEUTUMINEN
Oikein mitoitettu ja alueellisesti kattava kouluverkko	Kouluverkkotarkastelu	Kouluverkkoselvitys laadittu vuoden 2019 aikana. Kouluverkko ja koulujen koko vastaavat oppilasennusteita. Kouluverkkoselvityksessä huomioidaan tarvittavat korjaukset/laajennukset. Opetuksen saavutettavuus on vähintään samaa tasoa kuin Pohjois-Savossa keskimäärin.	Sivistyslautakunta on käsitellyt kouluverkkoselvityksen 17.9.2020. Kouluverkkoselvityksen perusteella Siilinjärvellä ei ole välitöntä tarvetta kouluverkkotarkastelulle. Mikäli oppilasmäärä laskee ennusteiden mukaisesti, tilannetta tulee tarkastella uudelleen. Opetuksen saavutettavuus (alle 5 km:n etäisyys koulusta) on Siilinjärvellä alakouluissa 89 % ja yläkouluissa 71 % koululaisista. Vastaavat luvut Pohjois-Savossa ovat 86 % ja 70 %.
Oppilaiden terveen kasvun ja hyvän oppimisen mahdollistaminen mm. oppimisympäristöjä kehittämällä	Ajanmukaisten oppimisympäristöjen rakentaminen väistötiloihin ja uusiin tiloihin	Opetussuunnitelman mukaiset oppimisympäristöt, jotka tukevat toiminnallisuutta ja yhteistyötä	1.1.2019 on otettu käyttöön Siilinlahden koulun Saharan väistötila ja Kasurilan koulun väistötila, jotka on kalustettu tässä yhteydessä. Elokuussa 2019 on kalustettu Kuuslahden koulu, Toivalan koulun uudet luokat sekä Siilinlahden koulun Päivärinteen väistötila. Joulukuussa 2019 on kalustettu Ahmon koulun neljäs väistötila. Kalustamisessa on hyödynnetty mahdollisuuksien mukaan vanhoja kalusteita. Kalustamisessa on huomioitu nykykäsityksen mukaiset oppimisympäristöt. Kaikissa kouluissa on otettu käyttöön O365 Education tai G Suite for Education oppimisympäristö.

SIVISTYSLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

<i>Tavoitteet 2019–2021</i>	<i>Toimenpiteet 2019</i>	<i>Tavoitetaso</i>	<i>TOTEUTUMINEN</i>
	Koulukiusaamiseen puuttumisen tehostaminen	Turvallinen ja terveyttä edistävä koulupäivä. Koulukiusaaminen vähenee ja siihen puuttuminen tehostuu	Koulukiusaamiseen puuttumiseen on kiinnitetty kouluilla erityistä huomiota lukuvuoden aikana. Asiaa on käsitelty koulujen lisäksi rehtorikokouksissa, kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmässä, lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa laativassa työryhmässä sekä kunnan yhteisessä oppilashuollon ohjausryhmässä. Kevään 2019 kouluterveyskyselyn tulosten perusteella kiusaaminen on vähentynyt perusopetuksessa. Lukiossa kiusaaminen on yleistynyt.
	Koulujen kerhotoiminnan jatkaminen	Oppilaille tarjotaan monipuolista kerhotoimintaa	Kerhoja järjestetään OPH:n avustuksen turvin kaikilla kouluilla.
<i>Terveellinen kouluverkko</i>	Kuuslahden koulu valmistuu ja Vuorelan koulun rakentaminen alkaa v. 2019. Ahmon koulukeskuksen korjauksen suunnittelu valmis v. 2019. Siilinlahden koulun korjauksen suunnittelu aloitettu.	Koulujen remontit etenevät suunnitellusti	Kuuslahden koulu on otettu käyttöön 1.8.2019. Vuorelan koulun rakentaminen on alkanut kesällä 2019. Ahmon koulukeskuksen ja Siilinlahden koulun tarve / hankesuunnittelu on käynnissä. Ahmon koulukeskuksen tarvesuunnitelma on käsitelty sivistyslautakunnassa marraskuussa 2019.
<i>Henkilöstön työhyvinvoinnin parantaminen</i>	Yhdessä työhyvinvointia -hankkeen toteuttaminen kolmella koululla	Hankkeen tulokset levietty muihin yksiköihin. Työhyvinvointi korkeampi kuin kunnassa keskimäärin	Hanke on käynnistynyt kolmella koululla. Koulut ovat saaneet hankkeen puitteissa mm. koulutusta haluamistaan työhyvinvointiin vaikuttavista teemoista.
<i>Taloudellinen palvelurakenne ja toimintatavat</i>	Kustannustehokas toiminta, talousarviossa esitettyjen säästötoimenpiteiden toteuttaminen	Perusopetus järjestetään Pohjois-Savon mittakaavassa kustannustehokkaasti	Talousarviossa esitetyt säästötoimenpiteet on laitettu täytäntöön. Uudet väistötilat lisäävät merkittävästi opetuspalveluiden kustannuksia.

<i>Tavoitteet 2019-2021</i>	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso	<p>TOTEUTUMINEN</p> <p>Opetushallituksen viimeisimmän tilaston vuodelta 2018 mukaan perusopetuksen kokonaiskustannukset Pohjois-Savossa olivat 9 079 € / oppilas ja opetuksen kustannukset 4 934 €/oppilas. Vastaavat kustannukset Siilinjärvellä olivat 7 866 €/oppilas ja 4 665 €/oppilas. Kuopiossa kustannukset olivat 8 979 €/oppilas ja 4 645 €/oppilas.</p> <p>Lukion osalta kustannukset olivat Siilinjärvellä 6 279 €/opiskelija ja Pohjois-Savossa keskimäärin 7 551 €/opiskelija.</p> <p>Kuntamaisemavertailun perusteella perusopetus on toteutettu tehokkaammin kuin vertailuaineistossa keskimäärin. Lukiopalvelut on toteutettu vertailuaineistossa tehokkaimmin.</p>
-----------------------------	-------------------	-------------	---

Informatiiviset tunnusluvut

Valtuuston hyväksymät tavoitteet	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Opettajien lukumäärä	219	219	219
Kustannukset euroa / oppilas			
- peruskoulu	5 665	6 401*	6 718*
- lukio	4 580	4 812*	4 895*
Täydennyskoulutuspäivät / henkilö	2	2	2
Sairauspoissaolopäivät / henkilö	8	-	9
Opetustunnit peruskoulussa	182 084	178 020	181 035
Opetustunnit lukiossa	13 073	13 631	12 454
Peruskoulun päättäneet	303	310	304
Lukion päättäneet	100	88	90
Lautakunnan hyväksymät tavoitteet			
Oppilaita peruskoulussa, joista vieraskuntalaisia	2 773 99	2 783 79	2 755 96
Opiskelijoita lukiossa, joista vieraskuntalaisia	312 71	310 72	319 71
Kuljetusoppilaat	631	631	648
Peruskoulun tuntikehys / oppilas	1,75	1,74	1,76
Lukion tuntikehys/opiskelija	1,38	1,41	1,38

* Ei sisällä sisäisiä eriä.

Talousarvion toteutuminen

Toimintatuottoja kertyi noin 160 000 € enemmän kuin talousarviossa oli ennakoitu. Arvioitua suurempi kertymä johtui kotikuntakorvauksista ja hankkeisiin myönnetystä avustuksista. Kotikuntakorvauksia kuntaa saa muista kunnista tulleista oppilaista ja vastaavasti kunta joutuu maksamaan muille kunnille kotikuntakorvausta, mikäli oppilas opiskelee vieraassa kunnassa. Vierasmaikkakuntalaisia on ollut Siilinjärvellä perusopetuksessa arvioitua enemmän.

Henkilöstökulut alittivat talousarvion, mikä johtui henkilösivukulujen alittumisesta ja sairausvakuutuskorvausten ylittymisestä. Palkkakulut ylittivät talousarvion 132 000 €, jolloin kokonaisuudessaan henkilöstökulujen alitus on 66 500 €. Palkkakulujen ylitys johtui sijaiskustannuksista ja jaksotetuista palkoista. Palveluiden ostossa ylitystä on noin 190 000 euroa. Merkittävimmät ylitykset kohdistuvat kotikuntakorvauksiin ja muihin asiakaspalveluiden ostoihin muilta koulutuksenjärjestäjiltä, koulukuljetuksiin (kuljetusoppilaiden määrä kasvanut), hankkeiden matkustuspalveluihin sekä sisäisiin ruokapalvelumenoihin. Lämpimästä syksystä johtuen viipaleiden lämmityskustannukset (sähkö) olivat arvioitua edullisemmat.

Ulkoiset vuokrat alittivat talousarvion yhteensä 153 000 eurolla ja sisäiset vuokrat 523 000 eurolla.

Tulot

- Kotikuntakorvaukset..... + 52 000 €
- Avustukset..... + 84 000 €

Menot

- Palkat..... + 132 000 €
- Henkilöstökorvaukset ..... + 75 000 €
- Henkilösivukulut..... - 123 000 €
- Asiakaspalveluiden ostot ..... + 66 000 €
- Koulukuljetukset..... + 32 000 €
- Matkustuspalvelut ..... + 22 000 €
- Sisäinen ruokapalvelu..... + 68 000 €
- Sähkö ..... - 60 000 €
- Ulkoiset vuokrat..... - 153 000 €
- Sisäiset vuokrat..... - 523 000 €

Opetuspalvelut	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT	1 013 364	75 000	1 088 364	1 247 163	158 799
TOIMINTAKULUT	-28 546 281	-365 097	-28 911 378	-28 302 416	608 962
TOIMINTAKATE	-27 532 917	-290 097	-27 823 014	-27 055 253	767 761

Varhaiskasvatuspalvelut

Sitovuus: sivistyslautakunta, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilö: varhaiskasvatusjohtaja Sinikka Hyvärinen

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Tilanne varhaiskasvatuksen hakija- ja paikkamäärän suhteen on ollut vuonna 2019 kohtuullisessa tasapainossa. Kaikille lapsille on saatu järjestettyä varhaiskasvatuspaikka lakisääteisessä aikataulussa, vaikkakaan ei aina perheen toivomasta varhaiskasvatuspaikasta.

Elokuussa 2019 Kuuslahdessa ja Toivalan Pajapolulla avattiin uudet kunnalliset päiväkodit ja Leppäkaarteessa uusi yksityinen päiväkotikoti. Kunnanpaikan tiloissa toiminut yksityinen päiväkotikoti lopetti toimintansa kesällä 2019.

Toiminnan painopisteenä on ollut kunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti osallisuus ja liikunta. Varhaiskasvatus on saanut hankerahoitusta arjen liikunnan lisäämiseen. Henkilöstölle on järjestetty koulutuksia osallisuudesta, pedagogisesta dokumentoinnista ja liikunnasta.

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet 2019

SIVISTYSLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
Tavoitteet 2019–2021	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso	TOTEUTUMINEN
Riittävä ja monipuolinen palveluntarjonta	Päiväkotien ryhmiä muunnellaan tarpeen mukaan. Tarjonta suhteutetaan kysyntään.	Vähintään 40 %:n vastausten keskiarvo on 4 koskien palvelujen monipuolisuutta ja järjestämistä	Asiakaspalautteen vastausten keskiarvo 3,26 (paras 4).
Houkuttelevat ja laadukkaat varhaiskasvatuspalvelut	Perheille tarjotaan erilaisia varhaiskasvatuksen vaihtoehtoja ja avointa varhaiskasvatuspalvelua sekä erilaisia subjektiivisen varhaiskasvatuksen vaihtoehtoja	Vähintään 76 % 1–6 vuotiaista osallistuu varhaiskasvatukseen	Osallistumisprosentti 82,66 %.
	Toimintaympäristöön (ml. henkilöstön palveluhenkisyys) kiinnitetään erityistä huomiota	Vähintään 40 %:n vastausten keskiarvo on 4 koskien toimintaympäristön laatua	Asiakaspalautteen vastausten keskiarvo 3,58 (paras 4).
Pätevä, motivoitunut ja osaava henkilökunta	Koulutukset ajankohtaisista asioista	Kokonaisarvosana vähintään 3	Koulutuksia on järjestetty 3 koko henkilöstölle (kaksi lauantaita ja yksi iltakoulutus). Lisäksi on käyty Avin järjestämissä arviointi- ja lakikoulutuksissa. Iloa liikkumiseen -hankkeessa on järjestetty kaikille päiväkotiryhmille ja perhepäivähoidtajille kaksi koulutusta (3h/kerta).
	Kehittämispäivät yksiköittäin	Vähintään kaksi kertaa (päivä/iltapäivä/ilta)/vuosi	Kehittämispäiviä on ollut 2 pv/päiväkotikoti ja perhepäivähoidossa 2 iltatilaisuutta.
	Kelpoisen henkilöstön palkkaaminen	100 % vakansseista täytetty kelpoisilla henkilöillä	Ei kelpoisia: 1 vakant lastenhoitaja, 2 vakant opettajaa ja 1 vakant erityisopettaja.

SIVISTYSLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Tavoitteet 2019–2021	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso	TOTEUTUMINEN
Taloudellinen palvelurakenne	Suunnitellaan palveluja ennakkoon ja tarkemmin; palveluprosessien kuvaus	Käyttöasteen keskiarvo vähintään 80 % ja täyttöasteen 95 %	Käyttöaste 85,13 % Täyttöaste 94,18 %.
	Kartoitetaan erilaisia vaihtoehtoja tuottaa palveluja	Kunnallinen 75 % / yksityinen 25 %	Kunnallinen 89,78 %, Yksityinen 10,22 %.
	Laaditaan varhaiskasvatuksen palveluverkkosuunnitelma		Palveluverkkosuunnitelma on laadittu ja käsitelty sivistyslautakunnassa.
	Varhaiskasvatus on Pohjois-Savon mittakaavassa kustannustehokasta	Hinnaltaan keskiarvolla oleva palvelu	Viimeisimmän vuoden 2018 tilaston mukaan Pohjois-Savossa varhaiskasvatuksen kustannukset ovat olleet 10 175 €/0-5 v lapsi ja Siilinjärvellä 9 276 €/0-5 v lapsi.

Informatiiviset tunnusluvut

Lautakunnan hyväksymät tavoitteet	TP 2018	TA 2019	TP 2019
1–6-vuotiaiden määrä	1 661	1 756	1 609
Lapsia % varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa	78,81	75	82
Lapsia kunnallisissa päiväkodeissa	1 100	1 020	1 055
Lapsia kunnallisessa perhepäivähoidossa	97	90	84
Lapsia yksityisessä varhaiskasvatuksessa	112	210	156
Lapsia esiopetuksessa (sis. päiväk. lapsimäärään)	328	313	311
Lapsia vuorohoidossa (sis. päiväk. lapsimäärään)	64	50	62
Lapsia avoimessa päiväkodissa keskimäärin/päivä	25	35	27
Lapsia leikkitoiminnassa keskimäärin/päivä	19	20	14
Päiväkotien täyttöaste % (keskiarvo vuodelta)	96	95	97

Talousarvion 2019 ja suunnitelmavuosien luvuissa käytetään samaa tilastointipäivää kuin perusopetuksessa.

Talousarvion toteutuminen

Muutettuun talousarvioon verrattuna tuloja kertyi hieman ennakoitua enemmän, mm. päivähoitomaksuja kertyi noin 50 000 € enemmän kuin oli arvioitu. Henkilöstökulut toteutuivat lähes muutetun talousarvion mukaisesti. Aineet, tavarat ja tarvikkeet sekä avustukset kotitalouksille alittuivat suhteessa muutettuun talousarvioon.

Tulot

- Toimintatuotot/ lisäys ..... + 86 171€

Menot

- Henkilöstökulut, alle muutetun talousarvion ..... - 22 744 €
- Aineet, tavarat ja tarvikkeet, alle muutetun talousarvion ..... - 42 995 €
- Avustukset kotitaloukset, alle muutetun talousarvion ..... - 37 457 €
- Muut toimintakulut, ylitys ..... + 3 888 €

Varhaiskasvatuspalvelut	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT	1 417 885	145 000	1 562 885	1 649 056	86 171
TOIMINTAKULUT	-17 414 485	-156 543	-17 571 028	-17 568 182	2 846
TOIMINTAKATE	-15 996 600	-11 543	-16 008 143	-15 919 126	89 017

Kansalaisopisto

Sitovuus: sivistyslautakunta, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilö: rehtori Anita Heino

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Kansalaisopisto aikaisti opetussuunnitelmaprosessia noin kuukaudella tarkoituksena yhteinen prosessi-aikataulu Kuopion kansalaisopiston kanssa. Ilmoittautumisen yhteismarkkinointi onnistuu nyt, kun ilmoittautuminen alkaa molemmissa opistoissa samana päivänä. Tämän odotetaan tuovan paremmin uusia opiskelijoita molempien opistoihin. Kurssien suunnittelussa on pyritty ottamaan myös nuoret entistä paremmin huomioon. Riskinä on se, ettei markkinointi tavoita edelleenkään riittävän hyvin kohderyhmiä, jolloin edelleen paljon kursseja peruuntuu ja kurssimaksutuloja jää saamatta.

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet 2019

SIVISTYSLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
Tavoitteet 2019–2021	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso	Toteutuminen
Oikein mitoitettu kunta-laisten tarpeita vastaava palveluverkko	1. Nuorille suunnatut kurssit 2. Järjestöille suunnattu tietotekniikan opetus-hanke	1. 5 % 15–19-vuotiaita 2. 90 henkilöä	1. Uudet kurssit eivät tavoittaneet kovin hyvin nuoria. 15-19-vuotiaiden osuus jäi 3,6 %:iin. 2. Osallistuneita v. 2019 n. 130 henkeä.
Terveelliset ja tarkoituksenmukaiset tilat	Ryhmien pääsy terveellisiin tiloihin	Tavoitteena nolla	4 tilaa 29:sta eivät ole sisäilmaltaan kunnossa. 17 % kursseista kokoontuu näissä neljässä tilassa.
Osaava ja motivoitunut henkilöstö	Erasmus-hankkeet ja kouluttautuminen	Ka. 4 asteikolla 1-5 8 henkilöä	Osallistujia oli 10. Yleisarvio hankkeen onnistumisesta oli 4,8.
Taloudellinen palvelurakenne ja toimintatavat	1. Tilojen tehokas käyttö 2. Kustannustehokkuus	1. Yhteiskäyttötilojen määrä vähintään 20 2. Kustannuksiltaan kohtuullinen toimija Pohjois-Savossa	1. 24 yhteiskäytössä olevaa tilaa. 2. OPH:n 2018 tilaston mukaan kansalaisopiston kulut tuntia kohden ilman tilavuokria olivat Varkaudessa 102,59 €, Kuopiossa 100,62 €, Siilinjärvellä 86,63 € ja Lapinlahdella 65,99 €.

Informatiiviset tunnusluvut

Lautakunnan hyväksymät tavoitteet	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Opiskelijoiden osuus toimialueen asukkaista (%)	12,8	14	13,3
Yli 60-vuotiaiden osuus opiskelijoista (%)	26,6	28	30
Alle 20-vuotiaiden osuus opiskelijoista (%)	25,2	27	24
Uusien opiskelijoiden määrä	582	500	Tietoa ei enää saatavissa
Opiskelijapalautteen keskiarvo (1-5)	-	4,3	4,6
Brutto-opiskelijamäärä	5 215	5 200	5 536
Netto-opiskelijamäärä	2 783	2 700	2 849
Henkilöstön täydennyskoulutuspäivien määrä	128	50	85
Kurssimäärä	397	370	431
Opetustuntimäärä	8 822	8 710	9 149
- josta normaaliopetuksen tunnit	6 281	6 400	6 378
- josta taiteen perusopetuksen tunnit	1 462	1 350	1 494
- josta omakustanneopetuksen tunnit	1 014	1 110	816
- josta myyntipalvelun tunnit	65	140	461
Toimipaikkojen määrä	34	30	29

Talousarvion toteutuminen

Tilinpäätös näyttää kansalaisopiston osalta nettoylitystä 27 908 €. Suurin osa ylityksestä selittyy sisäisten kulujen nousulla

Toimintatuotot

Ulkoiset toimintatuotot alittuivat 4 235 euroa lähinnä omakustannekurssien kurssimaksukertymän alittumisen takia. Kurssien ja niille osallistujien määrät eivät yltäneet vuoden 2018 tasolle.

Toimintakulut

Ulkoiset toimintakulut ylittyivät 5 419 euroa. Ylityksen aiheutti pääosin laite- ja tilavuokrien budjetoitua suuremmat kustannukset, mikä oli jo ennustettu estimaatissa.

Sisäiset toimintakulut ylittyivät 15 702 euroa. Ylitys on pääosin sisäisiä vuokria.

Kansalaisopisto	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT	197 100	0	197 100	193 030	-4 070
TOIMINTAKULUT	-1 010 363	0	-1 010 363	-1 034 201	-23 838
TOIMINTAKATE	-813 263	0	-813 263	-841 171	-27 908

Kirjastopalvelut

Sitovuus: sivistyslautakunta, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilö: kirjastotoimenjohtaja Jarkko Nevalainen

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Kirjastolaitoksen toiminnan keskeisenä painopisteenä ja tavoitteena on kunnioittaa ja edistää sivistyksellisiä, kielellisiä ja kulttuurisia oikeuksia. Edellisten lisäksi pysyvänä painopisteenä on edistää kunta-laisten osallisuutta, kannustaa oppimiseen, kehittämiseen ja aktiiviseen toimijuuteen.

Kirjastopalveluiden kehittämiseksi ja aukiolon laajentamiseksi aloitettiin pääkirjastolla omatoimisen asiain kokeilu vuonna 2018. Kirjasto on auennut tunteja aiemmin ja omatoimitunnin aikana asiakkaat voivat käyttää kirjastoa aamuisin klo 9-10 välillä automaatiota hyödyntäen. Kirjaston tiloja on ollut tällöin mahdollista käyttää myös esimerkiksi opiskeluun tai lehtien lukemiseen. Vuonna 2019 tehdyn asiakaskyselyn perusteella kokemukset omatoimitunnista ovat olleet positiivisia niin asiakkaiden kuin henkilökunnan näkökulmasta. Asiakkaiden omatoimisuutta lisätään jatkossa edelleen kirjastoaineiston varaamisessa ja lainaamisessa.

Kaikenikäisten kuntalaisten lukemisharrastusta ja osallisuutta tuettiin erilaisten ryhmäkokoontumisten, tapahtumien ja hankkeiden avulla. Erilaiset kirjallisuusryhmät ja kirjastossa järjestetyt tapahtumat kiinnostivat asiakkaita. Tämä näkyy osaltaan kirjaston kävijämäärien selvänä nousuna. Vuonna 2019 päättyneet lapsille ja nuorille sekä aikuisväestölle suunnatut hankkeet toteutuivat suunnitellusti ja niistä saatiin hyviä eväitä kirjaston toiminnan kehittämiseen.

Kirjaston toimintakulut kunnan asukasmäärään verrattuna ovat Siilinjärvellä muihin Pohjois-Savon suurimpiin kuntiin verrattuna alle keskitason. Vuonna 2019 tehdyn kuntamaisema selvityksen perusteella Siilinjärven kirjaston kirjastopalvelut ovat erittäin kustannustehokkaita.

Siilinjärven kirjastossa on vuonna 2019 aloitettu Finna-yhteistyön valmistelu Kansalliskirjaston kanssa. Finna on osa opetus- ja kulttuuriministeriön digitaalista hanketta. Finna on tiedonhakupalvelu, joka tarjoaa vapaan pääsyn suomalaisten arkistojen, kirjastojen ja museoiden digitaalisiin aineistoihin ja kokoelmaluetteloihin. Siilinjärvellä siirtymistä osaksi Finnaa on valmisteltu niin, että tuotantoon päästään helmikuun lopulla 2020.

Siilinjärven päiväkotia ja kouluja palvelevasta kirjastoautosta tehdyt lainaukset ovat nousseet muutamaan edelliseen vuoteen verrattuna selvästi. Myös sekä e-aineiston lainaus että asiakkaiden verkkoasiointi ovat edelleen kasvussa. Vuorelan kirjasto on toiminut väistötiloissa syksystä 2018 alkaen. Väistötilojen vaikutus näkyy Vuorelassa kirjastokäyntien ja aineiston lainausmäärien selvänä laskuna. Lainausmäärät ovat Vuorelassa laskeneet kahdessa vuodessa yli 20 000 lainalla. Viipaleeseen muuton jälkeen asiakkaita on siirtynyt käyttämään sekä pääkirjaston palveluja että myös naapurikunnan kirjastopalveluja. Vuorelan kirjaston osalta tavoitteena on tarjota mahdollisimman laadukkaat palvelut väistötiloista huolimatta. Vuorelan koulun yhteyteen valmistuvan uuden kirjaston suunnittelua on jatkettu vuoden 2019 aikana. Uusin tiloihin siirtyminen tapahtuu vuoden 2021 alussa.

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet 2019

SIVISTYSLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
Tavoitteet 2019–2021	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso	Toteutuminen
Monipuoliset ja kuntalaisten tarpeita vastaavat palvelut	Vuorelan kirjaston suunnittelu omatoimikirjasto ajatuksella	Toimivat omatoimiasiain palvelut	Vuorelan kirjaston suunnittelu on käynnissä.
Omatoimiasiain kehittäminen	Pääkirjaston omatoimiasiain kehittämien		Asiakaskyselyllä on selvitetty asiakkaiden kokemuksia ja toiveita omatoimiasiaista.
Uusien palvelumuotojen kehittäminen	Hankerahoituksella uusien toimintatapojen käynnistäminen	Kaksi hanketta käynnissä	Kahteen uuteen hankkeeseen saatiin rahoitus.

SIVISTYSLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

<i>Tavoitteet 2019–2021</i>	<i>Toimenpiteet 2019</i>	<i>Tavoitetaso</i>	<i>Toteutuminen</i>
Taloudellinen palvelurakenne ja toimintatavat	Kustannustehokkuus palvelutaso huomioiden. Henkilöstömenojen säästöjen toteutus oppisopimuksen kautta.	Hinnaltaan keskitasoa olevat palvelut	Kuntamaisema selvitys on tehty. Selvityksen perusteella kirjastopalvelut on toteutettu erittäin kustannustehokkaasti. Yksi henkilö ollut oppisopimuksessa vuonna 2019.

Informatiiviset tunnusluvut

Valtuuston hyväksymät tavoitteet	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Kokonaislainaus / vuosi	390 021	410 000	388 088
Kirjastokäynnit / vuosi	217 223	235 000	225 712
Kirjastoaineistoa / asukas	6,56	7,5	6,68
Lainat / asukas	18,0	18	18,11
Verkkopalvelun käyttökerrat	124 854	110 000	132 588
Lautakunnan hyväksymät tavoitteet			
Kirjastonkäytön opetus ja kirjavinkkaus/järjestyskerrat	75	75	83
Osallistuneet oppilaat	1 625	1 300	1 810

Talousarvion toteutuminen

Talouden toteuma on muutetun talousarvion mukainen. Toimintakate alitti muutetun talousarvion noin 7 000 eurolla

Tulot

- Kuntoutustuki (oppisopimus)..... + 7 763 €

Kirjasto	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT	41 000	0	41 000	38 454	-2 546
TOIMINTAKULUT	-1 130 041	0	-1 130 041	-1 120 520	9 521
TOIMINTAKATE	-1 089 041	0	-1 089 041	-1 082 066	6 975

Liikuntapalvelut

Sitovuus: sivistyslautakunta, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilö: liikuntatoimenjohtaja Timo Hyötyläinen

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Liikuntatoimen tehtävänä on edistää liikuntaa kaikilla osa-alueilla, korostaen väestön terveyttä, hyvinvointia sekä lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä liikunnan avulla luomalla edellytyksiä omatoimiselle liikunnan harrastamiselle ja monipuoliselle järjestötoiminnalle.

Ohjaustoiminnan painopiste on erityisryhmien liikunnassa ja eri ikäryhmien matalankynnyksen ryhmätöiminnassa. Voimaa vanhuuteen ja llo kasvaa liikkuen hanketoiminnan myötä ikäihmisten ja varhaiskasvatuksen parissa tehtävään liikuntatoimintaan on saatu lisäresursseja.

Koulujen ja päiväkotien väistötilarakentaminen on heikentänyt joidenkin alueiden ulkoliikuntamahdollisuuksia, samoin sisäilmaongelmat heijastuvat myös liikuntasalien käyttöön. Palloilulajien talviharjoittelumahdollisuuksia heikentää Ahmon salin käyttö ylioppilaskirjoituksissa sekä Yara-areenan käyttömahdollisuuksien epävarmuus. Ahmon urheilukentän käyttöönotto peruskorjauksen jälkeen paransi huomattavasti kesäajan harjoittelu- ja kilpailuolosuhteita.

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet 2019

SIVISTYSLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
Tavoitteet 2019–2021	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso	TOTEUTUMINEN
Riittävä ja monipuolinen liikuntapaikkaverkosto	Uuden lähiliikuntapaikan / liikuntaympäristön rakentaminen	Vähintään 1 hanke / vuosi	Ei lähiliikuntapaikkahankkeita. Ahmon urheilukenttä valmis.
Urheiluseurojen yhteistyöfoorumin aktiivinen toiminta	Tapaamisten lisääminen ja sisällön kehittäminen	Vähintään kolme tapaamista ja yksi toteutettu yhteistyömalli	4 tapaamista, perhe liikunta sunnuntai toiminta seurayhteistyöllä.
Taloudellinen palvelurakenne ja toimintatavat	Erilaisten toimintatapojen kehittäminen kunnossapidossa ja ohjaustoiminnassa, palvelutason ylläpito uusien ratkaisujen myötä	Viidellä lähiökentällä talkooapurit Uusia vertaisohjaajia koulutetaan 8–10	Talkoojääditys toteutui kahdeksalla kentällä. Vertaisohjaajia koulutettu 13. Ulkoiluystäviä koulutettu 35.
	Kustannustehokkuus palvelutaso huomioiden	Hinnaltaan keskitasoa olevat palvelut	Kuntamaisemaselvitys toteutettu.

Informatiiviset tunnusluvut

Valtuuston hyväksymät tavoitteet	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Toteutuneet lähiliikuntapaikat	0	1	0
Erityisliikunnan tilaisuudet	744	650	738
Lautakunnan hyväksymät tavoitteet			
Tilaisuudet	980	850	944
Osanottajia*	16 883	15 000	18 358

*Osanottajien määrästä jätetty pois Uimalan tuetut käyntikerrat

Talousarvion toteutuminen

Toimintatuottojen ylitys johtuu koululaisuintien ennakoitua suuremmasta tuloutuksesta sekä Patakukkula – Käärmelahti reitistöhankeen avustuksesta. Henkilöstökulujen ylitys selittyy pääosin yhdestä tehtäväkohtaisen palkan korjauksesta (kertaluontoinen maksu). Muilta osin ylitys johtuu liikuntapaikkojen kunnossapitomäärärahan ylityksestä, kohonneista sähkökuluista sekä Patakukkula – Käärmelahti reitistöhankeen kuluista.

Tulot

- Ulkoilureitistön esiselvityshankkeen avustus (Leader hanke) ..... + 7 894 €
- Koululaisuintien tuloutus ..... + 7 987 €

Menot

- Ulkoilureitistön esiselvityshanke (Leader hanke)..... + 8 771 €
- Henkilöstökulut..... + 14 844 €
- Palveluiden ostot (liikuntapaikkojen kunnossapito) ..... + 21 758 €
- Sähkönkulutus..... + 7 694 €

Liikuntapalvelut	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT	45 682	0	45 682	60 385	14 703
TOIMINTAKULUT	-1 422 009	0	-1 422 009	-1 462 679	-40 670
TOIMINTAKATE	-1 376 327	0	-1 376 327	-1 402 295	-25 968

Nuoriso- ja kulttuuripalvelut

Sitovuus: sivistyslautakunta, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilö: nuoriso- ja kulttuuritoimenjohtaja Tuula Pärnänen

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Nuoriso- ja kulttuuritoimen tehtävänä on edistää nuoriso- ja kulttuuritoimen palveluja, kuntalaisten hyvinvointia ja osallisuutta sekä säilyttää kunnan kulttuuriperintöä ja vahvistaa paikallista identiteettiä. Nuoriso- ja kulttuuritoimi koordinoi ja tuottaa yhteistyössä kolmannen sektorin ja kunnan eri toimijoiden kanssa edellytyksiä kuntalaisten omaehtoiselle toiminnalle ja monipuoliselle järjestötoiminnalle.

Vuosi 2019 eteni suunnitellusti ja uudet terveet nuorisotilat saivat kiitosta kirkonkylällä sekä Vuorelassa. Uusia palvelumuotoja kehitettiin entistä asiakaslähtöisemmiksi lisäämällä nuorisotoimessa mm. viikonloppun aukioloaikoja, koulunuorisotyötä, kesätöiden ohjausta ja K-16 kahvilatoimintaa. Kulttuuritoimessa järjestettiin lasten ja nuorten Mitä tehtäs? –viikko, joka tarjosi järjestötoimijoille harrastustoimintojensa esitelymahdollisuuden ja kuntalaisille aktiivisen uuden toimintaviikon. Monialainen yhteistyö nuoriso- ja kulttuuritoimen järjestökentän, toimijafoorumin kanssa syveni haettujen hankerahoitusten, uusien toimintamuotojen ja yhteistyössä tapahtumatuotannon kasvun kautta.

Loppuvuodesta kuntatalouden haasteet heijastuivat voimakkaasti säästötoimenpiteiden suunnittelussa ja käydyssä arvokeskustelussa. Harjamäen Sairaalamuseon toimintaraha, Konservatorion avustusosuus sekä pieni osa yhdistysten avustus palautettiin budjettiin, mutta yleisavustukset sekä tapahtumatuotantoon suunnattuja rahoja vähennettiin.

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet 2019

SIVISTYSLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
Tavoitteet 2019–2021	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso	Toteutuminen
Monipuoliset lasten ja nuorten tarpeita vastaavat palvelut kustannustehokkaasti tuotettuna	Nuorisotilojen käyttöasteen lisääminen ja toimintojen asiakaslähtöisyys	Tarjottujen palvelujen ja asiakkaiden oikea-aikainen kohtaaminen	Vuorelan sekä kirkonkylän nuorisotalojen kävijämäärät ovat vakiintuneet (50–65 hlö/ilta), on luotu erilaisia asiakaslähtöisiä toimintamalleja/-ryhmiä sekä kehitetty asiakaslähtöisempiä uusia työmuotoja (K16).
Tukipalvelujen lisääminen lapsille ja nuorille	Ennaltaehkäisevä tuki-työ ja palvelujen järjestäminen	Ennaltaehkäisevä toiminta	Koulunuorisotyö vakiintunut ja ryhmäytyksiä on lisätty lukiolle, ala- ja yläkouluille.
Erityisnuorisotyön ja ehkäisevän päihdetyön sekä etsivän nuorisotyön ennaltaehkäisevän palvelutarjonnan lisääminen	Kohdennettua pienryhmätyöskentelyä. Neuvonta- ja opastustyön lisäämistä.	Syrjäytymisen ehkäiseminen ja tukitoimien kehittäminen. Nuorisotakuun toteutuminen.	Erityisnuorisotyö ja ehkäisevä päihdetyö ovat jalkautuneet ala-/yläkouluille, II-asteen oppilaitoksiin ja pienryhmätyöskentelyä on lisätty. Ankkuriryhmän yhteistyö on vähäistä.
Uusien palvelujen tarjoaminen asiakkaille	Kulttuuritoimen, museoiden arkistoaineistojen digitalisointi	Digitalisoitu aineisto tulee asiakkaiden käyttöön (finna.fi)	Museokokoelmatyötä jatkettiin opiskelijan/hanketyön turvin. Kuvakokoelmien digitointi ja luettelointi toimii osana kasvavaa asiakastyötä.
Järjestöyhteistyön syventäminen	LAPE ja HYTE -yhteistyö sekä järjestötoimijoiden kanssa uusien työmuotojen suunnittelu	Tapahtumatuotannon vakinaistaminen ja lisääminen	Mitä tehtäs? -viikko, Kesä- ja Joulukauden avaus, Kesätori-illat ja Pikku-Marjan kesä- ja talvipäivä ja Taiteiden ilta onnistuivat yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Hankerahoitukset ja syvenevä yhteistyö toimijafoorumien kanssa mahdollistaa isojenkin tapahtumien vakiinnuttamisen.
Uusien toimintamallien tarjoaminen asiakkaille	Nuorten tieto- ja neuvontatyön jatkaminen	Tieto- ja neuvontatyön syventäminen ja juurruttaminen koulu-/nuorisotyöhön	Tieto- ja neuvontatyö on sisällytetty lisättyyn koulunuorisotyöhön. Kulttuuritoimessa uusia avauksia Mitä tehtäs?–viikko, Harjamäkiset–näytelmäyhteistyö Sairaalamuseolla ja Kunnan Joulukalenteri/yhteistyö eri hallintokuntien/toimijoiden kanssa.

Informatiiviset tunnusluvut

Valtuuston hyväksymät tavoitteet	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Tilaisuudet	1 060	700	1 292
Osanottajat	28 942	25 000	25 812
Lautakunnan hyväksymät tavoitteet			
Nuorisotalotoimintaan osallistuneet / ilta		140	114
Etsivä- ja erityisnuorisotyö sekä ehkäisevä päihdetyö / kk	130 984	200	196

Talousarvion toteutuminen

Talousarvio on toteutunut lähes suunnitellusti. Pientä alitusta avustuksissa ja kasvua myyntituotoissa sekä lisämäärärahassa. Henkilöstömenoissa säästöä ja ylityksiä katettu palveluostojen säästöistä.

Tulot

- Etsivän nuorisotyön avustusosuuden siirto ja muiden haettujen avustusten pieneneminen ..... - 16 141 €
- Myyntituotot ..... + 2 735 €
- Kohdennettu ulkopuolinen määräraha ennaltaehkäisevään nuorisotyöhön..... + 3 100 €

Menot

- Muut kulut (maksetut es. palkkiot eivät kohdistu palkkakuluihin vaan muihin kuluihin) . - 7 213 €
- Säästöt tarvikeostoissa ..... + 3 045 €
- Palveluostoissa säästöt ..... + 11 632 €
- Avustusmäärärahoja jäi maksamatta toimijoiden hankkeiden peruunnuttua..... + 1 310 €
- Henkilöstömenojen oletettua pienempi kasvu ja lopulliset palkkasäästöt..... + 12 188 €

Nuoriso- ja kulttuuri- palvelut	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT	92 500	0	92 500	78 579	-13 921
TOIMINTAKULUT	-1 004 076	0	-1 004 076	-987 111	16 965
TOIMINTAKATE	-911 576	0	-911 576	-908 532	3 044

SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA VUONNA 2019	
<i>Jäsen</i>	<i>Henkilökohtainen varajäsen</i>
Konttinen Heikki, pj	Pakarinen Tuija
Hassinen Raija, vpj	Jääskeläinen Rauno
Haaranen Ari	Niskanen Tuula
Hilden Mila	Hynynen Anniina
Iskala Jonna	Salmela Veikko
Jäykkä Raimo	Halonen Marko
Kiiski Pekka	Kainulainen Henna
Korhonen Leena	Repo Esko
Pitkänen Katja	Tuppurainen Tiina

SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT
Sitovuus: valtuusto, brutto
Vastuuhenkilö: sosiaali- ja terveysjohtaja Kati Kantanen

Toiminta-ajatus

Sosiaali- ja terveyspalvelut on yksi kunnan viidestä palvelualueesta. Sosiaali- ja terveyspalveluiden (palvelualue) sitovuustaso sisältää tulosalueina yhteiset palvelut, sosiaali- ja perhepalvelut, pakolaishuolto, hoiva- ja vanhuspalvelut, terveyspalvelut ja erikoissairaanhoito.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden palvelualueen toiminta, strategia ja tavoitteet suunnittelukaudella pohjautuvat Siilinjärven kunnan strategiaan. Toiminnan lähtökohdina on ylläpitää ja lisätä kunnan asukkaiden hyvinvointia, terveyttä, omatoimisuutta ja toimintakykyä toimivalla, vaikuttavalla ja tehokkaalla sosiaali- ja terveyspalvelujen kokonaisuudella. Taloudellinen kehys vuodelle 2019 on nykytasoinen asiakaslähtöisten palveluiden turvaamisen kannalta niukka, mikä edellyttää varsinkin palvelujen laadun, turvallisuuden ja kustannusvaikuttavuuden kehittämistä pitkäjänteisesti. Väestön tavoitteelliseen kasvuun ja väestön vanhenemisen synnyttämään uuteen palvelutarpeeseen vastataan tuottavuutta lisäämällä ja resursseja lisäämällä.

Sisältää valtuustoon sitovana seuraavat tulosalueet:

Tulosalue	Toimintamenot	Toimintatulot	Toimintakate
Yhteiset palvelut	2 462 348	14 435	2 447 913
Sosiaali- ja perhepalvelut	16 521 562	1 196 622	15 324 940
Pakolaishuolto	90 833	87 487	3 346
Hoiva- ja vanhuspalvelut	16 106 681	2 831 029	13 275 652
Terveyspalvelut	12 575 151	2 426 680	10 148 471
Erikoissairaanhoito	30 151 852	2 774	30 149 078
Sitovuustaso yhteensä	77 908 427	6 559 025	71 349 402

Arvio toiminnallisista muutoksista ja riskeistä

Maaliskuussa 2019 valtakunnallisen maakunta- ja sote-uudistuksen kaatumisella on vaikutusta sosiaali- ja terveyspalveluiden organisoitumiseen ja kustannusvaikuttavuuteen. Keskeisimpänä haasteena on asiakas- ja potilastietojärjestelmän vaihtamiseen olleen valtiovarainministeriön rahoituksen poistuminen, jolloin kustannukset kohdentuvat täysin sosiaali- ja terveyspalveluiden maksettavaksi.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden kustannusten kehittyminen oli huolestuttavaa kahden ensimmäinen kvartaalin aikana, johtuen muun muassa ostopalvelujen sekä aineiden, tavaroiden ja tarvikkeiden kulujen kasvusta. Loppu vuodesta kustannusten kehittyminen oli maltillisempaa tasoittaen sosiaali- ja terveyspalveluiden koko vuotta. Tilinpäätöksessä on nähtävissä avustusten merkittävää ylitystä, mikä johtuu Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin alijäämän kattamisen ylimääräisistä kannoista.

Henkilöstön saatavuudessa on koko toimintakaudella tapahtunut muutos siten, että hakijamäärät ovat vähentyneet ja sijaisia on entistä vähemmän saatavilla. Tällä on ollut vaikutusta sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämiseen ja jossakin määrin saatavuuteen.

Hoiva- ja vanhustalupalveluissa on yksityisen palveluntuottajan keskeytyksestä johtuen aiheutunut riittämättömyys tehostetun palveluasumisen paikoissa. Tästä johtuen lyhytaikaishoidon ylipaikoissa sekä kotihoiton palvelutuotannossa on ollut nähtävissä ylikuormitusta, jolla on ollut vaikutusta muun muassa henkilöstön työhyvinvointiin ja työssä jaksamiseen sekä asumispalvelupaikkojen jonotilanteeseen.

Vuoden 2019 maaliskuun kunnanvaltuustossa hyväksyttyyn uuteen terveyskeskushankkeeseen tuli sosiaali- ja terveysministeriöltä poikkeuslupa marraskuussa 2019. Lisäksi vuoden 2019 aikana sosiaali- ja vammaispalveluiden toimitilat siirtyivät kunnantalolta Innocumiin.

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet 2019

VALTUUSTON SITOVAT TAVOITTEET			
Suunnittelukauden tavoite 2019–2021	Tavoitetaso	Riskiarvio	TOTEUTUMINEN
Kasvu:			
Nuorisotyöttömyyden vähentäminen	Tavoitteena < 10 %	Nuorena koetulla työttömyydellä on kauaskantoiset vaikutukset henkilön työuralle, sillä työkokemuksen uupuessa työmarkkinoille pääsy heikentyy ja sitä kautta se rapauttaa henkilön olemassa olevaa osaamista. Lisäksi se lisää syrjäytymisvaaraa.	Joulukuussa alle 30-vuotiaita työttömiä oli 194 ja alle 25-vuotiaita työttömiä 121. Kaikista työttömistä (786) alle 30-vuotiaiden osuus on 24,6 % ja alle 25-vuotiaiden osuus 15,3 %. Pitkäaikaistyöttömistä (199) alle 25-vuotiaita oli 12 eli 6 %.
Sosiaali- ja terveyspalveluiden työllisyyttä edistävä toiminta	Tavoitteena 110 henkilöä	Työttömyys vaikuttaa haitallisesti psyykkiseen hyvinvointiin ja tämän seurauksena koettuun toimintakykyyn. Lisäksi pitkittyvässä työttömyydessä terveydelliset riskit kasvavat sekä sairauksien hoito ja kuntoutustarve jää tunnistamatta.	Kuntouttavassa työtöiminnassa oli 96 asiakasta. Aktivointisuunnitelmia (vireillepanot) tehty yhteensä 298. Keskiarvo 300 pv: henk. 123 1000 pv: henk. 116.
	Tavoitteena 300 henkilöä		
	Tavoitteena 80 uutta asiakasta		
	Työmarkkinatuen kuntasuuslistan asiakasta 20 % on ohjattu		
Sosiaali- ja terveyspalvelut pystyvät vastaamaan paremmin palvelutarpeeseen ja palveluiden kasvuun	Asiakkaista 90 prosenttia on tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä saamaansa palveluun	Tyytymättömyys sosiaali- ja terveyspalveluihin vaikuttaa kunnan vetovoimaisuuteen ja elinvoimaisuuteen	Asiakastytyväisyyttä on mitattu hoiva- ja vanhustalupalveluissa syksyllä kohdentaen kysely asiakkaiden omaisille. Asumispalveluissa olevien asukkaiden omaisista 86 % koki omaisensa saaman hoidon erinomaiseksi/hyväksi ja vastaava luku kotihoiton asiakkaiden omaisten osalta oli 67 %.

VALTUUSTON SITOVAT TAVOITTEET			
Suunnittelukauden tavoite 2019–2021	Tavoitetaso	Riskiarvio	TOTEUTUMINEN
			Roidun palautelaitteilla 82 % vastaajista on ollut tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä (arvosana 8-10) saamaansa palveluun. 59 % on antanut arvosanan 10.
	Säännöllisen kotihoidon asiakkaan luona käyvien eri hoitajien määrä vähenee 25 % vuoteen 2018 verrattuna	Useamman hoitajan käymisellä on vaikutusta asiakkaan hoidon jatkuvuuteen ja laatuun. Samalla vaikeutuu palvelutarpeeseen vastaaminen.	Säännöllisen kotihoidon asiakkaiden luona käyvien hoitajien määrää seurataan kaksi kertaa vuodessa saadulla vertaiskehittämisen raportilla. Siilinjärven kotihoidossa 5 hoitajan hoitorinki on tehnyt 49 % (aiemmin 53 %) ja asiakkaan tuuin hoitaja 16 % (aiemmin 18 %) käynneistä. Kotihoidon asiakkaan luona käyvien eri hoitajien määrä on pysynyt samana verrattuna vuoden 2019 kesäkuun tilanteeseen.
Hyvinvointi: Henkilöstö voi hyvin ja työskentelee olosuhteissa, joissa turvallisuusriskit on minimoitu	Vakituisista työntekijöistä 75 % ei ole poissaoloja terveydellisistä syistä	Huonosti voiva henkilöstö ei ole innostunut eikä kehittä osamistaan, jolloin turvallisuusriskit kasvavat vaikuttaen asiakas- ja potilasturvallisuuteen sekä kuntatalouteen	Vakituisista työntekijöistä 31 %:lla ei ole ollut vuoden 2019 aikana lainkaan poissaoloja terveydellisistä syistä.
	Työtapaturomien, työmatkataturomien ja ammattitautien määrä vähenee 25 % vuoteen 2018 verrattuna		Haasteena on koko vuoden ajan ollut työ- ja työmatkataturomien kasvu. Tavoitteesta huolimatta työtapaturomissa oli kasvu aiempaan 39 %.
	Sairauspoissaolot vähenevät 10 % vuoteen 2018 verrattuna		Sairauspoissaolot pysyivät aiemmalla tasolla. 56,3 % pitkestä sairauslomista (11 – 90 kpv tai enemmän) kasautuu 15 %:lle vakinaisesta henkilöstöstä. Vähennystä tarkasteluvuoteen 2018 verrattuna oli 4,1 %.
Sosiaali- ja terveystalvissa havaitaan, tunnistetaan ja raportoidaan vaaratapahtumia jo ennen kuin ne johtavat haittapahtumiin	Raportoiduista potilas- ja asiakasturvallisuusilmoituksista on vuonna 2019 vähintään 60 % on läheltä piti -tapahtumia.	Potilas- ja asiakasturvallisuudella vaikutetaan potilaan/asiakkaan tarvitsemaan/saamaan hoitoon, josta aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa	Tammi-joulukuu 2019 on raportoitu 1131 Hai-pro-ilmoitusta, joista 295 (26,1 %) oli tapahtuman luonteena ”läheltä piti”.

VALTUUSTON SITOVAT TAVOITTEET			
Suunnittelukauden tavoite 2019–2021	Tavoitetaso	Riskiarvio	TOTEUTUMINEN
Talous: Sosiaali- ja terveystalouden painopistettä siirretään ennaltaehkäiseviin palveluihin ja kotiin vietäviin palveluihin lisäten samalla korjaavien palveluiden vaikuttavuutta, tehokkuutta ja tuottavuutta	<p>Kaikille on käynnistetty palvelutarpeen arviointi 7 arkipäivän kuluessa yhteydenotosta (% toteuma).</p> <p>Kaikille on tehty päätös 3 kk (=90 vrk) kuluessa hakemuksen saapumisesta (% toteuma).</p> <p>Päätöksen keskimääräinen käsittelyaikataavoite 30 vuorokautta.</p>	<p>Palvelutarpeen arvioinnin ja selvitysten viivästyminen lisää arjen selviytymisen riskitekijöitä ja ongelmia. Riittävän yhdenmukainen palvelutarpeen arviointikäytäntö luo edellytykset suunnitella ja jakaa yhteisiä voimavaroja oikeudenmukaisesti.</p>	<p>Lapsiperheiden ja vammaispalveluiden palvelutarpeen arviointi on aloitettu ja palvelutarpeen arvio on tehty säädettyssä ajassa.</p>
	<p>Lasten ja nuorten ulkopuolisia sijoituksia on:</p> <p>0–12 v: kaikki sijoitukset 0,56 % (kiireelliset sijoitukset 0,1 %)</p> <p>13–17 v: kaikki sijoitukset 2,80 % (kiireelliset sijoitukset 0,30 %)</p>	<p>Vanhemmuutta tuemalla luodaan edellytyksiä perheiden itsenäiselle selviämiseksi ja ehkäistään ongelmien kasautumista ja muuttamista vaikeammaksi. Perhe kokonaisuutena ja vanhemmuus huomioidaan kaikissa palveluiden järjestämisessä.</p>	<p>Avohuollon, sijais- ja kiireellisessä sijoituksessa 0–12-vuotiaista 0,68 % (25 lasta), joista kiireellisessä sijoituksessa 0,05 % (2 lasta) ja 13–17-vuotiaista 2,69 % (38 lasta), joista kiireellisessä sijoituksessa 0,6% (9 lasta)</p>
	<p>75 vuotta täyttäneistä henkilöistä ≥ 92 % asuu kotona ja 6 % tehostetussa palveluasumisessa</p>	<p>Ikäihmisten palveluiden väärin kohdennetulla palvelurakenteella heikennetään hoitoketjujen toimivuutta, lisätään palvelutarjonnan päällekkäisyyttä ja osioimintia ja lisätään kustannuksia.</p> <p>Lisäksi riskinä on palvelun laatutason heikentyminen, jolloin hoidon viivästyminen lisää iäkkäälle inhimillistä kärsimystä</p>	<p>75 vuotta täyttäneistä henkilöistä joulukuussa 2019 asui 93,7 % kotona ja 6,3 % tehostetussa palveluasumisessa.</p>
	<p>Kaikki pitkäaikaishoidon asumispalvelupäätöksen saaneista saavat 3 kk (=90 vrk) kuluessa asumispalvelupaikan.</p>		<p>Kaikki pitkäaikaishoidon asumispalvelupäätöksen saaneista saivat keskimäärin 71 vrk kuluessa asumispalvelupaikan.</p>
	<p>Lääkärin kiireettömälle vastaanotolle päästään 15 vuorokauden sisällä (≤15).</p>	<p>Terveysasemien palvelukyvyyn heikentyessä palveluiden järjestäminen ja tuottaminen asukas- ja asiakaslähtöisesti sekä kustannusvaikuttavasti vaarantuu</p>	<p>Lääkärin vastaanotolle kiireettömässä asiassa pääsi 28 vuorokauden sisällä loppuvuodesta. Aika piteni Pegasokseen siirtymisen yhteydessä.</p>

VALTUUSTON SITOVAT TAVOITTEET			
Suunnittelukauden tavoite 2019–2021	Tavoitetaso	Riskiarvio	TOTEUTUMINEN
	Suun terveydenhuollon kiireettömälle vastaanotolle päästään lain edellyttämässä määräajassa		Suun terveydenhuollon kiireettömät vastaanottoajat ovat toteutuneet lain mukaisessa määräajassa.
Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten nousu on pienempi kuin valtakunnassa keskimäärin	Toimintakatteen alijäämän eli nettomenojen kasvu peruspalvelujen hintaindeksi huomioiden pienenee	Kilpailukyvytön palvelutuotanto uhkaa kuntataloutta ja mahdollistaa kunnan palveluiden heikentymisen sote-uudistuksen yhteydessä.	Tammi-joulukuun 2019 toimintakatteen alijäämä on edelliseen vuoteen verrattuna kasvanut.
	Suhteellinen asema suhteessa kuntien sote-nettotoimintamenoihin säilyy		Kuntaliiton toteuttama tilasto kunnan suhteellisesta asemasta kuntien sote-nettomenoihin (tammi-joulukuu) valmistuu maaliskuussa 2020.

Arvio vuoden talousarvion toteutumisesta

Tuloissa kasvua oli myyntituotoissa, kuten lääkäreiden koulutuskorvauksissa ja kotikuntakorvauksissa, maksutuotoissa, tuissa ja avustuksissa sekä muissa toimintatuotoissa. Tuloissa alenemaa oli vuokratuotoissa.

Menoissa alenemaa oli henkilöstökuluissa, kuten palkoissa ja palkkioissa sekä sivukuluissa. Vastaavasti henkilöstökorvaukset, kuten sv-korvaukset, tapaturmakorvaukset ja muut korvaukset, kasvoivat. Asiakaspalvelujen ostoissa oli merkittävää alenemaa ostoissa kuntayhtymiltä ja muilta. Muiden palvelujen ostot sen sijaan kasvoivat johtuen pääosin ulkoisten ATK-palvelujen ja terveystalvelujen ostoista sekä työvoiman vuokrauksesta. Muiden palveluiden ostoissa alenemaa oli asiantuntijapalveluissa, työmatkakorvauksissa, koulutuspalveluissa ja kulukorvauksissa. Aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa ylitys johtui lääkekuluista. Lisäksi avustuksissa on merkittävä ylitys Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriin alijäämän kattamisesta.

Kunkin tulosalueen kohdalla on selvitetty yksityiskohtaisemmin talousarvion toteutumista.

Talousarvion toteutuminen

Tulot

- Toimintatuotot ..... + 343 852 €

Menot

- Henkilöstökulut..... - 905 568 €
- Palvelujen ostot..... - 646 440 €
- Aineet, tarvikkeet ja tavarat..... + 106 503 €
- Avustukset..... + 1 029 297 €
- Muut kulut..... - 55 663 €

SOSIAALI- JA TERVEYS- PALVELUT	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
Myyntituotot	1 288 505	88 790	1 377 295	1 394 735	17 440
<i>Sisäisten palvelujen myynti</i>	<i>127 725</i>	<i>0</i>	<i>127 725</i>	157 126	29 401
Maksutuotot	3 823 900	-77 000	3 746 900	4 017 814	270 914
Tuet ja avustukset	90 540	0	90 540	103 392	12 852
Vuokratuotot	750 075	0	750 075	720 221	-29 854
Muut toimintatuotot	112 638	10 000	122 638	165 736	43 098
TOIMINTATUOTOT	6 193 383	21 790	6 215 173	6 559 025	343 852
Henkilöstökulut	-23 073 686	56 274	-23 017 412	-22 111 844	905 568
Palvelujen ostot	-43 740 633	-548 848	-44 289 481	-43 400 171	889 310
<i>Sisäiset palvelujen ostot</i>	<i>-1 443 909</i>	<i>0</i>	<i>-1 443 909</i>	-1 686 779	-242 870
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 921 357	0	-1 921 357	-2 028 720	-107 363
<i>Sisäiset aineet, tarv. ja tav.</i>	<i>-8 412</i>	<i>0</i>	<i>-8 412</i>	-7 552	860
Avustukset	-4 070 920	-218 000	-4 288 920	-5 318 217	-1 029 297
Vuokrat	-2 275 502	0	-2 275 502	-2 237 177	38 325
<i>Sisäiset vuokrat</i>	<i>-1 135 305</i>	<i>0</i>	<i>-1 135 305</i>	-1 074 610	60 695
Muut toimintakulut	0	0	0	-43 357	-43 357
TOIMINTAKULUT	-77 669 724	-710 574	-78 380 298	-77 908 427	471 871
TOIMINTAKATE	-71 476 341	-688 784	-72 165 125	-71 349 402	815 723
Poistot	-82 220	0	-82 220	-39 997	42 224
Vyörytystulot	2 298 023	0	2 298 023	2 477 217	179 194
Vyörytysmenot	-2 298 023	0	-2 298 023	-2 477 217	-179 194

Yhteiset palvelut

Sitovuus: sosiaali- ja terveyspalvelut, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilö: sosiaali- ja terveysjohtaja Kati Kantanen

Toiminnan painopistealueet ja keskeiset muutokset

Kunnan sisäisen ohjeistuksen mukaisesti korotusvarausta kunnallisen virka- ja työehtosopimuksen tehtäväkohtaisten palkkojen korotuksiin ja paikallisiin järjestelyeriin ei tehty varausta, joiden vuoksi henkilöstökulut ylittyivät.

Palvelujen ostoissa asiakaspalvelujen sekä toimisto- ja pankkipalvelujen (Monetra Oy) ostot ylittyivät budjetoidusta palveluhintojen korotusten vuoksi.

Kuluneen talousarviovuoden aikana valmisteltiin ja käyttöön otettiin perusterveydenhuollon asiakas- ja potilastietojärjestelmä Pegasos sekä suun terveydenhuollon WinHit –tietojärjestelmä. Em. järjestelmien osalta ylitys johtuu siitä, ettei aiemmin suunniteltua VM:n rahoitusta pystytty hyödyntämään 1.7.2019 jälkeen valtakunnallisen sote -valmistelun kaatumisen myötä.

Talousarvion toteutuminen

Tulot

- Toimintatuotot..... + 14 435 €

Menot

- Henkilöstökulut ..... + 35 724 €
- Palvelujen ostot..... + 162 368 €
- Aineet, tavarat ja tarvikkeet ..... + 3 325 €
- Muut toimintakulut..... - 42 665 €

Yhteiset palvelut	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	14 435	14 435
TOIMINTAKULUT	-2 227 741	-76 725	-2 304 466	-2 462 348	-157 882
TOIMINTAKATE	-2 227 741	-76 725	-2 304 466	-2 447 913	-143 447

Sosiaali- ja perhepalvelut

Sitovuustaso: sosiaali- ja terveystalouden, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilö: sosiaali- ja perhepalveluiden johtaja Minna Pitkänen

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Sosiaali- ja perhepalveluissa tuetaan asiakkaita ja perheitä arjessa suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti. Tavoitteena on asiakkaiden tukeminen varhaisessa vaiheessa ennaltaehkäisevästi ja edistämällä osallisuutta ja omatoimista selviytymistä arjessa.

Lapsiperhepalveluissa on vahvistettu henkilöstön perhekeskustoimintamallin mukaista monialaista työskentelyä ja mallinnettu uusia työskentelytapoja. Syksystä alkaen on kokeiltu Yhdessä-aikaa, jossa lapsiperhepalveluiden toimijat varaavat viikoittain säännöllisen yhteisen ajan, jota voidaan käyttää monitoimijaisena aikana, uuden palveluihin ohjautuvan perheen tapaamiseen yhdessä, tilanteen selkeyttämiseksi ja jatkotyöskentelystä sopimiseksi. Yhdessä-aika on koettu perheiden sekä työntekijöiden näkökulmasta hyväksi malliksi ja toimintamallin edelleen kehittämistä jatketaan.

Lapsiperhepalveluissa tavoitteena on edelleen siirtää palveluiden painopistettä ennaltaehkäiseviin avohuollon palveluihin. Siilinjärvellä oli joulukuussa 5 046 alle 18-vuotiaasta lasta. Sosiaalihuoltolain mukaisissa palveluissa oli vuoden aikana 245 lasta, eli 4,85 % alle 18-vuotiaista lapsista. Perhesosiaalityön asiakasmäärä on pysynyt edellisvuoden tasossa. Lasten ja perheiden ehkäisevän työn vaikutukset alkavat näyttäytyä ja lastensuojelun asiakasmäärässä tapahtui laskua, lastensuojelun asiakkuudessa oli vuoden aikana 297 lasta, laskua edellisvuoteen on 13,5 % (343 lasta). Myös lastensuojelun avohuollon prosessin hallintaan ja lastensuojelun tarpeen tunnistamiseen sekä perhesosiaalityön ja lastensuojelun avohuollon rajapintaan on kiinnitetty erityistä huomiota. Lastensuojelun avohuollon asiakkuudessa oli 213 lasta, eli 4,22 % alle 18-vuotiaista lapsista, määrä laski edellisvuoteen 16 %.

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä laski edellisvuodesta. Vuoden aikana kiireellisessä sijoituksessa oli 12 lasta, kiireellisten sijoitusten määrä laski edellisvuodesta ja akuuteissakin tilanteissa on tukea voitu järjestää avohuollon palveluilla. Pienten lasten sijoitukset ovat toteutuneet perhehoitona ja lyhytaikaisen perhehoidon päivystysryhmä on vahvistanut perhehoidon ensisijaisuutta. Huostaanottoja tehtiin 4. Vuoden aikana huostaanotettuina sijaishuollossa oli 39 lasta, vuoden lopussa 33 lasta. Huostassa olevien lasten määrä laski edellisvuodesta 13,4 % (45 lasta).

Lastensuojelun ja perhesosiaalityön työryhmät kouluttautuivat syksyn aikana systemiseen lastensuojelun toimintamalliin THL:n kouluttajakoulutuksen käyneiden kouluttajien toteuttamassa koulutuksessa. Lastensuojelussa systeminen toimintamalli käynnistyy vuoden 2020 alusta. Työskentelymallissa hyödynnetään perheterapeuttista ymmärrystä ja työskentelyn kohteena on koko systeemi, ei yksittäisen ongelman hoitaminen, työskentely on kokonaisvaltaista lapsen, vanhempien ja koko perheen tukemista.

Lapsiperheiden kotipalvelun kysynnässä on ollut vaihtelua. Lisäksi erityistä huomiota on kiinnitetty palveluprosessiin ja kesäajan tuen tarpeisiin. Alkusyksystä lapsiperheiden kotipalveluun ei tullut vastaavaa määrää uusia asiakkaita ja henkilöstölle syntyi lyhytaikaisesti asiakasvajausta. Vajaustilanteessa henkilöstöä ohjattiin työskentelyyn muissa yksiköissä. Vuodelle asetettu kotipalvelun asiakasmääräodote alitui.

Lapsiperheiden palveluissa yksi pullonkaula on ollut perheneuvonnan palveluiden riittämättömyys ja työryhmää vahvistettiin kolmannella psykologi – sosiaalityöntekijä -työparilla syksystä 2019.

Nuorten mielenterveyspalveluiden tarve on kasvanut ja lokakuusta 2019 resurssia vahvistettiin toisella määräaikaikaisella sairaanhoitajalla. Nuorisopsykiatriin vastaanotto- ja konsultaatiopalvelua on hankittu osopalveluna.

Äitiys- ja lastenneuvolassa sekä kouluterveydenhuollossa on tarjottu kaikille perheille suunnitelman mukaiset laajennetut terveystarkastukset, suurin osa perheistä käyttää tarjotun mahdollisuuden. Lapsiperhepalveluissa sekä neuvolapalveluissa on koulutettu Lapset puheeksi-toimintamallin kouluttajia, jotka vastaavat työryhmien työntekijöiden kouluttamisesta yhteiseen toimintamalliin. Toimintamallin käyttöönotosta neuvolapalveluissa on tehty suunnitelma ja henkilöstökoulutuksiin voi osallistua myös varhaiskasvatuksen ja sivistystoimen henkilöstö kiinnostuksen mukaan.

Huoltoliitto ry:n hallinnoima, sosiaali- ja terveysministeriön avustusrahoituksella toimiva perheentalo aloitti toiminnan syksyllä 2019. Perheentalo tarjoaa avoimen matalankynnyksen kohtaamispaikan lapsiperheille, johon järjestöt tuovat toimintaa ja kunnan palvelut jalkautuvat toimimaan kumppanina. Perheentalo on monipuolistanut perheille tarjolla olevaa toimintaa ja mahdollistanut järjestöille paikan tuoda omia toimintoja lähelle perheitä.

Syksyn aikana valmisteltiin työllisyyspalvelujen siirtyminen henkilöstöpalveluihin. Työllisyyspalvelujen ja sosiaaliohjauksen sekä sosiaalisen kuntoutuksen eriyttämisen vuoksi yhden työllisyysohjaajan virka muutettiin sosiaaliohjaajaksi, jonka työskentely jatkuu aikuissosiaalityössä ja kaksi työllisyysohjaajan virkaa siirtyi henkilöstöpalveluihin.

Sosiaali- ja vammaispalveluissa tarkasteltiin muutoksen myötä toimintoja kaikkien sosiaalityöntekijöiden osalla ja päädyttiin keskittämään vammaispalvelun ja kehitysvammaispalvelun sosiaalityön kahdelle sosiaalityöntekijälle ja aikuissosiaalityö kahdelle sosiaalityöntekijälle ja sosiaaliohjaajalle. Muutoksilla selkeytetään palveluprosesseja kuntalaisille sekä vahvistetaan työntekijöiden mahdollisuutta keskittyä ja syventää osaamista.

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli joulukuussa 7,7 %. Työmarkkinatuen kuntaosuutta maksettiin 1 105 297 euroa, nousua edellisvuodesta oli 61 323 euroa. Yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneita oli ka. 123 hlö/kk (2018: 117) ja yli 1000 päivää työmarkkinatukea saaneita ka. 116 hlö/kk (2018: 106).

Työllisyyspalvelujen ja aikuissosiaalityön viranhaltijat olivat mukana ideoimassa ja kirjoittamassa Nuoret pystyyn –hankehakemusta, joka sai ESR-rahoituspäätöksen. Nuorten psykososiaalisen työn kehittämiseen tähtäävä hanke käynnistyi lokakuussa 2019 ja hakkeeseen on ohjattu aktiivisesti nuoria asiakkaita.

Vammaispalveluissa henkilökohtaisen avun piiriin tulevien asiakkaiden määrä kasvoi edelleen, vuoden aikana asiakasmäärä lisääntyi 15 asiakkaalla. Henkilökohtaisessa avussa lautakunta hyväksyi järjestämistavaksi palvelusetelin, joka otetaan käyttöön vuoden 2020 alusta.

Kehitysvammaispalveluissa Harjamäen toimintakeskuksen peruskorjaus alkoi syksyllä 2018 ja on edennyt vaiheittain, remontin arvioidaan valmistuvan syksyllä 2020. Osa toiminnoista oli väistössä Vesijärvellä ja toiminnot pääsivät palaamaan vuoden lopulla Harjamäelle.

Päiväkierron sairaanhoitajan tehtävä muutettiin vastaava sairaanhoitajan viraksi tehtävien uudelleen organisoinnin myötä.

Kehitysvammaispalveluissa toteutettiin kehitysvammaisten lasten kesäajan hoitoa keskitetysti Hamulan koululla. Kokemukset olivat hyvät ja kesähoito järjestetään vastaavasti tulevan kesänä.

Kehitysvammaisten lasten aamuhoito on syksystä 2019 alkaen järjestetty lasten kouluilla yhteistyössä sivistystoimen kanssa siten, että koulunkäyntiohjaajat vastaavat tarvittavasta aamuhoidosta ja kehitysvammaispalvelut vastaa henkilöstökuluista ja vain erityisen painavista syistä hoitoa on järjestetty lapsen kotiin.

Kehitysvammaisten lasten tukihenkilötoiminnan markkinointiin oppilaitoksissa panostettiin, jota kautta saatiin uusia tukihenkilöjä mukaan toimintaan ja tukihenkilöreservi vahvistui ja lasten tarpeisiin vastaaminen mahdollistui paremmin.

Sosiaali- ja perhepalveluissa käynnistyi sosiaalipalvelujen palveluluokitusten mukaisten asiakirjojen kuvaaminen, joka tulee tehdä ennen sähköiseen arkistointiin siirtymistä.

Toimitilojen sisäilmaongelmien vuoksi sosiaali- ja vammaispalveluiden työryhmä siirtyi syksyllä kunnantalolta Innocumille.

Rekrytointitilanne on muodostunut kriittiseksi sosiaali- ja perhepalveluissa etenkin sosiaalityössä sekä erityishenkilöstössä. Syksystä alkaen yhtä lastensuojelun sosiaalityöntekijän vakinaista virkaa on hoidettu määräaikaajärjestelyin, koska virkaan ei saatu pätevää hakijaa, lisäksi yksi puheterapeutin tehtävä on täyttämättä. Sijaisten saanti on osoittautunut haasteelliseksi ja toisen asteen psykologin sijaisuus on lokakuusta alkaen ollut täyttämättä ja kevään ajalle on tehty järjestely, jossa sairaanhoitaja työskentelee toisen asteen oppilaitoksilla opiskelijoiden tilanteiden selvittely ja keskustelutukea antavana toimijana ja tutkimukset ostetaan.

Henkilöstön saatavuus on noussut yhdeksi isoimmista riskeistä palvelujen jatkuvuuden turvaamisessa ja vaatii koko kunnan tasolla toimenpiteitä, jotta kunta on houkutteleva työnantaja.

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet 2019

SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
<i>Tavoitteet 2019–2021</i>	<i>Toimenpiteet 2019</i>	<i>Tavoitetaso</i>	<i>TOTEUTUMINEN</i>
<i>Työllistymistä edistävän yhteistoiminnan tehostaminen palveluiden yhteensovittamisessa eri TYP-toimijoiden kesken</i>	Asiakaslähtöisyyden yhteiskehittäminen vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien työttömien palveluissa	Asiakaskyselyn toteuttaminen 5/2019. Kehittämistyöpajojen järjestäminen 9/2019.	Kysely toteutettiin, mutta vastauksia palautui vain yksi. Huhtikuussa toteutettiin asiakasraati, jossa oli 12 asiakasta.
<i>Kehitysvamma- ja vammaispalveluiden palveluohjaus on asiakaslähtöistä ja palveluohjauksella yhteensovitetään asiakkaiden tarvitsemia palveluja</i>	Palveluohjauksen roolin vahvistaminen verkostotyöskentelyssä	Mallin käyttöönotto 9/2019	Palveluohjauksen mallintaminen yksikössä on käynnistynyt ja lisäksi NHG tekee selvityksen vanhus-, vammais- ja kehitysvammapalveluiden sekä mielen-terveys- ja päihdepalveluiden neuvonnan ja asiakasohjauksen generisistä mallista.
<i>Kehitys- ja vammaispalveluiden palveluvalikon monipuolistaminen; vaikuttavuus ja kustannustehokkuus</i>	Henkilökohtaisen avun järjestämistapojen arviointi, selvittäminen ja monipuolistaminen	Monipuolistuneet henkilökohtaisen avun järjestämistavat	Lautakunta on tehnyt päätöksen palvelusetelin käyttöönotosta henkilökohtaisessa avussa ja syksyllä lautakuntaan tuodaan vahvistettavaksi palvelusetelin tuottajakriteerit ja palvelusetelin arvo.
<i>Lapsi- ja perhelähtöiset, yhtenäiset ja toimivat palvelukokonaisuudet lapsiperheille</i>	Luodaan toimivat yhteistyörakenteet perheille palveluja tuottavien yksiköiden välille	Monitoimijainen asiakassuunnitelma mahdollistuu perheille, jotka ovat useiden palveluiden käyttäjiä	Perhepalveluissa on sovittu toimittavan moniammatillisesti ja yhteistyörakennetta kuvataan.

Informatiiviset tunnusluvut (tulosalueen yhteiset infoluvut)

Lautakunnan hyväksymät tavoitteet	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Laajojen terveystarkastusten määrä äitiysneuvolassa	202	200	191
Laajojen terveystarkastusten määrä lastenneuvolassa	667	840	650
Laajojen terveystarkastusten määrä kouluterveydenhuollossa	1 038	720	794
Perheneuvonnan asiakkaat			
- aikuiset	722	500	*716
- lapset	335	460	*371
Lastensuojelun avohuollon asiakkaat	173	250	213
Huostassa olevien lasten määrä (31.12.)	37	40	33
Lapsiperheiden kotipalvelun asiakkaat	59	75	50
Perhesosiaalityön asiakkaat	246	210	245

Lautakunnan hyväksymät tavoitteet	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Päivänkierron käyttövuorokaudet (asumisyksikkö)	4 531	4 700	4 344
Toimintakeskuksen käyttöpäivät (Harjamäen työ- ja päivätoimintakeskus)	6 566	7 000	Toimintakeskus: 4 295 Avotyö: 1 638
Henkilökohtaisen avun asiakkaat	125	140	164
Kuljetuspalvelun asiakkaat	399	400	416

*Asiakasmäärät ajalta 1.1.- 31.10.2019

Talousarvion toteutuminen

Sosiaali- ja perhepalveluiden tilikauden tulos on 94,8 %, muutostalousarvio alittui 873 885 euroa.

Tulot

Toimintatuottojen toteuma on 99,3 %, suunniteltu tulokertymä alittui 7 990 €.

Menot

Toimintakulujen toteuma on 94,4 %.

Henkilöstökulujen toteuma on 95,5 %, alitusta syntyi 208 316 euroa. Alitus muodostui henkilöstörekrytointien viiveistä, erityisen haasteelliseksi muodostui sijaisten saanti mm. psykologeille ja sosiaalityöntekijöille, lisäksi vakinainen puheterapeutin tehtävä on täyttämättä ja sosiaalityöntekijän virkaa hoidetaan määräaikaisjärjestelyin. Alitusta henkilöstömenoissa muodostui hyvinvointineuvolassa 97 460 euroa, lastensuojelussa 57 277 euroa, Pohjois-Savon lastensuojelun kehittämissyksikössä 13 955 euroa ja sosiaali- ja vammaispalveluissa 39 624 euroa.

Palkkatuella työllistettynä oli vuoden aikana 11 henkilöä. Kesätyöllistäminen toteutui suunnitellusti.

Avustuksia myönnettiin 3 299 128 euroa, toteuma 96,8 %.

Täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki alittui 28 456 euroa, toteuma 78,6 % (104 544 €). Täydentävää ja /tai ehkäisevää toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien oli 272.

Työmarkkinatuen kuntaosuutta maksettiin vuoden aikana 1 105 297 euroa. Kustannusnousua edellisvuoteen oli 61 323 euroa, joka johtuu vuoden aikana työmarkkinatukea saaneiden määrän kasvusta.

Vammaispalveluissa asiakkaille annettavat avustukset ylittyivät 14 868 euroa (1 944 868 €), palvelut kuuluvat kunnan erityisen järjestämisvastuun piiriin. Kustannukset laskivat edellisvuodesta 78 855 euroa. Suurin osa avustuksista on henkilökohtaista apua (164 asiakasta) ja palveluasumista omaan kotiin henkilökohtaisella avulla (23 asiakasta). Asunnon muutostöiden osuus vaihtelee vuosittain ja päätöksiä oli 21.

Palveluja ostettiin 7 562 558 eurolla, joista **asiakaspalveluja** ostettiin 6 167 429 eurolla, joissa laskua edellisvuoteen on 383 393 euroa ja kokonaisuutena laskua edellisvuoteen 437 865 euroa.

Alitusta syntyi lastensuojelun perhehoidon menoissa 176 589 euroa sekä laitospalvelujen ja ammatillisten perhekotien ostoissa 178 739 euroa. Myös lasten ammatillisen tuen palveluostot alittuivat 83 947 euroa sekä perhetyön ostoissa syntyi säästöä 13 678 euroa. Lastensuojelun tukiperhepalveluissa syntyi säästöä 34 717 euroa, mutta sosiaalihuoltolain mukaisessa tukiperhepalvelussa varattu määräraha ylittyi 7 738 euroa.

Kehitysvammais- ja perhepalveluiden ostot Vaalijalasta sekä asumis- ja perhepalveluiden ostot yksityisiltä palveluntuottajilta toteutuivat suunnitellusti.

Ulkoisissa muiden palvelujen ostoissa muodostui säästöä 147 712 euroa. Merkittävimmät säästöt syntyivät asiantuntijapalveluissa, ulkoisissa atk-palveluissa ja koulutuspalveluissa. Myös vammais- ja perhepalvelulain mukaisissa kuljetuspalveluissa toteuma 402 838 euroa jäi alle muutostalousarvion, palvelun piirissä oli 416 asiakasta.

Tulot

- Myyntituotot ..... - 12 190 €
- Maksutuotot..... + 9 379 €
- Tuet ja avustukset..... + 9 024 €
- Vuokratuotot..... - 16 229 €

Menot

- Henkilöstökulut ..... - 208 315 €
- Palvelujen ostot..... - 666 735 €
- Aineet, tavarat tarvikkeet ..... - 11 723 €
- Avustukset..... - 107 872 €
- Muut toimintakulut..... + 13 331 €

Sosiaali- ja perhe- palvelut	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT	994 822	209 790	1 204 612	1 196 622	-7 990
TOIMINTAKULUT	-16 950 415	-552 461	-17 502 876	-16 521 562	981 314
TOIMINTAKATE	-15 955 593	-342 671	-16 298 264	-15 324 940	973 324

Pakolaishuolto

Sitovuustaso: sosiaali- ja terveystaloutakunta, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilö: sosiaali- ja perhepalveluiden johtaja Minna Pitkänen

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Maahanmuuttokoordinaattori työskentelee osa-aikaisesti ja vastaa kunnan ja vastaanottokeskuksen välisestä tiedonkulusta ja yhteistyöstä sekä seuraa valtakunnallista ohjeistusta ja tiedottaa henkilöstöä asioista.

Tarinan vastaanottokeskuksessa kirjoilla olevien määrä kasvoi loppuvuodesta ja oli joulukuussa 180. Vastaanottokeskuksessa keskusmajoitusasukkaita oli 143 ja heistä 39 oli alle 18-vuotiaita. Lapsiperheitä oli yhteensä 16.

Keväällä tiedotettiin, että Itä-Suomen alueella päätökset turvapaikanhakijoiden vastaanottopalveluiden päättymisestä tulevat lisääntymään merkittävässä määrin ja päätökset koskevat myös Tarinan vastaanottokeskuksen asiakkaita. Kunnassa varauduttiin mahdollisesti Siilinjärvelle jäävien laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden palvelujen piiriin hakeutumisen varalle vahvistamalla sisäinen ohje, ohjeeksi työntekijöille tilanteissa toimimisen tueksi.

Talousarvion toteutuminen

Tulot

- Toimintatuotot ..... - 14 351 €

Menot

- Henkilöstökulut ..... - 12 805 €
- Palvelujen ostot..... - 7 386 €
- Aineet, tarvikkeet ja tavarat..... + 1 324 €
- Muut kulut..... + 905 €

Pakolaishuolto	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT	101 838	0	101 838	87 487	-14 351
TOIMINTAKULUT	-108 385	0	-108 385	-90 833	17 552
TOIMINTAKATE	-6 547	0	-6 547	-3 346	3 201

Hoiva- ja vanhushpalvelut

Sitovuus: sosiaali- ja terveyslautakunta, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilö: hoiva- ja vanhushpalvelujohtaja Marja Kavilo

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Lyhytaikaishoidon yksikkö Mummo Kambari on toiminut uusissa tiloissa vuoden 2019 alusta alkaen. Yksikön ensimmäinen toimintavuosi oli poikkeuksellinen, sillä maaliskuussa 2019 yksityisen tehostetun palveluasumisen palveluntuottajan toiminnan äkillisen alasajon vuoksi kyseisen hoivakodin 14 siilinjärveläistä asukasta siirrettiin lyhytaikaishoidon yksikköön ylimääräisille paikoille. Henkilöstöresurssin saataavuus oli poikkeustilanteessa haasteellista, mutta koulutettuja hoitajia onnistuttiin kuitenkin rekrytoimaan tilanteeseen nähden riittävästi. Tilanne on ollut kuormittava yksikön toiminnan kannalta koko vuoden, sillä noin puolet lyhytaikaishoitoyksikön paikoista oli jatkohoitopaikka jonottavien käytössä ja lyhytaikaishoidon toteuttaminen yksikössä riittävässä määrin oli ajoittain haasteellista.

Kaaripolun palvelukodilla hoidetaan vaikeasti muistisairaita henkilöitä joka on aiheuttanut työskentelyolosuhteisiin haastavia tilanteita, jota kuvastaa myös työturvallisuus- ilmoitusten korkea määrä. Yksikön henkilökunnan työssä jaksamiseen on kiinnitetty erityistä huomiota mm. työvuorosunnittelussa sekä osallistamalla ”Yhdessä työhyvinvointia” – hankkeeseen.

Hoiva- ja vanhushpalveluiden henkilöstöresursseja vahvistettiin kotihoidon osalta kahdella lähihoitajan tehtävällä sekä kahdella työnjakajan tehtävällä. Lyhytaikaishoidon yksikön Mummon kammarin henkilöstöresurssia vahvistettiin neljällä lähihoitajan tehtävällä.

Hoiva- ja vanhushpalveluissa on enenevässä määrin lisääntyneet rekrytointihaasteet erityisesti henkilöstön lyhytaikaisiin poissaoloihin. Haastavin tilanne on kotihoidossa, jonne sijaisten saaminen äkillisiin poissaoloihin on selkeästi vaikeutunut. Syksyn 2019 aikana käynnistyi yhteistyö Sarastia Rekry oy:n kanssa, jonka kautta on pyritty saamaan sijaistyövoimaa erityisesti lyhytaikaisiin poissaoloihin ja täten helpottamaan oman henkilöstön sekä esimiesten kuormitusta. Henkilöstön vuokrauksen kautta on saatu asumispalveluihin rekrytoitua työntekijöitä osaan tarpeista mutta kotihoidon tilanne on edelleen jatkunut haastavana.

Siilinjärven kunnalle myönnettiin työhyvinvointihankkeeseen 20 000€ Kevan työelämän kehittämisrahaa. Hanke on nimetty – Edunvalvonnasta yhteiseen kehittämiseen ja pilottiyksikkönä on hoiva- ja vanhushpalveluiden kotihoito. Hankkeen kesto on 2 vuotta ja sille on asetettu kaksi keskeistä tavoitetta:

- yhteistoiminnan kehittäminen työnantajan, työsuojelun, työterveyshuollon ja ammattijärjestöjen edustajien kesken sekä
- yksilön työkykyä tukevan toiminnan kokeilu työntekijöillä, joilla on työkykyyn liittyviä haasteita

Hankkeen ensimmäisiä toimia on toteutettu loppuvuoden aikana.

Potilastietojärjestelmän vaihtuminen marraskuun 1. päivä Efficasta Pegasokseen aiheutti kuormitusta työyhteisöille mm. koulutuspäivistä johtuvien poissaolojen vuoksi. Uuden järjestelmän opettelu on hidastanut toimintaa ja hankaloittanut asiakasta koskevien tietojen etsimistä. Tilastointeihin ja laskutukseen liittyvät virheet ovat myöhästyttäneet mm. asiakkaille lähteviä laskuja.

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet 2019

SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
Tavoitteet 2019–2021	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso	TOTEUTUMINEN
Vetovoimainen työpaikka	Työnantajan markkinointi: <ul style="list-style-type: none"> • osallistumalla rekrytointimessuille • yhteistyö oppilaitosten kanssa	20 hakijaa / avoinna oleva tehtävä	<u>Kotihoivapalvelut:</u> Haussa 11 tehtävää, joihin yht. 79 hakijaa eli k.a. 7 hakijaa /tehtävä <u>Asumispalvelut:</u> Haussa 5 tehtävää, joihin yht. 90 hakijaa eli k.a. 18/hakijaa/tehtävä

SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

<i>Tavoitteet 2019–2021</i>	<i>Toimenpiteet 2019</i>	<i>Tavoitetaso</i>	<i>TOTEUTUMINEN</i>
	Laadukas opiskelija-ohjaus	90 % opiskelijoista tyytyväisiä saamaansa ohjaukseen	Tällä hetkellä ei ole käytössä opiskelijoille suunnattua palautelomaketta. Suullisesti saatu palaute on pääasiassa positiivista kaikissa yksiköissä. Sakky järjestää opiskelijaohjauskoulutusta vuosittain Siilinjärvellä, joihin henkilöstö osallistuu aktiivisesti. Lisäksi henkilökunta osallistuu Savonian järjestämiin opiskelijaohjauskoulutuksiin.
	Hyvä perehdytys (Sotevi-hanke)	30 % perehdytyksestä on mahdollista toteuttaa virtuaalisessa oppimisympäristössä	Hankkeeseen haettiin jatkoaikaa 6/2020 saakka. Kesätyöntekijät pilotoineet virtuaalisessa oppimisympäristössä olevaa perehdytysmateriaalia. Tällä hetkellä työntekijöillä jo mahdollisuus hyödyntää kotihoidon ja hoitotarvikejakelun perehdytysmateriaaleja mobiiliin kautta.
Hyvinvoiva ja sitoutunut henkilöstö	Hyvä valmentava johtaminen, esimiesten kouluttaminen	Enintään 5 % irtisanoutuu	Hoiva- ja vanhuspalveluissa on irtisanoutunut vuoden aikana 10 työntekijää, joka on 6 % (3 % toisen työnantajan palvelukseen) henkilöstömäärään suhteutettuna. Heistä 5 on siirtynyt vakiin tehtävään hoiva- ja vanhuspalveluiden toiseen yksikköön ja 5 toisen työnantajan palvelukseen.
	Henkilöstö mukana oman työn kehittämisessä	Vähintään 5 kpl vuoden aikana	<ul style="list-style-type: none"> * Vanhan Pappilan palvelukodissa on Sastamalan mallin jalkauttaminen. * Kaaripolulla on fyysiseen ympäristöön, työnjakoon ja omahoitajuuteen liittyviä kehittämistoimenpiteitä. * Sote-muutosvalmennus oppisopimuskoulutuksen kehittämistehtävät kaikissa yksiköissä. * Kotihoidossa työaika- vuorojen kehittämistyö sekä kotihoidon myöntämisperusteiden työstäminen. * Geneerisen palveluohjauksen työpajat.

SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

<i>Tavoitteet 2019–2021</i>	<i>Toimenpiteet 2019</i>	<i>Tavoitetaso</i>	<i>TOTEUTUMINEN</i>
	Infektioista johtuvien sairaslomien vähentäminen hyvän hygieniosaamisen ylläpitämisellä	Infektioista johtuvien poissaolopäivien vähentäminen 20 % edellisen vuoden tilanteeseen verrattuna	Infektioista johtuneet poissaolopäivät ovat vähentyneet 34 % edellisen vuoden vastaavan ajanjakson tilanteeseen.
Henkilöstön osaamisen kehittäminen	<p>Työhyvinvointitapahtumat yksiköissä</p> <p>Sairaanhoidopiirin ja yhteistyökumppaneiden koulutustarjonnan hyödyntäminen</p>	<p>80 % henkilöstöstä osallistuu tyhy-päiviin</p> <p>Lakisääteisen koulutuspäivävelvoitteen täyttäminen</p>	<p>Tyhy-päivät järjestetty kaikissa yksiköissä, lähes kaikki osallistuneet (yli 80%).</p> <p>Huhtikuussa 2019 järjestetty henkilöstölle kaatumisen ehkäisykoulutusta. Koko henkilöstö koulutettu Pegaoksen käyttöön syksyn 2019 aikana. Henkilöstö on suorittanut lisäksi verkkokoulutuksina lääkehoidon-, tietoturvan- sekä Rai-koulutukset. Vuosittain toteutetaan myös hätäensiapu- ja ergonomia-koulutuksia.</p> <p>Sote-muutosvalmennuskoulutus vastuuhenkilöille sekä esimiehille.</p> <p>Osa henkilöstöstä osallistunut ”Ratkaisukeskeinen valmennus” -koulutukseen johon liittyi oman yksikön toimintaan liittyviä kehittämissuunnitelmia ja ne toteutuneet.</p> <p>Kaaripolun palvelukodin henkilöstö on osallistunut ”Yhdessä työhyvinvointia” – hankkeeseen ja siihen liittyviin koulutuksiin.</p> <p>Henkilöstö on osallistunut myös yksilöllisesti omaa työtehtävää tukeviin koulutuspäiviin.</p>
Asiakkaiden saama laadukas hoito	Kuntouttavan ja toimintakykyä ylläpitävän hoitotyön toteuttaminen	Keskiarvot 3 2 >0,6	Tarkastelujaksolla Rai- arvioinnin LTC- raportin perusteella (ADL H 6) palvelutien asukkaiden arki-suoriutumisen, avun tarve päivittäisissä toiminnoissa, keskiarvo tulosraportin mukaan on 4,01. (3= kohtalaisen avun tarve, 4= runsaan avun tarve). Kuntoisuusluokka: keskiarvo 1,85 REHABpot 0,73.

Tavoitteet 2019-2021	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso	TOTEUTUMINEN
			Tarkastelujaksolla Rai-arvioinnin HC-raportin perusteella (IADL 6) kotihoiton asiakkaiden arki-suoriutuminen, avun tarve päivittäisissä toiminnoissa, keskiarvo tulosraportin mukaan on 1,04. Kuntoisuusluokka: keskiarvo 2,08 REHABpot 0,54.
	RAI-toimintakykyarvioinnin aktiivinen käyttö	RAI-toimintakykyarvioinnit on tehty uudelle asiakkaalle kahden kuukauden kuluessa asiakkuuden alkamisesta ja muille asiakkaille kuuden kuukauden välein	Asumispalvelut: - hoidon aloitusarviot oikea-aikaisesti 67 % - seuranta-arviot oikea-aikaisesti 49 % Kotihoito: - hoidon aloitusarviot oikea-aikaisesti 40 % - seuranta-arviot oikea-aikaisesti 31 %.
		Hoito- ja palvelusuunnitelmat on kaikille asiakkaille laadittu RAI:n tulosten mukaisesti.	Palvelu- ja hoitosuunnitelmat(pahosut) tehty kaikille asiakkaille Pegasokseen mutta RAI-tulosten hyödyntäminen luotettavasti pahosun laatimissa ei ole kaikilta osin toteutunut.

Informatiiviset tunnusluvut

Lautakunnan hyväksymät tavoitteet	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Avovastaanotto			
• Muistipoliklinikan sairaanhoitajan vastaanoton käyntimäärä	437	450	402
• Cerad-testi	337	330	*208
Palveluohjaus			707
• Palveluohjaus käyntimäärä	825	800	
• Muistipalveluohjaus käyntimäärä	63	100	*15
• Viranomaisten yhteydenotot ikäihmisten sosiaalipäivystys tapauksissa		100	*16
• Ilmoitus iäkkään ihmisen palvelutarpeesta		30	*17
• Sosiaalihuoltolain mukainen kuljetustuen asiakasmäärä		10	5
• Omaishoidontuen saajat/keskim./kk	100	100	113
• Vanhukset (65 vuotta täyttäneet)	54	56	61
• Vammaiset	46	44	52
• Rintamaveteraanien kotiin vietävät avopalvelut asiakasmäärä	15	15	15
SAS			
• SAS päätösten määrä	165	150	*79
• Keskimääräinen jonotusaika palveluasumiseen (vuorokautta)	69	90	57
Kotiutushoito			
• Asiakasmäärä	219	300	*242

Lautakunnan hyväksymät tavoitteet	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Kotihoito			
• Säännöllinen kotihoito (tunteina)	45 763	46 000	*41 503
• Säännöllinen kotihoito (käyntimäärä)	111 587	112 000	*102 512
• Säännölliset kotihoidon asiakkaat	164	180	190
• Suunniteltu välitön työaika (prosenttia)	60	60	61
• Toteutunut välitön työaika (prosenttia)	60	60	60
• Tilapäinen kotihoito (käyntimäärä)	2 756	2 800	*2 050
Kotihoidon tukipalvelut			
• Turvapalvelut (käyntimäärä)	1 909	1 900	*1 639
• Ateriapalvelu asiakkaat / kk	118	120	*139
Asumispalvelut			
• Mummon Kammarin lyhytaikaiset hoitopäivät	5 688	9 600	*5537
• Kaaripolun lyhytaikaishoitopäivät	1 655	1 500	1 463
• Kaaripolun pitkäaikaishoitopäivät	8 685	8 800	9 017
• Vanhan Pappilan pitkäaikaishoitopäivät	22 493	21 900	22 797
Ostopalvelut			
• Kotihoidon ostot (tunteina)	2 506	900	4 677
• Perhehoitopäivät	2 069	2 000	2 141
• Erityisryhmien pitkäaikaishoitopäivät		9 000	*6 959
• Ikäihmisten pitkäaikaishoitopäivät	16 411	19 500	*13 055
Palveluiden piirissä olevien 75 vuotta täyttäneiden osuus			
• Kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus (prosentteina), Laatusuositus 91–92%	93,3	93%	*93,6 %
• Omaishoidontukea saavien 75 vuotta täyttäneiden osuus (prosentteina), Laatusuositus 5–6 %	2,5	3%	*2,5 %
• Säännöllistä kotihoitoa saavien 75 vuotta täyttäneiden osuus (prosentteina), Laatusuositus 13–14 %	7,7	9%	*8 %
• Tehostetussa palveluasumisessa asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus (prosentteina), Laatusuositus 5–6 %	6,7	7%	*6,4 %
• Pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevien 75 vuotta täyttäneiden osuus (prosentteina), Laatusuositus 3 %	0	0	0

* tiedot ajalta 1.1.-31.10.2019

Talousarvion toteutuminen

Tuotot

Toimintatuottoja kertyi 316 706 euroa enemmän kuin muutotalousarviossa arvioitiin, toteuman ollessa 112,6 %. Tuottoja kertyi arvioitua enemmän erityisesti maksutuottojen osalta. Myyntituotot toteutuivat odotusten mukaisesti, toteuman ollessa 104,0 %, samoin kotikuntakorvaukset jossa toteuma oli 100,6 %. Vuokratuottojen toteuma oli 98,1 % ja muut toimintatuotot 21 471 euroa, joka on yksityisen palveluntuottajan maksamia korvauksia kunnalle aiheutuneista ylimääräisistä kuluista.

Kulut

Toimintakulut ylittyivät 154 487 euroa, toteuman ollessa 101,0 %. Henkilöstökuluissa toteuma oli 97,5 %, jolloin alitusta muodostui 224 303 euroa. Henkilöstökulujen säästöjä selittää avoimena olleet määräaikaiset vakanssit sekä sairauslomista johtuneet poissaolot joihin ei ole saatu rekrytoitua työntekijöitä.

Palveluiden ostoissa ylitykset muodostuivat asiakaspalveluiden ostoista kunnilta ja kuntayhtymiltä yhteensä 22 760 euroa mm. omaishoidon vapaiden järjestämiseksi. Muiden palveluiden ostoissa ylitystä muodostui pesulapalveluissa 31 000 euroa, johon vaikutti tehostettua palveluasumista tuottavan yksityisen palveluntuottajan toiminnan keskeytyminen ja sen seurauksena asiakkaiden siirtyminen kunnan omaan yksikköön lisäpaikoille. Palveluiden ostojen suurin ylitys muodostui henkilöstön vuokrauskuluista

157 000 €. Kyseinen toiminta alkoi syksyllä 2019, jonka vuoksi sitä ei pystytty huomioimaan talousarviota laadittaessa. Sisäisissä palveluiden ostoissa muodostui ylitystä 118 662 euroa ruokapalveluiden ostoissa, joka muodostuu Mummon kammarin asukaspaikkamäärän tilapäisestä kasvattamisesta.

Aineiden, tavaroiden ja tarvikkeiden tiliryhmän ostot alittuivat 58 690 euroa, joka selittyy Mummon Kammarin kiinteistön osalta talousarvioon varatun lämmityksen ja sähkön kulutuksen kuluihin. Avustukset ylittivät noin 92 000 euroa, joka muodostuu tehostetun palveluasumisen palvelusetelimäärärahan ylitymisestä. Tuo määrärahaylitys on kuluneutraali, sillä vastaava summa on säästynyt tehostetun palveluasumisen ostopaikoista.

Muissa kuluissa säästöä 37 444 euroa, josta tilavuokrista kertynyt säästö oli 16 000 euroa.

Tulot

• Mummon Kammarin maksutuotot.....	+ 11 800 €
• Vanhan Pappilan palvelukodin maksutuotot.....	+ 154 800 €
• Kotihoidon maksutuotot	+ 51 000 €
• Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen ostot, maksutuotot.....	+ 59 000 €
• Yksityisen palveluntuottajan maksama korvaus (pl. henkilöstökulut).....	+21 000 €
• Vuokratuotot.	- 12 523 €

Menot

• Henkilöstökulut.....	- 224 303 €
• Palvelujen ostot	+ 382 902 €
• Aineet, tavarat ja tarvikkeet.	- 58 696 €
• Avustukset.	+ 92 028 €
• Muut kulut.	- 37 444 €

Hoiva- ja vanhuspalvelut	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT	2 645 323	-131 000	2 514 323	2 831 029	316 706
TOIMINTAKULUT	-16 251 699	299 505	-15 952 194	-16 106 681	-154 487
TOIMINTAKATE	-13 606 376	168 505	-13 437 871	-13 275 652	162 219

Terveyspalvelut

Sitovuus: sosiaali- ja terveystalokunta, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilö: johtava lääkäri Katri Hollmén

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Terveyspalveluiden tulosalue tuottaa tai hankkii Siilinjärven kunnan väestölle sekä perusterveydenhuollon että erikoissairaanhoidon sairaanhoidolliset palvelut lukuun ottamatta kotisairaanhoidoa ja toteuttaa lisäksi merkittävässä määrin keskeisten kansantautien ennaltaehkäisyä. Palveluiden kysyntä on ollut jatkuvasti kasvavaa.

Vuosi 2019 oli suurten muutosten vuosi. 1.11.2019 otettiin käyttöön Pegasos-potilastietojärjestelmä. Henkilökunnan koulutus alkoi jo keväällä ja oli syyskaudella tiivistä ja vei aikaa muulta työskentelyltä. Ohjelman vaihdon yhteydessä työskentely muuttui hyvin hitaaksi. Vanhasta tietojärjestelmästä siirtyivät uuteen vain alle kouluikäisten kasvukäyrät. Kaikki muu tieto joudutaan siirtämään käsin ensimmäisen kontaktin yhteydessä. ns. paperityöhön kuuluva aika moninkertaistui tässä vaiheessa. Siirtymäkausi tulee jatkumaan pitkään ja tämä vaikuttaa mm. vastaanottoaikojen määrään ja näkyy vuoden 2019 tunnusluvuissa selvästi.

Tietojärjestelmän vaihdos vaikutti myös laskutukseen siten, että loka–joulukuun maksutuotoista osa tuloutunee vasta vuodelle 2020.

1.11. purettiin omalääkärijärjestelmä sosiaali- ja terveystalokunnan keväällä tekemän päätöksen mukaisesti. Lääkäreillä oli aiemmin käytössä virkaehtosopimuksen ns. omalääkäri/väestövastuuliite, jonka käyttö ei ole enää sallittua 31.3.2020 jälkeen uudesta työaikalasta johtuen. Aiemman työajattoman mallin sijaan lääkäreillä on 1.11.2019 alkaen 38 h 15 min viikoittainen työaika. Tämä vaikuttaa osaltaan vastaanottoaikojen määrään. Uutta vastaanottomallia kehitetään koko ajan.

Vastaanottopalveluissa on edelleen lisätty erikoislääkäripalveluita. Ortopedien lisäksi saatavilla on myös päihdelääkärin ja fysiatriin vastaanottoja. Keväällä 2019 aloitettiin yhteistyössä KYS:n kanssa silmälääkäreiden vastaanotto toiminta. KYS:n kardiologi käy myös pitämässä vastaanottoa terveyskeskuksessa. Geriatriin työpanosta on lisätty muistipoliklinikan lisäksi myös vuodeosastolle ja kotihoitoon sekä asumispalveluiden piiriin. Muistipoliklinikan jonot saatiin purettua. Ravitsemusterapeutin työpanos ostettiin Lapinlahden terveyskeskukselta. Lääkkeisiin meni vuonna 2010 arvioitua enemmän rahaa. Tässä näkyvät uudet tartuntatauteihin käyttöön otetut lääkkeet, jotka tartuntatautilain mukaan kuuluvat kunnan maksettavaksi.

Radiologiassa jouduttiin ostamaan lausunto- ja ultraäänipalveluita ennakoimattomasti. Tähän ei ollut varattu talousarviossa rahaa. Jatkojärjestelyistä neuvoteltiin ja marraskuusta 2019 alkaen radiologiset palvelut on ostettu Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriltä.

Suun terveydenhuollossa on ostettu työpanosta sukirurgiaan sekä oikomishoitoon. Oikomishoitoa toteutettiin alkuvuonna ostopalveluna. Elokuusta alkaen toiminta on tapahtunut jälleen omissa tiloissa. Koulutusoikeuden myötä Siilinjärvelle saatiin oikomishoitoon erikoistuva hammaslääkäri helpottamaan Itä-Suomen hankalaa erikoishammaslääkäripulaa. Suun terveydenhuolto otti 1.10. käyttöön Winhit-potilastietojärjestelmän ja 1.11. Pegasoksen sen rinnalle, joten koulutustarve ja tiedon siirron haasteet olivat suuret.

Mielenterveys- ja päihdepalveluissa on toteutettu omana toimintana aiemmin muualta ostettua ryhmätoimintaa. Depressiokoulua on toteutettu edelleen hyvin kokemuksin. Mielenvireyspalveluissa oma toiminta on jatkunut ennallaan mutta KYS:n lähetekäytännön muuttuminen on vaikuttanut jonkin verran toiminnan sujuvuuteen ja aiheuttanut jonojen muodostumista.

Kuntoutuksessa tapahtui henkilöstömuutoksia. Kuntoutuspäällikön virka lakkautettiin ja apulaisosastonhoitajan tehtävä muutettiin vastaavan fysioterapeutin viraksi. Vuoden alussa puheterapeutit siirtyivät toiseen yksikköön ja vuoden päätteeksi valmisteltiin toimintaterapeuttien siirtyminen hyvinvointineuvolaan 1.1.2020 alkaen.

Vuodeosaston toiminta on muuttunut yhä akuutimpaan suuntaan. Potilasvaihto on suurta. Vuodeosaston potilaspaikkamäärän suunniteltu lasku 30 paikkaan toteutui 1.3. Jotta paikat saatiin riittämään sairaala hoitoa tarvitseville, hoitajaksot on pidetty mahdollisimman lyhyinä ja vaihtoehtoisia hoitojärjestelyjä on

käytetty. Toimintavuodelle osuneet muutokset tehostetun palveluasumisen paikkatarjonnassa heijastuivat myös vuodeosastolle. Potilaita oli ylipaikoilla eniten loka- ja marraskuussa, jolloin tuli myös ylimääräisiä hoitopäiviä erikoissairaanhoidossa. Yliapaikkatilanteiden pitkittyminen saatiin purettua yhteistyössä akuuttivastaanoton, intervallyyksikön, asumispalvelujen ja kotihoidon kanssa.

Henkilökunnan rekrytointi on muuttunut aiempaa vaikeammaksi markkinatilanteen muututtua. Viime vuosien kova eläköitymisvauhti näkyy terveydenhuoltoalalla, samoin työmarkkinatilanteeseen vaikuttavat talousalueen uudet toimijat. Rekrytointeja on jouduttu tekemään paljon. Sisäilmatilanne on aiheuttanut rekrytointien yhteydessä haittaa. Eri syistä on tarvittu paljon sijaistyövoimaa, jonka saaminen erityisesti äkillisiin tarpeisiin on vaikeutunut. Sijaistamattomia poissaoloja on näin ollen syntynyt aiempaa enemmän, mikä näkyy toimintatilastoissa ja aiempaa vaikeampana vastaanotolle pääsynä ajoittain. Myöskään rekrytointifirmoista ei ollut apua saatavilla äkillisiin poissaolotilanteisiin. Kaikki tämä oli osaltaan hankaloittamassa toimintaa omalääkärimallissa.

Tilakysymyksiin on haettu ratkaisuja hankalan sisäilmaongelman ja pääterveysaseman jatkuvien putki- vuotojen vuoksi. Keväällä 2019 valtuusto päätti uuden terveyskeskuksen rakentamisesta. Kilpailutusta valmisteltiin syksyn aikana ja suunnittelutyöhön käytettiin paljon eri yksiköiden esimiesten työaikaa. Myös henkilöstö on osallistunut suunnitteluun ja suunnitelmien kommentointiin.

Paperittomien hoidosta ei ole aiheutunut kustannuksia.

Kunnalla ei vuonna 2020 ollut enää omaa työterveyshuoltotoimintaa. Uusi työterveyshuolto-yhtiö aloitti 1.1.2019. Uuteen yhtiöön siirtyivät Siilinjärven kunnan, Varkauden kaupungin, Pohjois-Savon sairaanhoidopiiriin työterveyshuollot sekä Kallaveden Työterveys -liikelaitoksen toiminta.

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet 2019

SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
<i>Tavoitteet 2019–2021</i>	<i>Toimenpiteet 2019</i>	<i>Tavoitetaso</i>	<i>TOTEUTUMINEN</i>
<i>Asiakkaan osallisuuden vahvistuminen kuntoutusprosessissa; tunnistetaan ja kuvataan pitkäaikais-sairaana tai pitkäkestoisen kuntoutusasiakkaan/potilaan merkityksellistä toimintaa arjessa. Tämän pohjalta laaditaan asiakkaan/potilaan kuntoutumissuunnitelma.</i>	Asiakkaan tarpeista ja näkökulmasta käsin luodaan asiakkaan/omaisen kanssa osallisuuskansio ennakointina kuntoutuksen tavoitteille	80 % pitkäaikaiskuntoutujista	Tehty 82,2 %:lle kuntoutujista.
<i>Henkilöstön osallistuminen täydennyskoulutukseen ja tuoreen tiedon ja hoitokäytäntöjen tuominen työyhteisöön</i>	Luodaan seuranta- ja koulutuspalautemalli	Suurin osa osallistuu täydennyskoulutukseen STM:n suosituksen mukaan ja antaa koulutuspalautteen työyhteisölle	Käytäntöjen yhtenäistäminen on aloitettu.
<i>Palveluprosessien suunnittelu ja kuvaus</i>	Vuoden 2019 aikana kuvataan keskeiset palveluprosessit	Yksiköiden keskeiset prosessit on määriteltä ja kuvattu	Prosessit on kuvattu jatkokehitystä varten.

Informatiiviset tunnusluvut

Lääkäreiden ja hoitajien vastaanotto toiminta	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Lääkäreiden vastaanottokäynnit	27 936	31 000	25 066
Lääkäreiden akuuttivastaanottokäynnit	4 766	4 500	5 040
Hoitajien vastaanottokäynnit	31 582	35 500	29 520
Hoitajien akuuttivastaanottokäynnit	1 693	2 500	1 768
Radiologiset tutkimukset röntgen / UÄ	5 599/ 1 699	5000/1600	5514/1498
Terveyskeskuksen sairaala			
Hoitopäivät	11 935	9 800	10 589
Hoitajaksot	1 876	1 400	1 524
Keskimääräinen hoitoaika	6	7	7
Täyttöaste	83	90	85
Suun terveydenhuolto			
Käynnit	24 292	24 000	23 087
Kuntoutus			
Apuvälinelainaukset	2 446	2 350	1 988
Lääkinnällisen kuntoutuksen päätökset	60	70	66
Apuvälinepäätökset	279	350	285
Yksilökäynnit	8 174	8 900	5 345
Ryhmäkäynnit	2 086	2 500	1 906
Ryhmät	484	600	471
Mielenterveys- ja päihdepalvelut			
Käynnit vastaanotolla	4 473	4 800	4 744
Kotikuntoutuksen käynnit	5 135	8 000	5 017

Talousarvion toteutuminen

Tulot

- Toimintatuotot ..... + 32 280 €
- (sisältää mm. lääkäreiden koulutuskorvaukset + 46 000, kotikuntakuntakorvaukset + 66 000, muut myyntituotot -44 000, maksutuotot -30 500)

Menot

- Henkilöstökulut (sis. SV-korvaukset +71 000) ..... - 530 283 €
- Palvelujen ostot ..... + 130 687 €
- Aineet, tavarat ja tarvikkeet (sis. lääkekulut +198 000) ..... + 171 997 €
- Muut toimintakulut ..... + 10 210 €

Terveyspalvelut	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT	2 451 400	-57 000	2 394 400	2 426 680	32 280
TOIMINTAKULUT	-13 131 895	339 355	-12 792 540	-12 575 151	217 389
TOIMINTAKATE	-10 680 495	282 355	-10 398 140	-10 148 471	249 669

Erikoissairaanhoito

Sitovuus: sosiaali- ja terveyslautakunta, brutto

Vastuuhenkilö: johtava lääkäri Katri Hollmén

Toiminnan painospisteet ja keskeiset muutokset

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin edellisten vuosien tulos jäi alijäämäiseksi. Sairaanhoitopiiri suoritti syyskuun alussa alijäämän kattamiseksi kunnilta ylimääräisen kannon, jonka suuruus oli Siilinjärvellä yli 500 000 euroa. Lisäksi jouduttiin tekemään toinen lähes saman suuruinen varaus alijäämän kattamiseksi. Nämä alijäämät on kirjattu Pohjois-Savon kuntataloustyöryhmän esityksen mukaisesti avustusmenoksi. Muilta osin sairaanhoitopiirin laskutus alitti talousarvion 709 414 eurolla. Sairaanhoitopiirissä on käyty YT-neuvottelut ja YHESSÄ-ohjelma (tuottavuusohjelma 2.0), joilla etsitään keinoja sairaanhoitopiirin talouden vakauttamiseksi.

Muun erikoissairaanhoidon osalta kunnassa on pyritty vastaamaan kasvavaan palvelutarpeeseen tuomalla erikoislääkäreiden asiantuntemusta terveyskeskukseen. Tämän vuoden puolella konsultaatiokäynnit ovat aloittaneet silmälääkärit ja kardiologi. Käyntipalkkiot vastaanotoilta tilittyvät terveyspalveluiden puolelle. Ikääntyminen ja kehittyvät hoitomahdollisuudet lisäävät jatkuvasti palveluiden tarvetta. Muun erikoissairaanhoidon osuus ylittyi 121.878 eurolla. Tähän sisältyvät terveyskeskuksessa tuotettujen erikoissairaanhoidon palveluiden lisäksi myös muualta kuin KYS:stä ostetut erikoissairaanhoidon palvelut ml. ostot Ylä-Savon sotesta ja Varkaudesta.

Ensihoidon kulut toteutuivat lähes muutostalousarvion mukaisesti, alitus 26 050 euroa.

Kaiken kaikkiaan erikoissairaanhoidon ylitys on 429 241 euroa.

Talousarvion toteutuminen

Menot

- Henkilöstökulut (asiantuntijapalkkiot)..... + 34 000 €
- Palvelujen ostot (asiakaspalvelujen ostot)..... - 648 277 €
- Avustukset (sairaanhoitopiirin alijäämän kattaminen) ..... + 1 045 600 €

Erikoissairaanhoito	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	2 774	2 774
TOIMINTAKULUT	-28 999 589	-720 248	-29 719 837	-30 151 852	-432 015
TOIMINTAKATE	-28 999 589	-720 248	-29 719 837	-30 149 078	-429 241

TALOUS- JA TUKIPALVELUT

Vastuuhenkilö: talousjohtaja Petteri Ristikangas

Talous- ja tukipalvelut on yksi kunnan viidestä palvelualueesta. Palvelualue tuottaa kunnan sisäisiä tukipalveluita, jonka lisäksi palvelualue vastaa asumispalveluista sekä ympäristöterveyspalveluiden ja maaseutupalveluiden tuottamisesta yhteistoiminta-alueilla joiden isäntäkuntana Siilinjärvi toimii.

Palvelualue sisältää seuraavat valtuustoon nähden sitovat kokonaisuudet:

SITOVUUSTASOT	Toimintamenot	Toimintatulot	Toimintakate
<i>Tarkastuslautakunta</i>			
Tilintarkastus (brutto)	-66 935	66 935	0
<i>Ympäristöterveyslautakunta</i>			
Ympäristöterveyspalvelut (netto)	-1 842 772	1 365 114	-477 658
<i>Maaseutulautakunta</i>			
Maaseutuhallinto (netto)	-789 861	687 830	-102 031
<i>Kunnanhallitus</i>			
Pelastustoimi (brutto)	-1 663 169		-1 663 169
Talous- ja tukipalvelut (brutto)	-9 378 026	9 854 060	476 034
Sitovuustasot yhteensä	-13 740 763	11 973 939	-1 766 823

Palvelualueen informatiivinen tuloslaskelma

TALOUS- JA TUKI-PALVELUT	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
Myyntituotot	3 078 320	2 500	3 080 820	3 113 788	32 968
<i>Sisäisten palvelujen myynti</i>	<i>6 013 486</i>	<i>0</i>	<i>6 013 486</i>	6 436 107	422 621
Maksutuotot	108 750	0	108 750	89 327	-19 423
Tuet ja avustukset	0	0	0	212	212
Vuokratuotot	2 000	0	2 000	1 944	-56
<i>Sisäiset vuokratuotot</i>	<i>2 398 051</i>	<i>0</i>	<i>2 398 051</i>	2 328 422	-69 629
Muut toimintatuotot	1 000	0	1 000	4 140	3 140
TOIMINTATUOTOT	11 601 607	2 500	11 604 107	11 973 939	369 832
Henkilöstökulut	-7 260 285	27 211	-7 233 074	-7 046 697	186 377
Palvelujen ostot	-3 209 702	-3 700	-3 213 402	-3 414 501	-201 099
<i>Sisäiset palvelujen ostot</i>	<i>-440 482</i>	<i>0</i>	<i>-440 482</i>	-425 336	15 146
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 581 369	0	-1 581 369	-1 739 599	-158 230
<i>Sisäiset aineet, tarv. ja tav.</i>	<i>-168</i>	<i>0</i>	<i>-168</i>	-185	-17
Avustukset	-60 000	0	-60 000	-58 322	1 678
Vuokrat	-694 004	-37 000	-731 004	-739 162	-8 158
<i>Sisäiset vuokrat</i>	<i>-262 460</i>	<i>0</i>	<i>-262 460</i>	-298 597	-36 137
Muut toimintakulut	-3 040	0	-3 040	-18 364	-15 324
TOIMINTAKULUT	-13 511 510	-13 489	-13 524 999	-13 740 763	-215 764
TOIMINTAKATE	-1 909 903	-10 989	-1 920 892	-1 766 823	154 069
Poistot	-299 665	0	-299 665	-298 192	1 473

TARKASTUSLAUTAKUNTA

TARKASTUSLAUTAKUNTA VUONNA 2019	
Jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Juvonen Toni, pj	Ukkonen Mari
Heikkinen Hanna, vpj	Rissanen Päivi
Apell Harri	Gröhn Matti
Kerkola Riitta	Kaitokari Jarkko
Tuppurainen Jukka	Savolainen Kalle

Tilintarkastus

Sitovuus: valtuusto, brutto
Vastuuhenkilö: tarkastuslautakunnan puheenjohtaja Toni Juvonen

Toiminta-ajatus

Siilinjärven kunnan hallintosäännön mukaan lautakunnassa on puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä kolme muuta jäsentä. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Kuntalain mukaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Tarkastuslautakunta seuraa tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista ja muutoinkin tehtävien suorittamista. Tarkastuslautakunta valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioi ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Tarkastuslautakunta on jakanut keskuudessaan seurantavastuut hallinto-organisaation päävastuualueiden mukaisesti.

Tarkastuslautakunta esittelee tilintarkastajan antaman tilintarkastajakertomuksen ja oman arviointikertomuksensa suoraan valtuustolle. Valtuusto päättää vastuuvapauden myöntämisestä hyväksyessään tilinpäätöksen.

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet 2019

VALTUUSTON SITOVA TAVOITTEET			
Suunnittelukauden tavoite 2019–2021	Tavoitetaso	Riskiarvio	TOTEUTUMINEN
Arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla	Tulostavoitteiden selvittäminen ja raportointi	Resurssien käytettävyys	Jatkuva arviointitoiminta, viranhaltijakuulemiset, arviointikertomus.
	Arviointikertomuksen laatiminen ja käsittely lain vaatimusten mukaisesti		Arviointikertomus 2018 laadittu ja käsitelty Tarkltk 8.5.2019 § 34, KV 27.5.2019 § 15.
	Tilinpäätöksen käsittely lain vaatimusten mukaan	Aikataulut, resurssien käytettävyys	Tilinpäätös 2018 käsitelty Tarkltk 8.5.2019 § 33, KV 27.5.2019 § 16.
Valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi	Sidonnaisuusilmoitusten riittävyys ja ajantasaisuus	Sähköisen sidonnaisuusrekisterin puuttuminen, sidonnaisuusilmoitusten puutteellisuus, esteellisyys päätöksenteossa	Sidonnaisuusilmoitusrekisteri ajantasainen.

Informatiiviset tunnusluvut

Lautakunnan hyväksymät tavoitteet	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Kokousten lukumäärä	13	13	13

Talousarvion toteutuminen

Talousarvio toteutui.

TILINTARKASTUS	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
<i>Sisäisten palvelujen myynti</i>	78 280	0	78 280	66 935	-11 345
TOIMINTATUOTOT	78 280	0	78 280	66 935	-11 345
Henkilöstökulut	-30 547	0	-30 547	-33 787	-3 240
Palvelujen ostot	-46 639	0	-46 639	-32 152	14 487
<i>Sisäiset palvelujen ostot</i>	0	0	0	-56	-56
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 432	0	-1 432	-274	1 158
Vuokrat	0	0	0	-665	-665
Muut toimintakulut	-140	0	-140	0	140
TOIMINTAKULUT	-78 758	0	-78 758	-66 935	11 823
TOIMINTAKATE	-478	0	-478	0	478

YMPÄRISTÖTERVEYSLAUTAKUNTA VUONNA 2019

<i>Jäsen</i>	<i>Henkilökohtainen varajäsen</i>
Kröger Risto, Siilinjärvi, pj	Pitkänen Marjaana
Tiilikainen Hilikka, Kaavi, vpj	Mononen Petri
Ahonen Matti, Rautavaara, vpj	Korhonen Jorma
Puurunen Ritva, Tuusniemi	Smolander Hannu
Rannio Jorma, Lapinlahti	Jääskeläinen Minna

Ympäristöterveyspalvelut

Sitovuus: valtuusto, netto

Vastuuhenkilö: ympäristöterveysjohtaja Emilia Savolainen

Toiminta-ajatus

Tulosalue vastaa kunnan viranomaiselle määrättyjen ympäristöterveydenhuollon tehtävien hoitamisesta ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen kunnissa (Kaavi, Lapinlahti, Rautavaara, Siilinjärvi ja Tuusniemi). Lisäksi hoidetaan Kuopion kaupungin eläinlääkintähuollon tehtäviä Kuopion ja Siilinjärven välisen ostopalvelusopimuksen mukaisesti.

Ympäristöterveyspalveluiden tarkoituksena on turvata lainsäädännön vaatimusten mukainen suunnitelmallinen, säännöllinen, laadukas, terveyshaittoja ja -vaaroja sekä kuluttajien taloudellisia tappioita ehkäisevä paikalliseen riskinarvioon ja valtakunnalliseen valvontaohjelmaan perustuva ympäristöterveydenhuollon tehtävien hoito. Tähän sisältyy myös laadukas ja tarkoituksenmukainen kunnallinen eläinlääkintähuolto sekä eläinlääkäripäivystys. Yhteistoiminta-alueella turvataan koko ympäristöterveydenhuollon riittävien palvelujen saatavuus ja toiminta siten, että toiminta on tehokasta, tasapuolista sekä avointa.

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet 2019

VALTUUSTON SITOVA TAVOITTEET			
<i>Suunnittelukauden tavoite 2019–2021</i>	<i>Tavoitetaso</i>	<i>Riskiarvio</i>	<i>TOTEUTUMINEN</i>
Kasvu, hyvinvointi ja talous			
<i>Ympäristöterveydenhuolto toimii kattavasti ja vaikuttavasti käytävissä olevia resursseja hyödyntäen</i>	Ympäristöterveydenhuolto toimii tehokkaasti toimivana kokonaisuutena	Resurssipulan vuoksi valvontasuunnitelmaa ei voitaisi toteuttaa. Mm. akuuttien tehtävien hoitaminen ja epidemioiden selvittäminen vaarantuu eikä valvontasuunnitelman mukaista ympäristöterveyden ennalta ehkäisevää toimintaa voida suorittaa.	Toteutuu

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet 2019

YMPÄRISTÖTERVEYSLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
Tavoitteet 2019–2021	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso	Toteutuminen
Yhteneväiset toimintatavat ja osaamisen varmistaminen	Laatujärjestelmän käyttöönotto	Laatujärjestelmän toiminta	Toteutuu
	Henkilöstö osallistuu sisäiseen ja ulkoiseen täydennyskoulutukseen. Ulkoisessa koulutuksessa saatu tieto jaetaan organisaatiossa eteenpäin.	Jokainen osallistuu oman toimialansa koulutukseen / Aluehallintoviraston työkokouksiin vuosittain	Toteutuu
Riittävien resurssien varaiminen koko yhteistoiminta-alueelle	Luodaan käytäntöjä töiden tasaamiseksi	Työmäärä jakautuu mahdollisimman tasaisesti eläinlääkäreiden kesken, jolloin myös sijaisten tarve voidaan optimoida	Toteutuu

Informatiiviset tunnusluvut

Valtuuston hyväksymät tavoitteet	TP 2018	TA 2019	TP 2019
<i>Tuotantotavoitteet</i>			
Terveysvalvonta -tulosyksikön menot €/asukas (Siilinjärvi)*	7,54	9,03	8,33
Eläinlääkintähuolto -tulosyksikön menot (Siilinjärvi)**			
€/asukas	15,10	16,77	13,50
€/eläinyksikkö	79,41	88,53	71,01
Ympäristöterveyspalveluiden eläinlääkintähuolto -tulosyksikön bruttokustannus***			
€/yhteistoiminta-alueen asukas	15,09	17,23	14,85
€/eläinyksikkö	36,22	41,44	35,66
Ympäristöterveyspalveluiden terveysvalvonta -tulosyksikön bruttokustannus****			
€/yhteistoiminta-alueen asukas	11,03	10,76	11,48

* Siilinjärven osuus ulkoisista bruttokustannuksista (kustannuspaikka 5630)

** TA 2019: Siilinjärven osuus yhteistoiminnan ulkoisista bruttokustannuksista + muut eläinlääkintähuollon ulkoiset bruttokustannukset eli kustannuspaikat 5610, 5611, 5612 ja 5621

***Ainoastaan kustannuspaikka 5610 eli ei sisällä eläinsuojaa, pieneläinpäivystystä eikä toimitilakuluja, mutta sisältää yleiskustannukset (Siilinjärven sisäiset jaettavat kustannukset). Vain yhteistoiminta-alue; ei Kuopio

**** Kustannuspaikka 5630, sisältää myös yleiskustannukset (=Siilinjärven sisäiset jaettavat kustannukset)

Lautakunnan hyväksymät tavoitteet	TP 2018	TA 2019	TP 2019
<i>Tuotantotavoitteet</i>			
Eläinlääkärikäyntien määrät kunnittain			
Kaavi, suureläimet	241	288	233
pieneläimet	404	359	467
AVIn viranomaistarkastukset	13	3	18
terveydenhuoltokäynnit	16	3	20
nautaeläintilat*	38	38	38
Lapinlahti, suureläimet	919	975	1 080
pieneläimet	776	859	953
AVIn viranomaistarkastukset	46	39	43
terveydenhuoltokäynnit	72	67	52
nautaeläintilat*	147	147	147
Rautavaara, suureläimet	139	116	143
pieneläimet	201	192	239
AVIn viranomaistarkastukset	5	4	4
terveydenhuoltokäynnit	16	5	11
nautaeläintilat*	20	20	20
Siilinjärvi, suureläimet	1012	1 183	1 134
pieneläimet	2046	2 024	1 926
AVIn viranomaistarkastukset	53	58	76
terveydenhuoltokäynnit	25	34	13
nautaeläintilat*	63	63	63
Tuusniemi, suureläimet	183	184	142
pieneläimet	326	287	286
AVIn viranomaistarkastukset	11	8	9
terveydenhuoltokäynnit	17	14	14
nautaeläintilat*	31	31	31
Kuopio, suureläimet	3332	3 314	3 832
pieneläimet	2270	2 004	2 221
AVIn viranomaistarkastukset	137	166	144
terveydenhuoltokäynnit	218	175	169
nautaeläintilat*	351	351	351

*TA 2019: Luke tilasto 2017

Talousarvion toteutuminen

Toteutuu talousarvion mukaisesti.

YMPÄRISTÖTERVEYS- PALVELUT	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
Myyntituotot	1 283 533	2 500	1 286 033	1 269 466	-16 567
<i>Sisäisten palvelujen myynti</i>	6 832	0	6 832	6 322	-510
Maksutuotot	108 750	0	108 750	89 327	-19 423
TOIMINTATUOTOT	1 399 115	2 500	1 401 615	1 365 114	-36 501
Henkilöstökulut	-1 547 732	5 988	-1 541 744	-1 426 459	115 285
Palvelujen ostot	-129 477	5 000	-124 477	-130 337	-5 860
<i>Sisäiset palvelujen ostot</i>	-79 542	0	-79 542	-82 821	-3 279
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-33 460	0	-33 460	-50 762	-17 302
<i>Sisäiset aineet, tarv. ja tav.</i>	-168	0	-168	-185	-17
Avustukset	-55 000	0	-55 000	-53 360	1 640
Vuokrat	-87 850	0	-87 850	-94 089	-6 239
<i>Sisäiset vuokrat</i>	-1 213	0	-1 213	-1 213	0
Muut toimintakulut	-650	0	-650	-3 547	-2 897
TOIMINTAKULUT	-1 935 092	10 988	-1 924 104	-1 842 772	81 332
TOIMINTAKATE	-535 977	13 488	-522 489	-477 658	44 831

MAASEUTULAUTAKUNTA VUONNA 2019	
<i>Jäsen</i>	<i>Henkilökohtainen varajäsen</i>
Toivanen Tomi, Siilinjärvi, pj.	Mykkänen Timo
Suihkonen Mikko, Suonenjoki, vpj.	Nuutinen Kirsi
Haukka Raija, Rautalampi	Ilomäki Emma
Huuskonen Sirje, Vesanto	Jäntti Eeva
Hänninen Pirjo, Tervo	Farin Anja
Kilpeläinen Johanna, Varkaus	Martikainen Olavi
Konttinen Timo, Leppävirta	Havukainen Heikki
Luostarinen Eija, Kuopio	Laitinen Taina
Pursiainen Rauni, Rautavaara	Kukkonen Eero
Räsänen Reijo, Tuusniemi	Holopainen Teuvo
Tiilikainen Hilka, Kaavi	Kostilainen Päivi

Maaseutuhallinto
Sitovuus: valtuusto, netto
Vastuuhenkilö: maaseutujohtaja Juha Nykänen

Toiminta-ajatus

Kuopion, Suonenjoen ja Varkauden kaupunkien sekä Kaavin, Leppävirran, Rautalammin, Rautavaaran, Siilinjärven, Tervon, Tuusniemen ja Vesannon kuntien alueella toimivan Sydän-Savon maaseutupalvelujen tehtävänä on huolehtia maaseudun elinkeinojen, elinolosuhteiden ja palvelujen kehittamisestä sekä maaseutuelinkeinoja koskevien viranomaistehtävien hoitamisesta.

Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen toimielimiä ovat maaseutulautakunta, sen mahdollisesti asettamat jaostot sekä sen alainen palveluorganisaatio, Sydän-Savon maaseutupalvelu.

Yhteistoiminta-alueella turvataan maaseutuhallinnon palvelujen saatavuus ja toiminta siten, että toiminta on tehokasta, tasapuolista ja avointa.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Maataloudessa eletään voimakasta rakennemuutoksen aikaa. Tilamäärä on vähentynyt yhteistoiminta-alueella kuluneen viiden vuoden aikana keskimäärin 63 tilalla / vuosi. Tilamäärän nopeasta vähentymisestä huolimatta tuotannon taso on säilynyt lähes ennallaan.

Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueella on pystytty vastaamaan toimintaympäristön muutoksen tuomiin haasteisiin ja turvaamaan EU-lainsäädännön vaatimusten täyttyminen maataloustukihallinnon viranomaistehtävien osalta. Kehittämistoimien niukkenevien resurssien vuoksi on Sydän-Savon maaseutupalvelu keskittynyt maatilataustaisten yritysten kehittämiseen. Kehittämistoimenpiteitä on voitu toteuttaa yhteistyössä yhteistyökumppaneiden kanssa koulutus- ja kehittämishankkeiden kautta.

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet 2019

MAASEUTUTULAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
<i>Tavoitteet 2019–2021</i>	<i>Toimenpiteet 2019</i>	<i>Tavoitetaso</i>	<i>Toteutuminen</i>
<i>Kehitetään atiivisesti maatilataustaista yritystoimintaa ja toimintaympäristöä</i>	Osallistutaan aktiivisesti yhteistyökumppaneiden kanssa tehtäviin kehittämistoimenpiteisiin	Osallistutaan maatala-yritysten investointeja, omistajanvaihdoksia ja yrittäjien hyvinvointia edistäviin kehittämishankkeisiin sekä maaseudun elinkeinojen toimintaympäristön ja työvoiman saantia edistäviin kehittämistoimenpiteisiin.	Toteutui tavoitteiden mukaisesti. Yhteistyössä maakunnan kehittämistoimijoiden kanssa jatkettu em. tavoitteita tukevia ja valmistellaan jatkoja päättyneille kehittämishankkeille. Ilmasto- ja ympäristönsuojelun kehittämistoimet ovat korostumassa.

MAASEUTUTULAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

<i>Tavoitteet 2019–2021</i>	<i>Toimenpiteet 2019</i>	<i>Tavoitetaso</i>	<i>TOTEUTUMINEN</i>
Henkilöstön ammattitaidon hyödyntäminen	Viranomaistehtävien lisäksi annetaan maaseudun yritys- ja kehittämisspalveluja	Viranomaistehtävät 80 %, kehittämistehtävät 20 %.	Toteutui tavoitteiden mukaisesti.
Palveluiden hallittu kustannuskehitys	Yhteistyön tiivistäminen sidosrymien kanssa	Toimintamenot edellisen vuoden tasolla.	Toimintakulut kasvoivat 3 %, 22 000 € edellisestä vuodesta.

Informatiiviset tunnusluvut

Lautakunnan asettamat tavoitteet	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Yhteistoiminta-alueen aktiivimaatilat	1 789	1 789	1 750
Maksetut maataloustuet, M€	59	65	58
Maaseutuviranomaistehtävät			
- maatilaa/htv	172	174	171
- €/aktiivimaatila	324	338	336
- €/peruslohko	14,66	15,16	15,00
Maaseutuyritysten kehittäminen*			
- €/aktiivimaatila	94,19	107,87	103,25
- €/maaseutualueen asukas	2,28	3,00	2,45

* ei sisällä erillisten kehittämishankkeiden kuntavastinrahaa

Talousarvion toteutuminen

Tulot

- Yhteistoimintakorvaukset ..... - 25 000 €
- Vuokratuotot ..... + 2000 €

Menot

- Henkilöstökulut ..... - 14 000 €
- Palvelujen ostot ..... -13 000 €
- Aineet, tarvikkeet tavarat ..... -3 000 €

MAASEUTUHALLINTO	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
Myyntituotot	713 477	0	713 477	685 886	-27 591
Vuokratuotot	2 000	0	2 000	1 944	-56
TOIMINTATUOTOT	715 477	0	715 477	687 830	-27 647
Henkilöstökulut	-631 854	0	-631 854	-618 006	13 848
Palvelujen ostot	-53 998	0	-53 998	-40 665	13 333
<i>Sisäiset palvelujen ostot</i>	<i>-40 200</i>	<i>0</i>	<i>-40 200</i>	-39 067	1 133
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-9 498	0	-9 498	-6 714	2 784
Avustukset	-5 000	0	-5 000	-4 962	38
Vuokrat	-79 000	0	-79 000	-79 446	-446
Muut toimintakulut	-1 000	0	-1 000	-1 000	0
TOIMINTAKULUT	-820 550	0	-820 550	-789 861	30 689
TOIMINTAKATE	-105 073	0	-105 073	-102 031	3 042

Pelastustoimi

Sitovuus: valtuusto, brutto

Vastuuhenkilö: talousjohtaja Petteri Ristikangas

Toiminta-ajatus

Pohjois-Savon kunnat ovat sopineet pelastustoimen järjestämisestä siten, että Pohjois-Savon alueella pelastustoiminnasta vastaa Kuopion kaupunki. Pelastustoimi toteutetaan alueellisesti lainsäädännön, sisäministeriön päätösten ja ohjeiden, kuntien erityisolosuhteiden sekä aluepelastuslautakunnan päättämän palvelutason mukaisesti.

Toiminnalliset muutokset ja riskien toteutuminen

Pidetty uuden paloasemahankkeen hankeryhmän ensimmäinen kokous, jossa sovittu tarveselvityksen valmistelusta ja etenemisestä.

Talousarvion toteutuminen

Toteutuma Pelastuslaitoksen kuntaosuuden mukaisesti n. 20 000 euroa talousarviota suurempi.

PELASTUSTOIMI	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
Henkilöstökulut	-24 499	0	-24 499	-24 378	121
Palvelujen ostot	-1 619 126	0	-1 619 126	-1 638 790	-19 664
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-800	0	-800	0	800
Muut toimintakulut	-200	0	-200	0	200
TOIMINTAKULUT	-1 644 625	0	-1 644 625	-1 663 169	-18 544
TOIMINTAKATE	-1 644 625	0	-1 644 625	-1 663 169	-18 544

Talous- ja tukipalvelut

Sitovuus: valtuusto, brutto

Vastuuhenkilö: talousjohtaja Petteri Ristikangas

Toiminta-ajatus

Talous- ja tukipalveluiden sitovuustaso sisältää kunnan sisäisiä tukipalveluita tuottavat tulosalueet joita ovat talouspalvelut, tietotekniikkapalvelut, ruoka- ja puhtauspalvelut ja muut tukipalvelut (sisäinen tarkastus / sisäisen valvonnan ja riskien hallinnannan ohjaus ja seuranta, asumispalvelut sekä asiakirjahallinto ja aulapalvelut).

Sisältää valtuustoon sitovana seuraavat tulosalueet:

Tulosalue	Toimintamenot	Toimintatulot	Toimintakate
Talous- ja tukipalveluiden hallinto	-113 163	0	-113 163
Talousoalvelut	-460 129	460 146	17
Muut tukipalvelut	-389 261	364 703	-24 558
Tietotekniikkapalvelut	-1 292 395	1 511 968	219 573
Ruoka- ja puhtauspalvelut	-7 123 078	7 517 243	394 165
Sitovuustaso yhteensä	-9 378 026	9 854 060	476 034

Toiminnalliset muutokset ja riskien toteutuminen

Sekä talous- että tietotekniikkapalvelut muuttivat kunnantalolta Toivalassa sijaitsevan Kiinteistö Oy Lentokapteenin tiloihin vuokralle. Ruoka- ja puhtauspalveluiden toimintaa hankaloittaa kunnan toimintojen hajautuminen useisiin väistötiloihin. Kustannukset kasvavat mm. jokaisen toimipisteen varustamisella ja henkilöstön liikkumisella eri toimipisteiden välillä. Henkilöstön sairastavuus ja ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus vaikuttavat palvelun laatuun.

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet 2019

VALTUUSTON SITOVAT TAVOITTEET			
Suunnittelukauden tavoite 2019–2021	Tavoitetaso	Riski-arvio	TOTEUTUMINEN
Kasvu			
Talouden hallinta ja kehittymisen arviointi perustuvat kehittymistä kuvaaviin skenaarioihin	Valitaan tavoiteltava kehityspolku väestötekijöiden muutokseen perustuvan skenaarion pohjalta	Onnistuminen skenaarioiden peruslähtökohtien arvioinnissa	Väestötekijöiden muutokseen perustuvaa skenaariota on valmisteltu ja käytetään jatkossa pitkän tähtäimen taloussuunnittelun pohjana.
Hyvinvointi			
Palvelutuotannon tukena ovat ajanmukaiset ja toimintavarmat tietojärjestelmät. Mahdollistetaan digitalisaation hyödyntäminen palvelutuotannossa ja asiakaspalvelussa.	Palvelutuotannon tuki järjestetään tarkoituksenmukaisella tavalla (tuloksellisuus näkökulma) joko omana toimintana tai ulkoistettuna palvelutuottajalle	Käyttöpalveluiden tuottaminen siirtyy entistä enemmän ulkoisten toimijoiden varaan; riippuvuus ulkoisesta toimijasta ja sopimushallinnasta kasvaa	Virtualisointitekniologia on jo uusittu ja tuotannossa. Uusi varmuuskopiointitekniologia on hankittu ja käyttöön otettu kesällä 2019.
Talous			
Lainanhoitokuluissa ei tapahdu hallitsematonta muutosta mahdollisista korkovaihteluista huolimatta	Enimmillään noin 2/3-osa lainasalkusta on sidottu 5/10 vuoden korkoon tai suojattu korkojohdannaisilla	Alhainen korkotaso pitkäaikaisena tekee suojauksesta kannattamattoman	Alhaisten korkojen aika näytti jatkuvan ennakoitua pidempään. Koronaviiruksen aiheuttama poikkeustila voi muuttaa tilannetta.

VALTUUSTON SITOVAT TAVOITTEET			
Suunnittelukauden tavoite 2019–2021	Tavoitetaso	Riskiarvio	TOTEUTUMINEN
			Koko lainakannan suojausaste on vuoden lopussa 67 %.
Hallittu aluehallinnon uudistamisen aiheuttama tukipalveluiden tuotantotarpeen ja -tavan muutos	Ennakoarvio uudistuksen aiheuttamista muutoksista ja uudistuksen huomioonottaminen resursseihin liittyvissä ratkaisuissa	Uudistukseen liittyvien ratkaisujen viivästymisen ja mahdollinen epätietoisuus ratkaisuista sekä niiden vaikutuksista kuntatasolle	Valmistelua ei jatkettu valtakunnallisen sotevalmistelun keskeyttämisestä johtuen.

Talousarvion toteutuminen

Toimintatuotot ylittyivät kun sitovuustason tehtäväalueet veloittivat tuottamansa omat palvelut kunnan eri yksiköiltä. Sisäistä ruokapalvelua tuotettiin yht. n. 265 000 euroa suuremmalla summalla, tietotekniikkapalveluita n. 110 000 euroa, talous-, tarkastus- ja toimistopalveluita n. 84 000 euroa enemmän ja siivouspalvelua n. -70 000 euroa vähemmän. Ulkoista ateriapalvelumyyntiä kertyi n. 77 000 euroa enemmän.

Sitovuustasoalueen toimintakulut ylittyivät n. 320 000 euroa. Ylitykset kohdistuivat palveluiden ostoissa tietotekniikkapalveluihin n. 80 000 eurolla ja ruoka- ja puhtauspalveluihin n. 105 000 eurolla. Aineiden ja tarvikkeiden ylitykset kohdistuivat suurimmaksi osaksi elintarvikkeisiin (n. 130 000 €) ja siivousvälineisiin ja muuhun kalustoon. Henkilöstökuluja säästyi mm. ruoka- ja puhtauspalveluissa, mutta siellä käytettiin ulkopuolelta ostettua työvoimanvuokrauspalvelua.

TALOUS- JA TUKI-PALVELUT	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
Myyntituotot	1 081 310	0	1 081 310	1 158 436	77 126
<i>Sisäisten palvelujen myynti</i>	<i>5 928 374</i>	<i>0</i>	<i>5 928 374</i>	6 362 850	434 476
Tuet ja avustukset	0	0	0	212	212
Vuokratuotot	0	0	0	0	0
<i>Sisäiset vuokratuotot</i>	<i>2 398 051</i>	<i>0</i>	<i>2 398 051</i>	2 328 422	-69 629
Muut toimintatuotot	1 000	0	1 000	4 140	3 140
TOIMINTATUOTOT	9 408 735	0	9 408 735	9 854 060	445 325
Henkilöstökulut	-5 025 653	21 223	-5 004 430	-4 944 066	60 364
Palvelujen ostot	-1 360 462	-8 700	-1 369 162	-1 572 556	-203 394
<i>Sisäiset palvelujen ostot</i>	<i>-320 740</i>	<i>0</i>	<i>-320 740</i>	-303 392	17 348
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 536 179	0	-1 536 179	-1 681 850	-145 671
Vuokrat	-527 154	-37 000	-564 154	-564 962	-808
<i>Sisäiset vuokrat</i>	<i>-261 247</i>	<i>0</i>	<i>-261 247</i>	-297 384	-36 137
Muut toimintakulut	-1 050	0	-1 050	-13 817	-12 767
TOIMINTAKULUT	-9 032 485	-24 477	-9 056 962	-9 378 026	-321 064
TOIMINTAKATE	376 250	-24 477	351 773	476 034	124 261
Poistot	-299 665	0	-299 665	-298 192	1 473

Talous- ja tukipalveluiden hallinto

Sitovuus: kunnanhallitus, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilö: Petteri Ristikangas

Talousarvion toteutuminen

Toteuma ylittää talousarvion koska vt/vs talousjohtajana 1.8.2019 alkaen toimineen kehitysjohtajan palkkakustannukset on kohdennettu hallinto ja viestintäpalveluista tänne.

Talous- ja tukipalveluiden hallinto	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
TOIMINTAKULUT	-98 179	22 523	-75 656	-113 163	-37 507
TOIMINTAKATE	-98 179	22 523	-75 656	-113 163	-37 507

Talousoalvelut

Sitovuus: kunnanhallitus, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilö: talouspäällikkö Eeva Miettinen

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Tehtäväalueen omassa toiminnassa ei tapahtunut toiminnallisia muutoksia kuluvan vuoden aikana. Talousoalvelujen toimipiste muutti keväällä 2019 väistötiloihin Toivalassa sijaitsevaan Kiinteistö Oy Lento-kapteeniin.

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet 2019

KUNNANHALLITUKSEN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
Tavoitteet 2019–2021	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso	TOTEUTUMINEN
Talousoarvion uudistaminen	Muutostarpeiden kartoitus	Automatisoidun talousoarvion käyttöönotto 2021 ja kunnan oman raportoinnin kehittäminen	Automaattiseen talousoarvion valmistautuminen aloitettiin. Työn etenemistä on määrittänyt valtakunnallisten palveluluokistusten valmistuminen. Kunnan oman raportoinnin kehittämistä varten on alettu kartoittaa tarjolla olevia vaihtoehtoja.
Tietosuojatyö	Toiminnan käynnistäminen	Eu:n tietosuojatietokannan mukainen toiminta	Toiminta käynnistetty, mutta tietosuojatietokannat ei saatu päivitettyä.

Talousarvion toteutuminen

Toteutui talousarvion mukaisesti. Poikkeama toimintatuotoissa johtuu toimintakuluihin tehdystä lisäyksestä muutosbudjetissa ja sen myötä suuremmasta sisäisestä kunnan eri yksiköille tapahtuvasta veloituksesta.

Talousoalvelut	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT	434 110	0	434 110	460 146	26 036
TOIMINTAKULUT	-439 175	-22 000	-461 175	-460 129	1 046
TOIMINTAKATE	-5 065	-22 000	-27 065	17	27 082

Muut tukipalvelut

Sitovuus: kunnanhallitus, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilö: Petteri Ristikangas

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Kunnan eri yksiköiden väistölitarpeen lisääntyminen sekä kunnan leasing ajoneuvojen hankinta aiheuttaa lisääntyntä vakuutusturva.

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet 2019

KUNNANHALLITUKSEN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
Tavoitteet 2019–2021	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso	TOTEUTUMINEN
Hankintasammon käytön tehostaminen	Tietoisuuden lisääminen ja ohjelmistokoulutus	Järjestetään käyttökoulutus. Esimiesiltapäivän teema-asia.	Hankintafoorumitilaisuus yhdessä yrittäjäjärjestön kanssa pidetty marraskuussa 2019.
Sisäisen valvonnan vuosisuunnitelma	Vuosisuunnitelman vahvistaminen ja toteuttaminen. Erikseen kohdennetut tarkastukset.	Vuosisuunnitelman mukaisten tarkastusten toteuttaminen. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selvitys.	Tarkastukset toteutettu vuosisuunnitelman mukaisesti. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selvitys laadittu.

Talousarvion toteutuminen

Menot

- Ennakoitua suurempi menolisäys vakuutuksissa (ajoneuvot ja toimitilat)..... + 20 000 €
- Asuntotoimen henkilöstökulujen säästö..... - 10 000 €
- Toimistopalveluiden ja tarvikkeiden ennakoitua suurempi tarve ..... + 10 000 €

Muut tukipalvelut	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT	326 604	0	326 604	364 703	38 099
TOIMINTAKULUT	-368 585	0	-368 585	-389 261	-20 676
TOIMINTAKATE	-41 981	0	-41 981	-24 558	17 423

Tietotekniikkapalvelut

Sitovuus: kunnanhallitus, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilö: tietojärjestelmäpäällikkö Jukka Simola

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet 2019

KUNNANHALLITUKSEN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
Tavoitteet 2019–2021	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso	Toteutuminen
Palvelinteknologian uusiminen (investointihanke, korvaushankinta)	Vuonna 2018 aloitettu hanke saatetaan loppuun (varmuuskopiointitekniologia päivitetään, siirretään loput palvelut vanhasta virtualisointitekniologiasta uuteen teknologiaan)	Vanha virtualisointitekniologia on sammutettu, uusi teknologia on tuotannossa. Varmuuskopiointitekniologiat ja -prosessit on tarkistettu ja päivitetty.	Virtualisointitekniologia on uusittu ja tuotantokäytössä. Varmuuskopiointitekniologia on hankittu ja tuotantokäytössä. Palomuurilaitteet vaihdettiin uusiin kesän 2019 aikana.
Käyttöoikeuksien hallinnan parantaminen	Palvelun käyttöönotto-projekti aloitetaan tammikuussa 2019 ja saatetaan tuotantokäyttövalmiiksi vuoden loppuun mennessä	Vuoden 2019 loppuun mennessä noin 15–20 toimialakohtaisen tietojärjestelmän roolit ja käyttöoikeudet hallitaan kyseisellä järjestelmällä	Tämä hanke ei toteutunut ollenkaan.
Perusterveydenhuollon ikääntyneen palvelinteknologiaan liittyvän laiterikkoriskin hallinta	Toimialan tietojärjestelmäratkaisusta riippuen osa tai kaikki nykyisistä palvelimista virtualisoidaan ja/tai vaihdetaan uusiin	Perusterveydenhuollon kaikista palvelimista (7 kpl) on riskinhallinnan näkökulmasta tarkasteltuna riittävä määrä joko virtualisoitu tai vaihdettu uuteen	AluePegasos tuotevaihto muutti suunnitelmia (päättös tuotevaihdosta tehtiin vasta loppuvuodesta 2019). Poistuneeseen Effica-tuotantoympäristöön ei tehty enää merkittäviä palvelinvaihtoja vuonna 2019. Effica-potilas-tietokanta ”jäätty” katselukannaksi talven 2019-2020 aikana ja katselukanta siirretään virtualisoituun ympäristön kevään 2020 aikana.

Talousarvion toteutuminen

Käyttötalousmenot ylittyvät 43 000 eurolla. Ylitys kohdistui ulkoa ostettuihin atk-palveluihin ja tietoliikenne maksuihin.

Tietotekniikkapalvelut	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT	1 401 056	0	1 401 056	1 511 968	110 912
TOIMINTAKULUT	-1 199 253	-25 000	-1 224 253	-1 292 395	-68 142
TOIMINTAKATE	201 803	-25 000	176 803	219 573	42 770

Ruoka- ja puhtauspalvelut

Sitovuus: kunnanhallitus, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilö: ruoka- ja puhtauspalvelujohtaja Sirpa Kurki

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Ruoka- ja puhtauspalvelut ovat tukipalvelua kunnan eri palvelualueille. Palvelut järjestetään eri palvelu-alojen tarpeiden mukaisesti taloudellisesti ja tehokkaasti. Lukuisat väistötilat pirstaloivat toimintaa ja lisäävät palvelun järjestämisen kustannuksia. Joudutaan tekemään ennakoitua enemmän kone- ja laitehankintoja sekä pientarvikehankintoja, kun toimintaa järjestetään eri kohteisiin. Palvelun laadullisena riskinä on henkilöstön sairastavuus ja tilapäisen ammattitaitoisen työvoiman heikko saatavuus. Ahmon koulun työolosuhteet ovat riski sekä puhtauspalvelu-, että ruokapalveluhenkilöstölle. Ahmon koulun keittiö on merkittävä tuotantoyksikkö Siilinjärvellä. Sen tuotantomäärää ei pystytä siirtämään / lisäämään muihin tuotantokeittäihin, koska niiden valmistuskapasiteetti on jo maksimissaan käytössä.

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet 2019

KUNNANHALLITUKSEN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
Tavoitteet 2019–2021	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso	TOTEUTUMINEN
Ruoka- ja puhtauspalvelut Asiakastyytyväisyyden seuranta luotettavasti	Asiakastyytyväisyyskyselyn ja menetelmän kehittäminen, muut palvelukanavat käyttöön	Kyselyn avulla saadaan luotettava tulos eri asiakasryhmien vastauksista. Jatkuva palautteen lisääntyminen ja hyödyntäminen kehitystyössä.	Toteutui.
Ruoka- ja puhtauspalvelut Laatutyö	Käynnistetään systemaattinen laadun kehittämistyö	Laatutyö on systemaattista ja vakiintunutta, osa normaaliarkea. Laatutyökalut toimivat jatkuvan kehityksen välineinä ja ovat luonteva osa johtamista.	Toteutui.
Ruokapalvelut Elintarvikekustannuksista 5 % säästö	Ruokalistan ja raaka-ainepohjan tarkistaminen, kustannusten systemaattinen seuranta	Elintarvikekustannussäästö saavutetaan ilman että asiakas-tyytyväisyys heikkenee tai tingitään elintarvikkeiden kotimaisuudesta tai lähituottajien määrästä	Toteutui osittain.
Ruokapalvelut	AROMI ja WEB-MYSLI-ohjelmien käytön vakiinnuttaminen kaikissa toimipaikoissa	AROMI-, WEB-MYSLI- ja EVÄS -ohjelmat ovat luonteva osa arkea. Paperilaskut jäävät historiaan, ostoja ei tehdä ohi järjestelmän ja raportointi palvelee sekä tuotantoa että johtoa.	Liittymä potilastietojärjestelmään saatiin käyttöön tammikuussa 2020.
Puhtauspalvelut	Uudiskohteiden ja väistötilojen mitoitus. Henkilöstön sitouttaminen tarvittaviin muutoksiin.	Muutostilanteissa toiminnan suunnittelu siten, että asiakastarpeet ja siivoustyön resurssit ovat mahdollisimman optimaalisesti käytössä	Toteutui.

Informatiiviset tunnusluvut

Kunnanhallituksen hyväksymät tavoitteet	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Ruokapalvelut			
Aterioiden lukumäärä	1 514 089	1 527 206	1 542 229
Aterioiden myyntitulot	4 844 414	4 834 844	5 159 086
Aterioiden raaka-ainekustannukset	1 397 830	1 240 655	1 372 094
Suoritekustannus ka	3,79	3,70	3,67
Puhtauspalvelut			
Siivottavat neliöt/h (koulut ja muut toimitilat)	272	*272	272
Siivottavat neliöt/h (hoiva- ja hoitotoimitilat)	202	*202	202

*Siivoustyön tuntitehokkuuden tavoite on pysyä samana huolimatta lukuisista väistötiloista

Talousarvion toteutuminen

Aterioiden myyntitulot kasvoivat johtuen Mummonkammarin ja kotipalveluaterioiden lisääntyneistä ateriamääristä. Elintarvikekuluissa saatiin säästöä verrattuna edelliseen tilinpäätökseen 2018 huolimatta isommasta tuotetusta ateriamäärästä. Elintarvikekustannuksissa oli säästötavoite (60 000€) verrattuna edelliseen tilinpäätökseen ja arvioon kirjattu summa oli virheellinen. Virheestä johtuen elintarvikekustannus näyttää tilinpäätöksessä ylittyneen huomattavasti, vaikka siinä päästiin lähelle tavoitetta. Aterioiden suoritekustannus on lähtenyt pienentymään toivotulla tavalla eli toiminta on tehostunut ja kuluissa on säästetty.

Puhtauspalveluissa on muutosta toimintatuotoissa johtuen työterveyshuollon tilojen siivous tulon siirtymisestä ulkoisiin tuloihin ja kunnan omien siivottavien tilojen supistumisesta.

Kokonaisuutena ruoka- ja puhtauspalveluissa saavutettiin hyvin sekä toiminnalliset että taloudelliset tavoitteet.

Tulot

• Myyntituotot / ruokapalvelut	+ 324 424 €
• Myyntituotot / puhtauspalvelut	+ 15 453 €
• Sisäiset huoneistopalvelutulot.....	- 69 629 €

Menot

• Puhtauspalvelujen ostot	+ 90 112 €
- koneiden ja laitteiden kunnossapito	
- työvoiman vuokraus	
- pesulapalvelut	
• Aineet, tarvikkeet tavarat.....	+ 150 132 €
- muu materiaali	
- kalusto	
- elintarvikkeet	
• Henkilöstökulut ruoka- ja puhtaus.....	- 72 341 €
• Toimintakulut yhteensä ruoka- ja puhtaus	+ 195 785 €

Ruoka- ja puhtauspalvelut	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT	7 246 965	0	7 246 965	7 517 243	270 278
TOIMINTAKULUT	-6 927 293	0	-6 927 293	-7 123 078	-195 785
TOIMINTAKATE	319 672	0	319 672	394 165	74 493

TEKNINEN LAUTAKUNTA VUONNA 2019

Jäsen

Katainen Lauri, pj
 Pöyhönen Arttu, vpj., 23.9.19 saakka
 Parviainen Lassipekka, 24.9.19 alkaen
 Karvonen Anne, 17.6.19 saakka
 Iskala Jonna, 18.6.19, alkaen
 Partanen Aki
 Puustinen Ritva
 Renvall Riitta
 Uljonen Henri

Henkilökohtainen varajäsen

Ryynänen Keijo
 Parviainen Lassipekka, 23.9.19 saakka
 Pöyhönen Arttu, 24.9.19 alkaen
 Iskala Jonna, 17.6.19 saakka
 Meyes Helena, 18.6.19 alkaen
 Vestenius Mikko
 Valtanen Marjo
 Jääskeläinen Heikki
 Kaija Merja

TEKNISET PALVELUT

Vastuuhenkilö: tekninen johtaja Ari Kainulainen

Tekniset palvelut on yksi kunnan viidestä palvelualueesta. Tekniset palvelut vastaa lakisääteisestä vesihuollon huolehtimis- ja jätehuollon järjestämisvelvollisuuden toteutumisesta Siilinjärven kunnan alueella. Palvelualue tuottaa tukiluonteisia palveluita muille palvelualueille toimitiloihin, varikkopalveluihin ja hankintoihin liittyvissä tehtävissä sekä vastaa kuntatekniikasta. Lisäksi palvelualueeseen kuuluvat lakisääteisinä viranomaistoimintoina rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu sekä yksityistieasiat.

Palvelualueen ydintoiminta-alueet ovat:

- toimitilojen ja kuntatekniikan uudisrakentaminen, peruskorjaus ja ylläpito
- veden tuottaminen ja jäteveden puhdistaminen 31.12.2019 saakka
- ydintoimintoja tukevat tekninen hallinto- ja varikkopalvelut
- viranomaislautakunnan alaisuudessa viranomaispalveluina toimivat rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu sekä
- teknisen lautakunnan jaostona olevat yksityistieasiat.

Palvelualue sisältää seuraavat valtuustoon nähden sitovat kokonaisuudet:

SITOVUUSTASOT	Toimintamenot	Toimintatulot	Toimintakate
Tekninen lautakunta			
Tekniset palvelut (brutto)	3 217 937	805 170	-2 412 767
Teknisen lautakunnan jaosto			
Yksityistieasiat (brutto)	128 273		-128 273
Viranomaislautakunta			
Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu (brutto)	628 890	259 400	-369 490
Laskennallisesti eriytetyt taseyksiköt			
Toimitilojen ylläpito (tilikauden tulos)	4 487 975	7 222 409	2 734 435
Vesihuoltolaitos (tilikauden tulos)	1 724 886	3 564 408	1 839 522
Sitovuustasot yhteensä	10 187 961	11 851 387	1 663 426

TEKNISET PALVELUT	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2 019	Poikkeama
Myyntituotot	4 033 100	0	4 033 100	3 804 790	-228 310
<i>Sisäisten palvelujen myynti</i>	<i>265 878</i>	<i>0</i>	<i>265 878</i>	290 871	24 993
Maksutuotot	285 000	0	285 000	285 707	707
Tuet ja avustukset	0	0	0	13 083	13 083
Vuokratuotot	297 295	0	297 295	328 335	31 040
<i>Sisäiset vuokratuotot</i>	<i>7 391 299</i>	<i>0</i>	<i>7 391 299</i>	6 850 967	-540 332
Muut toimintatuotot	258 700	0	258 700	137 053	-121 647
TOIMINTATUOTOT	12 531 272	0	12 531 272	11 710 806	-820 466
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	145 000	0	145 000	140 581	-4 419
Henkilöstökulut	-2 908 098	0	-2 908 098	-2 799 716	108 382
Palvelujen ostot	-2 369 193	0	-2 369 193	-2 651 497	-282 304
<i>Sisäiset palvelujen ostot</i>	<i>-501 623</i>	<i>0</i>	<i>-501 623</i>	-569 394	-67 771
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 434 130	0	-2 434 130	-2 701 105	-266 975
<i>Sisäiset aineet, tarv. ja tavarat</i>	<i>-4 204</i>	<i>0</i>	<i>-4 204</i>	-3 487	717
Varastojen lisäys/vähennys	0	0	0	0	0
Avustukset	-301 708	0	-301 708	-188 796	112 912
Vuokrat	-443 720	0	-443 720	-579 756	-136 036
<i>Sisäiset vuokrat</i>	<i>-541 768</i>	<i>0</i>	<i>-541 768</i>	-558 418	-16 650
Muut toimintakulut	-13 860	0	-13 860	-135 791	-121 931
TOIMINTAKULUT	-9 518 304	0	-9 518 304	-10 187 961	-669 657
TOIMINTAKATE	3 157 968	0	3 157 968	1 663 426	-1 494 542
Poistot	-7 023 689	764 893	-6 258 796	-6 140 092	118 704

Tekniset palvelut

Sitovuus: valtuusto, brutto

Vastuuhenkilö: tekninen johtaja Ari Kainulainen

Toiminta-ajatus

Teknisten palveluiden sitovuustaso sisältää teknisen hallinnon ja varikkopalvelut.

Sisältää valtuustoon sitovana seuraavat tulosalueet:

Tulosalue	Toimintamenot	Toimintatulot	Toimintakate
Tekninen hallinto ja varikkopalvelut	755 826	458 768	297 058
Kuntatekniikka	2 462 111	346 402	2 115 709
Sitovuustaso yhteensä	3 217 937	805 170	2 412 767

Toiminnalliset muutokset ja riskien toteutuminen

Henkilöstöresurssit ovat rajalliset esim. varallaolon järjestämiseksi. Runsasluminen ja leuto talvi nostaa kunnossapitotarvetta ja sitä kautta lisää kustannuksia.

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet 2019

VALTUUSTON SITOVAT TAVOITTEET			
Suunnittelukauden tavoite 2019–2021	Tavoitetaso	Riskiarvio	TOTEUTUMINEN
Kasvu: Vastataan rakentamisella kunnan väestönkasvun tavoitteeseen	Pitkántähtäimen mukainen suunniteltu ja hallittu kasvu	Kunnan talous, resurssit	Kuntatekniikan tulosalue on toteuttanut infran Taivallahteen 1. vaiheen osalta ja Kasurilantien 1. vaiheen peruskorjauksen osana keskustan kehittämistä. Toimitiloissa on tehty pieniä korjauksia palvelutuotannon ylläpitämiseksi, hankittu väistötiloja ja valmistettu uusia toimitilahankkeita (mm. terveyskeskus ja paloasema). Myös rahoitusvaihtoehtoja on selvitetty yhteistyössä taloushallinnon kanssa.
Hyvinvointi: Vanhoista alueista huolehtiminen	Pitkántähtäimen mukainen kunnossapito	Kunnan talous, resurssit	Kunnan liikenneväyliä on saneerattu mm. Simonsalossa ja Pyylammella saneerausohjelman mukaisesti. Kunnossapito edellyttää tiettyä määrärahasoa, joka on verrannollinen liikenneväylien määrään. Jos rahoitus ei ole oikealla tasolla, niin tavoitetasoa ei voida saavuttaa.
Talous: Tiukka talouskuri	Talousarvion mukainen toiminta	Voimakkaat sääilmiöt, ilmastonmuutos	Teknisellä palvelualueella noudatetaan talouden säännöllistä seurantaa ja sen raportointia ohjeistuksen mukaisesti.

VALTUUSTON SITOVAT TAVOITTEET			
Suunnittelukauden tavoite 2019–2021	Tavoitetaso	Riskiarvio	TOTEUTUMINEN
			Vuoteen 2019 voidaan olla melko tyytyväisiä, vaikka voimakkaat sääilmiöt aiheuttavatkin talouden pitoon yllätyksiä (mm. runsasluminen talvi lisää avaruskustannuksia tai lämpötilan vaihtelut lisäävät hiekoitustarpeen lisääntymistä.

Talousarvion toteutuminen

Ks. tekninen hallinto ja varikkopalvelut sekä kuntatekniikka.

TEKNISET PALVELUT	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
Myyntituotot	298 600	0	298 600	287 833	-10 767
<i>Sisäisten palvelujen myynti</i>	<i>169 120</i>	<i>0</i>	<i>169 120</i>	182 362	13 242
Maksutuotot	35 000	0	35 000	37 118	2 118
Tuet ja avustukset				13 083	13 083
Vuokratuotot	12 000	0	12 000	8 572	-3 428
Muut toimintatuotot	258 700	0	258 700	135 621	-123 079
TOIMINTATUOTOT	773 420	0	773 420	664 589	-108 831
Valmistus omaan käyttöön	145 000	0	145 000	140 581	-4 419
Henkilöstökulut	-1 169 991	0	-1 169 991	-1 061 423	108 568
Palvelujen ostot	-1 006 466	0	-1 006 466	-1 179 246	-172 780
<i>Sisäiset palvelujen ostot</i>	<i>-252 216</i>	<i>0</i>	<i>-252 216</i>	-286 559	-34 343
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-437 130	0	-437 130	-432 986	4 144
<i>Sisäiset aineet, tarvikk. ja tavarat</i>				-41	-41
Avustukset	-186 860	0	-186 860	-74 862	111 998
Vuokrat	-33 650	0	-33 650	-34 076	-426
<i>Sisäiset vuokrat</i>	<i>-142 347</i>	<i>0</i>	<i>-142 347</i>	-141 587	760
Muut toimintakulut	-11 000	0	-11 000	-7 156	3 844
TOIMINTAKULUT	-3 239 660	0	-3 239 660	-3 217 937	21 723
TOIMINTAKATE	-2 321 240	0	-2 321 240	-2 412 767	-91 527
Poistot	-1 977 024	0	-1 977 024	-1 954 183	22 841

Tekninen hallinto ja varikkopalvelut

Sitovuustaso: tekninen lautakunta, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilö: tekninen johtaja Ari Kainulainen

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Henkilöstöresurssit ovat jatkossa niukemmat, koska yksi työntekijämme poistui keskuudestamme.

Talousarvion toteutuminen

Pysäköinninvalvonnan toimintatuotot eivät toteutuneet talousarvion mukaisesti, mutta muuten talousarvio toteutuu suunnitellulla tavalla.

Tekninen hallinto ja varikkopalvelut	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT	421 120	0	421 120	318 187	-102 933
Valmistus omaan käyttöön	145 000	0	145 000	140 581	-4 419
TOIMINTAKULUT	-740 606	0	-740 606	-755 826	-15 220
TOIMINTAKATE	-174 486	0	-174 486	-297 059	-122 573

Kuntatekniikka

Sitovuus: tekninen lautakunta, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilöt: kuntatekniikan päällikkö Timo Korhonen

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Henkilöstöressurssien riittävyys talouden vakauttamisohjelman aikana.

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet 2019

TEKNISEN LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
Tavoitteet 2019–2021	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso	TOTEUTUMINEN
Uusien asuinalueiden infran rakentaminen määrärahojen puitteissa	Uusien asuinalueiden esirakentaminen heti vuoden alusta	Työohjelman mukaisesti	Toteutunut * Taivallahden asuinalue/vaihe 1 * Taivallahdentien klv * Pyöreälahden leikkikenttä.
Jatketaan vanhojen asuinalueiden infran saneeraamista määrärahojen puitteissa	Uusien saneerauskohteiden osalta rakennustyöt käynnistyvät keväällä 2019	Työohjelman mukaisesti	Toteutunut * Anteronkierto/vaihe1 * Harjamäen-/Taivallahdentien risteys * Pyylammen kadut * Kasurilantie/vaihe1 * Ruukinpolku
Säilytetään katujen ja muiden yleisten alueiden kunnossapidon nykyinen taso	Huolehditaan kunnossapidosta määrärahojen puitteissa	Negatiivisen kuntalaispalautteen väheneminen	Toteutunut: Kunnossapidon taso säilynyt.
Säilytetään olemassa olevan liikenneväylien infraomaisuuden arvo ylläpitokorjauksilla	Tehdään liikenneturvallisuus- ja käytettävyyssparannuksia liikenneväylille	Liikenneväylien infraomaisuuden arvo ei laske	Toteutunut: Saneeraussuunnitelmaa toteutettu.

Informatiiviset tunnusluvut

Lautakunnan hyväksymät tavoitteet	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Kadut, m	105 468	107 470	109 626
Valaistus, m	97 500	97 700	98 550
Erilliset kevyenliikenteen väylät, m	24 094	26 600	27 090
Kevyenliikenteen väylien valaistus	12 800	14 000	14 390
Puistot, ha	46,4	43,7	43,9
Leikkikentät, kpl	34	38	38
Hakkuut m ³	4600	4 500	4 802

Talousarvion toteutuminen

Käyttötalouden talousarvio toteutui lähes talousarvion mukaisesti.

Kuntatekniikka	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT	352 300	0	352 300	346 402	-5 898
TOIMINTAKULUT	-2 499 054	0	-2 499 054	-2 462 111	36 943
TOIMINTAKATE	-2 146 754	0	-2 146 754	-2 115 709	31 045

VIRANOMAISLAUTAKUNTA VUONNA 2019	
Jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Snellman Tuomo, pj	Nenonen Esko
Repo Kari, vpj	Puustinen Ritva
Haaranen Ari	Jääskeläinen Heikki
Hynynen Anniina	Järvinen Sanna
Ryyänen Keijo	Räsänen Jukka
Snellman Taina	Kiiski Pekka
Valtanen Marjo	Malyshev Anton

Rakennusvalvonta ja Ympäristönsuojelu

Sitovuus: valtuusto, brutto
Vastuuhenkilöt: rakennustarkastaja Kari Nuutinen ja ympäristönsuojelupäällikkö Arja Saarelainen

Toiminta-ajatus

Viranomaislautakunta hoitaa lainsäädännössä kunnan rakennusvalvontaviranomaiselle ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle määrättyjä tehtäviä.

Valtuuston sitovuustaso sisältää seuraavat tulosalueet:

Tulosalue	Toimintamenot	Toimintatulot	Toimintakate
Rakennusvalvonta	322 602	190 268	132 334
Ympäristönsuojelu	306 288	69 132	237 156
Sitovuustaso yhteensä	628 890	259 400	369 490

Toiminnalliset muutokset ja riskien toteutuminen

Rakennusvalvonnassa ja ympäristönsuojelussa ei ollut toiminnallisia muutoksia viranomaistehtävissä.

Viranomaislautakunnan toimialan henkilöstöstä pääosa muutti huhtikuun alussa kunnantalolta Lentokapteeniin. Tämä on vaikuttanut asiakaspalvelujärjestelyihin. Järjestelyistä on alkuun saatu palautetta lähinnä rakennusvalvonnan saavutettavuuden osalta. Järjestelyjen ei kuitenkaan katsota muodostavan riskiä viranomaistoiminnalle eikä palvelujen tuottamiselle. Asiakkaiden tietoisuus asiakaspalvelujärjestelyistä on myös jo lisääntynyt. Ympäristönsuojelun osalta palautetta ei ole tullut.

Toiminnan riskejä, jotka liittyvät viranomaisen mahdolliseen virhearvioon tai virheellisen menettelyn seurauksena syntyviin, korvattaviin vahinkoihin, ei toteutunut.

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet 2019

VALTUUSTON SITOVAT TAVOITTEET			
Suunnittelukauden tavoite 2019–2021	Tavoitetaso	Riskiarvio	TOTEUTUMINEN
Kasvu, hyvinvointi ja talous			
Lakiperusteiset ja sujuvat palvelut	Valitusviranomaisen pysyttää viranomaislautakunnan ja sen alaisten viranhaltijoiden päätökset muutoksenhaussa	Riskit hallittavissa, kun varmistetaan henkilökunnan hyvä ammattitaito	Talousarviovuoden aikana ei ollut vireillä viranomaislautakunnan eikä sen alaisten viranhaltijoiden tekemiä päätöksiä koskevia valituksia.

Talousarvion toteutuminen

Tulojen osalta talousarvio toteutui lähes suunnitellusti. Toimintamenot ylittyivät, sillä talousarviossa ei ollut varauduttu väistötilojen vuokriin eikä kunnan hankkimien leasing-autojen vuokriin.

RAKENNUSVALVONTA JA YMPÄRISTÖNSUOJELU	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
Myyntituotot	2 500	0	2 500	3 037	537
<i>Sisäisten palvelujen myynti</i>				7 774	7 774
Maksutuotot	250 000	0	250 000	248 589	-1 411
TOIMINTATUOTOT	252 500	0	252 500	259 400	6 900
Henkilöstökulut	-465 236	0	-465 236	-482 193	-16 957
Palvelujen ostot	-68 608	0	-68 608	-45 598	23 010
<i>Sisäiset palvelujen ostot</i>	-28 163	0	-28 163	-34 211	-6 048
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-9 600	0	-9 600	-9 329	271
Vuokrat	-1 000	0	-1 000	-42 725	-41 725
<i>Sisäiset vuokrat</i>	-20 906	0	-20 906	-14 694	6 212
Muut toimintakulut				-140	-140
TOIMINTAKULUT	-593 513	0	-593 513	-628 890	-35 377
TOIMINTAKATE	-341 013	0	-341 013	-369 490	-28 478

Rakennusvalvonta

Sitovuus: viranomaislautakunta, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilö: rakennustarkastaja Kari Nuutinen

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Rakennusvalvontatoimisto on siirtynyt Lentokapteeniin, Toivalaan 1.4.2019. Toisen toimistosihteerin työpiste on edelleen kunnantalolla. Rakennuslupa- ja muut lupahakemukset jätetään kunnantalolle ja myös arkistopalvelut ovat kunnantalolla. Toimistos sihteeri on tavattavissa kunnantalolla ma-pe klo 8.00–10.30 ja 11.30–14.00.

Asiakaspalveluajat ovat Lentokapteenissa maanantaisin klo 9.00–10.30 ja torstaisin 13.30–15.30 (toimistos sihteeri, rakennustarkastajat). Puhelinpalveluajat ovat maanantaisin 13.30–15.30 ja torstaisin 9.00–10.30. Toimistosihteerit ja rakennustarkastajat tavoittaa aina sähköpostilla, joka on myös suositeltavin asioimistapa avokonttoriympäristössä työskennellessä. Asiointi onkin muuttunut enenevässä määrin tähän suuntaan.

Tästä toiminnan muutoksesta on tullut suullista palautetta rakennusvalvonnan saavutettavuudesta ja ensi kertaa rakennusvalvonnan kanssa asioiville on saattanut olla yllätys, että rakennustarkastajat ovat Toivalassa. Tieto muutoksesta on kuitenkin levinnyt, eikä sen katsota aiheuttavan riskiä toiminnalle eikä palvelujen saavutettavuudelle. Lähitulevaisuudessa siirtyminen sähköiseen lupa-asiointiin ja arkistointiin tarkoittaa, että paperisten asiakirjojen toimittamista rakennusvalvontaan ei juurikaan ole. Samoin lupaprosessiin liittyvä kommunikointi hoidetaan pitkälti sähköisesti.

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet 2019

VIRANOMAISLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
Tavoitteet 2019–2021	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso	TOTEUTUMINEN
Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten tehtävien kehittäminen yhteistyössä naapurikuntien kanssa	Suurten kohteiden LVI-tarkastusten saattaminen viranomaistoiminnaksi	Sopimus on tehty ja toiminta aloitettu	Lähetetty kysely Varakauden, Leppävirran, Kuopion, Lapinlahden ja Iisalmen rakennusvalvontoihin mahdollisen yhteisen LVI-insinöörin/tarkastajan tarpeesta. Vastauksia/kommentteja on pyydetty 31.5.2019 mennessä. Vastaukset tulleet Varakaudesta, Leppävirralta ja Lapinlahdelta. On todettu olevan ajoittaista tarvetta. Kustannusten jakoperusteet tulisi määrittellä. Talouden tasapainottaminen vaikuttaa asiaan. Tässä tilanteessa asia ei etene.
Asiakaslähtöiset, lakiperustaiset ja asiointunvat viranomaispalvelut	Valitusviranomaisen muuttamien lupapäätösten määrä suhteessa tehtyihin lupapäätöksiin	Muutoksen haku ei muuta päätöstä	Tehtyihin lupapäätöksiin ei ole haettu muutosta.
	Lupapäätökset	Päätökset 360 kpl	Tammi-joulukuussa lupapäätöksiä 287 kpl.

VIRANOMAISLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
Tavoitteet 2019–2021	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso	TOTEUTUMINEN
	Sähköisen asiainnin mahdollistaminen	Asiakas voi jättää rakennusvalvontaan hakemuksen sähköisesti käsiteltäväksi	Sähköisen asiointipalvelun kilpailutus tehdään yhdessä paikkatietojärjestelmien kilpailutuksen yhteydessä. Tarjouspyyntö julkaistiin syyskuussa 2019 yhdessä paikkatietojärjestelmien kilpailutuksen yhteydessä v. 2019. Sähköinen asiointipalvelu otetaan käyttöön v. 2020.

Informatiiviset tunnusluvut

Lautakunnan hyväksymät tavoitteet	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Lautakunnan muuttamien lupapäätösten määrä suhteessa tehtyihin lupapäätöksiin (kpl/kpl)			
- viranhaltijat	1/302	0/360	0/287
Lupapäätöksiä, kpl	302	360	287
Myönnetyt luvat, asuntoja	151	150	55
Asuntoja valmistunut	152	130	113
Nettomenot €/asukas	2,52	3,5	6,17
Maksujen kattavuus menoista, %	82,1	73	63,0

Talousarvion toteutuminen

Tulot toteutuivat 90,60 %:sti talousarviosta. Vuodelle 2019 talousarviossa ei huomioitu väistötilojen osalta vuokratuloja eikä leasingautojen kuluja. Lupamaksutulot alittuivat 19 506 € budjetoidusta. Väistötilojen vuokramenot olivat 23 534 € ja leasingautokulut olivat 2 664 €. Työmatkakorvauksia maksettiin 3 191 € vähemmän budjettiin nähden.

Rakennusvalvonta	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT	207 500	0	207 500	190 268	-17 232
TOIMINTAKULUT	-309 532	0	-309 532	-322 602	-13 070
TOIMINTAKATE	-102 032	0	-102 032	-132 334	-30 302

Ympäristönsuojelu

Sitovuus: viranomaislautakunta, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilö: ympäristönsuojelupäällikkö Arja Saarelainen

Arvio toiminnallisista muutoksista ja riskeistä

Ympäristönsuojelu turvaa omalta osaltaan terveellistä ja viihtyisää elinympäristöä hoitamalla lakisääteiset lupa- ja valvontatehtävät laadukkaasti ja asiantuntevasti, hankkimalla tietoa ympäristön tilasta sekä edistämällä ympäristöhankkeiden toteutusta. Ympäristöluvanvaraisten ja rekisteröityjen toimintojen säännöllinen valvonta toteutui lähes suunnitellusti. Valvontatyötä on kohdennettu myös kuntalaisten yhteydenottoihin perustuen etenkin roskaantumisen valvonnassa. Myös roskaantumisen valvonnassa pyritään suunnitelmallisuuteen. Tämä valvonta on pitkäjänteistä ja edellyttää huomattavaa työpanosta, mutta on todettu vaikuttavaksi. Talousarviovuoden aikana tuli esille vanhaa roskaantumista neljällä tilalla, jotka kunta oli aiemmin ostanut.

Talousarviovuoden aikana valmistui autoliikenteen, energiantuotannon, teollisuuden ja kiinteistökohtaisen lämmityksen typenoksidi- ja hiukaspäästöjen leviämisseelvitys. Kuopion kaupungin ympäristönsuojelupalveluiden kanssa yhteistyössä teetetyt selvitykset perusteella ilmanlaatu Siilinjärven alueella on pääsääntöisesti hyvää. Alueen ilmanlaatuun vaikuttavat merkittävimmin autoliikenne, katupöly, kotitalouksien pienpoltto sekä pienhiukkasten kaukokulkeuma. Energiantuotantolaitosten ja teollisuuden päästöjen vaikutus ilmanlaatuun on pieni, sillä päästöt vapautuvat pääsääntöisesti korkeista piipuista, jolloin ne leviävät ja laimenevat tehokkaasti eivätkä heikennä ilmanlaatua paikallisesti.

Ympäristönsuojelu oli edistämässä Ahmo-lammen kunnostuksen suunnittelua ja toteutusta sekä Harjamäki-Kasurila -pohjavesialueen hydraulisen yhteyden selvittämistä Syvä-Kumpunen-lampeen. Lisäksi ympäristönsuojelu oli edistämässä Tarinaharjun luonnonsuojelun alueen perustamista ja Siilinjärven resurssiviisausohjelman laatimista KieRre hankkeen yhteydessä.

Ympäristönsuojelun henkilöstö muutti huhtikuun alussa kunnantalolta Lentokapteeniin. Tämä on vaikuttanut asiakaspalvelujärjestelyihin. Järjestelyistä ei ole saatu negatiivista palautetta.

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet 2019

VIRANOMAISLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
Tavoitteet 2019–2021	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso	Toteutuminen
Terveellisen ja viihtyisän elinympäristön turvaaminen	Typen oksidi- ja hiukaspäästöjen leviämisseelvitysten päivittäminen	Selvitykset valmiit	Selvitykset ovat valmiit.
	Roskaantumisen suunnitelmallinen valvonta	Tarkastukset 20	Tarkastuksia 11.
	Ympäristönsuojelumääräysten valmistelu	Määräysten luonnos valmis	Ei ole edennyt.

Informatiiviset tunnusluvut

Lautakunnan hyväksymät tavoitteet	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Maa-aines- ja ympäristölupahakemusten käsittelyaika keskimäärin (kk)	2	3,5	3,3
Valvontaohjelman mukaisten tarkastusten toteuma (%)	80	100	94

Talousarvion toteutuminen

Ympäristönsuojelu-tulosalueen toimintatuotot olivat talousarviossa esitettyä suuremmat. Toimintamenot ylittivät, sillä talousarviossa ei ollut varauduttu väistötilojen vuokriin.

Ympäristönsuojelu	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT	45 000	0	45 000	69 132	24 132
TOIMINTAKULUT	-283 981	0	-283 981	-306 288	-22 307
TOIMINTAKATE	-238 981	0	-238 981	-237 156	1 825

TEKNISEN LAUTAKUNNAN JAOSTO

TEKNISEN LAUTAKUNNAN JAOSTO VUONNA 2019	
<i>Jäsen</i>	<i>Henkilökohtainen varajäsen</i>
Ritva Puustinen	Jonna Iskala
Riitta Renvall	Heikki Jääskeläinen
Lassipekka Parviainen	Arttu Pöyhönen

Yksityistieasiat

Sitovuus: valtuusto, brutto

Vastuuhenkilö: maaseutuasiamies Erkki Väätäinen

Toiminta-ajatus

Yksityistiehallinnon tehtävänä on toimia yksityistielain mukaisena tiehallintoviranomaisena ja kehittää ja toteuttaa toimenpiteitä yksityistieverkon parantamiseksi.

Arvio toiminnallisista muutoksista ja riskeistä

Uusi yksityistielaki astui voimaan 1.1.2019. Kuntien tielautakunnat lakkasivat tielautakuntien yksityistielain toimitusmenettelyn soveltamiseen liittyvissä tehtävissä 31.12.2019. Teknisen lautakunnan tiejaos jatkaa valtuustokauden loppuun hallintosäännön ja kuntalain mukaisesti ja päättää kunnan varoista (investointien ja kunnossapidon avustaminen) yksityisteille myönnettävästä avustuksista sekä jakoperiaatteista.

Tiekuntien yhdistämiset, jakamiset ja perustamiset voidaan tehdä tiekuntien omilla päätöksillä tai maanmittaustoimiston toimituksessa. Uuden yksityistielain mukaisesti tiekunnan päätöksestä osakas voi nostaa kanteen tiekuntaa vastaan käräjäoikeudessa.

Siilinjärvellä on yli puolen kilometrin mittaisia yksityisteitä noin 314 km ja 135 tiekuntaa. Näistä liikenteellisesti merkittäviä (valtion avustuskelpoiset tiet entisen yksityistielain mukaan) tiekuntia on 60 kpl, 200 km. Yksityistieverkon kunnossapidossa ja parantamishankkeissa tiekuntien ja sidosryhmien välinen yhteistyö korostuu eri hankkeissa.

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet 2019

VALTUUSTON SITOVAT TAVOITTEET			
<i>Suunnittelukauden tavoite 2019–2021</i>	<i>Tavoitetaso</i>	<i>Riski-arvio</i>	<i>TOTEUTUMINEN</i>
Yksityistieverkon ylläpito	2–4 ylläpitoa hanketta/vuosi liikenteellisesti merkittävillä yksityisteillä	Valtion rahoitusratkaisut	Ylläpitoa hankkeita aloitettiin kymmenellä tiellä.

Informatiiviset tunnusluvut

Lautakunnan hyväksymät tavoitteet	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Avustetut yksityistiet, km	291	293	264

Talousarvion toteutuminen

Talousarvio toteutui suunnitellusti, hankkeita toteutettiin odotettua enemmän.

YKSITYISTIEASIA	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
Henkilöstökulut	-10 923	0	-10 923	-10 772	151
Palvelujen ostot	-2 505	0	-2 505	-2 814	-309
<i>Sisäiset palvelujen ostot</i>	-236	0	-236	-215	21
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	0	-157	-157
Avustukset	-114 848	0	-114 848	-113 934	914
Muut toimintakulut	-360	0	-360	-380	-20
TOIMINTAKULUT	-128 872	0	-128 872	-128 273	599
TOIMINTAKATE	-128 872	0	-128 872	-128 273	599

2.3 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Valtuusto hyväksyi alkuperäisen talousarvion 10.12.2018. Talousarviovuoden aikana siihen hyväksyttiin muutosbudjetti 23.9.2019. Muutoksilla heikennettiin toimintakatetta yht. -1,201 milj. euroa ja vuosikatetta yht. -6,501 milj. eurolla. Alla olevat tekstiosuudet vertaavat tilinpäätöksen toteumaa käsiteltyyn muutos-talousarviokokonaisuuteen nähden.

Toimintatuotot

Toimintatuotot olivat kokonaisuudessaan 39,903 milj. euroa ja ylittivät tehtyyn talousarvioon nähden noin 0,550 milj. eurolla (1,4 %). Tästä ulkoiset toimintatuotot muodostivat 22,543 milj. euroa ja niihin kohdistui 0,729 milj. ylitys. Loppuosa toimintatuotoista oli sisäistä, 17,360 milj. ja niiden osuus puolestaan alittui -0,179 milj. euroa.

Myyntituotot sisältävät sekä ulkoisia että sisäisesti kunnan eri yksiköille myytyjä tuotteita. Ulkoisten myyntituottojen toteuma alitti talousarvion -0,133 milj. eurolla. Sisällöllisesti poikkeamat eri tuottolajeissa suhteessa talousarvioon jäivät pieniksi. Olennaisin poikkeama liittyi vesi- ja jätevesimaksujen kertymään, joka jäi n. -0,241 milj. talousarviota pienemmäksi. Myös yhteistoiminta-alueiden kuntaosuudet jäivät hivenen budjetoitua pienemmäksi ja vastaavasti kotikuntakorvauksia saatiin mm. opetus- ja sosiaali- ja terveystalvissa hivenen ennakoitua enemmän. Sisäiset myyntituotot ylittivät yht. 0,429 milj. euroa. Niissä merkittävimmät poikkeamat kohdistuivat ruokapalveluihin 0,269 milj. eurolla ja atk-palveluihin 0,110 milj. eurolla.

Maksutuottojen poikkeama kokonaisuudessaan muodostui 0,229 milj. euroa suuremmaksi. Pääsääntöisesti poikkeama aiheutui hoiva- ja vanhustalvveluiden tehostetun asumistalvvelun maksuista joita kertyi 0,221 milj. euroa talousarviossa ennakoitua enemmän. Muut asiakasmaksut toteutuivat budjetoidusti.

Tuet ja avustukset ylittivät 0,170 milj. euroa. Tämä johtui lähinnä opetuspalveluihin saaduilla valtion hankerahoituksilla.

Muut toimintatuotot alittuivat kokonaisuutena yhteensä -0,146 milj. euroa. Näistä ulkoisia tuotteita kertyi yht. 0,463 milj. euroa enemmän. Vuokratuottoja näistä oli 0,120 milj. euroa arvioitua enemmän ja käyttöomaisuuden myyntivoittoja 0,409 milj. euroa enemmän. Pysäköintivirhemaksut jäivät puolestaan -0,114 milj. euroa budjetoitua alemmaksi. Sisäisten tuotteiden alenema -0,609 milj. eurolla johtui toimitilapalvelun veloittamien sisäisten vuokrien vähentymisestä. Tähän vaikuttaa toimitilojen siirtyminen entistä enemmän ulkopuolelta vuokrattujen tilojen käyttöön jolloin kustannukset kohdistetaan suoraan laskun mukaan käyttäjille.

Toimintakulut

Vuoden 2019 talousarvion toimintakulut, 161,065 milj. euroa, toteutuivat kokonaisuudessaan muutetun talousarvion mukaisesti. Toimintakulujen yhteissummasta ulkoisia toimintakuluja oli yhteensä 143,705 milj. ja sen poikkeama 0,207 milj. euroa. Sisäisesti toisilta yksiköiltä siirtyi kuluja 17,360 milj. euroa, summa alittui -0,179 milj. eurolla.

Henkilöstökulut toteutuivat yht. -1,374 milj. euroa pienempinä. Tästä varsinaiset palkkakulut jäivät -0,524 milj. euron edestä pienemmäksi ja saatuja henkilöstökorvauksiakin (sairausvakuutus, tapaturma) saatiin huomattavasti ennakoitua enemmän (0,324 milj.). Henkilösivukulut muodostuivat tästä johtuen myös mm. palkkaperusteisissa Kuel- ja Vael –eläkemaksuissa -0,182 milj. euroa pienemmäksi. Muissa henkilösivukululuissa puolestaan kulut alittuivat yhteensä -0,343 milj. eurolla. Tästä valtaosan muodosti tapaturmavakuutusmaksujen toteutunut osuus johon kertyi vuoden 2018 tasauksessa maksun sijaan hyvitystä. Palvelualueittain henkilöstökulujen suurin poikkeama toteutui sosiaali- ja terveystalvveluissa, jossa ne alittuivat yht. -0,906 milj. eurolla. Talous- ja tukipalveluiden poikkeama oli -0,186 milj. euroa ja teknisten palveluiden -0,108 milj. euroa. Muiden palvelualueiden poikkeamista kertyi yht. -0,174 milj. euroa. Huomionarvoista on lomapalkkajaksotuksen määrän kasvu vuoden aikana yht. 0,530 milj. eurolla. Tähän vaikutti valtakunnalliseen kiky-sopimukseen liittyneen lomarahaleikkauksen päättyminen 1.4.2019 alkaen.

Palveluiden ostot kokonaisuutena ylittivät 0,277 milj. euroa. Tästä ulkopuolelta ostettujen palvelujen osuus oli -0,151 milj. euroa vähemmän. Summan pienuuteen vaikutti asiakaspalveluostojen toteutunut käyttö yht. -0,980 milj. eurolla arvioitua pienemmäksi. Esimerkiksi erikoissairaanhoidon palvelujen ostoihin käytettiin yht. 28,975 milj. euroa, joka toteutui -0,648 milj. eurolla pienempänä. Valitettavasti tämä ei kerro koko totuutta, koska Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin alijämää katettiin 1,045 milj. eurolla. Tämä

näky kirjautapamuutoksen (tilintarkastajat ja kuntataloustyöryhmä) vuoksi avustusten kasvuna. Asiakaspalvelujen käyttö jäi myös mm. sosiaali- ja perhepalveluissa -0,557 milj. euroa pienemmäksi (lastensuojelu ja sosiaali- ja vammaispalvelut).

Muut kuin suorat asiakaspalveluostot ylittyivät kokonaisuutena 0,829 milj. eurolla. Kululajeista tämä näky erityisesti rakentamisen ja kunnossapitopalveluiden (n. 0,3 milj.), ulkopuolelta ostettujen atk-palveluiden (n. 0,2 milj.), terveystalveluiden (n. 0,1 milj.) ja työvoiman vuokrauksen (n. 0,2 milj.) lisääntyneenä käyttönä.

Palveluiden ostoihin kirjautuvat sisäiset erät kasvoivat 0,428 milj. euroa. Nämä eri yksiköiltä veloitettavat erät olivat kuljetus-, ruoka-, atk-palvelu- ja muita hallinnon palveluita ja niiden poikkeamat kohdistuivat ruoka- ja tk-palveluihin.

Aineiden ja tarvikkeiden ostot toteutuivat 0,452 milj. euroa talousarviota suurempina. Suurimpina poikkeamina olivat lääkkeet ja hoitotarvikkeet (0,220 milj.), energiakulut (0,158 milj.) ja elintarvikeostoihin (0,136 milj.) käytettyjen määrärahojen ylitykset.

Myönnettyjen avustusten ylitystä yhteensä 0,901 milj. eurolla selittää em. Pohjois-Savon sairaanhoitopiirille alijäämän kattamiseen maksettu 1,045 milj. euron kuntaosuus. Muille yhteisöille maksettavien avustusten määrä jäi n. -0,114 milj. euroa talousarviota pienemmäksi. Tämä sisälsi myös työmarkkinatukea maksettavan osuuden. Työmarkkinatukea yli 300 päivää saaneiden määrä kasvoi muutamalla henkilöllä ollen ka. 123 hlöä/kk (2018: 117) ja myös yli 1000 päivää työmarkkinatukea saaneiden määrä oli nousussa ollen ka. 116 henkilöä/kk (2018: 106). Kotitalouksille annettavat avustukset toteutuivat kokonaisuutena talousarvion mukaisesti ollen yht. 5,355 milj. euroa. Avustuslajeissakaan ei ollut olennaisia poikkeamia.

Muiden toimintakulujen määrärahat supistuivat -0,228 milj. eurolla. Ulkoiisiin vuokriin käytettiin kuitenkin 0,165 milj. euroa talousarviota enemmän. Lisäksi ennakoinnattomina muina kuluina kertyi 0,216 milj. euroa mm. Vuorelan koulun rahoitusjärjestelyyn liittyntä varainsiirtoveroa ja luottotappioihin kirjattuja saamisista. Sisäisten vuokrien osuus supistui -0,609 milj. eurolla toimitilapalvelun veloittamien sisäisten vuokrien vähentyessä. Tähän vaikuttaa em. toimitilojen siirtyminen entistä enemmän ulkopuolelta vuokrattujen tilojen käyttöön jolloin kustannukset kohdistetaan suoraan laskun mukaan käyttäjille.

Toimintatuottojen ylityksessä 0,550 milj. eurolla ja vastaavasti toimintakulujen toteutuessa talousarvion tasolla, toimintakate muodostui 0,517 milj. euroa talousarviota paremmaksi.

Verotulot

Verotuloja vuodelta 2019 kertyi yhteensä n. 85,236 milj. euroa ja verotulot jäivät yhteensä -0,409 milj. euroa talousarviota alhaisemmaksi. Kunnan tuloveron tuotto oli 76,285 milj. euroa ja se toteutui muutostalousarvion mukaisesti. Ellei muutostalousarviota olisi tehty, tuloverotuoton poikkeama olisi ollut n. -5,0 milj. euroa. Poikkeaman suurin selittävä syy oli talousarviovuodelle kuuluvien tilitysten jäänti huomattavasti ennakoitua alhaisemmaksi. Tähän vaikutti ennakonpidätysmenettelyn muuttuminen eli siirtyminen verokorteilla vuositulorajaan ja sivutuloverokortin poistuminen sekä tulorekisteriin liittyvät ilmoittamisongelmat. Verokorttimuutos jää pysyväksi ilmiöksi, minkä odotetaan jatkossa pienentävän myös veronpalautuksina maksettavaa määrää. Verokertymään tuli kuitenkin rytmihäiriö, joka realisoitui ikävällä tavalla juuri vuodelle 2019. Samaan aikaan kunnan tuloverotilitykset pienentyivät myös kunnan asukasmäärän alentuessa vuosien 2017 – 2018 välillä. Tämä vaikutti kunnan jako-osuuden kautta verotuloja heikentävästi. Lisäksi vielä edellisiltä vuosilta kertyvät tilitykset alenivat ja vuoden 2019 talousarvioon oli kirjattu muutoinkin ylimääräistä verotuloa ns. raamiin pääsemiseksi. Edelliseen vuoteen verrattuna tuloverojen tuotto kasvoi vaivaiset 0,377 milj. euroa. Kunnan tuloveroprosentti oli muutettu viimeksi vuodelle 2014 ja muutettiin 2020 vuodelle.

Myös yhteisöveron tuotto jäi alle talousarvion -0,206 milj. eurolla ollen yhteensä 3,767 milj. euroa. Tuotto väheni edellisestä vuodesta n. -5,0 %. Kunnan jako-osuus toteutui hieman ennakoitua pienempänä samalla kun myös yhteisöveron kuntaryhmän osuus aleni. Ellei muutostalousarviota olisi tehty, poikkeama olisi ollut -0,506 milj. euroa. Kiinteistöveron tuottoon tuli -0,207 milj. euron poikkeama talousarvioon, kun tilityksiin oli tehty oikaisu koskien vuosia 2015 – 2017. Kiinteistöveroprosentit ovat olleet kunnassa samat vuodesta 2014 lähtien.

Kunnan verotulot verolajeittain vuonna 2019

1 000 euroa	TA 2019	TA 2019 muutos	TA 2019 muutettu	Toteutuma	Poikkeama
Kunnan tulovero	81 282	-5 000	76 282	76 285	3
Kiinteistövero	5 390		5 390	5 183	-207
Osuus yhteisöveron tuotosta	4 273	-300	3 973	3 767	-206
Verotulot yhteensä	90 945	-5 300	85 645	85 236	-409

Kunnan veroprosentit ja verotettava tulo

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Tuloveroprosentti	21,25	21,25	21,25	21,25	21,25	21,25
Verotettava tulo, milj. euroa	353,0	355,3	357,7	352,5	356,5*	367,7*
Verotettavan tulon muutos %	1,5	0,6	0,7	-1,4	1,1	3,1
<i>*ennuste</i>						
Yleinen kiinteistöveroprosentti	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25
Vakituinen asuinrakennus	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65
Vapaa-ajan kiinteistöt	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Rakentamaton tontti	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00

Valtionosuudet

Valtionosuuksien yhteismäärä toteutui 33,295 milj. euroon. Suurin poikkeama syntyi peruspalvelujen valtionosuuteen, kun lisäys liittyen kilpailukykysovimuksen toteuttamisesta aiheutuvan kaksinkertaisen vähennyksen maksamisesta kunnille aikaistettiin vuodelle 2019.

Käyttötalouden valtionosuudet vuonna 2019

1 000 euroa	TA 2019	TA 2019 muutos	TA 2019 muutettu	Toteutuma	Poikkeama
Peruspalvelujen valtionosuus	29 698	-	29 698	30 622	923
Verotuloihin perustuva valtionosuus	4 579	-	4 579	4 543	-36
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	-1 943	-	-1 943	-1 870	73
Valtionosuudet yhteensä	32 334	-	32 334	33 295	960

Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuottojen ja -kulujen netto toteutui 0,147 milj. euroa parempana kuin talousarvio. Tähän vaikutti ennakoitua suuremmat osinkotuotot. Sisäisenä eränä kirjattava korvaus toimitilojen jäännöspääomasta jäi hivenen arvioitua pienemmäksi.

Vuosikate

Vuosikate painui poikkeuksellisesti negatiiviseksi -2,348 milj. eurolla. Muutostalousarviossa oli ennakoitu vielä tätäkin suurempi toiminnallinen alijäämä eli oli varauduttu jopa -3,564 milj. negatiiviseen vuosikatteen. Toimintakatetta kuitenkin vahvisti 0,729 milj. euron poikkeama toimintatuotoissa vaikka toimintakulut ylittyivätkin 0,208 milj. eurolla. Veroluonteisen rahoituksen kokonaislisäys 0,551 milj. eurolla yhdessä rahoitustuottojen 0,147 milj. euron kanssa muodosti vuosikatteen lopulta 1,216 milj. euroa paremman lopputuleman.

Poistot ja arvonalentumiset

Suunnitelmanmukaiset poistot jäivät lopulta 0,212 milj. euroa talousarvioon kirjattua arviota pienemmäksi. Tämän lisäksi kirjattiin arvonalentumisia poistettaviin rakennuksiin yht. 0,338 milj. euroa.

Satunnaiset erät

Satunnaisia erä ei ole ennakoitu talousarviossa. Tähän on kirjattu Siilinjärven kunnan vesihuoltolaitoksen lakkauttamisesta ja yhtiöittämisestä Kuopion Vesi Oy:n kanssa saatu kirjanpidollinen myyntivoitto.

Talousarvion tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu 2019

Sisältää sisäiset erät

1000 euroa	Alkuperäinen TA 2019	Talousarvio- muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma 2019	Poikkeama
Toimintatuotot					
Myyntituotot	18 092	181	18 273	18 570	296
Maksutuotot	6 111	-182	5 929	6 158	229
Tuet ja avustukset	1 135	35	1 170	1 341	170
Muut toimintatuotot	13 970	10	13 980	13 834	-146
	39 309	44	39 353	39 903	550
Valmistus omaan käyttöön	145	0	145	141	-4
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-62 455	263	-62 192	-61 344	1 374
Palvelujen ostot	-64 557	590	-63 967	-65 424	-277
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 262	0	-7 262	-7 714	-452
Avustukset	-7 358	126	-7 232	-8 386	-901
Muut toimintakulut	-18 159	267	-17 892	-18 198	228
	-159 791	-1 246	-161 037	-161 065	-28
Toimintakate	-120 337	-1 201	-121 539	-121 021	517
s Verotulot	90 945	5 300	85 645	85 236	-409
s Valtionosuudet	32 334	0	32 334	33 295	960
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	46	0	46	65	19
Muut rahoitustuotot	3 079	0	3 079	3 185	105
Korkokulut	-682	0	-682	-641	41
Muut rahoituskulut	-2 448	0	-2 448	-2 466	-19
s	-5	0	-5	142	147
Vuosikate	2 938	-6 501	-3 564	-2 348	1 216
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 294	0	-7 294	-7 082	212
Arvonalentumiset	-1 078	765	-313	-338	-24
	-8 372	765	-7 607	-7 420	188
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tuotot		0		12 996	12 996
Tilikauden tulos	-5 435	-5 737	-11 171	3 228	14 399
Rahastojen lis. (-) tai väh.(+)				27	27
Tilikauden yli- tai alijäämä	-5 435	-5 737	-11 171	3 254	14 426

s = sitovuustaso

2.4 Investointiosan toteutuminen

Kunnan investointiosan menojen bruttosumma ilman vesihuoltolaitoksen myyntiä oli n. 8,024 milj. euroa, edellinen vuosi 14,603 milj. euroa eli investoinnit toteutuivat n. 6,579 milj. euroa maltillisemmalla tasolla. Investointiosaan kirjattuja tuottoja kertyi 2,851 milj. euroa (ed. v. 1,162 milj.). Tähän summaan sisältyi Vuorelan koulun peruskorjattavan osan myynti rahoitusyhtiölle osana koko koulun rakennushankkeen rahoituspakettia (2,367 milj.). Nettona investointeja rahoitettiin yhteensä 5,173 milj. eurolla. Kun luvuissa huomioidaan myös vesihuoltolaitoksen lakkauttamiseen ja myyntiin liittyvät kirjaukset on bruttoinvestointien määrä 14,424 milj. euroa ja nettoinvestoinnit kääntyvät apportiomaisuutena luovutetun käyttömaisuuksien myötä 8,025 milj. eurolla tuloutuksen puolelle. Tämän vuoksi seuraavalla sivulla oleva taulukko sekä alla oleva piirakka on esitetty ilman em. kirjauksia.

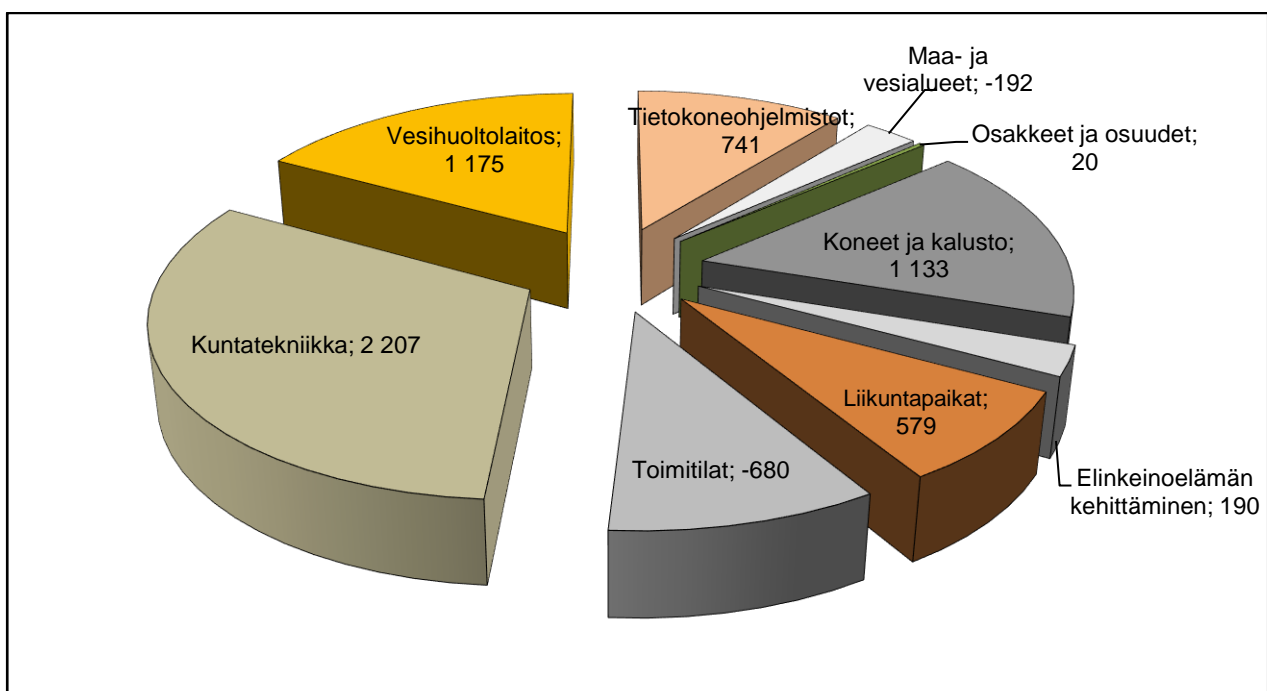
Talousarvioon oli varattu investointeihin käytettäväksi 5,079 milj. euroa. Nettoylitystä aiheutui kokonaisuudessaan vain 0,095 milj. euroa. Eri hankkeiden välillä poikkeamia oli suuntaan ja toiseen. Suurimmat ylitykset aiheutuivat toimitilahankkeissa yht. 0,725 milj. eurolla väistötilojen rakentamisesta kunnantalon korvaavalle viipaleelle Harjamäkeen, Päivärinteeseen (Siilinlahti) koululle ja Ahmon koululle sekä Kuuslahden vanhan koulun purkaminen ja tilalle tulleen urheilukentän pohjatyöt. Lisäksi terveyskeskuksen hankesuunnittelu aloitettiin. Olennaisimmat investointirahojen säästöt kohdistuivat elinkeinoelämän kehittämiseen johon käytettiin arvioitua vähemmän investointirahaa samoin kuin viemärlaitoksen investointeihin. Maa- ja vesialueiden myyntiä oli enemmän kuin ostoja.

Vesihuoltolaitokseen investointiin nettona yhteensä 1,175 milj. euroa. Tästä vesilaitoksen osuus oli yht. 0,344 milj. ja viemärlaitoksen osuus 0,831 milj. euroa. Vesihuoltolaitoksen hankkeissa ylitystä oli Jynkänniemen jätevedenpuhdistamon saneerauksessa ja laitehankinnoissa yht. 0,242 milj. euroa. Viemäriverkoston toiminta-alueveloitteisiin ja asuinalueiden verkostoihin käytettiin kuitenkin -0,302 milj. euroa ennakoitua vähemmän ja muista viemärlaitoksen investoinneista säästyti n. -0,100 milj. euroa.

Kokonaisuudessaan kunnan suurimmat investoinnit kohdistuivat teknisen lautakunnan alaisiin hankkeisiin. Kuntatekniikan maa- ja vesirakenteita toteutettiin yht. 2,207 milj. euron edestä eri asuinalueille. Vesilaitoksen osuus oli em. 1,175 milj. euroa ja toimitilojen netto jäi yht. -0,680 milj. eurolla Vuorelan koulun myynnin vuoksi tulojen puolelle.

Asuinalueista eniten käytettiin Taivallahden kunnallistekniikan ja verkostojen rakentamiseen (0,840 milj.). Keskuskorttelin katualueita uusittiin yht. 0,631 milj. eurolla, Pyylammen ja Simonsalon alueita peruskorjattiin molempia n. 0,300 milj. eurolla ja muita pienempiä kohteita toteutettiin mm. Pyöreälähdessä (Met-säkoulu), Vuorelassa ja Räisälässä.

Nettoinvestoinnit yhteensä 5,173 milj. euroa (pl. vesilaitoksen myynti)

Yhteenveto nettoinvestoinneista (ilman vesilaitoksen myyntiä)

1000 euroa	TP 2018	Muutos TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
Kunnanhallituksen alaiset				
Tietokoneohjelmistot	17	90	108	18
Maa- ja vesialueet	-171	0	-192	-192
Koneet ja kalusto, hallinto	412	170	172	2
Koneet ja kalusto, ruoka- ja puhtauspalvelut	14	81	64	-17
Osakkeet ja osuudet	2 427	0	20	20
Elinkeinoelämän kehittäminen	345	400	190	-210
Sivistyslautakunnan alaiset				
Liikuntapaikat	1 184	645	579	-66
Koneet ja kalusto, opetuspalvelut	783	642	632	-10
Koneet ja kalusteet, varhaiskasvatuspalvelut	150	168	147	-21
Koneet ja kalusteet, vapaa-aika	136	120	117	-3
Teknisen lautakunnan alaiset				0
Toimitilat	2 340	-1 406	-680	725
Kuntatekniikka	1 625	2 235	2 207	-28
Koneet ja kalusto	16	0		0
Vesihuoltolaitos	4 164	1 340	1 175	-165
Sosiaali- ja terveyslautakunnan alaiset				0
Tietokoneohjelmistot		593	633	40
Koneet ja kalusto				0
Nettoinvestoinnit yhteensä	13 441	5 079	5 173	95
Vuosikate	3 285	3 564	-2 348	
Vuosikate investoinneista	24 %	70 %	-45 %	
Investoinnit euroa per asukas	620	235	241	
Asukasluvut	21 675	21 573	21 430	

Investointiosan tavoitteiden toteutuminen ja talousarvion toteutumisvertailu

Investointiosan toteutumisvertailussa esitetään hankeryhmittäin valtuuston hyväksymät määrärahat ja tuolarviot. Hankkeet ja hankeryhmät on eritelty toimielimittäin valtuuston hyväksymässä muodossa.

Lisäksi toimitilainvestointien uudisrakentamisessa ja saneerauskohteissa yli 1,0 milj. euroa suuremmat hankkeet, maa- ja vesirakenteiden ja vesihuoltoon perustetun taseyksikön yli 0,5 milj. euroa ylittävät hankkeet ja uusien alueiden käyttöönotossa yli 0,5 milj. euroa ylittävät hankkeet on eritelty. Yksittäisissä kone- ja kalustohankinnoissa valtuusto päättää yli 0,2 milj. euron hankkeet.

Toimielinkohtaisissa numerotaulukoissa on huomioitu kunnanhallituksen ja teknisten palveluiden kohdalla vesihuoltolaitoksen myynti.

Investoinnit

Hanketavoitteet 2019–2021

KUNNANHALLITUKSEN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
Tavoitteet 2019–2021	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso	TOTEUTUMINEN
MAAPOLITIIKKA			
Raakamaan hankinta turvaa asemakaavoituksen palvelukyvyyn	Raakamaan hankinta reservin ylläpitämiseksi tavoitetasolla	Kymmenen vuoden tarvetta vastaava	Raakamaata ei ole tilikaudella hankittu, reservi on ollut tavoitetasolla.
TIETOTEKNIikka			
Tietotekniikkapalveluiden palvelukyky vastaa kohtuullisella tasolla käyttäjien vaatimuksia	Palvelinten sekä tietoliikennelaitteiden korvaushankinnat	Virtualisointitekniologia on uusittu ja otettu käyttöön vuoden loppuun mennessä	Virtualisointitekniologia on uusittu. Joulukuussa 2019 noin 3-4 kpl fyysistä palvelinta vielä odotti uusimista tai virtualisointia.
		Varmuuskopiointiprosessit ja -käytännöt on tarkistettu ja päivitetty	Varmuuskopiointilaitteistot on hankittu ja ne on otettu tuotantokäyttöön.
	Käyttöönottoprojektit; käyttöoikeushallinta	Käyttöoikeushallintajärjestelmä on otettu käyttöön ja noin 10–20 liiketoimintajärjestelmän käyttöoikeuksia hallitaan järjestelmän avulla vuoden loppuun mennessä	Tämä hanke ei toteutunut.
RUOKAPALVELUT			
Ruokapalvelujen tuottamisen turvaaminen toimivalla laitekannalla ja nykyaikaisilla menetelmillä	Laitteiden korvausinvestoinnit arvioitu elinkaarivaiheperusteisesti. Uusitaan maltillisesti keskeisiä tuotannossa välttämättömiä laitteita.	Turvataan ruokapalvelun toteuttaminen suunnitelmallisesti ja laadukkaasti	Toteutunut.
Ruoka- ja puhtauspalvelujen tuottaminen uudiskohteissa ja väistötiloissa	Investoinnit suunnitelman mukaisesti	Ruoka- ja puhtauspalvelujen toteuttaminen asiakastarpeita vastaavasti suunnitelmallisesti ja laadukkaasti	Toteutunut. Lisäksi tehtiin paljon laitesiiroja eri kohteista toisiin.
ELINKEINOTOIMI			
Elinkeinoelämän kehittäminen	Tarpeen mukaan tehtävät kohteet	Elinkeinoelämän kehittämisen kohtuullinen palvelukyky turvataan.	Toivalaan suunnitteilla uusi lumenkaato-paikka.
		Jatketaan Rissalan ja Radantauksen alueiden esirakentamista.	Radantauksen jatkolle saatu ympäristölupa. Rissalan katutyö valmis ja Pilotinkujan tontille tehty massanvaihto.

		Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
14	KUNNANHALLITUS					
210	Aineettomat hyödykkeet					
*	Kulut	-283 000	193 000	-90 000	-107 627	-17 627
	Netto	-283 000	193 000	-90 000	-107 627	-17 627
220	Maa- ja vesialueet					
*	Tuotot	0	0	0	285 042	285 042
*	Kulut	0	0	0	-93 278	-93 278
	Netto	0	0	0	191 763	191 763
2720	Koneet ja kalusto KH					
*	Kulut	-170 000	0	-170 000	-172 376	-2 376
	Netto	-170 000	0	-170 000	-172 376	-2 376
2760	Kon. ja kal. RUOKA ja PUHTAUSP					
*	Kulut	-81 000	0	-81 000	-63 647	17 353
	Netto	-81 000	0	-81 000	-63 647	17 353
270	Koneet ja kalusto YHTEENSÄ					
*	Kulut	-251 000	0	-251 000	-236 024	14 976
	Netto	-251 000	0	-251 000	-236 024	14 976
290	Osakkeet ja osuudet					
*	Tuotot	0	0	0	0	0
*	Kulut	0	0	0	-6 419 569	-6 419 569
	Netto	0	0	0	-6 419 569	-6 419 569
295	Elinkeinoelämän kehittäminen					
*	Kulut	-400 000	0	-400 000	-190 084	209 916
	Netto	-400 000	0	-400 000	-190 084	209 916
14	KUNNANHALLITUS YHTEENSÄ					
*	Tuotot	0	0	0	285 042	285 042
*	Kulut	-934 000	193 000	-741 000	-7 046 583	-6 305 583
	Netto	-934 000	193 000	-741 000	-6 761 541	-6 020 541

Hanketavoitteet 2019–2021

VALTUUSTON SITOVAT TAVOITTEET			
Suunnittelukauden tavoite 2019–2021	Tavoitetaso	Riskiarvio	TOTEUTUMINEN
Koulujen ja päiväkotien kasvu- ja oppimisympäristöjen uudistaminen	Opetus- ja varhaiskasvatussuunnitelman mukaiset oppimisympäristöt, jotka tukevat toiminnallisuutta ja yhteistyötä	Taloudellisten resurssien niukkuus voi viivästyttää hankkeita tai oppimisympäristöjen toiminnallisuudesta joudutaan tinkimään	Kalustettu Ahmon, Siilinlahden ja Kasurilan koulun uudet väistötilat. Kalustettu Kuuslahden uusi koulu ja päiväkoti sekä Toivalan uusi päiväkoti sekä Toivalan koulun uudet luokkatilat.
Riittävät liikuntatilat ja lähiliikuntapaikkojen kehittäminen	Liikuntapaikkaverkosto vastaa seuratoiminnan ja omaehtoisen liikunnan tarpeita	Taloudellisten resurssien niukkuus voi viivästyttää hankkeita	Palloiluhallihankkeen toteutusta selvitetään yhteistyössä urheiluseurojen kanssa.
	Virikkeellisemmät koulu- ja asuin ympäristöt. Keskimäärin vähintään yksi hanke/vuosi.		Panninniemen uimaraanta-alue viimeistely kesän aikana.

SIVISTYSLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
Tavoitteet 2019–2021	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso	TOTEUTUMINEN
Koulujen ja päiväkotien kasvu- ja oppimisympäristöjen uudistaminen	Siilinlahden ja Kasurilan koulun viipaleiden kalustaminen	Opetus- ja varhaiskasvatussuunnitelman mukaiset oppimisympäristöt, jotka tukevat toiminnallisuutta ja yhteistyötä	Toteutettu.
	Kuuslahden uuden koulun ja varhaiskasvatuksen tilojen kalustaminen		Toteutettu.
	Toivalan päiväkodin kalustaminen		Toteutettu.
Lähiliikuntapaikkojen toteutus, keskimäärin 1/vuosi	Ei toimenpiteitä vuonna 2019. Suunnitelmavuoden 2020 aikana on tarkoitus toteuttaa Kuuslahden ja Suininlahden koulun lähiliikuntapaikat.	Keskimäärin 1 lähiliikuntapaikkahanke/vuosi	Kuuslahden koulun kenttä otettu käyttöön.
Ahmon urheilukentän peruskorjaus	Peruskorjauksen loppuun saattaminen 06/2019 mennessä	Hanke valmis	Kenttä otettu käyttöön heinäkuussa. Hankkeen valmiusaste 99%.
Kuntoratojen valojen uusiminen osana energiansäästöhjelmaa	Valojen uusiminen määrärahan puitteissa	Valot uusittu vuoteen 2021 mennessä	Honkamäen kentän valot uusittu.
Asianmukaiset työvälineet liikuntapalveluissa	Kentänhoitokoneen ja latukoneen uusiminen	Hankinnat suoritettu	Toteutuneet.

Talousarvion toteutuminen

Sivistyslautakunnan alaiset investoinnit alittivat talousarvion noin 90 000 eurolla. Merkittävimmät alitukset tulevat liikuntapaikkarakentamisesta. Liikuntapaikkojen valoja ei olla voitu uusia suunnitellusti valojen toimitusvaikeuksista johtuen. Ahmon urheilukentän peruskorjaus alittaa talousarvion, koska kulkuväylien viimeistelyä ja asfaltointia ei ehditty tehdä suunnitellusti. Tältä osin kustannukset siirtyvät vuodelle 2020.

Sivistyslautakunta	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
Liikuntapaikat					
Ahmon urheilukentän peruskorjaus					
Tuotot	90 000	0	90 000	90 000	0
Kulut	-230 000	-265 000	-495 000	-461 725	33 275
Netto	-140 000	-265 000	-405 000	-371 725	33 275
Mantun kehittäminen					
Kulut	-200 000	0	-200 000	-200 000	0
Netto	-200 000	0	-200 000	-200 000	0
LIIKUNTAPAIKAT yhteensä					
Tuotot	90 000	0	90 000	99 000	9 000
Kulut	-470 000	-265 000	-735 000	-678 387	56 613
Netto	-380 000	-265 000	-645 000	-579 387	65 613
Koneet ja kalusto					
Koneet ja kalusto/opetuspalvelut					
Siilinlahden koulun kalusto					
Kulut	-270 000	0	-270 000	-268 852	1 148
Netto	-270 000	0	-270 000	-268 852	1 148
Koneet ja kalusto/opetuspalv. yht.					
Kulut	-550 000	-92 000	-642 000	-632 332	9 668
Netto	-550 000	-92 000	-642 000	-632 332	9 668
Koneet ja kalusto/varhaiskasv. yht.					
Kulut	-260 000	92 000	-168 000	-147 044	20 956
Netto	-260 000	92 000	-168 000	-147 044	20 956
Koneet ja kalusto/vapaa-aika yht.					
Kulut	-120 000	0	-120 000	-117 300	2 700
Netto	-120 000	0	-120 000	-117 300	2 700
KONEET JA KALUSTO yhteensä					
Kulut	-930 000	0	-930 000	-896 676	33 324
Netto	-930 000	0	-930 000	-896 676	33 324
SIVISTYSLAUTAKUNTA yhteensä					
Tuotot	90 000	0	90 000	99 000	9 000
Kulut	-1 400 000	-265 000	-1 665 000	-1 575 063	89 937
Netto	-1 310 000	-265 000	-1 575 000	-1 476 063	98 937

Hanketavoitteet 2019–2021

VALTUUSTON SITOVA TAVOITTEET			
<i>Suunnittelukauden tavoite 2019–2021</i>	<i>Tavoitetaso</i>	<i>Riskiarvio</i>	<i>TOTEUTUMINEN</i>
Suurten toimitilahankkeiden toteutus	Kaikki saadaan toteutettua	Kunnan talous, resurssit	Toteutukset etenevät prosessin mukaisesti.

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet 2019

TEKNISEN LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
<i>Tavoitteet 2019–2021</i>	<i>Toimenpiteet 2019</i>	<i>Tavoitetaso</i>	<i>TOTEUTUMINEN</i>
TOIMITILAINVESTOINNIT			
<i>Vuorelan koulu</i>	Kilpailutus, toteutuksena aloitus	Uusi koulu käytössä v. 2021	Kilpailutus ja urakoitsijavalinta tehty, rakennustyöt käynnissä.
<i>Terveyskeskus</i>	Hankkeen valmistelu, kilpailutusasiakirjojen valmistelu	Uusi terveyskeskus käytössä 2022	Valmistelutyöt käynnissä, STM:n päätös saatu.
<i>Uusi Päivärinteen päiväkot</i>	Suunnittelu	Uusi päiväkot	Hankesuunnitelman laadinta.
<i>Ahmon koulukeskus</i>	Suunnittelu	Peruskorjaukset alkavat vaiheittain v. 2021	Tarveselvitys käynnissä, Kv:n päätös puuttuu: uudisrakennus vai peruskorjaus.
<i>Siilinlahden koulu</i>	Suunnittelu	Rakentaminen alkaa v. 2023	Tarveselvitys käynnissä.
<i>Paloasema</i>	Suunnittelu	Rakentaminen alkaa v. 2021	Tarveselvitys käynnissä.
MAA- JA VESIRAKENTEET			
<i>Pyöreälahti, 3. vaihe</i>	Infran rakennustyöt Leikkikenttä	3. vaihe on valmis kesällä 2019	Ei toteuteta. Tilalle otettiin Kasurilantie/vaihe 1. Valmistui 9/2019.
<i>Taivallahti</i>	Infran rakennustyöt	Tontteja on mahdollista luovuttaa kesällä v. 2019	Valmistui 5/2019.
<i>Infran saneeraustyöt</i>	Simonsalo/Anteronkierto (vaihe 2) Pyylampi/Soittajan-Viuluniekantie Rissala/ Sannakkoniementie klv Kasurilantie/vaihe 1 Harjamäentie–Taivallahdentien risteys Rentukkapolun leikkikentän saneeraus Ruukinpolku	Saneeraustyöt suoritetaan työohjelman mukaisesti	Valmistui 12/2019. Valmistui 12/2019. Hanke siirrettiin. Valmistui 10/2019. Valmistui 11/2019. Valmistui 11/2019. Valmis 6/2019.

Talousarvion toteutuminen

Infrarakentamista oli v. 2019 normaalia työohjelmaa enemmän: mm. Kasurilantien 1. vaiheen peruskorjaus sekä Harjamäentien-Taivallahden tien risteyksen peruskorjaus. Se rahoitettiin Pyöreälahden hankkeen määrärahoilla. Kaksi infrahanketta jouduttiin hankkimaan urakkakilpailun perusteella, joka on ollut harvinaista 2010-luvulla.

Toimitilojen nettoinvestoinnit ylittyivät yli 700 000 € ja kuntatekniikan (maa- ja vesirakenteet) investoinnit toteutuivat lähes määrärahojen puitteissa. Syynä toimitilainvestointien ylittymiseen olivat mm. Harjamäen väistötilojen perustustyöt, väistötilojen asennukset ja parkkialue muutokset. Ahmon koulukeskuksen väistötila neljän perustustyöt sekä liikuntasalin korjaussuunnittelu ja valvontatyöt. Myös tulevien hankkeiden tarve- ja hankesuunnittelujen asiantuntijatyöt lisäsivät investointimenojen kasvua.

Vesihuoltolaitoksen investoinneissa (sis. verkostojen rakentamisen) säästyi määrärahaa nettona noin 165 000 €.

Yhteensä teknisen lautakunnan alaiset investoinnit ylittyivät n. 530 000 € (netto). Syynä tähän oli toimitilainvestointien ylitys.

Tekninen lautakunta	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
RAKENNUKSET JA TOIMITILAT					
Tuotot	2 175 575	0	2 175 575	2 466 966	291 392
Kulut	-770 000	0	-770 000	-1 786 887	-1 016 887
Netto	1 405 575	0	1 405 575	680 079	-725 496
M a a - j a v e s i r a k e n t e e t					
Kadut / keskuskortteli					
Kulut	-270 000	-295 000	-565 000	-605 709	-40 709
Netto	-270 000	-295 000	-565 000	-605 709	-40 709
MAA- JA VESIRAKENTEET					
Kulut	-2 190 000	-45 000	-2 235 000	-2 207 101	27 899
Netto	-2 190 000	-45 000	-2 235 000	-2 207 101	27 899

MAA- JA VESIRAKENTEET SEKÄ VESIHUOLTO

Asuntoalueiden kuntatekniikan ja vesihuoltolaitoksen investoinnit

Valtuuston sitovuustasot merkitty harmaalla = asuntoalueen 0,5 milj. euroa ylittävät hankkeet

	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
KESKUSKORTTELI					
64106 Kadut	-270 000	-295 000	-565 000	-605 709	-40 709
64306 Kestopäällystys	-100 000	100 000	0	0	0
64406 Valaistus	-20 000	0	-20 000	-24 987	-4 987
75106 Vedenjakeluverkosto	-10 000	10 000			
75206 Viemäriverkosto	-35 000	35 000			
KESKUSKORTTELI yhteensä	-435 000	-150 000	-585 000	-630 696	-45 696
METSÄKOULU					
64141 Kadut	-175 000	120 000	-55 000	-54 169	831
64341 Kestopäällystys	-60 000	30 000	-30 000	-12 930	17 070
64441 Valaistus	-25 000	0	-25 000	-5 732	19 268
64716 Pyöreälahden puisto	0	0	0	-18 767	-18 767
64814 Pyöreälahti leikkipaikka	-60 000	0	-60 000	-71 242	-11 242
65141 Hulevesiverkosto	0	0	0	-8 972	-8 972
75141 Vedenjakeluverkosto	-50 000	0	-50 000	-3 766	46 234
76241 Viemäriverkosto	-80 000	0	-80 000	-8 352	71 648
METSÄKOULU yhteensä	-450 000	150 000	-300 000	-183 930	116 070
PANNINNIEMI					
64312 Kestopäällystys	0	0	0	-17 479	-17 479
PANNINNIEMI yhteensä	0	0	0	-17 479	-17 479
PYYLAMPI					
64113 Kadut	-200 000	0	-200 000	-131 677	68 323
64413 Valaistus	-25 000	0	-25 000	-11 582	13 418
75113 Vedenjakelu	-45 000	0	-45 000	-62 978	-17 978
76213 Viemäriverkosto	-140 000	0	-140 000	-97 276	42 724
PYYLAMPI yhteensä	-410 000	0	-410 000	-303 513	106 487
TAIVALLAHTI					
64120 Kadut	-200 000	0	-200 000	-313 379	-113 379
64220 Kevyen liikenteen väylät	-35 000	0	-35 000	-3 259	31 741
64230 Kevyen liikenteen väylät	0	0	0	-81 251	-81 251
64420 Valaistus	-35 000	0	-35 000	-48 203	-13 203
64430 Valaistus	0	0	0	-2 809	-2 809
65120 Hulevesiverkosto	0	0	0	-3 043	-3 043
65130 Hulevesiverkosto	0	0	0	-4 992	-4 992
75120 Vedenjakeluverkosto	-100 000	0	-100 000	-86 234	13 766
75130 Vedenjakeluverkosto	0	0	0	-25 273	-25 273
76220 Viemäriverkosto	-250 000	0	-250 000	-254 132	-4 132
76520 Viemärilaitosrakennukset	-30 000	0	-30 000	-9 067	20 933
76620 Viemärilaitoskoneet	-30 000	0	-30 000	-8 245	21 755
TAIVALLAHTI yhteensä	-680 000	0	-680 000	-839 886	-159 886

	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama	
RISSALA yhteensä						
64242	Kevyenliikenteen väylät	-25 000	0	0	-3 944	-3 944
64342	Kestopäällystys	-25 000	0	-25 000	0	25 000
64442	Valaistus	-15 000	0	-15 000	-7 910	7 090
76242	Viemäriverkosto	-20 000	0	-20 000	0	20 000
RISSALA yhteensä		-60 000	0	-60 000	-11 854	48 146
RÄISÄLÄ						
64116	Kadut	0	0	0	-11 242	-11 242
64316	Kestopäällystys	-60 000	0	-60 000	-43 573	16 427
64416	Valaistus	0	0	0	-965	-965
76216	Viemäriverkosto	0	0	0	-19 372	-19 372
RÄISÄLÄ yhteensä		-60 000	0	-60 000	-75 151	-15 151
SIMONSALO						
64118	Kadut	-300 000	0	-300 000	-179 561	120 439
64318	Kestopäällystys	-35 000	0	-35 000	-32 394	2 606
64418	Valaistus	-25 000	0	-25 000	-12 015	12 985
75118	Vedenjakelu	-80 000	0	-80 000	-70 994	9 006
76218	Viemäriverkosto	-80 000	0	-80 000	-22 541	57 459
SIMONSALO yhteensä		-520 000	0	-520 000	-317 506	202 494
VUORELA						
64244	Kevyen liikenteen väylät	-200 000	0	-200 000	-48 931	151 069
64444	Valaistus	0	0	0	-8 389	-8 389
65142	Hulevesiverkosto	0	0	0	-8 022	-8 022
VUORELA yhteensä		-200 000	0	-200 000	-65 342	134 658
ILMAN ALUE-KOODIA						
64130	Taivallahdentie/Harjamäentie	0	0	0	-250 597	-250 597
64180	Tieviheralueet	-50 000	0	-50 000	-41 800	8 200
64390	Pintaukset	-80 000	0	-80 000	-91 098	-11 098
64472	Pienet kohteet	-30 000	0	-30 000	-7 437	22 563
64580	Liikennemerkit ja -järjestelyt	-20 000	0	-20 000	0	20 000
64650	Venepaikat	-30 000	0	-30 000	0	30 000
64660	Siltojen korjaukset	-25 000	0	-25 000	0	25 000
64898	Tuoteturvallisuuksaneeraukset	-60 000	0	-60 000	-39 040	20 960
66066	Tutkimukset	-30 000	0	-30 000	0	30 000
ILMAN ALUE-KOODIA yhteensä		-325 000	0	-325 000	-429 972	-104 972

	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama	
VEDENJAKELUVERKOSTO						
75150	Uudet liittymät	-30 000	0	-30 000	-65 433	-35 433
75151	Pp ja sulkujen saneeraus	-30 000	0	-30 000	0	30 000
75175	Toiminta-alue velvoite	-20 000	0	-20 000	0	20 000
	VEDENJAKELUVERKOSTO yht	-80 000	0	-80 000	-65 433	14 567
VESILAIT. KONEET JA LAITTEET						
75473	Jälän saneeraus	0	0	0	-29 288	-29 288
	VESILAIT. KON. JA LAITT. yht	0	0	0	-29 288	-29 288
VIEMÄRIVERKOSTO						
76250	Uudet liittymät	-30 000	0	-30 000	-53 937	-23 937
76275	Toiminta-aluevelvoite	-175 000	0	-175 000	-17 063	157 937
	VIEMÄRIVERKOSTO yhteensä	-205 000	0	-205 000	-71 000	134 000
VIEM.LAIT.RAK/RAKENNELMAT						
76575	Toiminta-alue velvoite	-25 000	0	-25 000	0	25 000
76577	Jynkäniemi uusilupa+saneeraus	-150 000	0	-150 000	-79 719	70 281
	VIEM.LAIT.RAK/RAKENN. yht	-175 000	0	-175 000	-79 719	95 281
VIEM.LAIT. KONEET JA LAITTEET						
76646	Jusan yksityistie	0	0	0	0	0
76675	Toiminta-aluevelvoite	-25 000	0	-25 000	0	25 000
76677	Jynkäniemi uusilupa+saneeraus	50 000	0	50 000	-261 769	-311 769
	VIEM.LAIT. KON. JA LAITT. yht.	25 000	0	25 000	-261 769	-286 769
	KAIKKI YHTEENSÄ	-3 575 000	0	-3 575 000	-3 382 538	192 462

	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama	
750	Vesihuoltolaitos					
751	Vesilaitos YHTEENSÄ					
*	Kulut	-365 000	10 000	-355 000	-343 965	11 035
	Netto	-365 000	10 000	-355 000	-343 965	11 035
762	Viemärlaitos YHTEENSÄ					
*	Tuotot	200 000	0	200 000	0	-200 000
*	Kulut	-1 220 000	35 000	-1 185 000	-831 472	353 528
	Netto	-1 020 000	35 000	-985 000	-831 472	153 528
750	Vesihuoltolaitos YHTEENSÄ					
	Vesilaitoksen KOM myynti			19 598 899	19 598 899	
*	Tuotot	200 000	0	200 000	0	0
*	Kulut	-1 585 000	45 000	-1 540 000	-1 175 437	364 563
	Netto	-1 385 000	45 000	-1 340 000	18 423 462	19 763 462
61	TEKNINEN LAUTAKUNTA YHTEENSÄ					
*	Tuotot	2 375 575	0	2 375 575	22 065 866	19 690 291
*	Kulut	-4 545 000	0	-4 545 000	-5 169 425	-624 425
	Netto	-2 169 425	0	-2 169 425	16 896 440	19 065 866

Hanketavoitteet 2019–2021

SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
Tavoitteet 2019–2021	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso	TOTEUTUMINEN
Suun terveydenhuollon hoitoyksikkö on turvallinen ja ajanmukainen	Uusitaan hammas-hoitoyksikkö	Hoitoyksikön hankinta keväällä 2019	Hoitoyksikkö on hankittu.
Harjamäen toimintakeskuksen kalusteet	Peruskorjatun toimintakeskuksen uudistuskalustus	Kalusteiden hankinta ennen 1.7.2019 toimintakauden alkua	Peruskorjaus on valmistunut vuoden 2019 lopussa, kalusteiden hankinta siirtynyt vuoden 2020 puolelle.
Perusterveydenhuollon potilastietojärjestelmän päivitys tai vaihtaminen kokonaan uuteen järjestelmään	Nykyisen järjestelmän päivitys ja käyttöönotto tai uuden järjestelmän vaihto ja käyttöönotto	Tuotantokäyttö vuoden 2019 aikana	Asiakas- ja potilastietojärjestelmä otettu käyttöön 1.11.2019 alkaen.
Rai- ja Hilikka -järjestelmien rajapintahankinnat em. tietojärjestelmään	Rajapintojen käyttöönotto, jolloin ne parantavat tiedonkulkua	Rajapinnat käyttöön vuoden 2019 aikana	Rai- rajapintaa ei oteta käyttöön. Hilikka-rajapinta otettu käyttöön asiakas- ja potilastietojärjestelmän käyttöönoton yhteydessä.

Talousarvion toteutuminen

Asiakas- ja potilastietojärjestelmän käyttöönotto ylittää investointimäärärahan johtuen valtiovarainministeriön rahoituksen päättymisestä Sote- ja maakuntaudistuksen keskeytymisen myötä.

Muut investointikohteet toteutuvat talousarvion mukaisesti, lukuun ottamatta Toimintakeskuksen kaluste-hankintaa.

Sosiaali- ja terveyslautakunta	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
PTH tietojärjestelmä					
Kulut	-300 000	-200 000	-500 000	-544 180	-44 180
Netto	-300 000	-200 000	-500 000	-544 180	-44 180
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET					
Kulut	-393 240	-200 000	-593 240	-633 371	-40 131
Netto	-393 240	-200 000	-593 240	-633 371	-40 131
SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAK					
Kulut	-393 240	-200 000	-593 240	-633 371	-40 131
Netto	-393 240	-200 000	-593 240	-633 371	-40 131

Sisältää vesihuoltolaitoksen myynnin	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
KOKO KUNTA YHTEENSÄ					
Tuotot	2 465 575	0	2 465 575	22 449 907	19 984 333
Kulut	-7 272 240	-272 000	-7 544 240	-14 424 442	-6 880 202
Netto	-4 806 665	-272 000	-5 078 665	8 025 465	13 104 130

2.5 Rahoitusosan toteutuminen

Alkuperäistä vuosikatetta heikennettiin muutostalousarviossa yhteensä -6,502 milj. eurolla. Tämä toteutui lopulta kokonaisuuden osalta n. 1,216 milj. euroa parempana; vuosikatteen ollessa lopulta -2,348 milj. euroa alijäämäinen. Tämä on rahoituksen näkökulmasta todella huono tilanne ja merkitsee jo lähtökohteisesti toiminnan rahoittamista muutoin kuin toiminnasta saatavilla tuloilla. Satunnaiset erät eivät tuoneet kunnan kassaan rahaa; kyse oli vesihuoltolaitoksen lakkauttamisesta ja sen yhtiöittämisestä saatavasta myyntivoitosta. Järjestelyn vaikutukset näkyvät investointiosan, antolainasaamisten ja korottomien velkojen poikkeamisissa.

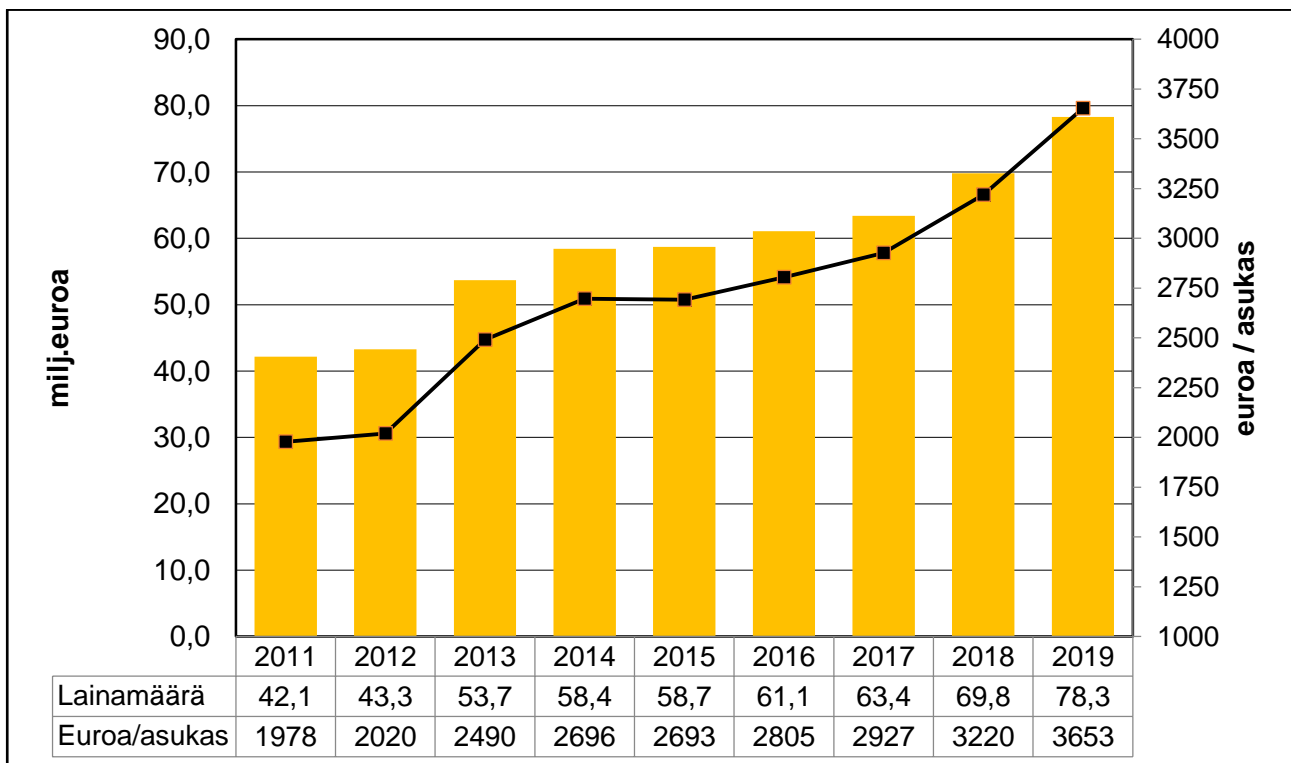
Investointien toteutumista kuvataan edellisessä kappaleessa. Erot investointien toteutumisosan ja rahoitusosan nettosummissa selittyvät sillä, että rahoituslaskelmassa esitetään myös tuloslaskelmaan kirjatut käyttöomaisuuden myyntivoitot. Tulorahoitusta on kuvattu aiemmin kappaleissa Tilikauden tuloksen muodostuminen ja Toiminnan rahoitus.

Pitkäaikaista lainaa nostettiin 19,800 milj. euroa ja lainoja lyhennettiin 11,313 milj. euroa. Valtuuston myöntämä lainanottovaltuus käytettiin täysimääräisesti.

Muita maksuvalmiuteen vaikuttavia eriä ei talousarviossa arvioida. Niiden toteutuminen on esitetty kuten varsinaisessa rahoituslaskelmassa. Korottomien velkojen määrä vähentyi yhteensä 4,167 milj. euroa pääsääntöisesti vesihuoltolaitoksen liittymismaksuvelkojen siirtymässä Kuopion Vedelle.

Kohdan 2.6. taulukossa esitetään yhteenvetotaulukko johon on koottu käyttötalousoosan, investointiosan, tuloslaskelmaosan ja rahoitusosan valtuuston sitoviksi hyväksymien erien talousarviomuutokset, toteutumat sekä poikkeamat. Taulukko etenee käyttötalouden osalta toimielimittäin ja tulosalueittain ja investointiosan osalta toimielimittäin ja hankeryhmittäin. Tulojen ja menojen loppusummiin vaikuttavia tekijöitä on käsitelty tarkemmin kohdassa Kunnan kokonaisenmenot ja -tulot.

Lainakanta ja -määrä 2011–2019 euroa / asukas

Talousarvion rahoitusosan toteutumisvertailu 2019

1 000 euroa	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	2 938	-6 502	-3 564	-2 348	1 216
Satunnaiset erät				12 996	12 996
Tulorahoituksen korjauserät				-769	-769
	2 938	-6 502	-3 564	9 879	13 443
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-7 272	-272	-7 544	-14 424	-6 880
Rahoitusosuudet investointimenoihin	290		290	113	-177
Pysyvien vast. hyödykk. luovutustulot	2 176		2 176	23 745	21 569
	-4 806	-272	-5 078	9 434	14 512
Toiminta ja investoinnit, netto	-1 868	-6 774	-8 642	19 313	27 955
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset				-22 516	-22 516
Antolainasaamisten vähennykset	15		15	106	91
	15		15	-22 410	-22 425
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	15 800	4 000	19 800	19 800	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-11 312		-11 312	-11 313	-1
	4 488	4 000	8 488	8 487	-1
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiant. varat ja po:n muutos				8	
Vaihto-omaisuuden muutos				-6	-6
Saamisten muutos				61	61
Korottomien velkojen muutos				-4 167	-4 167
				-4 104	-4 104
Rahoituksen rahavirta	4 503	4 000	8 503	-18 027	-26 530
Rahavarojen muutos	2 635	-2 774	-139	1 286	1 425

s= sitova erä

Rahavarat 31.12.	5 474	-889	4 585	6 010	1 425
Rahavarat 01.01.	2 840	1 884	4 724	4 724	

2.6 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

		MÄÄRÄRAHAT (ulkoiset ja sisäiset)					TULOARVIOT (ulkoiset ja sisäiset)				
		Alkuperäinen TA 2019	TA- muutokset	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama	Alkuperäinen TA 2019	TA- muutokset	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
B = Sitovuus bruttomäärärahat/-tuloarviot											
N = Sitovuus nettomäärärahat/-tuloarvio											
KÄYTTÖTALOUSOSA											
Keskusvaalilautakunta											
Vaalit	B	94 980		94 980	85 282	-9 698	74 000		74 000	71 729	-2 271
Kunnanhallitus											
Joukkoliikenne	B	2 485 449		2 485 449	2 577 800	92 351	1 585 748		1 585 748	1 539 529	-46 219
Konserni- ja maankäyttöpalvelut	B	5 983 699		5 983 699	6 089 726	106 027	4 515 123	-200 000	4 315 123	4 781 590	466 467
Hallinto- ja viestintäpalvelut		1 432 314		1 432 314	1 502 707	70 393				62	62
Elinkeinopalvelut		1 049 943		1 049 943	1 034 233	-15 710	537 580		537 580	575 689	38 109
Henkilöstöpalvelut		1 469 453		1 469 453	1 455 854	-13 599	1 457 288		1 457 288	1 457 116	-172
Maapolitiikka ja paikkatietop.		618 868		618 868	632 920	14 052	2 394 055	-200 000	2 194 055	2 627 787	433 732
Kaavoitus		438 121		438 121	461 152	23 031	13 200		13 200	4 139	-9 061
Konserniyhtiöt		975 000		975 000	1 002 860	27 860	113 000		113 000	116 797	3 797
Pelastustoimi	B	1 644 625		1 644 625	1 663 169	18 544					
Talous- ja tukipalvelut	B	9 032 485	24 477	9 056 962	9 378 026	321 064	9 408 735		9 408 735	9 854 060	445 325
Talous- ja tukipalvel. hallinto		98 179	-22 523	75 656	113 163	37 507					
Talouspalvelut		439 175	22 000	461 175	460 129	-1 046	434 110		434 110	460 146	26 036
Muut tukipalvelut		368 585		368 585	389 261	20 676	326 604		326 604	364 703	38 099
Tietotekniikkapalvelut		1 199 253	25 000	1 224 253	1 292 395	68 142	1 401 056		1 401 056	1 511 968	110 912
Ruoka- ja puhtauspalvelut		6 927 293		6 927 293	7 123 078	195 785	7 246 965		7 246 965	7 517 243	270 278
Kunnanhallitus yhteensä		19 146 258	24 477	19 170 735	19 708 721	537 986	15 509 606	-200 000	15 309 606	16 246 908	937 302
Tarkastuslautakunta											
Tilintarkastus	B	78 758		78 758	66 935	-11 823	78 280		78 280	66 935	-11 345
Ympäristöterveyslautakunta											
Ympäristöterveyspalvelut	N	1 935 092	-10 989	1 924 103	1 842 772	-81 331	1 399 115	2 500	1 401 615	1 365 114	-36 501
Maaseutulautakunta											
Maaseutuhallinto	N	820 550		820 550	789 861	-30 689	715 477		715 477	687 830	-27 647

		MÄÄRÄRAHAT (ulkoiset ja sisäiset)					TULOARVIOT (ulkoiset ja sisäiset)				
		Alkuperäinen TA 2019	TA- muutokset	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama	Alkuperäinen TA 2019	TA- muutokset	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
B = Sitovuus bruttomäärärahat/-tuloarviot N = Sitovuus nettomäärärahat/-tuloarvio											
Sivistyslautakunta											
Sivistyspalvelut	B	50 527 255	521 640	51 048 895	50 475 110	-573 785	2 807 531	220 000	3 027 531	3 266 667	239 136
Opetuspalvelut		28 546 281	365 097	28 911 378	28 302 416	-608 962	1 013 364	75 000	1 088 364	1 247 163	158 799
Varhaiskasvatuspalvelut		17 414 485	156 543	17 571 028	17 568 183	-2 845	1 417 885	145 000	1 562 885	1 649 056	86 171
Kansalaisopisto		1 010 363		1 010 363	1 034 201	23 838	197 100		197 100	193 030	-4 070
Kirjasto		1 130 041		1 130 041	1 120 520	-9 521	41 000		41 000	38 454	-2 546
Liikuntapalvelut		1 422 009		1 422 009	1 462 679	40 670	45 682		45 682	60 385	14 703
Nuoris- ja kulttuuripalvelut		1 004 076		1 004 076	987 111	-16 965	92 500		92 500	78 579	-13 921
Sosiaali- ja terveyslautakunta											
Sosiaali- ja terveyspalvelut	B	77 669 724	710 574	78 380 298	77 908 427	-471 871	6 193 383	21 790	6 215 173	6 559 026	343 853
Yhteiset palvelut		2 227 741	76 725	2 304 466	2 462 348	157 882				14 435	14 435
Pakolaishuolto		108 385		108 385	90 833	-17 552	101 838		101 838	87 487	-14 351
Sosiaali- ja perhepalvelut		16 950 415	552 461	17 502 876	16 521 562	-981 314	994 822	209 790	1 204 612	1 196 621	-7 991
Hoiva- ja vanhuspalvelut		16 251 699	-299 505	15 952 194	16 106 681	154 487	2 645 323	-131 000	2 514 323	2 831 029	316 706
Terveyspalvelut		13 131 895	-339 355	12 792 540	12 575 151	-217 389	2 451 400	-57 000	2 394 400	2 426 680	32 280
Erikoissairaanhoido		28 999 589	720 248	29 719 837	30 151 852	432 015				2 774	2 774
Tekninen lautakunta											
Tekniset palvelut	B	3 239 660		3 239 660	3 217 937	-21 723	918 420		918 420	805 169	-113 251
Tekninen hallinto ja varikkop.		740 606		740 606	755 826	15 220	566 120		566 120	458 767	-107 353
Kuntatekniikka		2 499 054		2 499 054	2 462 111	-36 943	352 300		352 300	346 402	-5 898
Toimitilojen ylläpito	Tulos	4 157 600		4 157 600	4 487 975	330 375	7 712 594		7 712 594	7 222 409	-490 185
Vesihuoltolaitos	Tulos	1 398 659		1 398 659	1 724 886	326 227	3 792 758		3 792 758	3 564 408	-228 350
Tekninen lautakunta yhteensä		8 795 919		8 795 919	9 430 798	634 879	12 423 772		12 423 772	11 591 986	-831 786
Teknisen lautakunnan jaosto											
Yksityistieasiat	B	128 872		128 872	128 273	-599					
Viranomaislautakunta											
Rakennusvalvonta ja ymp.suoj.	B	593 513		593 513	628 890	35 377	252 500		252 500	259 400	6 900
Rakennusvalvonta		309 532		309 532	322 602	13 070	207 500		207 500	190 268	-17 232
Ympäristönsuojelu		283 981		283 981	306 288	22 307	45 000		45 000	69 132	24 132
KÄYTTÖTALOUS yhteensä		159 790 921	1 245 702	161 036 623	161 065 069	28 446	39 453 664	44 290	39 497 954	40 043 866	545 912

		MÄÄRÄRAHAT (ulkoiset ja sisäiset)					TULOARVIOT (ulkoiset ja sisäiset)				
		Alkuperäinen TA 2019	TA- muutokset	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama	Alkuperäinen TA 2019	TA- muutokset	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
INVESTOINTIOSA											
Kunnanhallitus											
Aineettomat hyödykkeet	B	283 000	-193 000	90 000	107 627	17 627					
Maa- ja vesialueet	B				93 278	93 278			285 042	285 042	
Koneet ja kalusteet	B	251 000		251 000	236 024	-14 976					
Osakkeet ja osuudet	B				6 419 569	6 419 569					
Elinkeinoelämän kehittäminen	B	400 000		400 000	190 084	-209 916					
Yhteensä		934 000	-193 000	741 000	7 046 582	6 305 582			285 042	285 042	
Sivistyslautakunta											
Liikuntapaikat	B	470 000	265 000	735 000	678 387	-56 613	90 000		90 000	99 000	9 000
Koneet ja kalusteet	B	930 000		930 000	896 676	-33 324					
Yhteensä		1 400 000	265 000	1 665 000	1 575 063	-89 937	90 000		90 000	99 000	9 000
Tekninen lautakunta											
Rakennukset	B	770 000		770 000	1 786 887	1 016 887	2 175 575		2 175 575	2 466 966	291 391
Maa- ja vesirakenteet	B	2 190 000	45 000	2 235 000	2 207 101	-27 899					
Vesihuoltolaitos	B	1 585 000	-45 000	1 540 000	1 175 437	-364 563	200 000		200 000	19 598 899	19 398 899
Yhteensä		4 545 000		4 545 000	5 169 425	624 425	2 375 575		2 375 575	22 065 865	19 690 290
Sosiaali- ja terveyslautakunta											
Aineettomat hyödykkeet		393 240	200 000	593 240	633 371	40 131					
Yhteensä		393 240	200 000	593 240	633 371	40 131					
INVESTOINTIOSA yhteensä		7 272 240	272 000	7 544 240	14 424 441	6 880 201	2 465 575		2 465 575	22 449 907	19 984 332

B = Sitovuus bruttomäärärahat/-tuloarviot N = Sitovuus nettomäärärahat/-tuloarvio		MÄÄRÄRAHAT (ulkoiset ja sisäiset)					TULOARVIOT (ulkoiset ja sisäiset)				
		Alkuperäinen TA 2019	TA- muutokset	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama	Alkuperäinen TA 2019	TA- muutokset	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMAOSA											
Verotulot	B						90 945 000	-5 300 000	85 645 000	85 235 804	-409 196
Valtionosuudet	B						32 334 495		32 334 495	33 294 805	960 310
Rahoitustulot ja -menot		3 129 303		3 129 303	3 107 045	-22 258	3 124 603		3 124 603	3 249 399	124 796
Korkotuotot	B						45 500		45 500	64 854	19 354
Muut rahoitustuotot	B						3 079 103		3 079 103	3 184 545	105 442
Korkokulut	B	681 500		681 500	640 676	-40 824					
Muut rahoituskulut	B	2 447 803		2 447 803	2 466 369	18 566					
Satunnaiset tuotot										12 995 624	
Tulorahoituksen korjaukset										639 349	
RAHOITUSOSA											
Pitkäaikaisten saamisten muutokset											
Antolainojen vähennys	B						15 000		15 000	106 151	91 151
Antolainojen lisäys	B				22 516 382	22 516 382					
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	11 312 000		11 312 000	11 312 601	601					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B						15 800 000		19 800 000	19 800 000	
Muut maksuvalmiuden muutokset					4 103 457	4 103 457					
Kassavarojen muutos					1 285 911	1 285 911	-2 633 873	2 773 416	139 543		-139 543
MENOT JA TULOT yhteensä		181 504 464	1 517 702	183 022 166	217 814 906	34 792 740	181 504 464	1 517 706	183 022 170	217 814 906	34 792 736

3 Tilinpäätöslaskelmat

3.1 Siilinjärven kunnan tilinpäätöslaskelmat

Tuloslaskelma 2019 ja 2018

Euroa	2019	2018	muutos
Toimintatuotot			
Myyntituotot	10 389 810,67	10 385 005,98	4 804,69
Maksutuotot	6 158 435,20	6 009 282,93	149 152,27
Tuet ja avustukset	1 340 693,55	1 510 253,52	-169 559,97
Muut toimintatuotot	4 653 891,53	4 633 512,63	20 378,90
Toimintatuotot yhteensä	22 542 830,95	22 538 055,06	4 775,89
Valmistus omaan käyttöön	140 580,72	161 593,10	-21 012,38
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-61 343 545,20	-60 491 118,90	-852 426,30
Palkat ja palkkiot	-49 928 825,47	-48 414 112,30	-1 514 713,17
Henkilösivukulut	-11 414 719,73	-12 077 006,60	662 286,87
Eläkekulut	-10 038 274,74	-10 016 525,04	-21 749,70
Muut henkilösivukulut	-1 376 444,99	-2 060 481,56	684 036,57
Palvelujen ostot	-57 282 301,28	-56 100 116,43	-1 182 184,85
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 675 638,64	-7 676 677,64	1 039,00
Avustukset	-8 385 898,39	-7 130 406,30	-1 255 492,09
Muut toimintakulut	-9 017 232,32	-6 431 214,98	-2 586 017,34
Toimintakulut yhteensä	-143 704 615,83	-137 829 534,25	-5 875 081,58
Toimintakate	-121 021 204,16	-115 129 886,09	-5 891 318,07
Verotulot	85 235 804,07	85 196 019,69	39 784,38
Valtionosuudet	33 294 805,00	33 139 219,00	155 586,00
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	24 299,98	19 155,21	5 144,77
Muut rahoitustuotot	724 697,19	717 952,96	6 744,23
Korkokulut	-600 121,97	-653 003,03	52 881,06
Muut rahoituskulut	-6 521,72	-4 923,01	-1 598,71
Vuosikate	-2 348 241,61	3 284 534,73	-5 632 776,34
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 081 983,90	-6 636 492,95	-445 490,95
Arvonalentumiset	-337 575,18	-1 150 271,21	812 696,03
Satunnaiset tuotot	12 995 624,23	0,00	12 995 624,23
Tilikauden tulos	3 227 823,54	-4 502 229,43	7 730 052,97
Poistoeron lisäys (-) tai väh.(+)	0,00	0,00	0,00
Varausten lisäys (-) tai väh.(+)	0,00	0,00	0,00
Rahastojen lisäys (-) tai väh.(+)	26 625,01	37 251,66	-10 626,65
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	3 254 448,55	-4 464 977,77	7 719 426,32
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT			
Toimintatuotot / Toimintakulut, %	15,7 %	16,3 %	
Vuosikate / Poistot, %	-31,6 %	42,2 %	
Vuosikate, euroa/asukas	-110	152	
Asukasmäärä	21 430	21 675	

Rahoituslaskelma 2019 ja 2018

Euroa	2019	2018
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	-2 348 241,61	3 284 534,73
Satunnaiset erät	12 995 624,23	
Tulorahoituksen korjauserät	-769 349,84	-1 482 384,99
	9 878 032,78	1 802 149,74
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-14 424 442,45	-14 603 357,96
Rahoitusosuudet investointimenoihin	113 187,00	705 751,56
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	23 745 422,12	1 938 496,34
	9 434 166,67	-11 959 110,06
Toiminnan ja investointien rahavirta	19 312 199,45	-10 156 960,32
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-22 516 381,77	-8 030,00
Antolainasaamisten vähennys	106 151,37	15 300,00
	-22 410 230,40	7 270,00
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	19 800 000,00	17 290 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-11 312 600,98	-10 883 914,03
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,00	0,00
	8 487 399,02	6 406 085,97
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	8 192,91	81 696,63
Vaihto-omaisuuden muutos	-5 949,63	6 076,61
Saamisten muutos	61 168,13	105 579,24
Korottomien velkojen muutos	-4 166 868,22	2 533 895,95
	-4 103 456,81	2 727 248,43
Rahoituksen rahavirta	-18 026 288,19	9 140 604,40
Rahavarojen muutos	1 285 911,26	-1 016 355,92
Rahavarat 31.12.	6 009 811,44	4 723 900,18
Rahavarat 1.1.	4 723 900,18	5 740 256,10
	1 285 911,26	-1 016 355,92
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v, 1000 €	3 793	-17 540
Investointien tulorahoitus, %	-16,4 %	23,6 %
Laskennallinen lainanhoitokate	-0,2	0,4
Kassan riittävyys, pv	11	11
Asukasmäärä	21 430	21 675

Siilinjärven kunnan tase 31.12.2019

Euroa	2019	2018
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
I Aineettomat hyödykkeet		
Tietokoneohjelmistot	710 022,76	105 738,34
Muut pitkävaikutteiset menot	1 285 046,39	795 566,26
	1 995 069,15	901 304,60
II Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	24 704 422,37	24 893 040,69
Rakennukset	44 585 913,08	50 117 159,24
Kiinteät rakenteet ja laitteet	22 620 000,94	33 000 173,85
Koneet ja kalusto	2 224 100,74	2 067 949,14
Muut aineelliset hyödykkeet	9 250,33	9 250,33
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	791 569,38	7 806 041,35
	94 935 256,84	117 893 614,60
III Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	27 716 064,33	21 296 495,03
Muut lainasaamiset	27 382 714,67	5 025 049,12
Muut saamiset	351 728,27	299 163,42
	55 450 507,27	26 620 707,57
Pysyvät vastaavat yhteensä	152 380 833,26	145 415 626,77
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
I Vaihto-omaisuus		
Muut vaihto-omaisuus	100 977,46	95 027,83
II Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Muut saamiset	78 385,32	81 068,81
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	3 176 656,78	3 142 674,92
Muut saamiset	1 379 672,66	1 388 941,50
Siirtosaamiset	745 352,00	828 549,66
	5 301 681,44	5 360 166,08
III Rahat ja pankkisaamiset	6 009 811,44	4 723 900,18
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	11 490 855,66	10 260 162,90
VASTAAVAA	163 871 688,92	155 675 789,67

Euroa	2019	2018
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	62 574 872,04	62 574 872,04
Arvonkorotusrahasto		
Muut omat rahastot	280 300,99	306 926,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	1 720 934,81	6 185 912,58
Tilikauden yli-/alijäämä	3 254 448,55	-4 464 977,77
	67 830 556,39	64 602 732,85
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	639 352,00	0,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	34 401,56	130 022,98
Lahjoitusrahastojen pääomat	36 022,45	37 049,45
Muut toimeksiantojen pääomat	106 359,40	1 518,07
	176 783,41	168 590,50
VIERAS PÄÄOMA		
I Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	65 950 286,31	58 482 087,29
Liittymismaksut ja muut velat	0,00	4 658 052,00
	65 950 286,31	63 140 139,29
II Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	12 331 800,98	11 312 600,98
Saadut ennakot	16 297,09	16 297,09
Ostovelat	6 539 260,07	5 137 173,84
Muut velat	1 609 559,93	2 661 346,28
Siirtovelat	8 777 792,74	8 636 908,84
	29 274 710,81	27 764 327,03
Vieras pääoma yhteensä	95 224 997,12	90 904 466,32
VASTATTAVAA	163 871 688,92	155 675 789,67
TASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	41,4	41,5
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	67,5	64,5
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	4 975	1 721
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	232	79
Lainakanta 31.12., 1000 €	78 282	69 795
Lainakanta 31.12., €/asukas	3 653	3 220
Lainat ja vuokravastuut, 31.12., 1000 €	136 528	126 349
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	6 371	5 829
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	27 383	5 025
Kunnan asukasmäärä 31.12.	21 430	21 675

3.2 Siilinjärven kunnan konsernien tilinpäätöslaskelmat

Konsernituloslaskelma

Euroina	2019	2018
Toimintatuotot	69 500 064	65 071 788
Toimintakulut	-185 686 778	-182 040 343
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	144 704	174 082
Toimintakate	-116 042 009	-116 794 473
Verotulot	85 235 804	85 196 020
Valtionosuudet	34 569 398	38 340 247
Rahoitustuotot ja -kulut:		
Korkotuotot	76 708	46 730
Muut rahoitustuotot	1 103 371	1 024 421
Korkokulut	-1 440 815	-1 596 537
Muut rahoituskulut	-16 174	-22 017
	-276 910	-547 403
Vuosikate	3 486 283	6 194 391
Poistot ja arvonalentumiset:		
Suunnitelmanmukaiset poistot	-11 868 061	-11 500 652
Omistusten eliminointierot	0	908 688
Arvonalentumiset	-337 575	-1 180 679
Satunnaiset erät	12 995 839	-743 414
Tilikauden tulos	4 276 487	-6 321 666
Tilinpäätössiirrot	40 224	58 797
Tilikauden verot	-102 596	-84 232
Laskennalliset verot	-45 306	-64 010
Vähemmistöosuudet	-56 560	-11 386
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	4 112 248	-6 422 497

Konsernirahoituslaskelma

Euroa	2019	2018
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	3 486 283	6 194 391
Satunnaiset erät	12 995 839	-743 414
Tilikauden verot	-102 596	-84 232
Tulorahoituksen korjauserät	-1 635 688	-1 415 638
	14 743 839	3 951 107
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-24 563 283	-19 580 857
Rahoitusosuudet investointimenoihin	147 821	726 487
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	23 894 899	6 673 541
	-520 563	-12 180 829
Toiminnan ja investointien rahavirta	14 223 275	-8 229 722
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-22 550 866	-8 030
Antolainasaamisten vähennykset	106 151	40 858
	-22 444 714	32 828
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	30 153 297	21 318 747
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-14 781 101	-16 308 032
Lyhytaikaisten lainojen muutos	28 280	-251 983
	15 400 476	4 758 732
Oman pääoman muutokset	-46 589	2 043
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	40 762	92 751
Vaihto-omaisuuden muutos	-34 882	79 277
Saamisten muutos	-926 852	145 285
Korottomien velkojen muutos	-3 775 430	3 484 207
	-4 696 403	3 801 520
Rahoituksen rahavirta	-11 787 231	8 595 123
Rahavarojen muutos	2 436 045	365 401
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	14 894 599	12 458 554
Rahavarat 1.1.	12 458 554	12 093 153
	2 436 045	365 401

Konsernitase 31.12.2019

Euroa	31.12.2019	31.12.2018
VASTAAVA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	1 652 910	1 061 625
Muut pitkävaikutteiset menot	1 341 887	860 712
Ennakkomaksut	822 730	771 668
	3 817 526	2 694 005
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	27 000 667	27 151 167
Rakennukset	114 469 456	121 129 126
Kiinteät rakenteet ja laitteet	23 521 277	34 015 068
Koneet ja kalusto	6 015 948	6 029 794
Muut aineelliset hyödykkeet	355 687	369 394
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	10 238 631	10 628 406
	181 601 667	199 322 955
Sijoitukset		
Osakkuusyhtiö osakkeet ja osuudet	1 660 657	488 772
Muut osakkeet ja osuudet	7 768 925	2 432 304
Joukkovelkakirjalainasaamiset	11 079	10 658
Muut lainasaamiset	22 457 116	99 450
Muut saamiset	661 507	438 506
	32 559 283	3 469 690
Pysyvät vastaavat yhteensä	217 978 476	205 486 650
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	268 035	434 248
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	208 055	171 541
Muut toimeksiantojen varat	52 400	87 499
	528 490	693 288
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	439 266	404 711
Keskeneräiset tuotteet	8 607	8 280
Muut vaihto-omaisuus	429 416	429 416
	877 289	842 407
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset		
Muut saamiset	78 385	81 069
Siirtosaamiset	57	50
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	4 932 794	4 399 704
Lainasaamiset		
Laskennalliset verosaamiset	87	0
Muut saamiset	1 917 152	1 850 654
Siirtosaamiset	1 893 715	1 563 774
	8 822 190	7 895 251
Rahoitusarvopaperit		
Muut arvopaperit	2 942	2 649
Rahat ja pankkisaamiset	14 891 656	12 455 905
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	24 594 077	21 196 212
VASTAAVAA YHTEENSÄ	243 101 043	227 376 150

Euroa	31.12.2019	31.12.2018
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	62 574 872	62 574 872
Säätiöiden ja yhdist. peruspääomat	1 925	3 210
Muut omat rahastot	2 102 890	2 191 089
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-4 264 233	2 136 032
Tilikauden yli-/alijäämä	4 112 248	-6 422 497
	64 527 701	60 482 706
VÄHEMMISTÖOSUUDET	527 354	506 241
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	1 753 782	1 821 770
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	308 821	570 296
Lahjoitusrahastojen pääomat	247 051	209 396
Muut toimeksiantojen pääomat	178 900	89 551
	734 772	869 243
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	122 597 775	115 655 808
Lainat julkisyhteisöiltä	9 447 330	2 481 278
Ostovelat		
Liittymismaksut ja muut velat	0	4 533 810
	132 045 105	122 670 896
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	15 713 786	15 200 438
Lainat julkisyhteisöiltä	1 047 418	0
Saadut ennakot	679 233	613 283
Ostovelat	9 678 874	8 030 967
Liittymismaksut ja muut velat	2 159 241	2 975 771
Siirtovelat	13 634 032	13 650 397
Laskennalliset verovelat	599 745	554 438
	43 512 329	41 025 294
Vieras pääoma yhteensä	175 557 433	163 696 190
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	243 101 043	227 376 150

4 Liitetiedot

4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

4.1.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot

Tilinpäätös 2019 on laadittu Kirjanpitolautakunnan Kuntajaoston antamien ohjeiden ”Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta” (20.8.2019) ja ”Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen liitetiedoista” (11.6.2019) mukaisesti.

- 1) Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja –menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja –menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kunnanvaltuuston 17.12.2012 hyväksymällä poistosuunnitelman muutoksella on poistoaikoja tarkistettu 1.1.2013 jälkeen valmistuvien investointien osalta. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmanpoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa. Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Kiinteistö Oy Siilinjärven Vapaa-aikakeskuksen osakkeiden hankintameno kunnan taseeseen on noin 2,36 milj. euroa. Vuoden 2019 tilinpäätöksessä Kiinteistö Oy:n oma pääoma on ollut 0,696 milj. euroa, josta kunnan osuus on 41 % eli 0,285 milj. euroa ja Siilinjärven Uimala Oy:n osuus 59 % eli 0,411 milj. euroa. Uimala Oy:n osakkeiden hankintameno kunnan taseeseen on noin 3,4 milj. euroa. Hankintamenoarvojen perustuessa kunnan taseeseen alkuperäiseen hankintamenoon, niiden arvoihin sisältyvä arvostusriski kirjataan kuluvalle vuodelle 2020. Alaskirjausten suuruus konkretisoituu käynnissä olevien neuvottelujen ratkettua.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuuden arvostuksessa on käytetty varastokirjanpidossa painotetun keskihankintahinnan menetelmää.

Rahoitusomaisuus

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Johdannaisopimusten käsittely

Johdannaiset sisältävät koronvaihto- ja korkoputkisopimuksia. Kaikki koronvaihtosopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Kunta on sitonut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon. Korkojohdannaisista aiheutuneet kassavirrat on kirjattu tilikauden aikana korkokulujen oikaisuksi. Sopimukset päättyvät vuosina 2021 – 2023.

- 2) Esittämistapamuutokset
Ei muutoksia

3) Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin
Ei oikaisuja

4) Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikauden tietojen vertailussa edelliseen tilikauteen tulee ottaa huomioon, että kunta on lakkauttanut oman vesilaitostoimintansa ja yhtiöittänyt sen 31.12.2019 päivämäärällä yhdessä Kuopion kaupungin vesihuoltolaitoksen kanssa Kuopion Vesi Oy –nimiseen yhtiöön. Yhtiöittämisellä ei ollut vaikutusta kunnan vuosikatteen muodostumiseen. Taseen omaisuus- ja velkaeristä yhtiölle siirtyi pysyviä vastaavia yhteensä 19 680 695 euroa ja liittymismaksuvelkoja 4 991 354 euroa. Yhtiöittämisen seurauksena kunnan taseessa lisääntyivät osakkeet 6 400 000 euroa ja muut saamiset yhteensä 22 372 965 euroa. Muut saamiset kattaa käyttöpääomaksi jäävän 960 000 euron määrän sekä 128 000 euron varauksen arvioitua yhtiön varainsiirtoverovelvollisuutta varten. Tilikauden ylijäämään siirtyi järjestelyn seurauksena yhteensä 12 995 624 euroa.

5) Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut ja virheiden korjaukset
Ei olennaisia tapahtumia

4.1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt lukuun ottamatta kiinteistötytäryhteisöä Asematie 11, koska yhdistämättä jättämisellä on vain vähäinen merkitys konsernin omaan pääomaan. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Kiinteistöveroja ei ole eliminoitu konsernitilinpäätöksessä. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemissä. Laskennallinen verovelka on esitetty kokonaan lyhytaikaisissa veloissa.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Asunto-osakeyhtiöiden ja muiden keskinäisten kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi. Jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmilte tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

Poikkeavat arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Konsernitilinpäätöksessä on noudatettu samoja arvostus- ja jaksotusperiaatteita kuin kunnan tilinpäätöksessä.

4.1.3 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6) Toimintatuotot tehtäväkokonaisuuksina

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Konserni- ja maankäyttöpalvelu	5 475 602	4 447 248	5 137 039	5 295 129
Talous- ja tukipalvelut	3 182 410	3 045 658	3 209 410	3 072 658
Sivistyspalvelut	3 952 235	-549 394	3 225 515	2 808 711
Tekniset palvelut	10 625 456	10 912 982	4 709 548	4 941 909
Sosiaali- ja terveystuotot	46 264 360	47 215 293	6 401 899	6 581 242
Kunnan toimintatuotot yhteensä	69 500 064	65 071 788	22 683 412	22 699 648

7) Verotulojen erittely

	2019	2018
Kunnan tulovero	76 285 375	75 907 969
Osuus yhteisöveron tuotoista	3 767 016	3 965 359
Kiinteistövero	5 183 413	5 322 691
Verotulot yhteensä	85 235 804	85 196 020

8) Valtionosuuksien erittely

	2019	2018
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	35 164 418	35 102 304
<i>Siitä:</i> Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	4 542 840	5 033 160
<i>Siitä:</i> Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	0	0
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	-1 869 613	-1 963 085
Valtionosuudet yhteensä	33 294 805	33 139 219

9) Palvelujen ostojen erittely

	2019	2018
Asiakaspalvelujen ostot	40 057 875	40 218 901
Muiden palvelujen ostot	17 224 426	15 881 216
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	57 282 301	56 100 116

10) Valtuustoryhmien toimintaedellytysten tukemiseksi annetut tuet

Siilinjärven kunta tukee valtuustoryhmiä vain luovuttamalla vastikkeetta kunnantalon kokoustiloja ja niiden laitteistoa ryhmien omien kokousten pitämiseen.

11) Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioitun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt poistosuunnitelman 17.12.2012 § 40. Uusittu poistosuunnitelma on otettu käyttöön vuoden 2013 alusta alkaen niin, että poistoaikojen muutokset koskevat vuoden 2013 alusta alkaen ja sen jälkeen valmistuvia investointeja. Vanhat investoinnit poistetaan vanhoilla poistopeusteilla loppuun.

Arvioidut poistoajat ja poistomenetelmät ovat:

Aineettomat oikeudet	5 vuotta	Tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot	2 vuotta	Tasapoisto
Rakennukset		Tasapoisto
*puiset	10–20 vuotta	Tasapoisto
*kiviset	15–25 vuotta	Tasapoisto
Asuinrakennukset	30 vuotta	Tasapoisto
Kadut, tiet, torit ja puistot	15 vuotta	Tasapoisto
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	10–30 vuotta	Tasapoisto
Koneet ja kalusto	3–15 vuotta	Tasapoisto

Poistoajat vanhoista investoinneista:

Aineettomat hyödykkeet	3 vuotta	Tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot	3 vuotta	Tasapoisto
Rakennukset	20–40 vuotta	Tasapoisto
Kadut, tiet, torit ja puistot	20 vuotta	Tasapoisto
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	15–30 vuotta	Tasapoisto
Koneet ja kalusto	3–15 vuotta	Tasapoisto

Pienet, pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, kirjataan kunnassa vuosikuluiksi.

12) Selvitys olennaisista tuottoihin ja kuluihin sisältyvistä pakollisten varausten muutoksista

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 1.1.			0	
Lisäykset tilikaudella			511 352	
Vähennykset tilikaudella			0	
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 31.12.			511 352	
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1. (ky)	1 803 935	1 547 176		
Lisäykset tilikaudella	0	256 759		
Vähennykset tilikaudella	-178 154	0		
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12. (ky)	1 625 782	1 803 935		
Muut pakolliset varaukset 1.1.	17 835	5 329	0	
Lisäykset tilikaudella	128 000	17 835	128 000	
Vähennykset tilikaudella	-17 835	-5 329	0	
Muut pakolliset varaukset 31.1.	128 000	17 835	128 000	

13) Toimintatuottoihin sisältyvät pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja muihin toimintakuluihin sisältyvät pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntitappiot

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	1 419 424	1 080 019	1 407 270	998 104
Rakennusten myyntivoitot	1 432	193	1 432	0
Koneiden ja kaluston myyntivoitot	882	1 878	0	0
Osakkeiden myyntivoitot	450	486 075	0	484 716
Muut myyntivoitot	0	0		
Myyntivoitot yhteensä	1 422 188	1 568 166	1 408 702	1 482 820
Muut toimintakulut				
Rakennusten myyntitappiot	0	0		
Koneiden ja kaluston myyntitappiot	0	0		
Osakkeiden myyntitappio	2 258	4 852		
Käyttöomaisuuden myyntitappiot	0	549 258		
Myyntitappiot yhteensä	2 258	554 110	0	0

14) Satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin sisältyvät erät

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Satunnaiset tuotot				
Liiketoimintakauppa Siilinjärven vesihuoltolaitos	12 995 624		12 995 624	
Maa- ja metsäalueiden luovutusvoitot	215	53 362		
Muut satunnaiset tuotot	0			
<i>Satunnaiset tuotot yhteensä</i>	12 995 839	53 362	12 995 624	0
Satunnaiset kulut				
Muut satunnaiset kulut	0	-247 518		
Toiminnan lopettamisesta johtuneet luovutustappiot	0	-549 258		
<i>Satunnaiset kulut yhteensä</i>	0	-796 776	0	0

15) Muihin rahoitustuottoihin sisältyvät tuotot, jotka on saatu osuuksista muissa yhteisöissä

	2019	2018
Osinkotuotot muista yhteisöistä	712 153	625 454
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	2 439	80 313
<i>Yhteensä</i>	714 592	705 767

16) Erittely poistoeron muutoksista
Ei ilmoitettavaa

4.1.4 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

17) Lainan liikkeeseen laskemisesta aiheutuneet kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset, jos tällaisia menoja on aktivoitu
Ei ilmoitettavaa

18) Arvonkorotukset
Ei ilmoitettavaa

19) Pysyvät vastaavat tase-eräkohtaisesti.

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Ennakkomaksut	tp 2019 Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	105 738	795 566	0	901 305
Lisäykset tilikauden aikana	685 392	895 131		1 580 523
Rahoitusosuudet tilikaudella		-14 187		-14 187
Vähennykset tilikaudella aikana		-6 876		-6 876
Siirrot erien välillä				0
Tilikauden poisto	-81 107	-384 588		-465 695
Arvonalennukset				
Poistamaton hankintameno 31.12.	710 023	1 285 046	0	1 995 069
Arvonkorotukset				
Kirjanpitoarvo 31.12.	710 023	1 285 046	0	1 995 069
Olennot lisäpoistot				

Aineelliset hyödykkeet	Maa ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja aineelliset kalusto hyödykkeet	Muut aineelliset	Ennakkomaksut ja kesk.er.h	tp 2019
							Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	24 893 041	50 117 159	33 000 174	2 067 949	9 250	7 806 041	117 893 615
Lisäykset tilikauden aikana	96 423	538 298	3 948 453	1 135 388		705 788	6 424 351
Rahoitusosuudet tilikaudella			-99 000				-99 000
Vähennykset tilikaudella aikana	-285 042	-5 705 009	-16 118 666			-221 127	-22 329 844
Siirrot erien välillä		2 425 035	5 074 098			-7 499 133	0
Tilikauden poisto		-2 451 995	-3 185 057	-979 237			-6 616 289
Arvonlennukset		-337 575					-337 575
Poistamaton hankintameno 31.12.	24 704 422	44 585 913	22 620 001	2 224 101	9 250	791 569	94 935 257
Arvonkorotukset							0
Kirjanpitoarvo 31.12.	24 704 422	44 585 913	22 620 001	2 224 101	9 250	791 569	94 935 257
Olennaiset lisäpoistot käsitelty arvonlennuksina							

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	1 082 576	1 088 010	14 040	10 895
Muut maa- ja vesialueet	25 918 091	26 063 157	24 690 383	24 882 146
<i>Maa- ja vesialueet yhteensä</i>	27 000 667	27 151 167	24 704 422	24 893 041

Sijoitukset

Pysyvien vastaavien sijoitukset	Osakkeet konserni-yhtiöt	Osakkeet omistusyht. yhteisöt	Kunta yhtymäosuudet	Muut osakkeet ja osuudet	tp 2019
					Yhteensä
Hankintameno 1.1.	11 084 706	942 672	8 617 881	651 237	21 296 495
Lisäykset	4 437	6 400 400		14 732	6 419 569
Rahoitusosuudet					0
Vähennykset					0
Siirrot erien välillä					0
Hankintameno 31.12.	11 089 143	7 343 072	8 617 881	665 969	27 716 064
Arvonlennukset					0
Arvonkorotukset					0
Kirjapitoarvo 31.12.	11 089 143	7 343 072	8 617 881	665 969	27 716 064

Jvk-, muut laina- ja muut saamiset	Jvk-laina-saamiset	Saamiset konserni-yhteisöiltä	Muut laina-saamiset muilta yht.	Saamiset muilta yhteisöiltä	tp 2019
					Yhteensä
Hankintameno 1.1.	0	4 925 599	99 450	299 163	5 324 213
Lisäykset			22 372 966	143 416	22 516 382
Rahoitusosuudet					0
Vähennykset			-15 300	-90 851	-106 151
Siirrot erien välillä					0
Hankintameno 31.12.	0	4 925 599	22 457 116	351 728	27 734 443
Arvonlennukset					0
Arvonkorotukset					0
Kirjapitoarvo 31.12.	0	4 925 599	22 457 116	351 728	27 734 443

Olennaiset kuntayhtymäosuuksien arvon muutokset

Olennaiset kuntayhtymäosuuksien arvon muutokset						tp 2019
	Tase- arvo 1.1.	Lisäykset / vähennykset tilikaudella	Tase- arvo 31.12.	Kunnan osuus kuntayhtymän peruspää- omasta	Ero	
Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin Ky	8 301 109	0	8 301 109	7 793 827	507 282	
Pohjois-Savon ammatill. koulutuksen Ky	251 177	0	251 177	243 872	7 305	

Omistukset muissa yhteisöissä

20-22) Tytäryhteisöt, kuntayhtymät ja osakkuusyhteisöt

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt							tp 2019
Nimi	Kotipaikka	Kunnan	Konsernin	Kuntakonsernin osuus (1000 €)			
		omistus- osuus %	omistus- osuus %	omasta pää- omasta	vieraasta pää- omasta	tilik. voitosta/ tappiosta	
Tytäryhteisöt							
Siilinjärven Pysäköinti Oy	Siilinjärvi	100,00	100,00	-402	1 610	9	
Siilinjärven Uimala Oy alakons.	Siilinjärvi		100,00	30	4 263	-2 856	
Siilinjärven Uimala Oy	Siilinjärvi	100,00	100,00				
Siilinjärven Vapaa-aikakeskus	Siilinjärvi	41,00	100,00				
Siilinjärven Kotipolku Oy alakons.	Siilinjärvi		96,36	4 011	35 904	0	
Siilinjärven Kotipolku Oy	Siilinjärvi	96,36	96,36				
Siilinjärven Asumisoikeus Oy (Kotipolku omistaa 100%)	Siilinjärvi		96,36				
Kiinteistö Oy Proseta	Siilinjärvi	100,00	100,00	77	0	-7	
Kiinteistö Oy Isoharja	Siilinjärvi	100,00	100,00	4664	7426	318	
Yhdistelemättömät tytäryhteisöt							
Kiinteistö Oy Asematie 11	Siilinjärvi	100,00	100,00	0	0	0	
Kuntayhtymät							
Pohjois-Savon sairaanh. piirin Ky	Kuopio	7,63	7,63	7 078	32 973	-654	
Liikelaitoskuntayhtymä ISLAB	Kuopio	5,10	5,10				
Sakupe Oy	Siilinjärvi	3,82	3,82				
Vaalijalan Ky	Pieksämäki	0,87	0,87	119	243	34	
Itä-Suomen päihdehuollon Ky	Mäntyharju	3,96	3,96	61	2	-13	
Savon koulutuskuntayhtymä	Kuopio	2,22	2,22	1 403	621	21	
Pohjois-Savon liitto	Kuopio	7,69	7,69	68	442	0	
Osakkuusyhteisöt							
Kiinteistö Oy Siililnkeskus	Siilinjärvi	22,52	22,52	399	23	20	
Yhteensä				17 508	83 507	-3 128	

23) Pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset tytäryhteisöiltä, kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä sekä osakkuus- ja muilta omistusyhteisyhteisöiltä

Saamisten erittely	2019		2018	
	Pitkä-aikaiset	Lyhyt-aikaiset	Pitkä-aikaiset	Lyhyt-aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		233 686		218 258
Muut saamiset		0	0	0
Siirtosaamiset		0		0
<i>Yhteensä</i>	0	233 686	0	218 258
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		1 044		668
Muut saamiset		0		0
Siirtosaamiset		0		77 874
<i>Yhteensä</i>	0	1 044	0	78 542
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyhteisöiltä				
Myyntisaamiset				0
Siirtosaamiset		0		0
<i>Yhteensä</i>	0	0	0	0
<i>Saamiset yhteensä</i>	0	234 730	0	296 800

24) Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Siirtosaamiset jäsenkuntayhtymiltä	0	0		77 874
Siirtyvät korot muilta	318	91	318	91
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	458 658	387 458	375 578	325 193
EU-tuet ja avust, v-osuus hankkeet	103 329	104 451		
V-osuus Lape-YHDESSÄ	0	6 830		4 155
Kaaripolun palv.talo vuokrat	54 866	50 968	54 866	50 968
Ely-keskus, kehittämishanketuki	7 895	0	7 895	
Kuopio/Kuel,varhe-maksut sote	0	49 436		49 436
Kuopio/Joukkoliikenne ja koulum.tuki	157 694	219 218	157 694	219 218
Ympäristöterv.h kuntaosuudet	2 884	17 966	2 884	17 966
P-S Pelastuslaitos,Kela-ensihoito	51 420	43 972		1 483
Maankäyttösopimus	96 783	93 109		
Järviseudun työterveys Oy hyv.lasku	16 712	0	16 712	
Attendo, Vänerikin vuokrat	0	23 466		23 466
Puunmyyntitulot	58 483	0	58 280	
Smartum/Palvelusetelit	64 063	47 197	64 063	47 197
Alv-saaminen	13 759	11 984		
Muut tulojäämät	806 852	507 627	7 063	11 502
<i>Tulojäämät yhteensä</i>				
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	1 893 715	1 563 774	745 352	828 550

4.1.5 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25) Tase-eräkohtainen erittely oman pääoman erien lisäyksistä ja vähennyksistä sekä siirroista näiden erien välillä tilikauden aikana

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Peruspääoma 1.1.	62 574 872	62 574 872	62 574 872	62 574 872
Lisäykset				
Vähennykset				
Peruspääoma 31.12.	62 574 872	62 574 872	62 574 872	62 574 872
Yhdistysten ja säätiöiden peruspo 1.1.	3 210	1 925		
Lisäykset		1 285		
Vähennykset	1 285			
Yhdistysten ja säätiöiden peruspo 31.12.	1 925	3 210		
Muut omat rahastot				
Muut omat rahastot 1.1.	1 884 163	1 902 581		
Siirrot rahastoon	143 046	2 133		
Siirrot rahastosta	-204 621	-27 257		
Edellisen tilik.oikaisu (elim.muutos)		6 706		
Muut omat rahastot 31.12.	1 822 589	1 884 163		
Vahinkorahaston pääoma 1.1.	306 926	344 178	306 926	344 178
Siirrot rahastoon	0	0	0	0
Siirrot rahastosta	-26 625	-37 252	-26 625	-37 252
Vahinkorahaston pääoma 31.12.	280 301	306 926	280 301	306 926
Muut omat rahastot yht. 31.12	2 102 890	2 191 089	280 301	306 926
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	2 136 032	-946 414	6 185 913	4 416 927
Edellisen tilik.oikaisu	22 232	-60 841		
Siirto edelliseltä tilikaudelta	-6 422 497	3 143 287	-4 464 978	1 768 985
Edellisten tilik. Yli/alijäämä 31.12.	-4 264 233	2 136 032	1 720 935	6 185 913
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	4 112 248	-6 422 497	3 254 449	-4 464 978
Oma pääoma yhteensä	64 527 701	60 482 706	67 830 556	64 602 733

26) Erittely poistoerosta
Ei ilmoitettavaa

27) Pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan kuuluvat velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

Pitkäaikaiset velat		
Velat ja velkojen osat, jotka erääntyvät 1.1.2025 tai sen jälkeen.		
	2019	2018
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	23 868 638	20 434 478
Liittymismaksut		4 658 052
Pitkäaikaiset velat yhteensä	23 868 638	25 092 530

28) Erittely liikkeeseen lasketuista joukkovelkakirjalainoista
Ei ilmoitettavaa

29) Pakollisiin varauksiin merkityt erät

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Muut pakolliset varaukset				
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu (ky)	1 625 782	1 821 770	511 352	
Osuus kuntayhtymän alijäämästä				
Rakennuksen arvon alaskirjaus	0	0		
Muut pakolliset varaukset	128 000	0	128 000	
Muut pakolliset varaukset yhteensä	1 753 782	1 821 770	639 352	

30) Pitkä- ja lyhytaikaiset velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä, ja osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille

	2019		2018	
	Pitkä-aikainen	Lyhyt-aikainen	Pitkä-aikainen	Lyhyt-aikainen
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat		23 505		27 623
Liittymismaksut ja muut velat	0	0	123 574	0
Siirtovelat		0		0
Yhteensä	0	23 505	123 574	27 623
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Saadut ennakot				
Ostovelat		3 366		38 307
Liittymismaksut ja muut velat	0	0	668	0
Siirtovelat		0		0
Yhteensä	0	3 366	668	38 307
Velat osakkuus- tai sekä muille omistusyht.				
Ostovelat				
Yhteensä	0	0	0	0
Vieras pääoma yhteensä	0	26 871	124 242	65 930

31) Maksuvalmiuden kannalta merkittävä sekkilimiitti

	2019	2018
Luotollisen sekkitilin limiitti 31.12.	1 000 000	1 000 000
-siitä käyttämättä oleva määrä	1 000 000	1 000 000

32) Muut velat – erän jakautuminen liittymismaksuihin ja muihin velkoihin

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Muut velat/pitkäaik.				
Liittymismaksut	0	4 533 810		4 658 052
Muut velat				
Muut velat yhteensä	0	4 533 810	0	4 658 052

33) Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot/hankerahat	638 432	717 615	241 078	190 059
Menojäämät				
Lomapalkkavelka	10 507 883	9 628 806	7 267 926	6 737 574
Palkkojen jaksotukset	439 840	1 033 044	25 994	409 409
Korkojaksotukset	153 896	84 799	65 317	80 538
KuEI/eläkemenoperust.tasaus	9 717	8 540	9 717	8 540
Ympäristöterv.h maksuos.palautus	46 043	0	46 043	
Maaseutuhallinnon maksuos.palautus	25 815	44 343	25 815	44 343
KEVA, Varhe-maksu	17 235	53 861		40 072
Verohallinto, verotilitys joulukuu	0	1 039 852		1 039 852
Laskutusten palautukset jäsenkunnille	30 458	21 420		
Kuopion Vesi, käyttöpääoma	960 000	0	960 000	
Kuopion kaupunki, Alavan koulu v.2019	63 000	0	63 000	
Kiinteistö Oy Proseta	0	50 000	50 000	50 000
Maankäyttösopimus	226 367	217 816		
Muut siirtovelat	515 346	750 301	22 903	36 522
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	13 634 032	13 650 397	8 777 793	8 636 909
Siirtovelat yhteensä	13 634 032	13 650 397	8 777 793	8 636 909

4.1.6 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

34) Velat, joista kunta on pantannut, kiinnittänyt tai muulla tavalla antanut vakuudeksi omaisuuttaan

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	54 018 793	50 394 444		

35-37) Kunnan antamat muut vakuudet lajeittain eriteltynä

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Sitoumusten vakuudeksi annetut kiinnitykset	181 949	181 949		
Sitoumusten vakuudeksi pantatut arvopaperit	576	576		
Vakuudet yhteensä	182 525	182 525	0	0

38) Vuokrasopimusten mukaisten vuokrien jäljellä olevien määrien yhteissumma (veroton)

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Vuokravastuut yhteensä	61 017 420	58 175 626	58 245 525	56 554 258
- siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	8 201 199	7 048 416	7 676 370	6 627 141
- siitä PPP-hankkeet (public-private-partnership)	0	0	0	0
- siitä sopimukseen sisältyvät lunastusvelvoitteet	0	0	0	0
Leasingvuokrasopimukseen ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuita				

39) Kunnan antamat vastuusitoumukset sen kanssa samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta

Järjestelyjen tarkoitus	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma			25 766 590	25 596 590
Jäljellä oleva pääoma			21 063 586	16 128 444
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	790 818	399 534	790 818	399 534
Jäljellä oleva pääoma	480 129	428 176	480 129	428 176

40) Muut kunnan antamat vastuusitoumukset ja muut vastuut

	2019	2018
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	130 483 865	123 638 223
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.	0	0
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	85 850	79 432

41) Muut kuntaa koskevat taseen ulkopuoliset järjestelyt

Järjestelyjen tarkoitus	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Sopimusvastuut				
Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti kunnalle aih. velvoitteet			0	0
-Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus				
Sitoumukset avustukseen	185 623	126 570	77 726	126 570
-Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	77 726	63 285	77 726	63 285
-Avustuksiin sisältyvät palautusvastuut	0	0	0	0
Sopimuksiin sisältyvät palautusvastuut				
-Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus				
Yhteistyö- ja kumppanuussopimukset				
-Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus				
Hankkeiden omarahoitusosuudet (Sakky)	34 378	27 036		
Potilasvakuutusvastuu (P-S shp)	1 155	471 328		
<i>Sopimusvastuut yhteensä</i>	<i>221 156</i>	<i>688 219</i>	<i>77 726</i>	<i>126 570</i>
Osuus kuntayhtymän alijäämästä	0	1 044 482		1 044 482
Kiinteistöinvestointien arvonalisäveron tarkistusvastuu*)	3 808 746	3 043 159		
Käynnissä olevat oikeudenkäynnit (P-S shp)	183 170	171 722		
Perustamishankkeiden valtionosuuksien palautusvastuu**)				

*) Palautuksena ja vähennyksenä käsitellyt arvonalisäverot uudisrakennusten ja perusparantamisen hankintamenoista, joihin liittyy mahdollinen palautusvelvollisuus kiinteistöt myytäessä tai niiden

käyttötarkoituksen muuttuessa vähennykseen tai palautukseen oikeuttamattomaan tarkoitukseen (AVL 120 §). Palautusvastuuta määriteltäessä otetaan huomioon kiinteistöt, joiden osalta vastuun toteutuminen on todennäköistä investointi- tai taloussuunnitelmaan tai toimenpideohjelmaan perustuen.

***) Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä opetus- ja kulttuuritoimen perustamishankkeisiin saatujen valtionosuuksien palautusvastuut, STVOL 4:30 §, L opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 7:30 § (vastuu voimassa 15 vuotta). Vastuut päättyvät vuosina 2015–2020.

Järjestelyn tarkoitus	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Voimassa olevat koronvaihtosopimukset Koronvaihtosopimukset on tehty yksittäisten lainojen korkoriskin suojaamiseksi. Sopimuksilla on vaihdettu vaihtuva korko kiinteäksi. Sopimukset ovat voimassa vuosina 2019-2023 (kunta), 2019 - 2053 (konserni) Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo Käypä arvo (rahalaitoksen ilmoitus)	16 680 120 -828 960	21 869 214 -753 130	5 750 000 -167 760	10 539 486 -251 677
Tulevaisuudessa voimaan tulevat			-	-
Valuuttatermiinit (P-S shp) Korkotermiinit	11 448	11 448		

4.1.7 Ympäristövastuut

Ehdollinen ympäristövelka / pilaantuneet tai pilaantuneeksi epäillyt maa-alueet

Ympäristövastuu on aikaisemmasta toiminnasta johtuva, ympäristöön liittyvä olemassa oleva velvoite, jonka täyttäminen todennäköisesti johtaa taloudellista hyötyä ilmentävien voimavarojen siirtymiseen pois kunnan toiminnan piiristä. Erityinen ympäristövastuu on ehdollinen ympäristövelka. Ehdollinen ympäristövelka on mahdollinen velvoite, joka on syntynyt aikaisempien tapahtumien seurauksena ja jonka olemassaolo varmistuu vasta, kun yksi tai useampi epävarma tapahtuma, joka ei ole kokonaan kunnan määräysvallassa, toteutuu tai jää toteutumatta. Ehdollisena ympäristövelkana käsitellään myös olemassa oleva velvoite, joka on syntynyt aikaisempien tapahtumien seurauksena, mutta jota ei merkitä taseeseen, koska ei ole todennäköistä, että veloitteen täyttäminen aiheuttaa menoja, tai veloitteen suuruus ei ole määriteltävissä riittävän luotettavasti.

Ehdollisena ympäristövelkana tarkastellaan maaperän pilaantumista. Pilaantuneena pidetään aluetta, jolla on ihmisen toiminnan seurauksena haitallisia aineita siinä määrin, että niistä aiheutuu haittaa tai merkittävä riski ympäristölle tai terveydelle, viihtyisyyden vähentymistä tai muuta niihin verrattavissa olevaa haittaa. Haitallisia aineita voi joutua maaperään erilaisten onnettomuuksien, vahinkojen tai pitkän ajan kuluessa tapahtuneiden vähittäisten päästöjen seurauksena. Myös jätteiden maahan hautaaminen ja vanhat, käytöstä poistetut kaatopaikat aiheuttavat riskin haitallisten aineiden kulkeutumiselle maaperässä ja edelleen pohjaveteen tai vesistöön. Valtakunnalliseen maaperän tilan tietojärjestelmään (MATTI) on koottu mahdollisesti pilaantuneista, pilaantuneiksi todetuista, puhdistetuista ja puhtaaksi todetuista alueista.

Vuoden 2019 lopussa MATTI-tietojärjestelmässä oli Siilinjärveltä 131 kohdetta, joista noin 28 % on kunnan omistamilla kiinteistöillä. Vuoden 2019 aikana kunnan omistamalla kiinteistöillä Husonlammen itäranalla tehtiin vanhaan jätetäyttöön liittyen maaperän pilaantuneisuuden perustutkimus. Asemakaavoitetavalla Haapamäen alueella on vanha Metsäkoulun kaatopaikka, jonka mahdollinen selvitys-/kunnostustarve selvitetään kaavoituksen yhteydessä.

Pohjavesialueilla sijaitsevien MATTI-kohteiden osalta tarkkaillaan mm. Koivusaaren entisen kaatopaikan vaikutuksia osana Harjamäki-Käärmelahti -pohjavesialueen yhteistarkkailua.

4.1.8 Henkilöstöä, tilintarkastajien palkkiota ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

42) Henkilöstön lukumäärä 31.12. tehtäväalueittain

Henkilöstön lukumäärä 31.12		
	2019	2018
Konserni- ja maankäyttöpalvelut	23	22
Talous- ja tukipalvelut	191	205
Sivistyspalvelut	693	692
Tekniset palvelut	64	65
Sosiaali- ja terveystyöpalvelut	490	523
Yhteensä	1 461	1 507

43) Tilikauden henkilöstökulut

Henkilöstökulut		
	2019	2018
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	61 343 545	60 491 119
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	384 003	393 203
Henkilöstökulut yhteensä	61 727 548	60 884 322

44) Luottamushenkilön palkkioista perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilitetyt luottamushenkilömaksut

Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2019	2018
Suomen Keskusta	11 171	10 731
Kansallinen Kokoomus	5 185	5 602
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue	3 544	3 365
Vasemmistoliitto	2 129	1 243
Perussuomalaiset	1 252	523
Vihreä liitto	4 119	3 870
Suomen Kristillisdemokraatit	575	557
Sininen tulevaisuus r.p.	373	196
Yhteensä	28 347	26 087

45) Tilintarkastajan palkkiot

Tilintarkastajan palkkiot		
	2019	2018
Tilintarkastusyhteisö KPMG Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	27 322	27 645
Tilintarkastajan lausunnot	0	0
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	0	0
Muut palkkiot	0	0
Palkkiot yhteensä	27 322	27 645

46) Kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien väliset liiketoimet

Toimintakertomuksen kohdassa ”1.6. Kuntakonsernin toiminta ja talous” on esitetty konserniyhtiöille annettujen lainojen kokonaismäärät. Myönnettyt lainat ovat ns. pääomalainoja joille ei peritä korkoa (pl. Kotipolku Oy) eikä niille ole saatu vakuutta. Lainat on myönnetty ennen kuntalain 2015 voimaantuloa.

Kunnan taseessa ne on esitetty Sijoitukset –kohdan Muissa lainasaamisissa. Yhtiöille toiminta-avustuksena tai vuokravastikkeina vuosittain maksetut nettosummat löytyvät myös toimintakertomuksen em. kohdasta.

Kunnanjohtajan kanssa on 16.2.2015 solmittu johtajasopimus, jossa on sovittu 15 kuukauden palkkaa vastaava erokorvaus edellyttäen, että hän itse irtisanoutuu tehtävästään.

Muilta osin kunnan johtoryhmä on käsitellyt liitetiedon asiakokonaisuutta 25.2.2020 kokouksessaan. Ilmoituksia kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien välisistä liiketoimista ei ollut.

5 Eriytetyt tilinpäätökset

5.1 Vesihuoltolaitos: kirjanpidollisesti eriytetty taseyksikkö

Vesihuoltolaitos

Sitovuus: valtuusto, tilikauden tulos

Vastuuhenkilö: tekninen johtaja Ari Kainulainen

Toimintakertomus

Yleistä

Siilinjärven kunnan vesihuoltolaitos oli kirjanpidollisesti kunnan toiminnasta eriytetty taseyksikkö 31.12.2019 saakka. Sen luvut sisältyvät teknisen lautakunnan alaiseen Teknisten palveluiden -palvelu-alueen lukuihin.

Vesihuoltolaitos vastaa

- riittävän ja hyvälaatuisen talousveden tuottamisesta sekä
- jakelusta valtuuston vahvistaman vesilaitoksen toiminta-alueella olevien asiakkaiden tarpeisiin
- lisäksi se vastaanottaa ja puhdistaa Siilinjärven kunnan (myös Maaningan ja osittain Nilsin alueilta) valtuuston vahvistaman, viemärlaitoksen toiminta-alueella olevien asiakkaiden, vesihuoltolaitoksen verkostoon toimittaman jäteveden vähintään vesioikeuden (nykyinen Aluehallintoviraston) päätöksen mukaiseen puhdistustasoon.

Vesihuoltolaitoksella on

- kolme pohjavedenottamo
- yksi jätevedenpuhdistamo ja
- yhteensä 48 pumppaamo (jäte- ja hulevesipumppaamot sekä paineenkorotusasemat).

Talousvedelle suoritetaan raudan ja mangaanin poisto sekä desinfiointi UV-laitteistoilla. Kloorausta ei tehdä muulloin kuin talousveden saastumisepäilyissä terveydensuojeluviranomaisen erillisestä kehotuksesta. Vedenottamoiden ja ylävesisäiliöiden sijaintitiedot ovat turvallisuussyistä vain viranomaisten tiedossa.

Kunnan tekninen lautakunta toimii maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 13 a luvun mukaisen kunnan määräämänä monijäsenisenä toimielimenä, joka valvoo hulevesiä koskevia erityissäännöksiä. Järjestämisestä on päätetty kunnanvaltuustossa 28.9.2015 § 23. *Vesihuoltolaitoksella ei ole näin ollen hulevesien käsittelyä ja eriyttämisvelvollisuutta.*

Olennaiset tapahtumat tilikaudelta

Jätevedenpuhdistamon peruskorjaus aloitettiin syksyllä 2017 ja se valmistui viimeistelytyöt sekä prosessin koeajot ja säätötoimenpiteet mukaan lukien kesällä 2019. Uusi ympäristölupa astui voimaan 1.7.2019.

Siilinjärven kunnan vesihuoltolaitos ja Kuopion Vesi Liikelaitos yhdistyvät 1.1.2020 alkaen Kuopion Vesi Oy:ksi. Samalla kunnan vesihuoltolaitoksen toiminta päättyi 31.12.2019 kunnanvaltuuston päätöksen mukaisesti.

Henkilöstö

Vesihuoltolaitoksella oli 5 vakinaista työntekijää, jotka siirtyvät fuusion seurauksena Kuopion Vesi Oy:hyn. Yhteensä kuusi henkilöä siirtyy uuteen vesiyhtiöön.

Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Vesilaskutusta ja asiakkaiden maksukäyttäytymistä seurataan kuukausitasolla. Vesihuoltolaitoksella oli myyntisaamia 31.12.2019 yhteensä 1 118 676 €.

Taseyksikön talous

	käyttövesi m ³	käyttövesi yht. €	jätevesi m ³	jätevesi yht. €
2016	897 401	1 357 208,51	988 466	2 212 892,87
2017	929 114	1 379 288,43	1 031 120	2 293 605,74
2018	900 776	1 342 092,82	999 670	2 214 064,79
2019	877 618	1 311 374,60	945 046	2 148 619,32

Liittymismaksuja kertyi tilikauden aikana yht. 215 098 € (362 929 € v. 2018).

Vuoden 2019 liikevaihto oli 3,563 milj. euroa (v. 2018 3,676 milj. euroa v. 2018). Käyttömenot olivat 1,70 milj. € tasolla (1,46 milj. € v. 2018). Liikelylijäämää saatiin 233 000 € (761 175 € v. 2018). Taseyksikön voittoprosentti oli 6,5 (20,7 % v. 2018). Tuloksen heikentymiseen ovat syynä liikevaihdon pieneminen n. 110 000 € sekä materiaalien, henkilöstökulujen ja palvelujen ostojen kasvu n. 250 000 €. Lisäksi suunnitelman mukaiset poistot kasvoivat n. 150 000 € investointien vuoksi. Kirjanpidollisen eriyttämisen myötä jäännöspääoma on jaettu peruspääomaksi sekä velaksi kunnalle. Tämän myötä rahoituskuluihin kirjautui korkokuluja kunnalle sekä peruspääoman korkoa. Kunnalle maksettavat korkokulut alenivat hieman.

Tuloslaskelma 1.1. – 31.12.2019

Kirjanpidollinen taseyksikkö

	2019	2018	muutos
Liikevaihto	3 563 035,78	3 676 405,85	-113 370,07
Valmistus omaan käyttöön			
Liiketoiminnan muut tuotot	1 371,90	1 742,69	-370,79
Materiaalit ja palvelut	-1 160 763,25	-964 690,33	-196 072,92
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana	-524 788,81	-493 704,21	-31 084,60
Palvelujen ostot	-635 974,44	-470 986,12	-164 988,32
Henkilöstökulut	-539 562,96	-472 791,09	-66 771,87
Palkat ja palkkiot	-447 337,71	-384 477,93	-62 859,78
Henkilösivukulut	-92 225,25	-88 313,16	-3 912,09
Eläkekulut	-81 415,23	-74 284,59	
Muut henkilösivukulut	-10 810,02	-14 028,57	
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 218 417,21	-1 069 588,27	-148 828,94
Arvonalentumiset			
Liiketoiminnan muut kulut	-24 559,54	-18 647,48	-5 912,06
Liikelylijäämä (-alijäämä)	621 104,72	1 152 431,37	-531 326,65
Rahoitustuotot ja -kulut	-387 969,67	-391 256,35	3 248,77
Kunnalle maksetut korkokulut	-40 554,07	-43 802,84	3 248,77
Korvaus peruspääomasta/jäännöspääoma	-347 403,45	-347 403,45	0,00
Muut rahoituskulut	-12,15	-50,06	37,91
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	233 135,05	761 175,02	-528 077,88
Satunnaiset tuotot ja -kulut			
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	233 135,05	761 175,02	-528 077,88
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)			
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai väh (+)			
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	233 135,05	761 175,02	-528 077,88
TASEYKSIKÖN TUNNUSLUVUT			
Sijoitetun pääoman tuotto, %	3,6	7,4	
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	3,6	7,4	
Voitto, %	6,5	20,7	

Rahoituslaskelma 2019 – 2018

Kirjanpidollinen taseyksikkö

	2019		2018	
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
Liikelyijäämä	621 104,72		1 152 431,37	
Poistot ja arvonalentumiset	1 218 417,21		1 069 588,27	
Rahoitustuotot- ja kulut	-387 969,67		-391 256,35	
Satunnaiset erät	0,00		0,00	
Tulorahoituksen korjauserät	0,00	1 451 552,26	0,00	1 830 763,29
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
Investointimenot	-1 175 437,11		-4 468 763,68	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00		281 480,56	
Pysyvien vastaavien hyödykk. luovutustulot	0,00	-1 175 437,11	0,00	-4 187 283,12
Toiminnan ja investointien rahavirta		276 115,15		-2 356 519,83
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys muilta	-11 211,00		-3 470,00	
Antolainasaamisten vähennys muilta	0,00	-11 211,00	0,00	-3 470,00
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta	0,00		2 356 519,83	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle	-276 115,15		0,00	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,00	-276 115,15	0,00	2 356 519,83
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Vaihto-omaisuuden muutos lis-/väh+	-823,64		2 522,32	
Saamisten muutos kunnalta, lis-/väh+	-194 338,36		-109 520,69	
Saamisten muutos muilta, lis-/väh+	530 995,51		-229 561,80	
Korottomien velkojen muutos kunnalta	0,00		0,00	
Korott.velkojen muutos muilta lis+/väh-	-324 622,51	11 211,00	340 030,17	3 470,00
Rahoituksen rahavirta		-276 115,15		2 356 519,83
Rahavarojen muutos		0,00		0,00
TASEYKSIKÖN TUNNUSLUVUT				
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-856 696		-1 132 811	
Investointien tulorahoitus, %	123,49		43,72	
Lainanhoitokate	4,71		42,80	

Tase 31.12.2019*Kirjanpidollinen taseyksikkö*

VASTAAVA	31.12.2019	31.12.2018	muutos
PYSYVÄT VASTAAVAT	19 598 899,34	19 641 879,44	-42 980,10
Aineettomat hyödykkeet			
Aineettomat oikeudet	6 876,07	18 663,55	-11 787,48
Aineelliset hyödykkeet			
Rakennukset	3 252 229,97	1 072 197,48	2 180 032,49
Kiinteät rakenteet ja laitteet	16 118 666,39	13 648 202,22	2 470 464,17
Koneet ja kalusto	0,00	0,00	0,00
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	221 126,91	4 902 816,19	-4 681 689,28
SIOITUKSET			
Muut saamiset	81 796,00	70 585,00	11 211,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT	2 787 934,20	3 123 767,71	-335 833,51
Vaihto-omaisuus			
Aineet ja tarvikkeet	72 249,37	71 425,73	823,64
Saamiset			
Lyhytaikaiset saamiset	2 715 684,83	3 052 341,98	-336 657,15
Myyntisaamiset	1 118 676,39	1 483 002,34	-364 325,95
Saamiset kunnalta	1 583 022,11	1 388 683,75	194 338,36
Muut saamiset	13 986,33	180 655,89	-166 669,56
	22 468 629,54	22 836 232,15	-367 602,61
VASTATTAVA	31.12.2019	31.12.2018	muutos
OMA PÄÄOMA	11 852 062,91	11 618 927,86	233 135,05
Peruspääoma/ jäänöspääoma	8 685 086,33	8 685 086,33	0,00
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	2 933 841,53	2 172 666,51	761 175,02
Tilikauden yli/alijäämä	233 135,05	761 175,02	-528 039,97
VIERAS PÄÄOMA	10 616 566,63	11 217 304,29	-600 737,66
Pitkäaikainen			
Lainat kunnalta	5 199 239,38	5 475 354,53	-276 115,15
Muut velat/liittymismaksut	4 991 354,02	4 776 255,97	215 098,05
Lyhytaikainen			
Ostovelat	170 464,24	725 982,97	-555 518,73
Muut velat	182 300,75	174 262,17	8 038,58
Siirtovelat	73 208,24	65 448,65	7 759,59
	22 468 629,54	22 836 232,15	-367 602,61
TASEYKSIKÖN TUNNUSLUVUT			
Omavaraisuusaste, %	52,7	50,9	
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	297,8	305,0	
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	3 167	2 934	
Lainakanta 31.12., 1000 €	5 199	5 475	
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	0	0	

Esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Tilikaudelle muodostunut ylijäämä 233 135 euroa kirjataan taseessa Oman pääoman erään ”Edellisten tilikausien yli-/alijäämä”.

Toiminnallisten tavoitteiden ja talousarvion toteutuminen

VALTUUSTON SITOVAT TAVOITTEET			
<i>Suunnittelukauden tavoite 2019–2021</i>	<i>Tavoitetaso</i>	<i>Riski-arvio</i>	<i>TOTEUTUMINEN</i>
Hyvinvointi:			
Vesihuollon toiminta- varmuus	Ei pitkäkestoisia kat- koja kuntalaisille	Kunnan talous, re- surssit, pitkäkestoi- nen sähkökatko, poh- javeden pilaantumi- nen	Toteutui hyvin.
Talous:			
Vesihuoltolaitoksen talous	Ylijäämäinen talous	Veden käyttömäärät, kustannusten hallinta, taksat	Liikevaihto laski ja toi- mintakulut kasvoivat => talous heikkeni.

TEKNISEN LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
<i>Tavoitteet 2019–2021</i>	<i>Toimenpiteet 2019</i>	<i>Tavoitetaso</i>	<i>TOTEUTUMINEN</i>
Jätevesivahinkojen minimointi	Verkoston kunnossa- pito, tiedotus	Ei vahinkoja	Kunnossapitotöitä ja tiedotusta tehtiin. Vahinkoja ei toteutu- nut.

Informatiiviset tunnusluvut

Lautakunnan hyväksymät tavoitteet	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Laskutettava vesi (m ³)	900 776	1 000 000	880 000
Laskutettava jätevesi (m ³)	999 670	900 000	945 000
Veden hinta €/m ³ (alv 0 %)	1,53	1,53	1,53
Jäteveden hinta €/m ³ (alv 0 %)	2,56	2,56	2,56

Talousarvion tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu

VESIHUOLTOLAITOS	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
Liikevaihto	3 792 758	0	3 792 758	3 563 036	-229 722
Vesi- ja jätevesimaksut	3 600 000		3 600 000	3 359 385	-240 615
Vesimittarit ja kytkentätyöt	57 000		57 000	50 370	-6 630
Jätteenkuljetus- ja käsittelymaksut	38 000		38 000	44 255	6 255
<i>Sisäiset vesi- ja jätevesimaksut</i>	<i>96 758</i>		<i>96 758</i>	<i>100 607</i>	<i>3 849</i>
Muut myynnit	1 000		1 000	8 291	7 291
<i>Sisäiset muut myynnit</i>	<i>0</i>		<i>0</i>	<i>128</i>	<i>128</i>
Liiketoiminnan muut tuotot	0	0	0	1 372	1 372
Materiaalit ja palvelut	-924 971	0	-924 971	-1 160 763	-235 792
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Ostot tilikauden aikana	-408 650		-408 650	-524 789	-116 139
Varastojen lis (+) tai väh (-)					0
Palvelujen ostot					
ulkoiset	-443 130		-443 130	-547 127	-103 997
<i>sisäiset</i>	<i>-73 191</i>		<i>-73 191</i>	<i>-88 847</i>	<i>-15 656</i>
Henkilöstökulut	-458 999	0	-458 999	-539 563	-80 564
Palkat ja palkkiot	-376 167	0	-376 167	-447 338	-71 171
Henkilösivukulut	-82 832	0	-82 832	-92 225	-9 393
Muut toimintakulut	-14 689	0	-14 689	-24 560	-9 871
ulkoiset	-2 500		-2 500	-12 372	-9 872
<i>sisäiset</i>	<i>-12 189</i>		<i>-12 189</i>	<i>-12 188</i>	<i>1</i>
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 340 004	0	-1 340 004	-1 218 417	121 587
Liiketoiminnan muut kulut					
Liikelylijäämä (-alijäämä)	1 054 095	0	1 054 095	621 105	-432 990
Rahoitustuotot ja -kulut	-377 403	0	-377 403	-387 970	-10 567
Kunnalle maksetut korkokulut	-30 000		-30 000	-40 554	-10 554
Korvaus peruspääomasta	-347 403		-347 403	-347 403	0
Muut rahoituskulut			0	-12	-12
Tilikauden ylijäämä	676 692	0	676 692	233 135	-443 557

Talousarvion investointiosan toteutumisvertailu

VESIHUOLTOLAITOS	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
Vesihuoltolaitos					
Vesilaitos					
Vedenjakeluverkosto					
Kulut	-365 000	10 000	-355 000	-314 677	40 323
Netto	-365 000	10 000	-355 000	-314 677	40 323
Vesilaitos koneet ja laitteet yht.					
Kulut	0	0	0	-29 288	-29 288
Netto	0	0	0	-29 288	-29 288
Vesilaitos YHTEENSÄ					
Kulut	-365 000	10 000	-355 000	-343 965	11 035
Netto	-365 000	10 000	-355 000	-343 965	11 035
Viemärlaitos					
Viemäriverkosto yhteensä					
Kulut	-810 000	35 000	-775 000	-472 673	302 327
Netto	-810 000	35 000	-775 000	-472 673	302 327
Viemärlaitosrakenn./rakennel. yht.					
Kulut	-205 000	0	-205 000	-88 785	116 215
Netto	-205 000	0	-205 000	-88 785	116 215
Viemärlaitos koneet ja laitteet yht.					
Tuotot	200 000	0	200 000	0	-200 000
Kulut	-205 000	0	-205 000	-270 014	-65 014
Netto	-5 000	0	-5 000	-270 014	-265 014
Viemärlaitos yhteensä					
Tuotot	200 000	0	200 000	0	-200 000
Kulut	-1 220 000	35 000	-1 185 000	-831 472	353 528
Netto	-1 020 000	35 000	-985 000	-831 472	153 528
VESIHUOLTOLAITOS yhteensä					
Tuotot	200 000	0	200 000	0	-200 000
Kulut	-1 585 000	45 000	-1 540 000	-1 175 437	364 563
Netto	-1 385 000	45 000	-1 340 000	-1 175 437	164 563

Talousarvion rahoitusosan toteutumisvertailu

Kirjanpidollinen taseyksikkö

	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
Liikelylijäämä	1 054 095	0	1 054 095	621 105	-432 990
Poistot ja arvonalentumiset	1 340 004		1 340 004	1 218 417	-121 587
Rahoitustuotot- ja kulut	-377 403		-377 403	-387 970	-10 567
Satunnaiset erät				0	0
Tulorahoituksen korjauserät				0	0
	2 016 696	0	2 016 696	1 451 552	-565 144
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
Investointimenot	-1 540 000		-1 540 000	-1 175 437	364 563
Rahoitusosuudet investointimenoihin	200 000		200 000	0	-200 000
Pysyvien vastaavien hyödykk. luovutustulot				0	0
	-1 340 000	0	-1 340 000	-1 175 437	164 563
Toiminnan ja investointien rahavirta	676 696	0	676 696	276 115	-400 581
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys muilta	0			-11 211	-11 211
Antolainasaamisten vähennys muilta	0				0
	0	0	0	-11 211	-11 211
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta	0			0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle	0			-276 115	-276 115
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0			0	0
	0	0	0	-276 115	-276 115
Oman pääoman muutokset					
Vaikutus maksuvalmiuteen	676 696	0	676 696	-11 211	-687 907

Vesihuoltolaitoksen tilinpäätöstä koskevat liitetiedot

1) Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaan.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kunnanvaltuuston 17.12.2012 hyväksymällä poistosuunnitelman muutoksella on poistoaikoja tarkistettu 1.1.2013 jälkeen valmistuvien investointien osalta. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmanpoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa 11).

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuuden arvostuksessa on käytetty varastokirjanpidossa painotetun keskiarvon menetelmää.

Tuloslaskelman liitetiedot

6) Liikevaihto

sisältää ulkoiset ja sisäiset tulot	2019	2018
Vesilaitos	1 368 024,56	1 408 639,43
Viemärlaitos	2 195 011,22	2 267 766,42
yhteensä	3 563 035,78	3 676 405,85

11) Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu pysyvien vastaavien hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan. Hyödykkeet, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, kirjataan vuosikuluksi.

Arvioidut poistoajat ja poistomenetelmät ovat:

Aineettomat oikeudet	5 vuotta	Tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot	2 vuotta	Tasapoisto
Rakennukset		Tasapoisto
*puiset	10 – 20 vuotta	Tasapoisto
*kiviset	15 – 25 vuotta	Tasapoisto
Asuinrakennukset	30 vuotta	Tasapoisto
Kadut, tiet, torit ja puistot	15 vuotta	Tasapoisto
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	10–30 vuotta	Tasapoisto
Koneet ja kalusto	3–15 vuotta	Tasapoisto

Poistoajat vanhoista investoinneista:

Aineettomat hyödykkeet	3 vuotta	Tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot	3 vuotta	Tasapoisto
Rakennukset	20–40 vuotta	Tasapoisto
Kadut, tiet, torit ja puistot	20 vuotta	Tasapoisto
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	15–30 vuotta	Tasapoisto
Koneet ja kalusto	3–15 vuotta	Tasapoisto

Taseen liitetiedot

Vastaavaa

19) Pysyvät vastaavat tase-eräkohtaisesti

Aineettomat hyödykkeet				TP 2019
	Aineet- tomat oikeudet	Muut pitkä- vaikuttei- set menot	Ennako- maksut	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.		18 664	0	18 664
Lisäykset tilikauden aikana		0		0
Rahoitusosuudet tilikaudella		0		0
Vähennykset tilikaudella aikana		0		0
Siirrot erien välillä		0		0
Tilikauden poisto		-11 787		-11 787
Arvonlennukset				
Poistamaton hankintameno 31.12.		6 876	0	6 876
Arvonkorotukset				
Kirjanpitoarvo 31.12.		6 876	0	6 876
Olennaiset lisäpoistot				

Aineelliset hyödykkeet							TP 2019
	Maa ja vesi-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakko-maksut ja kesk.er.h	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.		1 072 197	13 648 202	0	0	4 902 816	19 623 216
Lisäykset tilikauden aikana		79 719	1 083 601			12 118	1 175 437
Rahoitusosuudet tilikaudella							0
Vähennykset tilikaudella aikana							0
Siirrot erien välillä		2 248 653	2 445 154			-4 693 807	0
Tilikauden poisto		-148 339	-1 058 291				-1 206 630
Arvonlennukset							
Poistamaton hankintameno 31.12.		3 252 230	16 118 666	0	0	221 127	19 592 023
Arvonkorotukset							
Kirjanpitoarvo 31.12.		3 252 230	16 118 666	0	0	221 127	19 592 023
Olennaiset lisäpoistot							
Puretut rakennukset							

Vastattavaa

25) Oman pääoman erittely

	2019	2018
Peruspääoma 1.1.	8 685 086,33	8 685 086,33
Lisäykset		
Vähennykset		
Peruspääoma 31.12.	8 685 086,33	8 685 086,33
Edellisten tilikausien ylijäämä	2 933 841,53	2 172 666,51
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	233 135,05	761 175,02
Oma pääoma yhteensä	11 852 062,91	11 618 927,86

27) Pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan kuuluvat velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

	2019	2018
Pitkäaikaiset lainat kunnalta	5 199 239,38	5 475 354,53
Muut velat		
Liittymismaksuvelat kunnalle	120 465,22	118 203,97
Liittymismaksuvelat, ulkoiset	4 870 888,80	4 658 052,00
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	10 190 593,40	10 251 610,50

33) Siirtovelat

	2019	2018
Lyhytaikaiset		
Lomapalkkajaksotus	73 208,24	65 448,65
yhteensä	73 208,24	65 448,65

Henkilöstöä koskevat liitetiedot

42) Henkilöstön lukumäärä 31.12.

	2019	2018
Veden tuotanto	1,2	1,2
Jäteveden puhdistus	3,8	3,8
yhteensä	5	5

43) Tilikauden henkilöstökulut

	2019	2018
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	539 562,96	472 791,09
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	181 778,21	210 360,64
Henkilöstökulut yhteensä	721 341,17	683 151,73

5.2 Toimitilojen ylläpito, laskennallisesti eriytetty taseyksikkö

Toimitilojen ylläpito

Sitovuus: valtuusto, tilikauden tulos

Vastuuhenkilö: toimitilapäällikkö Jukka Kellokumpu

Toiminta-ajatus

Toimitilojen ylläpidon sitovuustaso on laskennallisesti eriytetty taseyksikkö, joka tuottaa kiinteistöjen ylläpitotehtävät sekä toteuttaa kunnan toimitilojen peruskorjaus- ja uudisrakennushankkeet.

Tulosalue	Toimintamenot	Toimintatulot	Toimintakate
Toimitilojen ylläpito	-4 487 975	7 222 409	-2 734 435

Toiminnalliset muutokset ja riskien toteutuminen

Suurin riskitekijä on nykyisten toimitilojen kunto ja niissä esiintyvät runsaat sisäilmaongelmat, jotka aiheuttavat kunnan rakennuskantaan suuren korjaustarpeen, jonka on arvioitu olevan tällä hetkellä yli 110 milj. euroa. Kunnan taloustilanteen vuoksi suuria toimitilahankkeita joudutaan tulevaisuudessa miettimään kunnan talouden pohjalta, joka vaikuttaa hankkeiden toteutus aikatauluihin.

Uusia toimitiloja valmistui vuoden aikana kaksi: Toivalan päiväkotit ja Kuuslahden koulu, josta Kuuslahden koulu on vuokrattu Hoivatilat Oyj:ltä 15 vuoden vuokrasopimuksella. Uusia väistötiloja asennettiin Ahmon ja Päivärinteen kouluille sekä kunnantalon toimintoja varten 30 henkilön tilat Harjamäkeen. Uusina rakennushankkeina käynnistettiin Vuorelan koulun uudisosan rakentaminen KVR-urakkana Lehto Tilat Oy:n kanssa.

Uuden terveystalouden toimitilahankkeen kilpailutus saatiin käynnistettyä joulukuussa, johon jouduimme odottamaan Sosiaali- ja terveysministeriön lupaa (STM 21.11.2019, VN/8307/2019).

Ahmon koulukeskuksen saliremontti oli suurin yksittäinen korjaustyö, joka oli välttämätöntä toteuttaa palvelutuotantoa ja salin jatkokäyttöä ajatellen.

Tarve- ja hankesuunnittelua vietiin eteenpäin Ahmon koulukeskuksen, Siilinlahden koulun, uuden Päivärinteen päiväkodin ja uuden Paloaseman hankkeiden osalta.

Uutena tavoitteena toimitilojen osalta on ottaa tarkasteluun kunnan nykyiset toimitilat, joilla on ikää kymmenen vuotta tai vähän enemmän ja näiden kunnan tarkastelu jo ennen kuin suuria korjausvelkoja alkaa kertymään.

Tavoitteet 2019–2021 ja toimenpiteet 2019

VALTUUSTON SITOVA TAVOITTEET			
Suunnittelukauden tavoite 2019–2021	Tavoitetaso	Riski-arvio	TOTEUTUMINEN
Kasvu: <i>Palvelutarpeeseen vastaaminen</i>	Oikein mitoitettu palveluverkko	Kunnan taloustilanne ja resurssit	Tilojen käyttäjät määrittelevät.
Hyvinvointi: <i>Sisäilmaongelmien ratkaisu</i>	Ei ongelmakohteita	Kunnan taloustilanne ja resurssit	Toteutetaan pitkän tähtäimen ohjelmalla.
Talous: <i>Suurten toimitilahankkeiden toteutus</i>	Hankkeiden toteutus	Kunnan taloustilanne ja resurssit	Toteutetaan pitkän tähtäimen ohjelmalla.

TEKNISEN LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
Tavoitteet 2019–2021	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso	Toteutuminen
<i>Sähköisten huoltokirjojen käyttöönotto kaikissa kouluissa ja päiväkodeissa</i>	Aloitetaan uusissa kohteissa	Kaikissa kohteissa on sähköinen huoltokirja	Toivalan päiväkotikiinteistö. Kuuslahden koulu (vuokranantaja).

Informatiiviset tunnusluvut

Lautakunnan hyväksymät tavoitteet	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Kiinteistöt m ³ omassa käytössä	329 104	327 834	311 904
Kiinteistöt m ³ vuokratut	13 100	10 420	10 420

Talousarvion toteutuminen

Vuoden 2019 osalta säästöjä saatiin henkilöstökuluissa, koska sisäilma-asiantuntijan tehtävää ei ole täytetty osana henkilöstösäästöjä, ja sijaisten käyttö oli vähäistä.

Sähkö- ja lämmityskulut pysyivät edelleen korkealla, osin ikääntyneiden kiinteistöjen ansiosta ja osana vaikuttivat myös sisäilmaongelmaisten kiinteistöjen ylläpito. Koneiden ja laitteiden vuokrat ovat edelleen korkealla ilmapuhdistimien vuokrien takia, joita on juodutta vuokraamaan helpottamaan käyttäjien työskentelyä käytössä olevissa kiinteistöissä.

Vuorelan koulun jäävän osan (vanhempi osa) myynti rahoitusyhtiölle toi veroseuraamuksia kunnalle n. 95 000 €.

Investointien osalta suurimmat hanke ylitykset aiheuttivat Harjamäen väistötilojen maanrakennustyöt, parkkialueiden muutokset sekä väistötilojen kuljetus- ja asennuskustannukset, Ahmon koulun väistötila 4 sekä muiden hankkeiden suunnittelu- ja tarveselvitysten tekemiset.

TOIMITILOJEN YLLÄPITO	Alkuperäinen TA 2019	Muutos TA 2019	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama
Liikevaihto	7 712 594	0	7 712 594	7 220 978	-491 616
Toimintatuotot	321 295		321 295	370 011	48 716
<i>Toimintatuotot (sis.)</i>	7 391 299		7 391 299	6 850 967	-540 332
Muut tuet ja avustukset	0		0	0	0
Liiketoiminnan muut tuotot	0		0	1 432	1 432
Materiaalit ja palvelut	-2 579 255	0	-2 579 255	-2 773 563	-194 308
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Ostot tilikauden aikana	-1 578 750		-1 578 750	-1 733 854	-155 104
<i>Ostot, sisäiset</i>	-4 204		-4 204	-3 446	758
Varastojen lis.(+) tai väh.(-)	0		0	10	10
Palvelujen ostot					
ulkoiset	-848 484		-848 484	-876 710	-28 226
<i>sisäiset</i>	-147 817		-147 817	-159 563	-11 746
Henkilöstökulut	-802 949	0	-802 949	-705 764	97 185
Palkat ja palkkiot	-660 599		-660 599	-590 538	70 061
Henkilöstökorvaukset	0		0	15 786	15 786
Henkilösivukulut	-142 350		-142 350	-131 012	11 338
Muut toimintakulut			0	0	
Poistot ja arvonalentumiset	-3 706 661	764 893	-2 941 768	-2 967 492	-25 724
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 628 411		-2 628 411	-2 629 917	-1 506
Arvonalentumiset	-1 078 250	764 893	-313 357	-337 575	-24 218
Liiketoiminnan muut kulut	-775 396	0	-775 396	-1 008 648	-233 252
Vuokrat, ulkoiset	-409 070		-409 070	-502 653	-93 583
<i>Vuokrat, sisäiset</i>	-366 326		-366 326	-389 950	-23 624
Muut kulut	0		0	-116 045	-116 045
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-151 667	764 893	613 226	-233 057	-846 283
Rahoitustuotot ja -kulut	-2 100 000	0	-2 100 000	-2 112 456	-12 456
Muut rahoitustuotot	0				0
Muut rahoituskulut	0		0	-12	-12
Korvaus jäännöspääomasta	-2 100 000		-2 100 000	-2 112 444	-12 444
Tilikauden alijäämä	-2 251 667	764 893	-1 486 774	-2 345 514	-858 740

sitova erä = tilikauden tulos

Toimitilojen ylläpito / Tuloslaskelma 1.1. – 31.12.2019

Laskennallisesti eriytetty

	2019	2018	muutos
LIKEVAIHTO	7 220 977,88	8 454 411,42	-1 233 433,54
Vuokratuotot, ulkoiset	319 763,43	302 644,00	17 119,43
Vuokratuotot, sisäiset	3 145 913,33	3 654 129,40	-508 216,07
Vuokratuotot, sisäiset pääomatulot	3 705 054,16	4 454 466,82	-749 412,66
Muut myyntituotot	50 246,96	43 171,20	7 075,76
Muut myyntituotot, sisäiset	0,00	0,00	0,00
Muut tuet ja avustukset	0,00	211,89	-211,89
Liiketoiminnan muut tuotot	1 431,59	9 777,32	-8 345,73
Materiaalit ja palvelut	-2 773 562,84	-3 011 982,52	238 419,68
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana	-1 733 854,32	-1 893 637,26	159 782,94
Ostot, sisäiset	-3 445,56	-4 432,41	986,85
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	9,81	-30,02	39,83
Palvelujen ostot			
ulkoiset	-876 709,80	-951 194,74	74 484,94
sisäiset	-159 562,97	-162 688,09	3 125,12
Henkilöstökulut	-705 764,36	-724 577,63	18 813,27
Palkat ja palkkiot	-590 538,10	-600 860,38	10 322,28
Henkilöstökorvaukset	15 785,64	18 355,64	-2 570,00
Henkilösivukulut	-131 011,90	-142 072,89	11 060,99
Eläkekulut	-116 190,20	-117 556,23	966,03
Muut henkilösivukulut	-14 821,70	-24 516,66	9 694,96
Muut toimintakulut	0,00	0,00	0,00
Poistot ja arvonalentumiset	-2 967 492,22	-3 513 399,30	545 907,08
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 629 917,04	-2 574 918,33	-54 998,71
Arvonalentumiset	-337 575,18	-938 480,97	600 905,79
Liiketoiminnan muut kulut	-1 008 647,40	-1 934 839,11	926 191,71
Vuokrat, ulkoiset	-502 652,83	-1 528 702,38	1 026 049,55
Vuokrat, sisäiset	-389 949,12	-405 152,52	15 203,40
Muut kulut	-116 045,45	-984,21	-115 061,24
LIKEALIJÄÄMÄ	-233 057,35	-720 397,93	487 340,58
Rahoitustuotot ja -kulut	-2 112 456,16	-2 081 967,09	-30 489,07
Muut rahoitustuotot			
Muut rahoituskulut	-12,16	-42,89	30,73
Korvaus jäännöspääomasta	-2 112 444,00	-2 081 924,20	-30 519,80
Alijäämä ennen satunnaisia eriä	-2 345 513,51	-2 802 365,02	456 851,51
ALIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	-2 345 513,51	-2 802 365,02	456 851,51
TILIKAUDEN ALIJÄÄMÄ	-2 345 513,51	-2 802 365,02	456 851,51

Toimitilojen ylläpito / Rahoituslaskelma v. 2019

Laskennallisesti eriytetty

	2019	2018
TULORAHOITUS		
Liikelyljäämä	-233 057,35	-720 397,93
Poistot ja arvonalentumiset	2 967 492,22	3 513 399,30
Rahoitustuotot- ja kulut	-12,16	-42,89
Korvaus jäännöspääomasta	-2 112 444,00	-2 081 924,20
Satunnaiset erät	0,00	0,00
Muut tulorahoituksen korjauserät	-1 431,59	0,00
Sisäiset tuotot	-6 850 967,49	-8 108 596,22
Sisäiset kulut	2 665 401,65	2 654 197,22
	-3 565 018,72	-4 743 364,72
INVESTOINNIT		
Käyttöomaisuusinvestoinnit, netto	-1 524 150,93	-2 302 825,12
Käyttöomaisuuden myyntitulot	2 454 210,78	2 613,90
Sisäiset katteet	0,00	0,00
	930 059,85	-2 300 211,22
RAHOITUSTOIMINTA		
Lainakannan muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Vaihto-omaisuuden lis- / väh+	-9,81	30,02
Saamisten lis- / väh+	16 108,31	-7 079,51
Ostovelkojen lis+ / vähennys-	-57 683,67	-1 781,03
Muiden velkojen lis+ / vähennys-	10 395,48	5 519,53
	-31 189,69	-3 310,99
VAIKUTUS KUNNAN KASSAVAROIHIIN	-2 666 148,56	-7 046 886,93

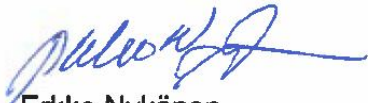
Toimitilojen ylläpito / Taselaskelma v. 2019

Laskennallisesti eriytetty

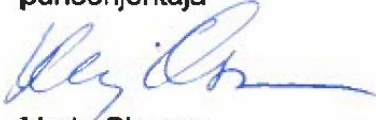
V A S T A A V A A	31.12.2019	31.12.2018	muutos
PYSYVÄT VASTAAVAT	46 274 092,21	50 170 212,69	-3 896 120,48
Aineettomat hyödykkeet			
Aineettomat oikeudet			
Muut pitkävaikutteiset menot	1 130 204,76	763 761,06	366 443,70
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet	10 189,76	7 044,60	3 145,16
Rakennukset	44 540 807,43	48 990 653,07	-4 449 845,64
Kiinteät rakenteet ja laitteet	165 735,77	184 888,13	-19 152,36
Koneet ja kalusto	0,00	0,00	0,00
Ennakkom. ja keskeneräiset	427 154,49	223 865,83	203 288,66
VAIHTUVAT VASTAAVAT	298 106,92	314 205,42	-16 098,50
Vaihto-omaisuus			
Aineet ja tarvikkeet	860,11	850,31	9,80
Saamiset			
Pitkäaikaiset saamiset			
Muut saamiset	287 371,72	282 830,47	4 541,25
Lyhytaikaiset saamiset			
Myyntisaamiset	9 875,09	30 524,64	-20 649,55
	46 572 199,13	50 484 418,11	-3 912 218,98
V A S T A T T A V A A	31.12.2019	31.12.2018	muutos
OMA PÄÄOMA			
Jäännöspääoma	48 489 317,60	52 811 099,90	-4 321 782,30
Tilikauden yli/alijäämä	-2 345 513,51	-2 802 365,02	456 851,51
VIERAS PÄÄOMA	428 395,04	475 683,23	-47 288,19
Pitkäaikainen			
Lyhytaikainen			
Ostovelat	293 703,92	351 387,59	-57 683,67
Muut velat	0,00	0,00	0,00
Siirtovelat	134 691,12	124 295,64	10 395,48
	46 572 199,13	50 484 418,11	-3 912 218,98

6 Allekirjoitukset ja merkinnät

Siilinjärvellä 30. päivänä maaliskuuta 2020

Erkko Nykänen
puheenjohtaja

Merja Oksman
I varapuheenjohtaja

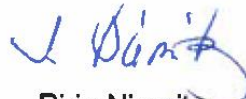
Risto Daavitsainen
II varapuheenjohtaja

Heikki Jääskeläinen
jäsen

Seppo Kiiski
jäsen

Pirjo Niemitz
jäsen

Marjaana Pitkänen
jäsen

Jukka Rekola
jäsen

Liisa Väätäinen
jäsen

Vesa Löttönen
kunnanjohtaja

TILINTARKASTUSMERKINTÄ

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus

Siilinjärvellä 14 / 5 2020

KPMG OY

Katri Hokkanen
JHT, KHT

7 Luettelot ja selvitykset

7.1 Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja niiden säilytyksestä

SIILINJÄRVEN KUNTA

ARKISTOINTISUUNNITELMA

Toimielin/virasto 1i laitos

Kunnanvaltuusto ja kunnanhallitus arkisto Tehtävämukainen arkistointijärjestys

HALLINTOPALVELUT / Kirjanpito

Arkisto-tunnus	Asiakirjan nimi	Arkistointi-järjestys	Säilytyspaikka Sähköinen arkisto / käsiarkisto / päätearkisto	Säilytys-aika	Suojelu-luokka
-	Kirjanpidon päiväkirjat	Aikajärjestys	Sähköinen arkisto / Monetra Oy	10 v.	III
Gba	Pääkirja	Aikajärjestys	Sähköinen arkisto / Monetra Oy	10 v.	III
Gbe	Taloustilasto (talousarviotileiltä)	Aikajärjestys	Käsiarkisto / Monetra Oy	5 v.	
-	Tilitositteet / palkkalu- ettelo	Aikajärjestys	Sähköinen arkisto / atk-tulosteet / Monetra Oy	10 v.	III
-	Ostoreskontralista	Aikajärjestys	Sähköinen arkisto / atk-tulosteet / Monetra Oy	10 v.	III
	Myyntireskontralistat	Aikajärjestys	Sähköinen arkisto / atk-tulosteet / Monetra Oy	10 v.	III
-	Tase-erittelyt	Tilijärjestys	Käsiarkisto / Monetra Oy	10 v.	III
-	Käyttöomaisuus-luet- telo	Omaisuu- s-lajiryhmittäin	Sähköinen arkisto / Monetra Oy	10 v.	-
-	Kirjanpidon menetelmäkuvaukset	Aikajärjestys menetelmit- tään		10 v. sen tilivuoden päättymi- sestä, mitä mene- telmä-ku- vaus kos- kee	III
Gbf	Alkuperäinen tilin- päättös - talousarvion toteu- tumisvertailuraportti - tase - tase-erittely	Aikajärjestys	Päätearkisto	Pysyvästi	I
	Tilikartta	Aikajärjestys	Päätearkisto	Pysyvästi	I
	Talousarvio	Aikajärjestys	Päätearkisto	Pysyvästi	I

Tositelaji	Nimi	Tositenumerosarja
1	Pankkitositteet	20190001-
3	Palkkatositteet	1-
4	Palvelukassa	1-
10	Muistiotositteet	1-
11	Poistot kirjanpitoon	1-
12	Excel/kausimuistiot	1-
20	Ostoreskontramaksut	1-
21	Ostoreskontralaskut	20000001-
22	YPH-laskut	1-
30	Myyntireskontrasuoritukset	1-
32	Myyntilaskut yleislaskutus	10000-
	Web Heti-laskut	600000-
33	Myyntilaskut päivähoito Effic	300000-
34	Myyntilaskut kansal.op.Hellewi	400000-
35	Pegasos kotipalvelut	54000001-
36	Myyntilaskut tontinvuokrat	800000-
37	Myyntilaskut venepaikat	19900001-
38	Myyntilaskut vesilaskut/sisäiset	1-
	vesilaskut/ulkoiset	19700001-
39	Myyntilaskut rakennusvalvonta	20190001-
40	Sopimuslaskutus	10000-
44	Effic-uusi (tk,kotipalv,vanhuspalv)	19100000-
47	Pegasos kuntalaskutus	57000001-
48	WinHit-laskutus	48000001-
50	Korkolaskut	500001-
60	Yksilö- ja perhehuolto	1-
61	Konekeskus	1-
62	Maisa varasto	1-
63	Sisäiset vuokrat KOKI	1-
64	Aromi	1-
70	Mr/Lindorff suoritukset	1-
71	Mr/Luottotappiot	1-
72	Mr/Hyvityslaskun kohdistus (muut)	1-
73	Mr/Ulosotot	1-
92	Laskennalliset SL	1003510-
93	Automaattikirjaukset SL	ei käytetty
94	Vyörytykset SL	ei käytetty
96	Kirjanpidon tulos	1-
98	Sisäisen laskennan tulos	1-
Tilinauus	KPAVSA, SLAVSA	

Kirjanpidossa käytetyt kirjanpitokirjat

Päiväkirja	sähköinen arkisto
Pääkirja	sähköinen arkisto
Palkkatulosteet	atk-tulosteena
Myyntilaskut	atk-tulosteena/sähköinen arkisto
Ostolaskut	sähköinen arkisto
Käyttöomaisuus	atk-tulosteena
Tilikartta	atk-tulosteena/sähköinen arkisto
Tasekirja	Sidottuna
Tilinpäätös	"
Tase-erittelyt	Kansiossa